

RADNAI ISTVÁN
párbeszéd a pókhálóval

KALAMÁRIS KIADÓ

Radnai István

PÁRBESZÉD A PÓKHÁLÓVAL

© Radnai István
2024

Radnai István

PÁRBESZÉD A PÓKHÁLÓVAL

© Kalamáris Kiadó
2024

Kalamáris Kiadó
Felelős kiadó: Márkus László
Szerkesztő: Radnai István
Címlapterv és borítókép: Bakacsi Lajos
Belső illusztrációk: Bakacsi Lajos
Számítógépes tördelés és tipográfia: Márkus László

ISBN 978-615-6213-19-8

Megjelent a Magyar Elektronikus Könyvtárban 2024-ben

MOTTÓ

*"elfut előlünk a sánta idő
tépett bundáját takargatja a hó
már többet a múltból nem jön elő
az emberből lélek marad a való*

Radnai István

FELFELÉ A BODROGON

A csónak új meg új lendületet véve siklik a vízen. Csendes a víz, közepes vízállásnál nem túl erős a sodrás. Báméskodhat.

Aztán behúzó. Ezt a hajót - a szakembereknek minden hajó, talán az is, amit hetvenöt éve hajtogatott - ezt a hajót két pár evezővel és gurulópadddal tervezték. Kormányos híján hátra-hátra néz, mint az a politikus, aki minden kampányban a múltat húzza elő. Persze, neki a háta mögött a jövő közeledik, akár sodródó fatörzsek képében. Szinte lehetetlen ezt szélesre épített járművet felborítani, az alján, pont az alján, elhelyezett taréj miatt.

Ha mégis felfordulna, hasonlítana egy hal vagy ceféle uszonyára. De csak a parton látod, amikor a vízből kiemelik. Ugyanis nem borul fel. Húzza az evezőt, van annyi rutinja és ütemérzéke, hogy egyenesen halad az egyik part mentén, csak ki kell választani, melyiken. Elvileg bárhol kiköthetne. Az ártéri erdő kifut a partra. Sűrű szövevényes ág- és törzsrengeteg. A fák a pusztulásuk után még ácsorognak valameddig.

Ő a korlátnál ácsorog. Elvánszorgott a hidra és a fantázia evezői hajtják előre, folyással szemben. Bár mindenki tudja és tudja ő is, hogy a sodrás már a torkolathoz közelíti. Valami semmi-tengerbe, ahonnan nincs visszatérés, de ez nem az a csónak, még nem.

A kielboat még hasítja vizet.

Egy a partra majdnem merőleges, a folyóba zuhant fatörzs, távolról egy birkára vagy talán farkasra hasonlít, amely nem tudott átúszni a túlsó partra, ezért kimászna a vízből - sikertelenül.

Valódi vadvíz-ország. Érzi, amikor kilép a csónakból, hogy bokáig vizes lett az egyik lába, a másik térdig, Sikerült elhagynia a csónakot, kötelet köt a legegészségesebb élő fatörzsrre. Még nem akarja, hogy a végzet elsodorja a csónakot. Kapcsolatát azzal a világgal, amit általában civilizációnak neveznek, csak szünetelteti.

Civilizációval, amely béklyót köt a vágypaira, ahol viselkedni kell. Tülekednie az ennyivalóért. Ez fizikailag is bekövetkezik a bolt pénztáránál vagy az állófogadáson, ahol a legjobb falatokat már más izlelgeti. Ha jól helyezkedik, úgy hogy lássa közeledő pincért, ha egyáltalán jön egy új tálcával. De csak a kiürült tányérokért, poharakat szedi össze. Meg a maradékot, amit az illető kiszedett és ott hagyta. Ő még reménykedik, hogy kárpótolja az élet legalább egy sütemény erejéig. Vágyik az édességre, amely állítólag méreg szervezetének,

amely közeledik ahhoz a gazdaságossági totálkárhoz, amelyben javítani, operálni már nem érdemes.

Visszacsorog a hídra, ahol elkötötte valakinek a csónakját. Valakiét, akinek az izmai feszesek. Akinek nem a háta mögött is megnyílik a jövő, akinek telik kormányosra: szépasszonyra. Borra és bohóságokra. Aki mint a kilátóból, széles horizontú életet lát maga előtt. Ácsorog a hídon, de senki sem jön a csónakért.

NAPPALOK EGYMÁS UTÁN ÉS ELŐLRŐL

Ha vásárolni mentem, lefelé a sétaúton, nap, mint nap szembejött egy lány. Rendesen felöltözve, megfésülködve. Se nem gazdag, se nem szegény. Olyan, amilyenek, mi szürke panel-lakók vagyunk, akiknek a húsz-harmincmillió lakása előtt nem áll hatvanmillió kocsi.

De még húsz éves matuzsálem sem.

A lány már elmúlhatott húsz. Néha rámosolygott a kutyára, aki észrevette és ránézett. Majdnem azt mondtam, hogy a gazdája szemébe nézett.

Járművek csak keresztezik a sétányt, a kutya engedelmesen megállt. A lány is. Ha kutya nem lett volna vöröskereszttel megjelölve, semmi rendkívüli nem lett volna. Fegyelmezett, nem ugatott, nem rángatott, laza pórázzal, közvetlenül a gazdi lábszára mellett lépkedett. Sosem lépett keresztbe, sosem akadályozta, ha be akart fordulni.

A kutya vidám volt, de idegennel nem kommunikált. Hivatásának felelőssége áthatotta. Nem figyelt feszülten, mintha inkább közömbös lenne. Ha a gazdája megállt, akkor ő is és kérdően nézett hátra, a gesztusokból, a mimikából értett.

Néha a lány jobban ráért, inkább csak délután. Az ablakom alatt csupa zöldellő fa, mint a sétányt szegélyező hársfasor.

Talán éppen virágzott, a tizedikre is felhozta időnként a szél az illatát. Ráláttam a parkra. A lány elengedte a kutyát, aki várt, várt a szóra, hogy indulhat. Előkerült a lány hátizsákjából egy fadarab. Nem labda, ki hozná vissza, valahová beszorul? Egy fadarab, egy letört ág nem érték.

A lány eldobta, a kutya nekiiramodott. Apportírozott. Játszottak. A kutya most gyerek volt, mint a többi. Civilben volt.

Nap, mint nap ugyanabban az időben. Én lefelé, ők felfelé, talán éppen a padhoz? Nem most továbbmennek.

Talán a lány akarta felülbírálni a kutyát, vagy nem tudták, hogy a közeledő autó leparkol, befarol az egyetlen hézagba. Megint előre jött, megint hátrált. A kutya állt fegyelmezetten a manőver alatt.

Szóltam, hogy át lehet menni, az autó nem jön tovább, viszont kissé távolabb jön egy másik. Persze lassan, helyet keresve. Átkísértem

őket. attól fogva köszöntem. Ő megismert a lépteimről, a kutya is megismert, mert megállt, amíg szót váltottunk.

Éveken át. Lehet, hogy a lány még húsz sem volt, aztán lassan harminc.

Egy darabig nem jött. Igaz, nekem sem volt már pontos napirendem. ha novellát írtam, később mentem le, vagy nem is sétáltam. Délután sietősen vásároltam be. Nem értem rá.

Egyszer megláttam, messziről. Botjával tapogatta az utat, a többiekkel ment át, a lépteik zajából tudta, mikor. De nem mosolygott, magabiztos sem volt.

Egyszer egy gyerek átszaladt az autó előtt. Csikorgott. A lány összerezett.

Addigra közelebb értem, köszöntem. A lány csak állt, állt. Nagyon megijedt a fékcsikorgástól, pedig ő nem volt veszélyben.

- Hol a kutyas? - kérdeztem, egyikük nevét sem tudtam.

- Meghalt.

Némi csend után megkérdeztem:

- És kap másikat?

- Sajnos nem. Lolát nekem nevelték. Együtt gyakoroltunk.

Később hallottam, hogy egy képzett vezető kutya akár két milliónál is többe kerül.

Még állt egy kicsit a pad mellett, amelyikre a tízedikről is ráláttam, aztán tovább ment. Én is a tornapálya felé, akkor még a hasznomra volt.

A lányt utoljára egy fiú karjára támaszkodni láttam. Nem egészen arról jöttek, ahonnan szokott. Azután én is elköltöztem.

Ma láttam egy másik fiatal lányt kutyával. Mosolygott, a kutya a nyelvét lógatta és visszanevetett. A farka csak kicsit billent meg, nem csóválta olyan lelkesen, mint a dologtalan, játszani induló kutyák. Mosolygott, nevetett, de komoly maradt. Hivatása volt a gazdit kísérni, vezetni.

Azt a lányt többé nem láttam. A fiút sem. Tulajdonképpen örültem ennek.

Nem szerettem volna idősödő nőként viszontlátni, ahogy a botjával tétován keresi a majdnem elfelejtett, valaha jól ismert utat. Azóta a sétány díszburkolatot kapott, egy okkal több, hogy valaki megbotojjon.

BÉKÉS JÁRÓKELŐK MELLÉKUTCÁBAN, A NYUGATINÁL

Egyszer csak golyók kopogtak a falon. Egy kapualjba húzódtak. Aztán csend. Valahol távolodó lánctalpak. Bár aznap nem történt semmi. Igazán semmi. Éjjel néha elhallgatott a rádió, talán áramkimaradás? Bár eddig ismeretlen zajok. Persze csak annak, aki a közeli világháború és ostrom után született. Voltak már köztük iskolások is. A nők cipője a kockaköveken. Inkább csak a sarka.

Ha a sarkon befordulnak, otthon lesznek. Csak egy saroknyira és csend van. Mint amikor elállt a zápor és esernyő nélkül igyekszel haza. Nem mondhatnám, hogy futottak, de siettek. Kovácsné és Kovács. Járókelőknek gondolnád őket. Mindenki lehet Kovács és Kovácsné, bárki.

Bárki lehet járókelő. Bármelyik évben lehet egy kicsit ködös az ősz.

Utólag senki sem tudta megmondani, fogták-e egymás kezét. Kovácsné valaki gyomron vágta vagy csak képzelődik. Sietősre fogta a lépteit

Pár lépés a sarokig, további néhány lépés a kapuig.

Kovács észreveszi, hogy Kovácsné megbotlott. Fel akarja segíteni. Túl nehéz, pedig alig ötven kiló. Karcsú fiatal nő, két hónapja Kovácsné. A házban senki sem tudta a lánynevét.

Kovács nem tudta, kit hívjon segítségül. Ha a hóna alatt emelte meg, a feje csuklott le, ha a lábánál fogva, makacsul feküdt a kövezeten.

Testét betakarta a Szabad Nép, tényleg szabad volt már! Száját, a Népszava. A nép szava és Kovács szava elakadt. Valaki más hívott mentőt.

Kovácsné az út közepén, a kockakövön.

Szája letakarva. A Népszava. Szeme az újság felett mereven nézte a semmit. Egyetlen pontot a semmiben. Az ég nem volt kék, szürke volt. A szeme fáradtkék. Mintha üveg mögül.

A kövezet csillogott. A vére bealvadt.

Májlövés. Menthetetlen volt abban a percben - szólalt meg a mentőorvos és becsukta a táskáját. De hiszen jött mellettem - akarta mondani Kovács, aki nem hallott semmit. Látta, amit nem akart látni.

Le sem hajolt, émyelgett a gyomra.

Eszébe sem jutott, hogy ekkora csend van és ekkora csöndben akár
fűtyülnek is. A golyók.

RÉGI KENYÉR

Erzsi néni dagasztja, már átjárta a kovász, eres kezéről, lisztezett kezéről leszakad. Megtörli az arcát megigazítja a kendőt. Erzsi néni református. Erzsi néni a teknőben, mintha az Úr kenyerét dagasztaná. Negyven éve? Ötven éve? Hány éves lehetett, amikor édesanyja vajúdott, újabb testvér volt születőben. A szomszédasszonyok otthagyták a teknő mellett, magára hagyták. Hiszen csak a család heti kenyere készült, míg a tisztaszobában, a szent szobában az ágyon az anyja vajúdott. Az asszonyok izgatottan sugdolóztak, a bába arcán mélyült a ránc.

Erzsi a teknő mellett állt és dagasztott. Hány éve is lehet?

Míg egyesek az új kenyérről szónokoltak, valami új alkotmányt emlegettek, az alkotmány ünnepét, a falu vasárnapi ruhában és ünnepi szívvel a temetőkert közepén álló kicsiny templomhoz igyekezett. Szolid, kevésbé harsány viseletben. A férfiak csizmásan fehérben-feketében. A begombolt ingnyak a tisztelet jele. A fehér ingen fekete mellény. Vasaltan, rendezetten. Megmosakodva testben-lélekben. Kalapban, ahogy illik. A lányok haja koszorúban, persze a komoly, eladósorban lévő lányoké. A süldő lányok varkocsa hátul egybefonva. A szoknyák felett errefelé nincs kötény. Pörög a szoknya, ringatózik. Keményített, még a szél sem tehetne kárt benne. A színek is a lányok-asszonyok korát és állapotát jelzik. Nincs rózsás hímzés, díszes színek. Csak a lajbi mutat némi élénkséget. Összekulcsolt kezükben imádságoskönyv, katolikusok.

A régi kenyér, a hagyományos, a gondosan dagasztott, a hólyagosra dagasztott, elérte a tökéletesség azon fokát, hogy a család heti kenyere eltartson és kitartson. Az ünnep előtt, még jókor reggel, kissé megpihen a szakajtóban. A szalmaláng ez esetben nem az állhatatlanság jele. Felforrósodik a kemence, mire kéménye elhagyja a füstölgést is.

Gondosan kihúzzák az elégett szálak hamuját. Az élet a kalászban terem, a kalászt a búza a szárán hordja. Éréskor a búza megszakad. A kaszaéle alatt elválik az éltető földtől. A rend, mert az aratásban rendet vágnak, kis szünetekkel váltakozva borítja. Aztán csak tarló marad, szűrős és irigy tarló. A cséplőgép, a masina, elválasztja kalászt a magjától. a búza zsákokba, a szalma asztagba, a pelyva magát

porfelhőben a levegőre bízza, majd leülepszik. Amikor a gép elmegy a másik faluba, a szérú csendjében a pelyvát is összegyűjtik, kell a tapasztáshoz. Hogy a ház is ünnepi legyen.

A paraszt régi ember, dolgozó ember. Szereti a földet, a föld életet ad. Örletni a malomba viszi.

Visszafelé a zsákokban liszt és korpa, mindkettő a maga módján érték. A jószágnak is élnie, növekednie kell, nemcsak az ember gyerekének. Az ünnepre a nagy kerek és lyukacsos kenyér, fényes héja alatt komolysága tudatában létezik a kendő alatt. el nem mosolyodna, komolysága jelenti a háza népének a biztonságot. Nem csélcsap és kacér cipő, hogy mindenkire mosolyogjon és talán már másnapra szikkadni kezdjen. A kenyér egy hét múlva is illatos és foszlós. Régi kenyér, hagyományos, évszázados és minden héten megújul benne az élet.

A gyülekezetnek van lelkésze, a tiszteletes magára teríti a Bocskait és a szószekre készül. Már a lépcsőről döbbsen visszahátrál, az orgona elhallgat. Ilyenkor illik elhallgatnia. A tiszteletes úr kilép a kövér tornyú temploma kapuján és a hívei után indul a dombra. A sírokat nem kell kerülgetnie, széles út vezet a temetőkapunálhoz.

Mert bizony a katolikusok hajléka mégsem nevezhető templomnak. Nem is férnek be a hívek. A pap a szabadban prédikál, előtte a sokaság, az egész falu.

Új kenyér pihen a kamrában, már kihűlt. A kakas is megadta a húsát a fazékban. A leves tetején sárga cseppekben virít a zsírja. Félrehúzták a tűzről.

De ünnep van, nem is vasárnap, búcsú! A leves is csak pihejen, a házban senki sem marad a tüzet éleszteni. a lelkében gyűjt tüzet az ünnep, a pap élesztgeti.

A pap, a tisztelendő úr, aki a szomszéd városból csak búcsú idején jár át misézni szépen beszél. Egyszerűen és szépen.

A faluban ma nem léteznek felekezetek, sem pártok. István szent, szent István.

Lehet új kenyér, lehet új alkotmány, szent István a pap ajkán és a nép szívébe éled újra.

A faluba nem ért el a fordulat éve, meghagyták azt a módit a városiaknak. ha így akarták?

A városiak fejüket leszegve hallgatják egy darabig a szónokot, majd egyenként elsomfordálnak. Szégyenlősen, talán egymás szemébe sem nézve, indulnak a templomba. Az ország alkotmánya mégis csak szent István századok óta érvényes öröksége.

ALKUDOZÁS

Volt egyszer egy öreg ágy, nemzedékek haltak meg benne. Illendően elbúcsúztak, mint, aki hosszú útra indul. Először a szerelem illant el láthatatlanul, aztán a lélek birkózott még egy darabig az étellel, mely fogva tartotta. Közben lázálmok és világos percek szavai kergették egymást, amíg a hozzátartozók mögött a halál felgyűrte az ingujját. Hatvan éve, hogy nem halt meg benne senki, a nagyanyám kilencvenéves volt.

Emlékszem egyszer piócaért küldtek. Egy nagy üveg vízbe tette a patikus és én, gyerek lévén, izgultam. Ha megbotlanék - verték a fejembe - eltörik az üveg és mi lesz a piócékkal.

Ha valaki nagyon megütötte magát vagy gutaütéstől félték, kéznél volt a pióca. A mi időnkben már nem a patakból szereztük be. Igaz, a halat vagy a rákot sem, mind kipusztult. A víz elkoszolódott, rozsdás lavór, autógumi inkább megtermett benne. Ezért a patikába mentem piócaért.

Rátettük a kék foltokra. Aztán újból éheztetni kellett a csapvízben, mielőtt újból használni lehetett. A nagyanyám vére ízlett a piócéknak, teli hassal leestek, már nem kapaszkodtak. Vissza az üvegbe.

Voltak haldoklók, amelyek ágya mellett a rokonok összevesztek az örökségen. Volt, aki mellett pap imádkozott. Az ötvenes-hatvanas években már nem volt mit örökölni. Az ezüstöt összeszedte negyvennégy-negyvenötben a házmester, aki meglapult a pincében, amíg odafent a katonák váltották egymást. A vagyont államosították. Ez eufémizmus. Az emberek intézményesített kirablása helyett mondták ilyen szépítően.

A halál távozott a szobából és a rokonok írták és postázták a gyászjelentést az elhunytól, aki kilehelte a lelkét.

Kéznél volt a kistükör, amelyik utoljára párásodott, de meg nem vakult. A lélek nem mindig tudott előlünk kisurranni. A halott, ha szerencséje volt, csak elaludt. De volt, aki viaskodott, nem engedte el egykönnyen.

Hatvan éve nem halt meg senki az öreg ágyban, amely maga is roskadozott már.

Helyenként levedlett a funér, mint a platánfa kérge. De a váz még bírta volna az útnak induló, madárcsontú öregasszonyokat. A kövér

öregemberekről soha nem volt szó, hiszen azokat lakoma közben ütötte meg a guta, hogy aztán felravatalozzák ugyanazon az asztalon, ahol még nemrég az sült illatozott. A borospohárból az utolsó csepp is kiborult a damaszt abroszra.

Az ágy sértődötten áll a sarokban. Mi vitte rá anyámat, hogy a kórházba meneküljön? Az ágy már tudta, hogy a sorsa ellen úgysem tehetett.

Én egy modern tákolmányra menekültem, mert elvásott a lószőr matrac. Valaki a fél évszázad alatt ki is dobta. Talán össze kellene csukni, vigasztaltam magam. Ha nincs halottas ágy, se kórház, hiába keres a halál.

Álljon inkább a sarokban, felpócolva ágyneművel. Mint egykor kelengyével a tisztaszobában. Tollpárna és egyéb kacat letakarva a rojtos terítővel.

A durcás ágy még csak nem is nyekkent, mint, aki vigyázzban áll. Az ágy csak emlékeztet, ha odavetődik a pillantásom, amikor felállok a képernyő előtt és nagyot nyújtózkodom.

KAKUKKFALVA

Barna szemű és szőke, szokványos, de izgató a felborított összhang, mégis valami kellemes sugárzott belőle, ajkát néha mosolyra húzta. Jókai jut eszembe, leírással kezdenék egy novellát a huszonegyedik században?

A gyerekek, olyan nagyobbcskák sorra hozták a kitöltött papírlapokat. Teljesen természetesen beszéltek a tanárnőhöz, a tanárnő mosolyogva fogadta, talán azért, mert a hosszú úton nem unatkozott. Kikerült az iskolai körforgásból, a matematika a táblára ragadt, a jövődöbeli dolgozatjavítás még nem szorította.

Pedig a gyerekek beszédét nehéz megérteni, egyes szavakat gesztusok helyettesítenek. Inkább csak szavak, nem a mondat láncára fűzve, de így szabadon is megértik egymást. A tanárnő mosolyog, belenéz. Visszaadja. Volt, akiét eltette. Ahogy közeledtek Kakukkfalvához a végállomáshoz, egyre többet rakott el és egyet sem adott vissza, pedig bele se nézett. Még beszélgetett egy kicsit a szomszédjával, majd elnézést kérő mosollyal felállt, hátizsákját felvette, kinézett a folyosóra. Kollégája, aki az úton ki-bejárt egyik fülkéből a másikba a csoport háta mögött számolgatta, megvan-e mindenki.

A tanár is beszélgetni szeretett volna, de nem ült le a helyére. A gyerekek nem voltak pedig egy zsák bolha. szokatlanul lassúak, lassú beszédűek.

Ha egy utastárs ezen elgondolkodott volna, rájött volna intézetiek, osztálykiránduláson. Az üzemlátogatás célja, hogy valami primitív, gépies munkához jussanak, hiszen lassan végeznek.

Két zacskó sütemény. Egyik nyilván sós, a másik édes. A fiú kettéharapja és kézzel nyújtja a lánynak. Esznek. aztán lassan elbágyadva elalszanak. Amikor fiú feláll, a lány a válláról lecsúsztatva, a fejtámlának dönti fejét, anélkül, hogy felébredne.

A tanárnő szóval tartja utastársát. Az a botját el nem engedné még a fülkében sem, szakállát néha megsimítja, és néha közelebb hajol. A fülét nyújtja útitársának.

Látszólag teljesen közömbös kora délután. A kalauz jön, leszállítja az utasokat, a többi fülkében nem tudják mire vélni, nyílt pályán veszteglünk már tíz perce.

Tessék átszállni az autóbuszokra, Teleknél kell a vonatra visszaszállni.

Valaki tudni véli, megint gázolás. Mások felső vezeték szakadást emlegetnek. Egyetlen fiatal levél nem rezdül meg a fákon.

Nagy a tülekedés, mindenki az első buszra, kiderül, az indul utoljára. Az iskolások a középsőre szállnak, a fülkéből mindenki utánuk. Teleknél vissza egy másik vonatra. Mint a katonák az őrhelyükre, mindenki ugyanoda ül. A фуlke megint megtelik.

A buszon nagy volt a zaj. Motorzúgás, gyerekzsivaj. A beszélgetés nehezebben indul újra, de mintha semmi nem történt volna, nem szállt el az előző mondat. Mint tút a cérnába, hogy férfi módra egyik szavamat a másikba öltsem.

A gázolásról szót sem ejtenek.

Mintha a köd ereszkedett volna le és abból lassan kibontakozna a zöld tábla. Valaki feljebb tolja és megjelenik a képlet. A tanárnő nem tud útitársára figyelni. A nevezetes szorzatok közül válogat gondolatban. A gyerekek újból elalszanak.

A vonat újult erővel zötyög, nem olyan vészes. Feltűnik Kakukkfalva egyetlen tornya a pálya baloldalán. Az állomás épülete üres, egy új, jellegtelen, fedett peronra szállunk le.

A tanárnő igazgatja a hátizsákját, a póruł járt tanár vizslatja a párja arcát, majd észreveszi az öregembert a botjával, a kocsi lépcsőjén. Fennakadt a nehéz bőröndje, lesegíti és az öreget is. De nem téveszti szem elöl a tanárnőt. Az embernek az az érzése a gyerekek statiszták, az állomás csak díszlet.

VÉRFOLT A ZSEBKENDŐN

A szép és szomorú asszony a kicsiny, kerek asztalka túlsó oldalán ült, közöttünk egy könyv - nyitva. Nem dőlt hátra a kárpitozott támlához, de annyira sem dőlt előre, hogy a dekoltázsa zavarba hozzon. Széken ültem, nem is feszengetem, hiszen tanítottam az asszonyt. A könyv egy megszokott nyelvkönyv volt.

Az asszony nemrég tért haza Svájból. A tüdejét gyógyíttatta a hegyekben. Hogy sápadt volt-e az arca, az arcunk, a mesterséges fényben ara sem emlékszem. Sem arra, akkor éppen németül vagy magyarul folyt-e a diskurzus.

Németül illett volna, ha órát adok, de a téma annál sokkal tragikusabb volt, hogy idegen nyelven el tudta volna mondani. Az autóbaleset. A férjét a roncsból későn szabadították ki. Mindez még Marokkóban történt, nemsokára belehalt.

Néhány szó a sivatagi utakról, a kezdődő homokviharról. Az úton szétterülő finom homokon nem lehetett fékezni. Oázison haladtak át, pálmák nőttek az úthoz közel és a megvadult teve mögött rohanó tuareget nem akarta elütni. Az asszony homlokán csak vékony karcolás nyoma maradt. Nekem, a kamasznak, részletezte a halál okát. Melegem, lett, az ötvenes években nem létezett légkondicionált helyiség. A cigarettafüst megállt a levegőben. Sűrű volt, talán ezért akadozott a lélegzetem.

Ilyen szívdobogást mintha akkor éreztem volna, amikor a nővér nagyon mérgesen rám szólt, miért pislogok. Még elrontom a felvételt! – mondta, pedig nem tehettem róla. Hat éves gyerek voltam, komolyan vettem, ha egy felnőtt rám szólt.

Azóta kinőttem a szívmeagnagyobbodást, most újra nyomást éreztem a mellkasomban.

Változott a kép. Mint a filmekben elrepült a blúz, a melltartó, a nyakáról a gyöngysor.

Amikor a viaszosvászonnal takart, kényelmetlen ágyon feküdtem - csuklómon és bokámon az odacsíptetett mandzsettákkal, akkor is csillapíthatatlanul dobogott a szívem. A papíron halk sercegéssel futott a tű.

Nem is tudom miért jutott eszembe, talán, hogy elterelje a figyelmemet. A kamaszkor érzései egyébként is kiszámíthatatlanok.

Mindketten lapozni akartunk a nyelvkönyvben, ehelyett egymás ujjaira találtunk.

Persze a blúz és a melltartó a helyén volt, hiszen eszpresszóban ültünk. A felszolgáló már leszedte az üres kávé poharakat. Talán a kávétól dobogna ennyire szívem? De az ő pulzusán is éreztem, lüktettek az ujjai. Sápadt arca, ha előtte sápadt volt egyáltalán, kipirult.

Mély barázda jelent meg a szája szegletén. Mélyebb, mint a karcolás a homlokán.

Megállt a hátam mögött a következő tanítvány és halkán rám köszöntött. Jó ötvenes nő volt a szemén láttam, hogy mindent értett. Fel kellett állnom, hogy udvariasan köszönthessem az újonnan érkezőt. Nem is vettem észre, mikor engedték el egymás kezét.

A szomorú asszonyt köhögési roham rázta meg. Mintha folt maradt volna a zsebkendőjén. Ujjait a tenyerembe vágta, amikor kezét nyújtott.

Mindenről elfeledkezve csókoltam meg a kezét.

A következő órára a szomorú asszony nem jött el.

JUDIT

Fiatalok voltunk.

Ami az életkoromat illeti, azt is mondhatnám, hol volt, hol nem volt. Hiszen még a fülünkbe harsogták, milyen lesz az "új mechanizmus", de már elkezdték visszacsinálni. Csendben, a háttérben minden visszarendeződött.

A csapatunk költőkből és amatőr színészekből állt, akiket Robi olyan sikeresen instruált, tanítgatott, hogy még a Nemzeti színpada, a főszerep sem volt elérhetetlen.

Volt sorsunk, a sors reményekkel, a kitörés reményével kecsesgetett. A költők közül is haladtak a pályán, a műsorokat vittük, ahová csak lehetett.

Ami az elhívatottságot illeti, volt, akit később pappá szenteltek.

Lelkesek voltunk és fiatalok. az sem tört le senkit, hogy egy bemutatót – aznap(!) – letiltottak. A rendszer bejedit, mi éltük fiatal életünket. Nem utaztunk külföldre, nem görnyedtünk képernyők elé. Bulizni nemigen jártunk, de beültünk egy korsóra vagy egy-két pohár borra. Még arra sem emlékszem, hogy a politika járt volna az eszünkben. Szerelmes versek, esetleg városok, tájak, iskolai csínytevések, egyetemek élményei.

Voltak bölcsészek és dolgozók. Leginkább irodai munka koptatta az elménket.

Igen, verte a gépet a szomszédos szobában a későbbi nagy színész is, akinek hangja felejthetetlen, szerepeit, fellépéseit a televízió színházi közvetítései tették országosan ismertté.

Ma is él az a vezető színész, aki elnézést kért tőlem - kezdő korában - a bakiért, ami a versembe - azon a szinten - belefért.

El is felejtettem mondani, volt közönségünk. Lelkes közönség, szinte minden korosztály.

Előtted az élet! - hallottuk még a falak is visszhangozták. Pedig azok a rendszer falai voltak. Olykor be is kerítették.

Fiatalok voltunk, de vidámságunk egy napon döbbenetbe fordult.

Judit talán a legtehetségesebb volt, énekelte megzenésített verseinket. Máig is hallok a madaramat sirató versem ismétlődő sorait. Megzenésítette és elénekelte. Gitárjával kísérte énekét.

A dallam nem szakadt meg, visszacseng mindnyájunk emlékezetében

Életünk legszomorúbb utazása. Csak a motorzúgás. Különjárat. Ilyen hallgatag fiatal társaságot elképzelni sem tudtunk volna. A Pécskői temetőben elszabadultak az érzelmek. Szép volt és tehetséges. Ha valaki, akkor ő remélhetett fényes jövőt. Judit huszonegy évet élt.

A próba vidáman indult, Judit énekelt, próbált a csoport újabb fellépése előtt. Mindenki köréje gyűlt és hallgatta. Akkoriban még vágtuk és ragasztottuk a filmszalagot. Némelyikünknek már szupernyolcas felvevője volt. Mindenki Juditot hallgatta, kivéve a legbuzgóbb amatőr filmest, aki néhány percre elhagyta a termet. Judit az ablakpárkányról leemelte a Hubertuszos üveget. A visszatérő fiú az ajtóból rákiáltott, de már késő volt. A szintetikus ragasztónak nincs ellenszere. Reggelre halott volt Judit, a ki szép volt és tehetséges, karakteres vonásai akaraterőt, búgó hangja és dallamai jövőt ígértek. A Pécskői temetőben véglegesen lezárult ez a jövő. Sokunk reménykedése is megingott. Ma már a költők és a színészek közül kevesen élünk. Akikhez talán kegyesebb volt a sors, megismerhettük az öregkor gyötrelmeit.

UTÓÉLET

A Kossuth-díjas elém lép, majdnem átlátszó a teste.

– Nézz körül, csupa hívság, hiúság!

– Ezt te mondod?

– Miért ne mondhatnám?

– Mondhatod is, akinek egyszerű sírkereszt vagy kopjafa áll a sírhantján, mondhatja.

– Nyugodjak békében vagy rúgjam le hantot? – kérdez vissza másodszor is a néhai Kossuth-díjas, Dönci.

– Igazad van, kényszeredett hajsza, hogy túlnőjem a szomszédot. Már nem is én, de génjeim hordozói – fűztem hozzá.

– Talán az írásaim. Mélyebben merülök-e el egy-egy könyvben, versben, novellában? Vagy felületesebb leszek-e, mivel lassul a felfogásom? De szaporodik a tapasztalat, kénytelen vagyok lassan olvasni, hogy felfogjam!

– Még olvasol? – kérdezem Döncit.

– Mindennap, mint régen. De az erőm fogy. Ez is okozza, hogy erőm fogyásával és agyam terheivel, egyre lassabban megfontoltabban olvasok, így néha a legjobb barátom írásait is késve olvasom.

– Nem hittem volna! Ismét megleptél, éppúgy, mint akkor, amikor elém léptél.

– Nem szoktál elmenni mellettem.

Ránézek a sírra, széles repedést vélek felfedezni.

– Ez igaz, mindig megállok egy percre. Sok ismert név, de a Kossuth-díjasok közül te voltál az egyetlen igaz barátom, a többi legfeljebb ismerős.

– Ez a holtak városa, az ember egész életében tudhatja, hogy a születés lehetősége a halál bizonyosságához vezet. Még mielőtt a holtak városában határozott időre lakást bérelünk.

– Hiszen a te sírhelyed nem jár le, te saját halott vagy. Előbb vagy utóbb síremléked is lesz.

– Testünk talajjá oszlik, lebomlik a tudat, talán túl gyorsan... – aggodalmaskodott Dönci, az egyetlen Kossuth-díjas barátom.

– De az írásaid!

– A javát még most írom meg. Ahogy ti látjátok a világot...

– Ötvenöt éves voltál.

– Nekem nagyon kevés. Éppen amikor sikerem lett volna.

– Ne bánkódj, téged legalább olvasnak.

- Biztos? – hitetlenkedik, életében is kérdéssel felelt a kérdésre. Döncinek ez a szokása megmaradt.
- Biztos a... Bocsáss meg, ez a szavam járása!
  - Végeredményben igazad van – nyugtatott meg.
  - Több mint húsz kötet és a tanítványok bizonyítják, hogy megérdemelted a kitüntetést.
  - A barázdáim mélyülnek-e, mint a ráncok a bőröm, és nem csak az arcomon. Ahogy leadom, amit gyűjtöttem, fogyok, egyre áttetszőbb leszek, azután már látni sem fogtok. Ez még a viaszérés – filozofált, miközben elnézett a fejem fölött.
  - Érckoporsód van?
  - Láttad, ott voltál a temetésemen. Az egyetlen, amire költöttek, többet, mint a dízsírhelyre. Masszív koporsó.
  - És a könyveid? – kérdeztem Döncitől, aki mindkét világban kitűnően tájékozódik.
  - Száz forintért árulják a könyvtárak a másodpéldányokat, a duplumokat. Így mondják a könyvtárosok. Dobozokban vagy szétszórva az asztalon, minden száz forint.
  - Háromszázat adtam érte. Dedikálnád?
- Eloszlott, mint a füst, de sokáig hallottam még a hangját.
- Kőd, napsütés, avar a fák alatt, krizantémok. Elég nekik ennyi. Miért olvasnák a könyveimet? Ki gondol ilyesmire. Elég a kis koszorú nemzeti színű szalaggal.

SAROKASZTAL

Bamba szemekkel átnéz rajtam. Nem mondom, hogy egymással szemben lett volna valaha is az íróasztalunk és negyven-ötven év már fényévnyi távolság. Egy darabig megismert, rám köszönt vagy ráköszöntem. A fényből, a sikerből esett az árnyékba, mintha egy mondén operett-előadás közepette leszakadt volna a függöny. Apja sikeres zeneszerző volt, ő is annak indult. Megváltoztak a körülmények a háború után. Nem hiszem, hogy a munkája kielégítette - de legalább nem volt rossz társaságban!

Magam csak egyszer láttam, hogy ne lett volna magányos. Vagyis akkor, amikor egy jobbfejta kocsmába befordultam. A füstön át felderengett a sarokasztal, amelynél úgy ült, mintha a foglalt, a rezervé, táblácska helyett tartaná távol az idegeneket.

A festett szőkeség, rajzos szemével és érdekes mosolyával, amely mögött értelmet sejtesz, holott pénzsóvár és üres. A pultot támasztja, ha nincs vendég, ehhez a sarokasztalhoz ritkán ül le, pedig régebben ez volt a személyzeti asztal.

Ül - a vendég - vizes szemét le nem veszi a vastagodó combokról, a szemtelen melléről, amely nem kíván más támasztást a férfi-tenyérenél. Előtte egy pohár víz. A kiürült konyakos pohár befelé görbülő hasas formája, mint asszonyi csípő ringatózott előtte, a sokadik után.

Találgatom, a pohár pótlék-e vagy csupán belépőjegy-e? Hogy az ölében fekvő aktatáska helyét elfoglalta-e vagy valamikor elfoglalja, ha elfoglalja, a szőke és festett félhosszú haja ott marad-e a zakó hajtókáján?

Furcsa páros az biztos, de nem szokatlan. Minden presszóban, bárban láthatsz ilyet. A nő tekintetében minden férfi bele képzeli a szerelem ígérését. Magam ritkán fordulok be, barátnőimet nem innen rekrutálom. Egyébként is a sors azzal vert, hogy nős szoktam lenni. Egyszer láttam egy karikatúrát, úgy sejttem a Pusztai rajzain megszokott gömbölyded formák lehettek. A ligeti padokon párocskák és középsőn egy magányos férfi, aki felsóhajt: - "Mindenkinek van valakije, csak én vagyok nős!" - ezt akár jelmondatként viselhettük volna egy kítűzőn, a nevünk helyett.

Mert lerítt, a valaha jobb időket látott banktisztviselőről, hogy ő is nős lehet. Az aktatáska, ugyanaz, valahogyan sosem hagyta el, vagy mindig visszaadták, mert a kocsmaiban, presszóban ismerték, a puha bőr aktatáska, amely olykor divatba jön, majd ismét divatja múlt, félbe

hajtva, de alul gyanúsan domborodva, mely átkísérte a portán. Naponta egyre többször.

Nem tudták titkolni, hogy zugivók? Hiszen ez az aktatáska éppen annyira egyenruha volt, mint a lóndíneré, mindenki tudta - csak az érintett tekintette álcázásnak.

A vizes szemek, amelyek már reggel, de tízkor bizonyosan kivörösödtek, mint az orr, a hidegben és könnyfátyol vonta be. Azért dolgozni dolgoztak, egyre kevesebbet? Vagy éppen az ital fokozta a zsenialitásukat, mint az egyik munkahelyem, egy gyár, kallódó feltalálójának?

Egy bankban, aktatologatás közben a zsenialitás legfeljebb kottapapíron jelenik meg, vagy pornóversekben. A bankban - unalmas órákban - sok ilyet köröztek és fotólaborban is ott felejtették aktfotók selejtjét.

Az még más világ volt, playboyok nyugaton, cucilista erkölcs keleten, minden szeretőjét sorban elvette a párttitkár. Aztán eltörte a bokáját ötvenévesen egy májusi sörmeccsen, ami fontos része volt a vállalati életnek. Kajánul összesűgtak a háta mögött: jól megütötte a bokáját a vén kandúr!

Ült egy darabig a sarokasztalnál, rendszeres időközönként rendelt, amikor a főpincér már nagyon nézte. A vendégek, a jól értesültek, úgy vélték a felszolgálónő a fizetőpincérrel kavar, de csönd, nem szóltam semmit!

Az asszonynak a férje, otthon. A főpincérnek a felesége, otthon. Ilyen a vendéglátóipari egység, napi tizenhat-tizennyolc órában. Záróra után, elszámolás, nyitás előtt felkészülés, készletfeltöltés, új hamutartók - meg amiről nem tudunk. Hogy szívek nyílnak-e meg ilyenkor vagy combok? Láttam egy húsevő virágot a pálmaházban, szőrei befelé állnak és átszűrják az óvatlan rovarokat. Így fogja meg a nő a férfit, amíg ki nem fosztotta.

Egyszer-egyszer leült a szőkeség, vannak holtidők, és mostanában ritkább a pénzes vendég is. Egyetlen mozdulat, gesztus nem árulta el, hogy célhoz ér-e a sarokasztal törzsvendége.

Először a felszolgálónő tűnt el a presszóból. Suttogtak, hogy nagyobb a hasa. Volt, aki rákra gyanakodott, habár nem látszott rajta fogyás. A melle feszesebb lett, a tekintete még révetegb. Az értelem, amely nem jellemezte a felszínes mosolyt, mintha elmélyült volna, aztán lefagyott az arcról. Egyik napról a másikra tűnt el. A fekete hajú, aki helyette kiszolgált, unottan lökte a kávé a vendég elé. Kisegítő! Ezt

megmondták neki előre. Suttogni kezdték, nem tér vissza a szőke, volt, aki tudni vélte, kórházban van. Volt, aki már a temetés időpontját is tudni vélte. A törzsvendégek. Diszkréten beszélgettek, itt nem divat a kocsmatempó.

Beléptem egy-egy kávéra, olykor a pultnál hajtottam fel. A sarok asztal szemben van a bejárattal, és amikor a szemem hozzászokott a félhomályhoz, mint valami dekoráció, ott ült a hórihorgas elvetélt zeneszerző. Apja árnyékából soha sem tudott kilépni. A felesége biztosan elvált tőle. Vagy mégsem volt nő, csak annak látszott?

Egyszer aztán, mintha levált volna a tapéta, üres folt maradt a presszó falán, nem láttam az árnyékot, akit szinte odafestettek. Az asztal feletti lámpa hasadt búrájával most élesebben világította meg a sarkot.

Ilyen lámpabúrát ma már nem lehet beszerezni, ez így is marad.

Az imbolygó alakkal mostanában ugyanannak a forgalmas budai átszállóhelynek a közelében találkozom. Ott szállok át, mivel nem autózom. Vélhetően ő sem. Nem hajlott meg a háta, mint más öregembernek, siet és csoszog, átnéz rajtam, átnéz, mint a füstös levegőn. Örök menyasszonyát ölelgeti. Az aktatáskát és benne a nyugalmat kínáló üveget.

ZÚZMARA, JÉGVI RÁG

Bizonytalan személyek, bizonytalan korban, bizonytalan időben. Adjunk-e nevet nekik? Meglehet.

A valóság-pótlék, amelyre az író rábízta a lelkét.

Az éjszakával küszködő hajnal jellemző az őszre, télre.

Egy madár átsuhan. Az ember az utcai lámpákra hagyatkozik, amelyek egyszerre kialszanak. Függetlenül a ködtől, a mindent betakaró felhőktől, amelyek talán egyetlen hatalmas steppelt paplanná állnak össze.

Ma köd van, alacsony, földközeli, híg felhőzet. Fölötte semmi.

Az óra nem igazodik a nap járásához és az ember merev ragaszkodása az órarendhez csak megnehezíti az életét.

Az író nem szereti az órát, nem szereti a hőseit. Elrajzolja őket, hiszen a valóság és a bizonyosság ártalmasak.

Mesterek kopácsolnak. Csakis olyan mesterek, akiknek a szerszáma rombol. Lakásfelújítás mondják, írják kis cetlire a liftben. Az író nem szereti a kopácsolást.

Ugyanúgy bizonytalan személyek, akármilyen nevet írnak a leveles rekeszre, amelybe olykor semmi sem érkezik. De ott van. Ott van a név is. Egy név - bizonytalan az eredete.

Most nevezzem meg azt, aki kiírta, hogy felújítás? Vezetéknév. Keresztnév: az egykori férj viselte, mint a fregoli-kabátot. Akkoriban az volt a divat. Volt családja. Volt-e családja?

Bizonytalan személyek, bizonytalan korban, bizonytalan időben.

Ha deres a fű, zúzmarás a fák levele, minden bizonytalansággal köd volt. Mikor? Az éjjel. És a köd fölött semmi. A hold is lehetne, de a napok és órák menetrendje nem engedi.

Az író nem szereti a napokat és az órákat. Néha felbukkan az éjszaka közepén az előszobában, a nappaliban a gép előtt. Tulajdonképpen mindegy.

Miért adjunk mindennek és mindenkinek nevet. Az író utálja a hőseit, jól elbánik velük. Megérdemlik. Laza az erkölcsük, pedig nem is az ideológia vezeti őket. Nem is a depresszió, depiológia. Így egyszerűbb, mintha a fene enné valakiért, aki rá se bagózik. Nem

köpköd, nem, kultúrember. Az ablakon pöcköli ki a hamut és a csikket.

Ha az író fölött lakna egy fekete: fekete szem, fekete haj, vakító fehér bőr, és reggel még mosdatlan. Gyűrött pongyolában hajol ki, vagy csak a feje jelenik meg az ablakkeretben.

Mit sopánkodjon az író és mi után áhítozzon, hogy olyan verset írjon, amely szép, mint a bagzó macska kottázhatatlan nagyáriája.

Az író ír, ha kedve tartja, ha nem. Legfeljebb undokabb a hőseihez.

Ezeknek nevet adni? Ugyan. Annyira közömbös és közönséges, mint izéné aláírása a cetlin: tíz napig rombolni fogok, lakás felújítás. Rázom a falakat és a dobhártyákat.

Tulajdonképpen nem is én. Felbéreltem hivatalos rombolókat, akik éppúgy rombolnak, mint az irodalom a lelkeket - ha más írja, nem az író, aki bal lábbal kel fel és elagyabugyalja a hőseit. Úgy kell nekik. Nesze neked!

Bizonytalan személyek, bizonytalan korban, bizonytalan időben. Bizonytalan író, biztos kézmozdulatait alatt egy időre életre kelnek.

ARCMEMÓRIA

- Az én időmben sok volt a szép arcú asszony. Már akkor bámultam őket, amikor a mellükig sem értem.

Itt a barátom közbevágott.

- A mellüket bámultad?

A szemében valami furcsa fény villant, tekintetéből és vigyorgásából gunyorosságot és hitetlenkedést olvastam ki. Pedig tényleg az arcukba, a szép, intelligens tekintetükbe szerettem bele. A csitrik nem is érdekeltek.

De hiába magyaráztam neki.

- Szerettem melljük állni, amikor leültek, kiegyenlítve a szintkülönbséget.

- A dekoltázsuk érdekelt?

Erre a kérdésre nem is válaszoltam. Nem is figyeltem rá. A szemem előtt vonultak végtelen sorban az arcok. Különösen egyikre emlékszem élénken, aki mélyebb benyomást tett rám. Valamiért "matahariként" emlegették, amit természetesen nem érttem. Ő gyakran megsimogatta, elrendezte a hajamat.

Persze volt egy kissé pelyhes arcú, raccsolós, húszéves hajadon is, akinek a nővére tanult anyámnál. Gyakran elhozta magával a hűgát.

Hiába, megkopik a memória, a nevére már nem emlékszem. Várjunk csak, mégis, mintha Nórának hívták volna.

Hódolatomat furcsa módon fejeztem ki. Amikor futottam eléje - hasra estem. Rövidnadrágos koromban lehetett. A törtfehér öltönyön zöld foltokat hagyott a fű. De csak akkor kaptam ki, amikor a lányok már elmentek.

Lassan kinőttem a rövidnadrágot, még mindig csak néztem az arcukat. Mennyi szép arcú asszony és lány volt valamikor. Én csak nőttem, kijártam az iskolát, de a szép arcoktól nem tudtam szabadulni, a sors újra, meg újra levetítette őket. Fényképem nincsen róluk, csak emlékeim vannak.

A csitriket sosem kedveltem, így aztán ők sem engem.

A barátom először nem mert, aztán nem tudott közbevágni, amikor arcokról meséltem vagy meséltem volna. Már gunyorosan sem néz rám, már nem is öregszik.

Volt egyszer egy ötvenhat.

Egyszer, vagy húsz éve, láttam Nórát. Három lány jött velem szembe. Vihogtak. Az arca hasonlított, csakhogy Nóra már akkor is komoly felnőtt volt, amikor nálunk jártak. Amikor a törtfehér rövid nadrágomon zöld foltot ejtett a fű. A térdem azóta begyógyult, csak a lelkem hegesedik.

Tovább haladtam, többet nem néztem vihogó lányok arcába. Minek is?

Az arcok bizony velem öregedtek. Most már egyidősek vagyunk. Csak éppen volt egy ezerkilencszázötvenhat. Hogy kit hová vetett a sors? Volt egy asszony, aki Svájcából jött haza, a tüdejével kezelték ott. Talán ő is visszament. Nórának volt még egy másik néneje is, hárman vágtak neki.

Egyetlen barátom is elkallódott a világban. Amíg az anyja el nem költözött a szomszédunkból, panaszolta, hogy nem ír a fia. Mi történt azóta? Az anyja és a nagyanyja már özvegyek voltak, amikor megismertem őket. Mindkettőt megtörte az élet, egymáshoz öregedtek.

Merre lehetek szép arcú asszonyok? Akkor még voltak szép asszonyok. Most már, hogy már nem kellene ágaskodnom, nekik sem kellene lehajolniuk hozzám, nem tudom, hogy szép arcukat hol keressem.

SÜLT-KAPPAN VAGY ÚJHÁZY TYÚKLEVES

Átutazók, tudod, hogy ez a szó a szállodaiparban mit jelent? Amit a garniszálló a harmincas években! A lefátyolozott kalapban siető úriasszonyt, aki egy hirtelen indulattal befordul egy kapualjba, hogy egy-két órára... Hogy eltűnjön, kivonja magát a világból.

Azt mondod nagy szavak "a világból"? Majdnem olyan virtuális, mint az internet, csak meg kell utána mosakodni!

A bölcselek szerint, mindnyájan átutazók vagyunk ezen a világon, ebben a világban.

Nem ismered a szót, "bölcselek"? Hát filozófus, így jobb, Semmivel sem, hiszen nem tudjuk mi a filozófia? A filozófia az, ami nincs, mégis beszélünk róla!

Olyan, mint a szerelem, a kielégülés - ami nincs, csak a vágy, legyen bár testi vagy lelki. Azt mondod nincsenek lelki hormonjaink? Lehet, tőlük kérdezd, vagy a biológusoktól, vegyészekről, aki parfümbe szűrik a feromonokat!

Az altatás közben a fejénél álló nő hangját hallja kongani: - Hall engem, hall engem ... engem... engem!

Persze, hogy hallom! Mit okvetetlenkedik! Bár a hangja majdnem az övé?!

Ki az az ő? Miért kérdezed, hiszen rájöhetnél! Az ő - mindig az, aki nem! Mit nem? Ne teted, hogy gyenge a felfogásod! Az aki nem - átutazó, és mégis!

Miért van az, hogy a vonaton minden ülés háttal van a menetiránynak? Vagy csak én vagy peches, mert mögöttem az élet és oda igyekszem mindig. A múltba, a hátam mögé, és ott nincs is szemem, mégis látom! Jó, jó, tyúkszemem ültem - viccelsz, ilyenkor, hogy a tyúkszemmel látok, mert buta tyúk vagyok? Inkább kakas, vagy már kappan? Utóbbi most leszek, valamivel lefűjtak és hideg a kés...

Elfecsérelt életkeket élek meg, elsiető szerelmeket, akár voltak velem, akár nem, akár öleltek, akár nem. Most már mindegy!

Az a kiabálás a fejemenél, megint kezdi - „hall engem?!” Lehetne hal, az legalább csendben van, aludtam és álmodtam is.

Az átutazó, mint pesti gyors az állomáson átrobogott rajtam. Pont ilyenkor kell ébreszteni, amikor emeli a hullámozó derekát. Ki? Na, ki? Az asszony! Az örök asszony, aki huncutul bújlik a karomba, és várja egy márványlap otthon az ágyban, egy féldombormű.

Minden férj - előbb-utóbb, vagy az újságból, vagy a lepedőből domborodik ki és horkol!

Mint ez a nő a fülem mellett. - Hall engem, pfü, hall engem, pfü...

Elpocsékolunk két beszélgetős éjszakát, ami nekem pont élethosszig tartó! Kappan, sült kappan? Újházi tyúklevés, micsoda combok! Naná, hogy nem késsel-villával..

Kenetlen a kerék és mozognak a burkolólapok, folyosó? Alagút? Lift? Ne kérdezd, az átutazó mellettem lohol és idáig hallom, mellettem dobog a lelkifurdalás.

Átvirrasztott vagy átaludt éjszaka, nem mindegy? Nem éltünk, halvér és hideg tusfürdő!

Mindig háttal, mint az ülések a vonaton, fejjel előre - tolnak, tolják a hordágyat, vagy a saját ágyamat, most sincs pizsama rajtam, de nem női test borul rám, csak egy rossz lepedő. Pecsétes. Nem, nem piszkos - hová gondolsz! Bordó festékkal Szent ..... Kórház! Ki győzi megjegyezni, ha kórház, hát szent, van-e annyi szent?

Mert az szentigaz, nem vágyom rá, nem is voltam soha! Csak egy kis félrenézést kértem a fentiektől.

Ha már úgyis csak átutazó vagyok a Földön és most a folyosón.

Az őrzőbe visznek, tehát örökre rab maradok, virtuális vágyakkal?

Az asszony, az örök asszony lohol, a műtősfő mindig siet.

Ujjaimmal simogatom a testét, remeg, de nem enged! Amikor érzem, hogy előnti a meleg, én érzem, hogy ő érzi - elhúzódik és álomba menekül.

Vajon álmaiban fehér lovon ül-e a herceg, vagy közönséges halandó ropogtatja a derekát? A lélegzetéből, a sóhajából érzem, álmodik!

Amit nem mert megtenni.

Na, velem valamit meg mertek tenni, „hallengem” és társai. Zöld maszkban szövetkeztek a megrablásomra. Kifosztottak. „Hall engem?!” - azért se, legalább álmodtam volna végig, még az akasztott embernek is jár ennyi.

Kacsát kellene kérnem! Nem, süttet, te bamba, olyan hosszú nyakút, mert baj lesz, érzem!

Átutazó vagyok az életben, valami fényes alagút közeleg, holott az alagútban, minden lámpa és világítás ellenére - sötét van! De ez világító alagút, mint a borhabos roló a cukrászdában, de régen ettem! Amióta cukorbeteg vagyok...

Mondtam - átutazónak, kinek másnak -, hogy ő az egyetlen édesség, amit fogyaszthatok!

Na, elég volt, vége a látogatásnak, köszönjük a látogatást, hogy is mondjam, hogy meg ne sértselek?

Holnap, holnapután - hiába látogatsz! Amit tegnap kellett volna?

Ehelyett becsomagoltál egy táskát, ásványvíz, pizsama, evőeszköz.

Csupa felesleges lom. Itt infúzió, lepedő és kacska járja, ágytál talán holnap. A fene azt a hallengem-nőt, sose tudom, melyiktekhez szólok, biztosan vigyorog magában. Megszokta, hogy a vénember, a kappan, álmában kibeszélte a titkait.

JARUZELSKI ÉS A TEJFŐL

Valamikor szeptember-október táján az idő kicsábított az utcára. A magamfajta nyugdíjas lehetőleg félállást vállal vagy otthonról dolgozik, ennek az veszélye:

- Fiam, nincs itthon tejfől!

Ez a fiam én vagyok, a dolgozó nyugdíjas. A párom hangja azt jelzi, hamarosan megjönnek az unokák és egy háziasszonynak sosincs ideje amióta nyugdíjas, majd éjfélre befejezem határidős munkámat

Szép idő volt, valódi mediterrán tavasz!

Pedig bent jártunk az októberben.

Jerzy barátom és kollégám harsányan üdvözöl, enyhe akcentusát megőrizve, de szépen beszélt magyarul.

Valami volt a levegőben - talán még nem könnygáz...

Eszembe jutott, hogy Dubčeket halálra gázolták Firenzében vagy mégis Milánóban?

2016-ot írtunk, Jaruzelski körül csend van. Nálunk 50 éves évforduló, nem éppen csendes és eseménytelen.

A kötelező "hogyan van a feleséged?" elhangzása után neki szegeztem a kérdést:

– Mít gondolsz Jaruzelskiről?

Hallgatott. Bizonyára meglepte a kérdés-

– Igen, róla! Megmentő vagy áruló? - tettem hozzá.

– Ez már nem a hetvenes években, hanem nyolcvan-nyolcvanegyben lehetett, akkor már nem voltam szervizmérnök.

– De felolvastál lengyel újságokból.

– Mindenesetre, Soldarnosc nem bántotta. Vagyis azért perbe fogták. Emlékszel a botrányos 1968-ra? A Prágai tavasz elleni bevonulásra?

– Persze, és hetvenben sortűz is volt nálatok.

– Éppen ezért megválaszolhatatlan!

- Elkeseredett verseket írtam akkortájt.

– Fel ne olvasd, megtetted nyolcvanegyben, bányászokról szólt. De engem a sarkon vár az asszony!

– Ugyanaz az asszony?

– Felhívott, hogy egy utcai árusnál vett egy új sodrófát!

Jerzy szemében szánakozást véltem felfedezni.

– Szentég! Cigit, mindent vettem, csak a tejfőlt felejtettem el. Pont azt, amiért leküldött az asszony!

- Emlékszem rá - vigasztalt Jerzy.
- Rosszabb annál, képes lenne használni a sodrófát - német, Lipcsében szedtem össze. Éppen özvegy voltam.
- Éppen?
- Épen és még fiatalon rossz egyedül.

SZMOKING

Demencia megtudta, hogy névnapja van, felvette tehát a legjobb hálóingét.

Igaz a nászéjszaka óta, legfeljebb 2-3 évenként fordult elő, hogy a piperemosásba került, így nem foszladozott a hajtogatás élein.

Hogy honnan tudta meg? Részemről még múlt század elejéről a szekrényemben porosodó kincses és nem kincses, családi és nem családi, de még a Szabad Földet is elővettem.

Igaz, aznap a padlóra ágyaztam és bosszankodtam, hogy egyetlen fűszál sem kelt ki, pedig egy hete elszórtam egy zacskóval. Lehet, hogy mag nem volt szabadföldi?

Ezután keresni kezdtük a számat. Nem tévedsz, nem számot mondtam, hanem szá-m-a-t! Ezt a kis lyukat kanállal-villával eltalálni, Demenciának is ritkán sikerült.

Azt a Demenciát, a kalendárium szerint a máglyán égették meg valami angolok, igen kegyetlen népség! Náluk is nagy divat a francia betegség, mert életük nagy részében a tengereken kóvályognak, valami hét tenger ördöge, meg valami Drakula, vagy Drake, meg valami örült spanyol, talán a torreádor, valaki hamisan éneklő a hatodikon.

Hát innen ered a névnap? – kedves naplóm!

Azt mondják, a naplóm a világos perceimben írom, de ebben, mint mindenben, kételkedem. Szkeptikus vagyok, lehet, hogy vetélkedőket vezettem ezért? Lehet, hogy vadnyugati lovakat pányváztam?

Az első falat kihúlt leves - lecsúszott! Liftezett egy kicsit, aztán a földszinten kötött ki!

Demencia szemében lobbanásokat láttam, utoljára a nászéjszaka előtt volt ilyen intenzív. Soha nem mondta el, hogy félt-e? Vagy a vágy hevítette ennyire, de pupillája, akár a halotté kitágult, életjelet az orrcimpák reszketése jelzett.

Hiába strapakanca.

Hogy ez mit jelent és mit csináltunk? Arra kevésbé emlékszem, inkább a csecsemőkori pólyára és pelenkára. Ma is három óránként tisztába tesznek. Meg akkor, amikor állítólag bűdös van, de én kifejezetten szeretem a kelkáposzta illatot, drog, amely megváltoztatja a tudatot.

Demencia olykor levetkőzik, láthatóan ritkás a haja, de miért hord alul is rövid frizurát, először azt hittem valami macska került a meztelen ölébe, aztán patkánynak néztem, hiszen fel s alá járkáltak kézen fogva

a szobában. A promenád a nagyszoba túlsó végében van. Snájdig huszárok, meg én is, bizony, a papírcsákómat le nem veszem a parádé alatt.

Valamitől sötét lett, az ismeretlen, aki gyakran a legrosszabbkor nyitja ránk az ajtót, azt mondta, hogy leoltották a napot, mert energiatakarékosság van.

Szenzációs napunk volt tegnap, kedves naplóm! Demencia azt mondta, mindkettőnknek tiszta a feje, erre pajkosan a hasára feküdtem, de mire megkerestem volna a malacpersely nyílását, hogy elhelyezzek benne egy tízforintost, a bestia ránk nyitotta az ajtót!

Azt mondják, én nem tudom és Demenciától hiába kérdezem, aki ránk nyit, hol feketé, hol szőke!

Egyszer megpróbáltam felhajtani a szoknyáját vagy a köpenyét, hogy végre megtudjam az igazságot, mire odakötöztek az ágyhoz, szerencsére Demenciának bevillant, hogy a csomót ki lehet bogozni, az volt a baj, hogy a madzagból pulóvert akart kötni az unokájának és befogott motringolni, ezzel ugyanott voltam.

Az unoka – szerintem - egy amerikai szerző házaspárjának a gyereke volt, akit naponta megöltek, mert nem tudták folytatni a történetet, nem voltak eléggé virtuálisak a tévéhez, és a komp csak nem akart kikötni!

Nem is engednek minket a madzaghoz nyúlni, állítólag ráz. De régen tviszteltem, jut eszembe!

A komp vagy comp valami összehajtogatható szalvéta, nem túl nagy, de kemény, ha kihajtogatom, megkékül és valami dallamot játszik, amit csak a süket Demencia nem lát, akarom mondani nem hall, vagy szagol.

Demencia ma grillcsirkét akar csinálni a névnapjára. Meg is gyújtja a gyufát? Gyufát? Mi az? Régen rágyújtott a cigarettára, de egy asztali öngyújtóról, katona-réz, hüvelyből csinálta az öregapám, a Ferenczjóska!

Harmadszorra sikerült, a függöny is a hálóing is meleget adott, ebben a rosszul fűtött szobában,

A melegítően parázsló plüssfotelből néztük, az ablaküveg is ropogott mind a fahasábok.

Elfelejtettem mondani, Demencia megint átöltözött, azaz levetkőzött, így a látványos grillstűtés a hálóing parázsán folytatódott.

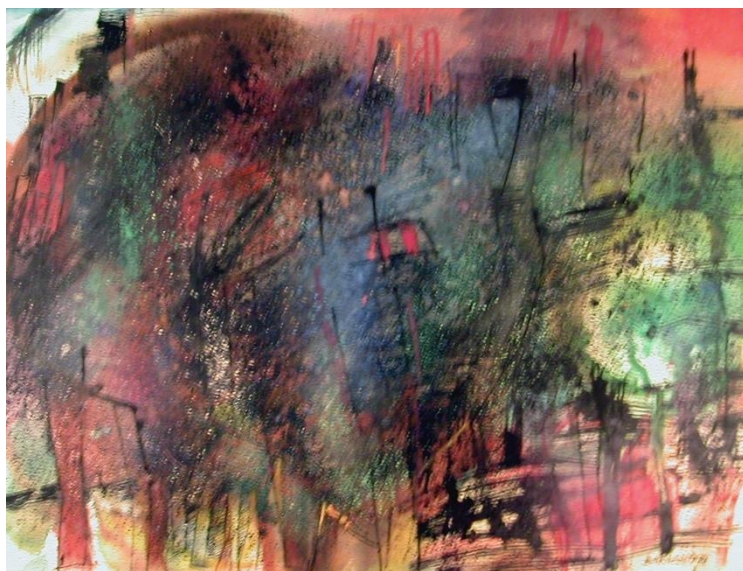

Ellenállhatatlan vizezési ingerem támadt, pajkosan le akartam locsolni az égő szőnyeget, de nem jött egy csepp sem, ilyenkor szoktam csengetni a katéterért, de a világért sem akartam elrontani a játékunkat.

Most, hogy teljesen tiszta a tudatunk érezzük, hogy szerelmi bódulatban emelkedünk, mindketten kívülről is látjuk magunkat. Kulcsot már öt éve nem kaptunk, erre mi történik?

Egy ősz öreg áll a kapuban, fene nagy kulccsal és vacsorára invitál!

- Hol a szmokingom, Demencia?

SEBZETT MAGÁNY

A domb tetejéről a vagonok tetejére látott. Látcsövét naponta ötször is a szeméhez emelte. Ennyi maradt a civilizációból, meg egy-két apróság. Könyvet hozott magával, igaz, csak kettőt. De a szemüvege útközben elveszett. A címeiket el tudja olvasni, de a tartalmát nem. Bár van esély a javulásra, amióta csak a távolba néz. A közelben nincs mit! Volt számítógépe. Emlékezete szerint regényt nem írt, de nem is olvasott. Versek, verseket - igen!

Olyan gyorsan kellett menekülni, hogy nem volt módja gondolkodni. Végül talált egy vadmalacot és füvet, makkot szedett neki. Szerencsére tejet nem követelt. A dombtetőn nem kereste senki. Eddig. Maga is megszokta a makkot, megpirította volna, de nem mert tüzet rakni.

Hirtelen olyan sokan lettek a völgyben, csak úgy nyüzsgöttek a színes ruházatú idegenek. Azóta is vonulnak. Néhol egy-egy füstoszlop jelezte, hogy valamit felgyújtottak. Félig ledőlt tornyokat látott, biztosan templom lehetett, körülötte a házak is füstölöttek. Mindenütt letarolt erdők, csupasz mezők. Hallott valamit sáskajárásról, csak hallott erről. Érthetetlen hangon kiabáltak a bezúduló hordák. Olvasott a történelemkönyvekben ilyesmiről. Tatárjárás? Mongolok? Dehogy. Ez mind csak rossz álom lehetett. Gyűjtőnyilak, lovasok? Nem, ennek nyoma sincs. Talált egy kunyhót, benne egy rádiót. URH-sávra volt hangolva, de csak zúgott. Valami kiáltványt olvastak be a tévében, amikor futnia kellett az otthonából. Felesége lemaradt tőle, nem is jelentkezett többet. Pedig éppen a kutyát készült sétáltatni. A kutya biztosan megtalálta volna. De a kutya sem ért oda hozzá, holott már három nap is eltelt azóta. Víz kellett volna, de csak egy undorító, békanyálas pocsolót talált. Forrást nem mert keresni, pedig biztosan van a közelben. a kék jelzést megtalálta a fákon.

Még nem! Még nem mer elindulni, pedig csak a völgyben futottak a túlterhelt vonatok. Egymás után, naponta több vonat is futott át a völgyön, pedig mellékvonal. Délről észak felé.

Miért is jutna eszébe már most olvasni? Nem tudta másként magyarázni, mint a szokás hatalmát, a megszokást. Esténként olvasott, az asszony megszokott sorozataira tapadt. A képernyő? A tévé? A

híradót néha megnézi. Megnézte - így helyes. Utoljára valami proklamáció...

Kisgyerekkorában hallott valami proklamációról, később maga is emlékszik egy látszólag nyugodtan artikuláló hangra.

A pocsolján félresöpörte a békalencsét. A sötét vízből őszhajú öregember nézett rá, nézett rá vissza. Nem emlékezett ilyen fokú őszülésre. Furcsa, hogy még nem működik az életösztöne, ezért csak mellékes dolgokkal foglalkozik.

Szomjas, állapította meg. Hogyan is történhetett? A három nap és vadmalac? Időérzékét régen elvesztette. Megkeresi a forrást. Vagyis már két hete megtalálta! Évekkel korábban már járt erre, iskolai kirándulás alkalmával. Tanár volt-e? Iskolásgyerek? Lényeg az, hogy van saját forrása. Talált egy mogyoróbokrot. A malac rőfögve köszönte meg a csemegét. Amikor megéhezik, sivítani kezd. Gyorsan szór eléje valamit, vizet is ad neki. Halványan emlékszik arra, hogy a disznó veszélyben van és veszélyt jelent a számára is.

Egy domb vagy hegy, ennyi maradt neki, nem kívánczik a völgybe, a háza eltűnt, a vonatoknak a tetején is utaznak, mint negyvenötben. Mit keresnek itt? Kezdte azt képzelni, hogy ez a hegy az egyetlen magántulajdon, többit kollektivizálták. A forradalmi gárdisták rajzanak odalent, talán a vonat katonavonat, egyenesen páncélvonat, lövegekkel. De ez csak átfutott az agyán.

Kövek repülnek és egymáshoz koccannak. Csupa fekete ruhás varjú, asszonyok kendővel bekötött fejjel, csak a szemük villog. Sötét parázsló szemük szuggesztív erővel sugárzik a gyűlölet. Radioaktív. Egy asszonyra irányul.

Csak nem a felesége?

A tenger felől vörös vitorlák, mögöttük kell a nap vagy éppen lenyugszik. Újabb vonat és mellette, a sínek mellett a mocsáron át, a folyó jegén, mint a zarándokok, elszánt férfiak. Férfiak, de akkor honnan teremtek a nők? Valahol egy eddig nem látott kerítés mögött a paradicsomkert. Középen egyetlen fa, mellette egy bombatölcsérből mászik elő egy meztelen férfi és csatlakozik a meztelen nőhöz. Összevesznek az egyetlen almán, De megenné azt az almát!

A napok múlnak, megint elfelejtett rovátkát húzni. Kecskemekegés. Vagy juhok bégetését hallja? Hallucinál. Már hallucinál. a tejeskáváját keresi, de csak a zacc, amely a fa törzse mellett kuporog, mint az iménti asszonyok. Fekete. Vagy sötétbarna?

A malacsivítás ébreszti, csak el ne árulja. Tilos. Feketevágás? Tudja még valaki, mi a beszolgáltatás? Elveszik amiért megdolgoztál és annak adják, aki semmit nem tett érte. A rommá lőtt városba viszik, azok, akik ezt tették. Akik csak romokat hagytak. Értelmetlen összefüggések, forró sivatagi szél. Rózsaszín oszlopok dőlnek. A lőporfüst eloszlik.

A tanyában egy öregembert találtak, pirospozsgás. Azaz dehogy, a vér maszatolódott el. Egy tálon parasztszónka, a kezében a kenyér. Öregember volt, mit tudta. Azt hitte, messziről jött éhes vendégek. Az asztalon - átlátszó csillogó butéliában vörösbor! A hátában hosszú pengéjű görbe kés. Az asztalkendőbe valaki beletörölte a véres kezét.

Nappal van, de a csillagok világítanak! A szemhéja átlátszó, mint valami hulllőé.

A völgyben vonulnak, valamikor ő is a völgyben lakott. Megöntözi az almafát, ősszel ültette. De ahhoz le kellene mennie. De reszket, mint gyerekként a légópincében. Tüzet rakna, fázik, magas a hegy, mögötte egy odvas szikla, előtte békanyál, végtelen óceán pet-palackokból. Húzgálná a takarót, de valaki, mint betonkoloszsus nem engedi. Egy karsú toronyból valaki üvöltözik feléje, aztán a másik irányba. Sikolt egy hajnali villamos. A háta megizzadt. Megint elfelejtette a napi rovátkát! Mikor van vasárnap. Egy sötétbordó könyvért nyúl és kisilabizálja: és bekené fenekét szurokkal. Megint homály és valami fura írás, csupa hullámvonal. És a margó? Mintha a tükörből akarna olvasni. De hol a szemüvege? Rájön, hogy hiába lenne rajta.

A paradicsomkert kerítése előtt nyomsáv. Lopakodó árnyak óriási ollókkal. Mindenkinck a kezében okos telefon világít, mint a farkasok szeme a sötét erdőben.

A kövek feléje is repülnek. A levegőben összekoccannak. Valaki szónokol: a határok légiesek. Így mondja és nyissátok ki a fületeket és

a kapukat. Rájön, hogy horkol, a szája a kapu! Ma a fogorvoshoz kellett volna mennie!

Éhes, de nem tud enni. Nincs is mit. Sivalkodik - megint előnti a félelem - a malac sivalkodik. Amikor rájön, hogy kandisznó, rájön, hogy minden hiába. Itt állandóan csökken a termelés.

Elvágja a süldő nyakát, egyetlen határozott mozdulattal. A bozótvágóval. Itt ritkás az erdő.

Az asszony felhorkan a tévé előtt. Eldördül a mindent eldöntő pisztolylövés. Megdörzsöli a szemét ő is. Reklám. Szemüveg, luxusautó. Kezdődik egy újabb sorozat. Felhóátvonulások.

ATTIKAFAL AVAGY LEHET-E FÉL ADAGOT RENDELNI?

Nincsen törzskocsmám, sőt lakásom sem, amióta az eszemet tudom. Igaz, a nagynéném szerint mindent elittam és ezért dobott ki a felségem. A nagynéném éjszaka nem tud aludni, egyébként majdnem fiatalabb nálam. Én a legidősebb testvér, első gyermeke vagyok, mondják, míg a nagynéném vakarék. Egyedül ő van még életben. Szüleimet és két nagybátyámat rég eltemettük.

A Rozi blúzát sem tudnám kigombolni, a kezem reszket. Alig várom, hogy a pincér elforduljon, és ne lássa. De kénytelen voltam tízezressel fizetni, a pincér, aki ismer, majdhogy nem a kockás asztalkendővel kezdte volna a pohár helyét törölgetni. Rendelek ilyenkor konyakot, mivel azt öblös, de visszaháló szélű pohárban szolgálják fel. Ilyenkor még választékos vagyok és borraivalót is adok.

A múzeumból utolsónak szoktam eljönni, beélesítem a riasztót, megvárom a visszajelzést. Az utcán körülnézek, de már nincs kolléga a láthatáron. Könnyebb az élet az első pohár után. A Rozi blúza egyébként húsz éve nem érdekel.

De akkor remeggett meg a kezem először, emlékezetes a számomra.

Megyek tovább, még világos van, még egy pohár, csak úgy a pultnál. A tróliból rálátok a kiöblösödő utcán elhelyezett padokra. Egy kopaszra borotvált négert ül rajta, két lány fogja közre. A kis vörös táncosnő mintha a feje búbját csókolná? De lehet, hogy csak sűgött valamit. Elhúzzunk mellettük, a kopasz fekete fejen megcsillan a napsugár. Belenyúlok a zsebembe, kinyitom a tárcámat. megállapítom, hogy jó helyen még egy konyakra sem tudnám meghívni, pedig a hozzám közelebb ülő, a vörös hajú, szemre való. A pincér viszont nem utasít vissza, egyelőre, vagyis soha.

Azért irigylem a pénzes külföldit a padon. itt a Belvárosban, a szerelmet sem mérhetik olcsóbban, mint a konyakot.

A talponálló helyén újságos. Fel kell menni az emeletre a forgalmi iroda helyére. A sarokba támasztva két kályhacső. Vagyis egy zsiros, fekete, foltos farmer tartja a lábát, mintha sínbe tették volna vagy könnyű gipszbe. Látszik a bamba boldogság az arcán, vékonypénzű pipaszárlábú. A haja zsirosan fénylik, mint a tépett varjú tolla. Még egy dagadt van a helyiségben, mellette egy jobb időket látott nő. Szakadtnak látszik és a ruhája sem most került ki a tisztítóból, hangoskodik.

A kövér meg egyre kapacitálja, félreérthetetlen. A nő viszont ugyanúgy inni vágyik, mint én.

Kettő a gallér mögé, máris jobban vagyok, már a saját üres poharaimmel is koccintok. Jó így! A nap eltűnik az épület lőrésutánzatai mögött. Felmegyek a kishídra. És mit látok? Az üres palackok ide-oda gurulnak a lapos tetőn. Hangyák mászkálnak köztük, talán ők lökdösik?

Eszembe se jut ezen fennakadni, magasan a tető felett vagyok és még magasabban az oszlop tetejére ereszkedik egy úrhajó, repülő csészealj. Éles fénnel világítja meg a tetőt. A tetőn még valami - egy cipős dobozban fél pár vadonatúj bakancs. Divatos, bokaszíjas, keményorrú, fekete.

Még három lépcső, a korlát segít. Volt egy aktatászkám, régimódi, bőr aktatáska, ma újra trendi. Minek cipelem? Ja, már nem cipelem, egyébként üres volt. Nem merek bevinni italt a munkahelyemre. Már nem!

A kulcs elől, mintha gumiból lenne és elgörbülne, kitér az ajtó.

Bent vagyok. a nagynéném mega elé húzza szemüvegét. Olvasni még lát, messzebbre nem.

A bakancs reggel is ott van, az üvegek is, a könyvesbolt, amelynek a tetejére látok, most éppen pizzéria vagy látványpékség, vagy mindkettő, a tetején meleg van. A pokróc összehajtván. Egy reklámszatyrot görget a szél, az üvegek alszanak, a hangyák is.

A Broadway közepén egyetlen alak, a feje fényes, kopasz, lányok nincsenek. Az alak bronzból van. Ezért ül éjjel-nappal ugyanazon a padon. Ennyit számít a józanság.

És még nyolc-tíz órát kell így kibírni.

A múzeum pincéje és irodái dohosak, porosak. Fertőtlenítés nélkül ma sem megyek haza a zuhany, ugyan, az nem viszi le az ilyen szagot.

Számozom a köveket, keményen. Némelyet le kell takarítani, levél hullott rá, vagy beleavult valami. Dolgozom, ez a munkám. Valamikor tanulmányokat írtam. Körmöltem vagy diktáltam. A szerencse forgandó! Micsoda közhely, röhej egyenesen, hogy az is én voltam. Én lettem volna?

A kőtár drótfonatán egy lyuk, észrevehetetlen, gondosan behúzva, mint a liftajtó. Tudom, hol van, de nem merek kimenni, meglátanak.

Ma már nem felfestem, hanem ragasztom a leltári számot. Fáj a fejem, az otthagyt paplanra sandítok, a kövek alá rugdosom, leteszek róla. Nehéz a fejem, talán nem is tudnám többé felemelni.

Bejelzett a riasztó, elteszem a kulcsot, csakazértis! Ma ugyanarra megyek. Hátha nincs is ott pad és a kis vörös sem ült ott tegnap se!

A pad ott van, tisztán látok még, habár az ablak enyhén homályos. Nem, nem párás, koszos. Ilyenkor mondta anyám, még egyszer végigmész az újságpapírral, de most szárazon!

Az alak nekem háttal. Ma nem süt a nap, nem fénylik. Gunnyaszt!

A talponállóban van élet, bagó és izzadságszag, savanyú szájszag, pálinkaillat. Itt már nem merek konyakot kérni. Barack vagy fröccs. Szomjas vagyok. A fenébe, megint rám jött a remegés. A sarokban ketten izgatottan mutogatva tárgyalnak valamit. Koszos tornacipő, egyébként trendi, álfűzővel.

Mást nem látok, csak a kopott dzseki hátát. A másiknak csak hangja és a kinyúló két keze! Az nem fér az alak mögé, gesztikulál. Tehát ketten vannak. Talán még ital sincs előttük. A délelőtti műszaknak vége, a fekete napszemüveg és fehérbot, a sutba dobva. Szemből a sánta gesztikulál, jó volt az üzlet. Az izlandi vulkán miatt kicsit visszaesett, mint a gazdaság egyébként is. De már repülnek.

Amikor az irodában ügyeltem a neten megnéztem a vulkán véres tüzet okádó fekete torkát. Az elillanó felhőket a megszürt nappal. Pedig mostanában ott le sem megy. A természet igazságtalan az izlandi gépek repülhettek.

A természet igazságos, kiegyenlít mindent. Ma megfordult a szél, mondják a rádióban. Izlandról egyetlen gép sem szállhat fel. Úgy kell nekik, minek fűtenek ilyenkor, Április tizenötödikével vége a fűtési szezonnak.

Felcsörömpöl az a rohadt telefon és éppen akkor lép be a főnök.

Nem mondhatnám, hogy kedvel!

Ez történt, ma más semmi, de az a két ember izgatott mégis. Megnyerték a lottóötöst? Nem, akkor vagy hőtrészegek lennének vagy fizetnének egy rundót.

Ami megmaradt bennem a foszlányokból... Az Everestről beszél, hogy egy féllábú magyar nekiindult. Na ezért izgulni? Igaz, a hegyek szedik az áldozataikat.

Hogyan lesz valakiből Lajos? - hallom a mélyebbik hangot. - Igenis Lajos, olyan Lajos. - mondja nyápicAz mondta, ha más a hegyre feljutott, feljut ő is. ..Van ott valami létra. - És miért akart felmenni? -

Van ott egy ballábas bakancs, neki meg a jobb lába hiányzik. Látta a bakancsot a hídról.

Kezdek józanodni. Reggel tényleg volt ott egy fél pár bakancs, de hogy került oda? Szóval morfondírozom, ezek szerint ma józan vagyok:

- Azt mondták, hogy Lajos... - Milyen Lajos? - Mondtam, hogy Lajos! - Én Bélának nézem.

Kimegyek, a levegőre, nagy a füst odabenn. Lenézek. Alattam két rendőrféle. Az egyik a kövek mögött valamivel babrál. A dzsekis nem mozdul.

- Azt mondják valami Lajos. A csokornyakkendős mondta. - Milyen Lajos, papír nincs nála, se személyi, semmi! - Biztosan ide, a Moszkvára jár, hátha akad valami munka. - Egy féllábúnak? - Akkor lójmol.

- Valamit be kell írni - szólal meg a másik rendőr. - Legyen Téri.. Téri Lajos! Van valami ilyen menedékház a Tátrában, a tanár mondta. - Az iskolában? Oda is jártál? - Fenét, a köpködőben, az a csokornyakkendős mondta. - Ezt is? Az mindig részeg- Most nem volt. Ma senki sem részeg. Sajnálják. - Szóval Lajos, Téri Lajos, ints nekik, vihetik, a technikusok végeztek!

A nénikém nem ismer rám. Józan vagy? Vacsorát is eszel?

Elmesélem neki. A rejtélyt is, hogy még mindig ott a fél bakancs. - Persze - mondja, mert ő mindig logikus, női logika. - Előbb kimászott a létrára, de lefelé nehezebb. - És a bakancs? - Amikor benyúlt érte, akkor eshetett le, a presszó tetejéről. Így a bakancs ott maradt. - De hogy került egyáltalán oda, van egy másik féllábú? - kérdezem bizonytalanul.

A nénikém kinevet. - Az üzletben a polcra mindig fél párat tesznek, a jobb cipőt, a másik a dobozban, a polc alatt marad. - De miért vettek fél pár bakancsot. - Ugyan, rossz dobozt loptak el, a többiben benne van mindkét cipő, de ők a minta dobozát lopták el, Öcskös!

Ilyen szemét lenne a világ, a hajléktalanok is lopnak - gondolkodtam félhangosan. Nagynéném rám hagyta.

Így rontja el a nagynéném minden novellámat. A négert sem akarta elhinni. Pedig ki sem mozdul, és nem tud éjjel aludni.

Bemegyek a múzeumba, vége a melegedésnek, irány a kőtár. A kőtár a szabadban van, de tető alatt. A főnök mérges, mert nem vettem észre a lyukat a drótfonaton! Nem akartam észrevenni és a paplant se, a reklámszatyrokot sem, a mankót. Pont a mankóról szóljak neki?

Piszkálom a köveket. Gótikus vízköpő. Milyen utca hárómból hozták?
Elmosódott, megpiszkálom, ha letisztítom, hátha olvasható a felirat.
Egy személyi!

Mit keres ez itt? Mellette egy fémtízes, a régi, rajta a gellérthegyi
emlékmű. Egy zsebóra, még mi? És hogy került oda.

Mondanom sem kell ez vízköpő száz éve nem köpött semmit, a
háborúban találatot kapott az épület. A Mátyás templomról esett volna
le, vagy lecserezték?

Mészkő!

Ez volt a rejtkehely, Szegény Sándor nem merte magával vinni az
értékeit, Pók Sándor! És azok Lajosnak vélték, valami Lajosnak.

Elviszem az igazolványt a rendőrségre.

Az ügyletes hosszan nézi az igazolványképet. Az arc valahonnan
ismerős. A homlokára csap.

ÓNÉMET – KÉZALATT

Az asszony a férje örökségétől is szabadulni akar. Még annak szülei se emlékeztessék megromlott házasságára, a válására. Persze, a gyerek! Azt is a férje hagyta rá. Sajnálja, hogy nem csalta meg, lehetne mástól is, csak a férje fizesse a tartásdíjat!

De éppen a tartásdíj a bökkenő. A férje lump, művészlélek! Bár senki sem ismeri állítólagos művészetét, csak a kocsmapultnál hívják művészárnak!

Tehát felteszi az internetre, antik könyves szekrény eladó. Hogy a könyveket is vele adná? Nem, azt mégsem. Aki szekrényt akar, annak van elég könyve. Ezeket a könyveket ő gyűjtögette fiatal kora óta.

A Duna melletti hosszabb utat választom, Leányfalu, Visegrád szép emlékeket ébreszt, keresztül-kasul bejártuk nemrég. A kamaszkoromra is emlékeztet. A pilisi túrákra, ahonnan persze haza is kellett jönni! Odafelé siettünk. HÉV, vagy más irányból a korai busz.

De este fáradtan, a hajó, Visegrádon szálltunk fel. Érkezés valamikor este kilenckor a Vigadótérre.

Elmélázok a gyerek- és ifjúkorom kirándulásaim szép emlékek. Ami a Vigadót illeti, oda most, az új világban szeretünk járni. Nincs már előtte a csillagos emlékmű, Igaz, egyszer már lecserélték azt a régit, most végleg a történelem szemétdombjára került. Vagyis mégsem. Vizszontlátjuk a pirogránitot hamarosan! Sírkö lesz-e belőle? Annyi érdemes ember hal meg manapság!

Esztergom az úti célom. Most haladunk Szentendrén keresztül. Az új hídon jöttünk át, ingott is egy kissé. az mondják, a kifizetetlen cipő nyikorog.

És a pórul járt kisvállalkozók, mit építettek a hídba? Az állam aztán kétszer fizette ki, mert a fővállalkozó megugrott a pénzzel. Manapság könyvtérjesztővel is előfordul. Azt meg az én zsebem bánja.

A nyolcvanezeret nem tettem zsebemre, majd szállításkor.

Az asszony kissé idegesen fogad, a konyha szalad. Szalad, szokták mondani, ha hegyekben áll a mosatlan.

A hegyekről jut eszembe!

Beszélgünk erről-arról, a szekrény nem tetszik restaurálni is kellene. Ónémet stílus, minden könnyedséget nélkülöz, nem illik a kecses bieder mellé.

Az asszonyból folyik a szó, miközben mindketten időnként az óránkra nézünk. A Bazilika ma ne számítson rám.

Mondja az asszony, hogy a gyereke az óvodában van, de a kapu előtt ott áll az autó. Latolgom, visszavisz-e a buszhoz. Lábadozom, influenzám volt. Már nem köhögök, de a hajóutat nem reszkírozom. Egyébként is rámenne a gatyám, a busz meg ingyen van. Öreglegény vagyok már.

Az asszony valószínűleg nem ezért meséli a megutált szekrény történetét, olyan részletesen. Nem azért, mert pasit akar fogni.

Van arra alkalma a műházban, gondolom én!

Hol ismerkedhetne meg valaki egy kótyagos egyénnel, ha nem a kultúra világában. Amíg fiatalok lelkesek. Hamar összeütöttek egy gyereket is, irány az anyakönyvvezető.

Ma már élettársak lennének, elittársak!

Persze hirdethetné magát, még nem hervadt el teljesen. Vége a pelenkamosásnak.

Visszaemlékezem, odaáról csempésztük és ez az odaát nem a csodált nyugatot jelenti ez esetben, hanem a valamikori Csehszlovákiát.

Pozsony, Kassa - kinek mi esik kézre.

Esztergomból akkor komppal mentünk át Párkányba. Nekem Párkány!

A kishatárnál nem szőrösek a vámosok. Csodálkoznak, hogy piros útlevelet mutatok fel. A határőr előveszi a stemplit, szalutál. Ért magyarul, de szolgálatban nem bratyizik.

Tulajdonképpen sem a szekrény sem, az asszony nem érdekel. A gázon kifuttatva a gyerek reggelije. Nyilván tejet iszik, csak az asszony kávézik.

Szórakozottan nézem félregombolt vagy be sem gombolt blúzát. Öreg vagyok én már ehhez. Megy az óvodába, nekem megy a buszom.

A ruhája a lakáshoz képest rendezett. A szekrényben könyvek, füzetek, jegyzetek egymásra dobálva. Holnapra kiüríti, mondja. Pedig már említettem, hogy szekrény nem tetszik, azok a függőleges vájatok és a bordás párkánya a szekrénynek. Taszít!

Az asszony előrehajol, önti a kávé. Mindenütt kávé kapok, nem az első szekrény, amit megnézek.

A buszokon nincs véce, el ne felejtsek indulás előtt kimenni! Ez jár az eszemben. a kávétejszín kibuggyan, lecseppen. Az asszony törölgeti az asztalt. Na, nem a kötényével, mint a fejkendő Anna néni. Ő mindent a kötény sarkával. Hogyan jegyezte meg, melyikbe szokta az orrát fűjni? Van időm bármire gondolni, emlékezni, elhúzódik a látogatás.

Ott tornászik előttem az érett, de fiatalos asszony. Átfut rajtam, harminc évvel ezelőtt vajon észrevettem volna? Talán marasztalt volna éjszakára. Talán kétszobás a lakás, bár csak egyet látok. Az előszoba és a konyha, ajtó nélkül egymásba nyílik.

Latolgom, tényleg új, modern bútort akar-e venni? Vagy csak nekem mondja. A kocsiját majdnem új. Benne ültem, amikor idehozott. Talpalhattam volna, ha nem teszi. És mindezt egy könyvszekrényért. Más felcsapja a laptop fedelét és előtte a könyvtár. Mintha a Széchenyibe menne. Persze nem a fürdőbe, ezt a fiatalabbaknak el kell magyarázni. Ők nem olvasnak. Állítólag.

Az asszony nem tudja abbahagyni, a férj után előjön az anyós, aki rá hagyta a szekrényt. A gyerek várhat az óvodában. Vajon mit kaphat szegény vacsorára ettől a filosz asszonytól?

Közben kiderül, milyen diplomát szerzett és hol. Nem, nem erdélyi, nem is délvidéki.

Itt született a közelben Dömösön.

Nekem dobogókő jut eszembe és a társaság, akikkel túráztam. Az egyik lány szemrevaló volt, de mindig a barátommal szemezett. Nem feltűnően, de észrevettem. Siettünk a hajóhoz, kicsit megáztunk. A gőzös gépházán - kétoldalt volt egy-egy ajtónyílás, odaálltunk szűrőközni.

A fűtő lent izzadt, lapátolt. Fentről egy csövön a kapitány hangja. Előre, hátra, teljes gőz.

A szekrény csak áll egyhelyben. Az asszonynak be nem áll a szája.

Én egyik lábamról a másikra állok, időközben felálltam az egyetlen székről. Az asszony állva maradt, amíg a kávéját kevergette.

Hogy előbbre vigyem a dolgot, megkérdezem:

- Hány éves a kislfia?

- Lányom van, öt és fél.

Tehát hosszú házasság lehetett, ha most váltak el – gondolom, ő, mintha gondolatolvasó lenne, hozzáteszi:

- Ó, a férjem már régen elköltözött, vagy inkább csavargott. Egyszer nem engedtem be, amikor a kocsmából hazatámolygott. Kicsit verekedős volt olyankor - tette hozzá.

Egyébként is elbeszélünk egymás mellett. Talán őt sem érdekelte a szekrény, csak beszélhetnékje volt.

A munkahelyén nincs senki, akivel megbeszélje, vagy unják témát?

Persze a közönséggel és fellépőkkel nem lehet. Adni kell a renoméra. Kiderült, immár sokadszor, hogy a helyi művelődési házban dolgozik

Lehet, hogy ezt azért hangsúlyozta, mert én könyvszekrényért jöttem.

- Sajnálom, hogy nem tudom megvenni - szólaltam meg, hogy lezárjam a témát és jelezzem, akár mehetnének is. Nem illik a biedermeierhez - tettem hozzá. Pedig már ezt is elmondtam.

- Kér egy kis üdítőt? - kérdezte az asszony.

- Merre van a fürdőszoba - mondtam magam elé mormolva, hogy az asszony ne hallja.

Valami szénsavas sárga lét töltött, még pezsgett.

Végül rászántam magam:

- Merre van a...?

Kinyitotta az ajtót és én majdnem átestem egy lavóron. Abban tartotta a szennyes ruhát. A mosógép ajtaja nyitva, nyilván mosni akart.

- Bocsánat - mondta és lehajolt előttem, hogy arrébb tegye.

A szoknyája felcsúszott, de én átnéztem rajta és méregettem, mikor jutok el a nélkülözhetetlen szaniteráruhoz.

Az asszony még mindig restelkedett.

- Mosni akartam, elfelejtettem, hogy a buszállomásra kell mennem a kedves vevőért. Egyébként is megbeszéltük, hogy telefonál.
- Telefonáltam is, amint leszálltam a buszról!

A szennyes ruha leborult egyenként szedegette. Gondoltam, segítek, de nem mertem lehajolni. Kávét, üdítőt ráadásul két órája úton voltam Nagytétényből.

A bugyikat szedegette, kisebbeket, nagyobbakat, egy kisméretű melltartót, harisnyát, zoknit. Mire az utolsó harisnyanadrágot is felvette a földről, a saját nadrágomra pillantottam. Csak most ne akadjon be a cipzár!

Mégsem akarom megkérdezni tőle, maradt-e ruhadarab is a férjéről, hogy valahogyan hazajussak!

Végre kiment és rám csukta az ajtót. Nem fordítottam rá a kulcsot. Csak nem jut eszébe törölközőt hozni. De már az sem zavart volna, ha benyitna.

Megkönnyebbültem és még inkább megkönnyebbültem, amikor kitett a buszmegállónál.

Még utánam szólt.

- Remek műsoraink vannak. Itt a közelben találja a kultúrházat! A következő sarkon forduljon jobbra.

Én balra fordultam, jött a busz. Végre!

A ... zenekar jön a hétvégén! Nem értettem, hogy melyik, de nem is érdekelt,

Minden esetre elhatároztam, hogy nem veszek könyvszekrényt.

Elvált asszonytól semmiképp. De ki más hirdetne a neten használt bútort!

EGYIK BUCKA OLYAN, MINT A MÁSIK?

A borókáson át csapások vezettek, rókanyomok. Aranysakál vagy - ahogy felénk hívták nádi farkas - elvétve fordult elő a pusztán. De hát a háború, a sok lótetem.

A tél is kegyetlen volt, nemcsak a háború. A vastag hótakaró - mondják - néha májusig elhever a buckák tövében.

A tanyák kéményei magasra eregették a füstöt, már amelyik lakott volt ez idő tájt. Asszonyok, gyerekek, aggastyánok. A nagy háborúban még sokan részt vettek közülük. Némelyikének csak lábát lőtték el, mások akár a tüdejüket is kiköpték szinte. Megült bennünk egy-egy srapszeliszilánk. Mihasznák voltak, legfeljebb a favágásra jók, már amelyik. A gyerekek húzták a gémesből a vizet, meg elhelyeztek egy-egy hurkot a nyulak csapáján.

Fazakas Imi is hamar megtanulta, milyen a paraszti élet, felnőtként dolgozott, ellátta az állatokat, felaprította a fát, vizet húzott a kútból, megrakta a tűzhelyet. Iskolában tanítás nem volt, még a tanítót is elvitték katonának.

– Fiam, csináld ezt, csináld azt! – kiáltotta oda az anyja, aki lázas betegen kuporgott a tűz mellett. Feleletet nem várt, Imi tudta, mi a dolga, ott nőtt fel a tanyán, ahol a gyereket nem kényeztetik.

Hát így telt a háború, csendesesen, férfiak nélkül, nem volt, aki megoldja a szoknya korcát. A dunnát sem emelgette senki, az asszonyok beletörődtek. Süldő az ólban, birka a karámban. Az öregember a kutyáját szólongatta, ha legeltetni lehetett, a puli tudta a dolgát. De ilyenkor a puszta csak olyan, mint Petőfi idejében. Vagy mégse?

Járművek széles csapája vezetett sehonnan sehová. A tanya kéménye akkor éjjel már nem eregetett füstöt. A kutyába, ha csaholni merészelt, ismeretlenek egész sorozatot beleeresztettek. Ki hallotta volna meg a pusztában? A csend birodalma talán nem is a tenger mélye. A puszta mélységesebb, hidegebb, kietlenebb.

Híre járt a zabrálásnak, egy-egy asszony a hátára vett motyóval, a már járnai tudó gyerekével, elvetődött a köves útig. Akár egynapi járóföld ilyen mély hóban. Ha ló maradt volna, akár egy vak ló, előkerült volna a szán.

A buckák hallgattak, a tűzhelyek kialudtak, volt, ahol még a lábasjóságot sem kímélték. A sonkát leakasztották a füstről, mivel

húzzák ki húsvétig? Ha valaki felkerekedett, a nyomát befűtta a szél, de a széles kerécsapák, a buckák közé vezettek, meg vissza. Nem szólt senki, senki nem látott semmit. A fázós gyalogost takarta a boróka. Egyébként csend volt, nem bömbölt ott a szél, csak kavarta a havat, mintha más dolga nem akadna.

A két katona megállt a takaros tanya mellett, először az ólat kereste. Néhány lövés, elnyelte a pusztát. A süldő tetemét feldobták a kocsira. Ital is kellene, belökték a kilincs nélküli ajtót, a csapózarat nem ismerték, pedig csak meg kell emelni. Nem jártak akkortájt kulcsra az ajtók, főleg nem a tanyán. Az asszony a tűzhely mellett guggolt, kukoricacsutkát vetett a tűzre. Az egyik katona mögéje került, felállni sem volt ideje.

A nagy félelemben a félkarú Meggyes Józsi járta tanyákat. Valamit tenni kell, nem maradhatnak tétlenek. Senki nem tudott arról, mit pusmogtak a katonaviselt öregekkel. Az asszonyok nem üthették bele az orrukát a férfiak dolgába. Eljár a szájuk. Meggyes Józsi a saját tanyájára hívta a férfiakat és a fiúkat. Az öregek kénytelenek voltak keményen dolgozni, de a gyerekek is. Néhány erősebb testalkatú, de leventének túl fiatal siheder otthon maradhatott.

– No, idefigyeljenek emberek, ti is fiúk! Egy szó sem kerülhet ki ebből a szobából, az életünkkel játszunk. Meg kell akadályoznunk a ruszlik garázdálkodását. Senki sincs biztonságban, ha nem fogunk össze. Vasvillával, baltával vagy fejszével, de meg kell védenünk, magunkat és még fegyverhez is juthatunk.

– De nem tudjuk kezelni - szólt közbe a tizenkét éves Nagy Pista.

– Van itt, akit leszereltek, mint engem, mi ismerjük a fegyvereket. Bízd csak ide!

Csendes ám ilyenkor a pusztát, lopakodik a róka. Akkora nyomot sem hagy, mint egy gyerekcsizma. A két fejsze lecsapott, mintha tuskót aprítana, a katonának, a szoknya korcát sem volt ideje meglazítani. Csendre intették, a rémült fehérnépet az újabb jövevények.

Kicsit köhögve, de beindult a katonai jármű, egyenesen a borókás sűrűjébe. A többit elrendezi a következő napok érkező havazása.

Mert köröskörül feketén gyülekeztek a felhők, nemcsak a felgyújtott tanya vagy a kiégett tank kormozta az eget. Jóféle hófelhők is

gyülekeztek. Ezen a télen a pusztára is jutott csapadék, mégpedig finom, puha és fehér hó, süppedős.

Most már fegyverük is volt! A legénykék hamar megtanulták az őregektől a kezelését. Volt olyan hadirokkant, akit leszereltek és hazakerült a háborúból, a frontról. Meggyes Józsi is közéjük tartozott. Még a nyilasok is békén hagyták, mit kezdjenek egy félkarúval. Pedig még a leventéket is kihajtották a frontra, szinte gyerekek voltak még. A karabély még csak megjárta, egyet rúgott, azt csöndben volt. De a davajgítár felrántotta majdnem az égbe a sorozat végét. Megtanulták, hogyan kell egyes lövésre állítani. Nem voltak sokan, de elszántak voltak. Nem tűrhették, hogy a dezertált vagy saját szakállukra zabrálni járók látogatásait.

Meggyes Józsi és a gazdák mindent egy lapra tettek fel. Figyelték, merre járnak az idegenek, akik gyakran járművön érkeztek. Már első alkalommal, a félreeső tanyánál lecsaptak, kinél balta volt, kinél vasvilla. Három katona, három fegyver, egy pisztoly is akadt valamelyiknél. Tartaléktár nem volt, takarékosan kellett a lőszerrel bánni. De volt már néhány fegyverük. Kemény emberek voltak, elszántak.

A ruszók magányos tanyákra számítottak, hiszen mesze vannak egymástól, gyakran még hallótávolságon is kívül. Legtöbb helyen csak asszonyok és gyerekek. Könnyű préda!

A tanyák álmai ettől még lidércesek maradtak, a motorzúgástól álmukból felriadtak. Már akkor is motort, repülőt véltek hallani, ha a kéményben feltámadt a huzat.

A megszégyenült, kifosztott asszonyok nem mertek a tanyáról kimozdulni. Őrizték a tanyát, vagyis magát az épületet. Beköszöntött az éhezés, a puliszka, a zsírzó fogytán. A gyerek átóvakodott a szomszédos tanyára, nem volt merészség híján, tanyasi gyerek, segédkezett a disznóvágásnál, birkanyúzásnál. Nekivágott a semminek, de rálelt a szomszédra, beletelt néhány óra is mire egy kis sóval, vagy kolbással visszatért anyjához, testvéreihez.

Mire hazaért, ismét ott jártak! A hűgát is kihúzták a katonák a veremből, ott reszkettek a kihült kemence padkáján. A lány éppen csak összekapta magán a kendőt. Magát összehúzza ült az anyja mellett, reszketett, a fogai vacogtak. Mind a kettő csendesen sírdogált, anya és lánya.

Imre nem kérdezett semmit, nem volt mit. Átélté már korábban is, hogyan verték az anyját a puskatussal. Az egyik ráfogta a géppisztolyt a gyerekre. Hallotta az anyja jajgatását. A tehetetlenség szinte megbénította.

Már másodszor törtek rá a tanyára a csámborgó katonák. Jó oka volt a nagyobbakhoz csatlakozni. A csapatot nem a bosszú vezette, indulat mégis volt bennük elég.

Kutya sem volt már a háznál, az üres istállóból kihozta a vasvillát, úgy sem lesz mit elhányi vele.

Kis csapat, kucsmás-csizmás legények, jöttek elő valahonnan. A semmiből. Nem kérdeztek azok semmit. Tudták. Mindenki tudta, mi történt. Pedig postás sem hordta már a híreket.

Azt is tudták, merről. Hol tértek le a katonák a kövesútról. Azt is tudták, mi a teendő. Meggyes Józsi és társai jól megszervezték kis csapatukat. Így került Fazakas Imi, a legfiatalabb az ellenállók közé. Nála volt a kisbalta, amivel a gyújtósnak valót aprította.

Buckák, futóhomok. Hol itt áll meg, hol ott, mintha lépne egyet és elfáradna. Egyik bucka olyan, mint a másik. Hó lepi be vastagon, a homok se látszik ki. A rókanyomok sűrűsödnek, nádi farkas vagy kutya nyomai? Ki törődik ilyenekkel a pusztában. Mindenkinék arra van gondja, ami az ő dolga, nem üti az orrát a máséba.

De most vészterhes idők jártak, a titkos szervezkedés ideje.

Először jött a rekvirálás, a szebb, erősebb, fiatal lovakat elhajtották, még szekereket is vittek magukkal, persze még a süldőket is, a padlásról sonka-kolbászt. Aztán jött a front, de gyorsan áthaladt, a homokon nem volt mit védeni vagy elfoglalni.

Még a verembe is belenéztek. Alaposan bemutatkoztak, nemcsak lőttek mindenre, ami mozgott, de elvittek mindent, amit megtaláltak. Karóra nem volt divatban a tanyán.

Nem akart kitavaszkodni, vagy mégis? Már nem havazott, de még nem is esett. A felhők mögül tenyérszerű világoskék foltokban mutatkozott a tavasz. A február is elmúlt. Egyik bucka olyan, mint a másik. A kutyák vagy a rókák széthordtak egy-egy csizmát vagy bakancsot. A gazdája láthatóan nem bánta, még hógolyót se dobott utánuk fagyott, görcsbe merevült kezével.

Békés ilyenkor a pusztá, csak a madarak térnek vissza csapatokban. No, meg a varjak rebbennek fel, akik amúgy is itt telelnek át.

A buckák között latyakos a hó, ahol valamerre lejt, kis patakok indulnak meg. Tiszta vizű patakok vagy mocskosak? A kutyáik igen szaglászhatnak, szimatolnak a buckák felé. Az öreg Sánta Lajos megy elől, a legények utána. Lapát, ásó a kezükben.

- Csak ne sajnáljuk tőlük, legyen nekik könnyű a föld - mondja a katonaviselt öregember, adjuk meg nekik a végtisztességet! – teszi hozzá a bajusza alatt. Talán inkább hangosan gondolkodott és a bajtársaira gondolt, akik a Piávénál odavesztek. Bár azok katonák, voltak igazi honvédek és nem közönséges rablók.

VIDÉKI SZÉPLÁNYOK

A vasutas családba három szép lány született, Etelka, Sára és Julianna. Mondják, mert én ki nem tettem a lábamat Budapestről. És nem is volt lábam, amit kithettem volna, hiszen majd húsz évvel utánuk születtem. Így hát csak a hallomásban bízhatom, a szépségük tekintetében.

A préselt virág is lehet szép, de akármennyit cseréled a vizet, minden virág elhervad egyszer.

Etelka, a legidősebb rátarti volt.

Sára férjhez ment egy iparoshoz, aki soha meg nem látta a negyedik gyerekeit. Három fia született, csak a második gyereke sikeredett lánynak.

A világtörténelem pályái mindig keresztezték az útjukat. A vasutast áthelyezik, Trianon miatt a felvidékről, Szabolcsba. Ebben még nem lett volna akkora hiba, de az oroszok kétszer is átgazoltak azon a területen.

A kisebbik leány, a Juli vasutashoz ment hozzá, ide Budapestre, még szolgálati lakást is kaptak. Egyetlen gyerekük nem élte meg az egyéves kort. Egy fénykép maradt róla mindössze, a ravatalon ábrázolja, a fekete-fehér képen is virít a sápadtsága a kis halottnak.

Kinek mi jut eszébe a sóhivatalról? Nekem valami egészen más, így földbe gyökerezett a lábam, amikor megláttam a táblát, egy elhanyagolt épületen. Lehet, hogy rosszul emlékszem, mint nagy költőnk, aki hiába kereste a kis üzletben az óriást. Mert oda bizony csak egy kis vékony, szemüveges emberke férhetett be.

Lehet, hogy sóraktár, felirat díszelgett a meglazult táblán, a négy csavar közül már csak egyetlen egy tartotta. Ennek az épületnek a végében, a vágányok mellett, valaha mázsza-házként szolgálhatott az a kis épület, amelyben Juliannáék laktak.

A család férfi tagjainak mindene volt a foci, ami nem csoda.

Két világbajnoki döntőt vívtunk, bár mindkettőt elvesztettük, futball-nagyhatalomnak számítottunk - évtizedeken át.

Szóval, úgy is járhattam vele, mint a költő az órásműhellyel. Pedig milyen fontos betű volt az az i-betű, még egyházzakadás is lett belőle, mert egyik fél sem volt hajlandó egy jottányit sem engedni.

Ilyen keményen utasította vissza kérésit Etelka.

Jártak ifjúkorukban - multságokba, iparosbálba, a vasutasok rendezvényeire. A vasút nagy úr volt a két világháború között.

Nyugdíjas állás, jó fizetés. Főképp a két nagylány, Etelka és Sára. Etelka fergetegesen, de elegánsan táncolt. Sárának egy-egy bál után borogatni kellett a bokáját.

A lányok néha összekaptak a hímző fonálon, hol dicsérték, hol becsmérelték egymás munkáját, aszerint, hogy megtetszett-e a nagyobbak udvarlója. Julira ismerhetünk ebben, hiszen neki kellett volna kivárnia, amíg nővérei után sorra kerül a házassággal. De addigra már a lazultak a szokások.

Etelka hajthatatlansága, nem jelentett akkora akadályt.

Juli, áhítózza nézte, amint a nagyobbak öltözködtek és irigykedtek, amikor kipirulva hazatértek.

Későbbi férje nős ember volt, de az első, aki alig ébredő mellét és vékony alakját észrevette. Még a keskeny csípője sem zavarta.

A lányok jó partinak számítottak, legyeskedtek is a legidősebb körül. Az egyik udvarlónak azt találta mondani, majd tíz év múlva hozzámegy! Meg is jelent, hatalmas virágcsokorral, lánykérőben. Napra tíz év elteltével, mint a mesében. Taxival jött, hogy viszi magával, a templomba.

A már nem egészen fiatal, de még mindig mutatós lány, kinevette.

Pedig nem, hogy eladósorba került volna a tíz élet alatt, hanem kikopott belőle. Az udvarlók elfogytak, némelyik a fronton maradt, mások fogságba estek.

A mendemondák, a rossznyelvek szerint akkoriban helyeztek oda egy fiatal, jóvágású papot a városba, amikor Etelka felcseperedett annyira, hogy copfba font haját, a vállára eresztve hordhatta. Anyja már nem szólt bele, legalábbis a hajviseletébe nem!

Az esetet évtizedek múlva is emlegették az öregasszonyok a litánia előtt. Abban meg nem találhatott senki kivetni valót, hogy az angyalarcú lányok egyre szorgalmasabban jártak a hajnali misére. Így szokták karácsony előtt. Roráté, a fiatal pap szépen énekelt, gyakran ült az orgonához, míg az öreg plébános, a híveknek is háttal, misézett.

Bérmálásra készülve, fehér ruhájukat varrták egész álló nap, még a konyhában is csak a kotnyeles Julinak kellett segítenie.

Bár a papot egy-két év múlva más plébániára helyezték, talán püspökké is kinevezték, mély nyomot hagyott Etelka romantikus és szenvedélyes lelkében. Egész életében, bármikor, ha megszólalt az

orgona, arra a papra gondolt, hallotta a hangját. Képződött volna? Vagy csak romantikus kislány maradt, minden viszontagság ellenére? Amit mások rártartásának vélték, egy mélyen eltemetett, de soha be nem teljesedett titok volt.

Egyetlen konkrét, kézzelfogható emléket őrzött, szentkép volt, amit az első-miséstől kapott. Egyik oldalán Nepomuki Szent János, a vértanú gyóntató pap képe. A hátoldalán, a jelmondata és egy dátum.

Etelka a legszívesebben a szomszéd faluba, vagy a városba járt gyónni, ha tehetne, még a plébánosra sem mert bízni a titkát. Sok társnője is így volt vele, a fiatal paphoz csak öregasszonyok jártak gyónni, meg az iskolás gyerekek.

A sors akár vénlányt is formálhatott volna belőle, ha nem jönnek az oroszok, a szovjet katonák, de azok többedmagukkal. A fiatalasszonyt, Sárát, csak megkörnyékezték, talán a gyerekek miatt kímélték meg.

A lányok, asszonyok mostak a bekvártélyozott katonákra. Az egyik bizonygatta, hogy tiszta az alsóneműje és nem is tetves! Az asszony a nagy hasára és cseperedő gyerekeire mutatott. Beszélgetni nem tudtak, de mindketten megértették, mit akar a másik mondani.

Nehéz sóhajtoktól fűlledt éjszakák, félelmek, éhezés, várakozás - elnyomták a vágyakat.

Talán a katonát is hazarepítette egy angyal a felesége mellé. Nem jött többé. Másnap ugyanis aknára lépett.

Arra már magam is emlékszem, hogy a gyerekeket szerették, kaptam tőlük komisz-kenyeret. Ez akkor történt, amikor az oroszok fekete kenyere kulcsra zárt vitrintárgy lett.

Menekülésünk idején, szállásadóink, egy éltebb asszony és már hervadó félben lévő lánya, a vitrinbe zárták. Talán azért, hogy maguk se essenek kísértésbe. Kísértésbe, hogy valamelyikük felfalja a másik elől.

Sára megúsza a frontot, és állhatatosan várta vissza az urát, kijárt az állomásra, minden fogolyvonathoz. A hadifogságból érkezettek karanténba kerültek. Egyik hónap telt a másik után, talán az évek ősz hajszálakat is keverték koromfekete hajába,

A fekete hajúak korán öszülnek?

Minden ereje elhagyta, amikor férjének egy bajtársa felmutatta Jani jegygyűrűjét. Jól olvasható volt a bevésített dátum!

Ez a karika aztán a másik mellé került, az asszony ujjára, ahogy özvegyeknél illik.

A máleny kij robotból kevesen tértek vissza, ahol ők dolgoztak, a romeltakarításon, kitért a tífusz.

Etelka, akinek a lánysága ilyen kurtán-furcsán ért véget, soha nem beszélt az esetről. A középső, Sára, járt egy angyalcsinálónál, de a negyedik gyereke mégis megszületett. Az apja szemét és hajszínét örökölte.

A dalai lámát úgy választják, hogy megkeresik azt a gyermeket, aki az előző papi fejedelem halála órájában fogant vagy akkortájt született. Közelebbit nem tudok erről.

Az én legkisebb fiam az anyám szemét örökölte, alig egy évvel a nagyanyja halála után született. Másnak nem volt olyan szeme a családban, kizárólag a nagyanyjának. Ennyit tehetek hozzá a színigaz történethez.

Békeidők jöttek, ha annak lehet nevezni, a hidegháborút, a politikai helyzetet. Mindenkinek megvolt a maga baja.

Etelka végül, mégis megváltoztatta a szándékát, miután a csúfság megesett vele. Az ország másik végébe költözött, hozzáment egy csúnya, de okos vak emberhez. Olyan csámpás orrot még nem láttam. Az ökölvívóké lapos, széles. Ennek az embernek kampós orra lett volna, ha az nem maradt volna félbe! Félúton elveszett, pedig nem úgy nézett ki mintha ellőtték volna. Egyébként vakságának okát nem tudom, ilyesmi nem került szóba. pedig addigra jól ismertem a családot.

Az öregeske Etelka, aki sokak szerint, valamikor a legszebb volt a három közül, vezekelni akart. Vezekelni a forró álmáiért és a hitegetett, majd hűvösen elutasított legényekért. Ezért választott ápolásra szoruló férjet. Néha maga is úgy értékelte, hogy megérdemli a sorsát. Míg másokban a megaláztatás bosszút ébresztett volna, attól tartok önmaga ellen fordult. Túrte, csendesen viselte a sorsát.

A lányok közül, Sára, az egyetlen, akinek gyerekei voltak, Amerikában halt meg. Két fia, úgy mondták akkor, hogy disszidált. De ő kimehetett hozzájuk. Szerintem külföldre nem utalta át a hatalom a nyugdíjakat. Az államformát némi eufemizmussal, népköztársaságnak nevezték. Kiiratkozott a népből, aki az imperialistákat választotta. Elsőnek ő ment el tehát, éspedig

kétszeresen. Egy fémdoboz érkezett haza, egyik fia is utána sietett, az, akitől két unokája is született Sárának. Karcsi, az idősebbik is vándorbotot ragadott.

Bár ez esetben ez képzavar, eljutott ő is az amerikai dél véget nem érő tavaszába. Nagyanyja halála után a két nagybátyja nagyon megváltozott. Össze is veszték. Az öcskös, mint abban a bizonyos krimiben, az a ballonkabátos, félszemű nyomozó lakókocsiban él azóta.

Igaz, a másik két fiú ma is agglegény, ha élnek még. A lányok szülei régen kiköltöztek az akácok alá. A legidősebbnek és a legfiatalabbnak korosabb volt a férje. Egymás után megözvegyültek, betelt a sorsuk, újabb házasságra már nem gondoltak.

A válogatós széplány, miután magára maradt, kis terítőket horgolt. Ki kellett költöznie a vakok intézetéből, így hát a húga lakásában lakott. A szobakonyhás lakásba a világító udvaron át, délután bekandikált a napfény, de csak nyáron. Ilyenkor – napsütésben – szokott szellőztetni, már, amikor fel tudott kelni, hogy az ablakhoz menjen.

Hamarosan nagy fájdalmai jelentkeztek, a körzeti orvosnő szerencsére a szomszédos házban rendelt, így minden nap beadta neki az injekciót. Egyetlen vágását, hogy a saját ágyában haljon meg, nem teljesítették. Ezúttal nem a történelem szólt közbe. Meglátogatta Juli, a kotnyeles húga, aki pánikba esett és minden rimánkodása ellenére betuszkolta a mentőbe. Mire a rokonok az ebéddel megérkeztek, hiába keresték, már a kórházi ágyon feküdt, reménytelenül. A reménytelen, öreg, nyöszörgő testek egyike lett, akik csak léteztek, de már nem éltek.

Kézításkájában megkereste Nepomuki Szent János képét. Csak nézte. A szája hangtalanul mozgott. Talán meggyóna alig-bűneit. Akkoriban nem volt szokás a kórházba papot hívni.

Nem érte meg a reggelt.

A vasutas családba három lány született, mondják híres szépségek voltak, a környéken nem volt párjuk. A sírjuk egymáshoz közel van, árnyékos külvárosi temetőbe temették őket.

A család, amelyet Trianon sem szórt szét, szétszéledt mégis a világba. Mert az oroszok még egyszer bevonultak. Ötvenhatban. Akkor sokan elveszítették a reményt, a hazát, akár még a házasságtól és gyerekektől is elveszítették a kedvüket.

TÉLEN SALAKKAL SZÓRTÁK FEL A JÁRDÁT

A kapu már rég nem volt meg, amikor oda költöztünk. Sokszor elmentem a ház előtt, megnéztem a zsalugátereket - és ha kinyitották, a színes ólomüveg ablakokat. Sajnos nem tudom felidézni pontosan az alakokat, mert odalent zsémbes öregember lakott, a feleségével, aki viszont elutasító volt, alig köszönt.

Ha pontos akarok lenni az öreg bosnyák, csak azután lett zsémbes, miután a mennyezet leszakadt és beborította a vasárnapi ebédlő asztalt. Lehet, hogy az ölükbe ömlő forró húsleves okozta.

Alig, hogy a tálalásra sor került, az aranyló karikák még be sem fejezték a táncukat a leves tetején, az öregasszony talán a konyhába mehetett a levestésztáért. Azaz dehogyment ki! A levestésztát már a tányérok tetején egyensúlyozta be a tágas nappaliba, amikor teríteni kezdett.

Ha belülről kifelé néztem volna, az ólomüveg ablakokra láttam volna. Erre azonban sor nem kerülhetett. A mennyezetről lehullott vakolat volt az oka.

A vastagtörzszű diófákon kívül, hézagos léckerítés. A járdáról mohos kőlépcső vezetett a kerti ösvényre, kőlapokkal volt kirakva. A valamikor hófehér faragott kövekbe, belemart az idő. Akár csahos puli, a Tücsök foga a velőscsont porcos végébe. A diófák alatt gyöngyvirág. Sűrűn záródó levélderdejéből, ki kellett gereblyézni a diót, vagy a korán kelők arany helyett meglelték. A dióverést soha sem lehet időben elkezdni.

A fentiekből kitűnik, hogy a széllélbélelt emeletet, tulajdonképpen a manzárdot laktuk. Ahhoz, hogy feljussak, pedig elég fürge és pajkos gyerek voltam, be kellett jutni egy verandába, amely előtérül szolgált. A ház különös építője, maga Szent Lukács, hosszú ősz szakállal, minden ajtót a kert felőli oldalra nyílóan épített. A főlépcső, sütőtői vörös mészkő lapokból, egészen hátul, a kertből a konyhába vezetett. A verandára fehér mészkő lépcső, de a napos oldalon nem lepte be a moha. Ebből adódik, hogy az utca felé mindössze a színes, zsalugáteres ablakok néztek, és a veranda üvegszeméi. A folyosóra dupla ajtón keresztül lehetett bejutni, ám a teli ajtót csak télen csukták be, a belső üvegajtó annyira leszállt, szinte leült a műkövel kiöntött

folyósra, hogy ágyúlovésszerű robajjal nyílt befelé, különösen, ha teljes súlyommal a kilincsre neheztem.

A folyosóról ajtók nyíltak.

A hajdani cselédszoba, ahol egy agglégény-életet élő ficsúr lakott. Barnaságát, a téli napon is érlelte, pokrócba tekerte értékes altestét. Egykor kerékpáros bajnok lehetett, mert a túr-de-francot mindig figyelemmel kísérte. Kit tudja, hol vette a francia sportújságot, de minden évben mutogatta. Név szerint ismert mindenkit, aki számított. Pedig már vagy húsz-harminc éve nem kerekedett, nem láttam, hogy lett volna egyáltalán biciklije.

Barátnője annál több.

A cselédszobával szemben a folyosón, a hatalmas samottos kályha feltöltő és salakozó ajtaja, igaz rejtve volt. Azt hinnéd széf vagy páncléterm rejtőzött a kalapácslakkal lefestett ajtó mögött.

Amikor a bosnyák veje is odaköltözött, fűteni kezdték a hatalmas kályhát, de a hamu és a szénpor nem jutott a szobába. Szellőztetéskor kirakták az ablakba az ágyneműt. Ilyenkor meglestem a testőr-méretű vaskályhát. Csúcsos sisakja volt és nagyon kövér. Mintha egy közlekedési rendőrré ráadták volna anyám fekete zsákruháját, dereka nem volt. Kicsit lábujjhegyre álltam, a zsalugáterbe kapaszkodva belestem. Nem tudtam elképzelni ugyanis, miért a falba töltik a szent!

A cselédszoba mellett a döngő csigalépcső, más alatt inkább nyikorgott, de lefelé az árbocként támasztó gerendán szinte pörögve ereszkedtem le, a lépcsőfokokat alig érintve, míg felfelé...

Mint afféle vásott kölyök, a bájgúnár feje felett dobogtam. Mondta is, hogy a hölgyvendége rosszat álmodott!

Ma már nem vezetne félre, de akkor még el akartam hinni, hogy az a hólyagarcú Bea, akit a szőke haja miatt megnéztem, amikor a zöldséges Gizinél káposztát vásároltam, álmodni jár az örökifjúhoz.

Felmegyek a lépcsőn, amilyen halkán csak tudok.

Nem akarom, hogy felébredjenek. A konyhakő egy helyen felrepedt, mint a Muzellák arca a harapás után. De ezt nem lehetett összevarni, cement kellett volna oda, bár nehéz lett volna akkor is megoldani, mert a beton alól kilátszottak a fagerendák. Nem ma építették a házat.

Mariska néni ezüstbe foglalt arany karikagyűrűje vagy a résbe, vagy az erkély korhadó deszkáin át, a kertbe gurult. Az sem lett meg soha, ahogyan az első karórám sem. Hogyan

veszíthetem el a fűben és vajon ki találta meg? Rossz szokásom volt a szíját az ing zsebére gombolni.

Felmegeyek a lépcsőn, halkán, hogy senkit se ébresszek fel. Benyitok a fürdőszobába, onnan a szobába, nagyanyám visszakerült az ágyamba és ott fekszik fennakadt szemekkel.

Majdnem elbotlom a liliommintás kocszkályha ívelt lábában, mint nagyanyám egykor. Igaz, összeforrt a bokája, de ennek már nem sok a jelentősége.

Végigmegeyek a nagyszobán, kilépek az erkélyre, de sem a bosnyák nem kiabál, felesége sem csapja be a zsalugátert. Alólam eltűnik a földszint, ablakostul. A dózer kitérta. A hajladozó padló mégis úgy ring és nyikorog, mint régen. Mint régen, amikor az utcai front léckerítése még nem hiányzott. Az erkély párkányába kapaszkodom és nézem, hogyan kerül meg a déli nap a szomszéd házat, hogy alkonyat előtt még egyszer visszanézzen.

Nagyanyám nagyon haragudott, amikor egyik lánypajtásom meglátogatott. Annak a lánynak az volt a szokása, hogy a ballonkabát nyáron se került le róla. Sőt, a szobában sem. Majd ki lyukasztották a domborulatai, a gombok megfeszültek, de még leszakadni sem akartak, bármennyire szerettem volna.

Most a fotelben ült és várt rám. Szürke szeme és tág pupillája volt. Most is rám emeli, haján megcsillan a délutáni napfény.

Anyám most sincs itthon, talán a hivatalban maradt vagy netán vizsgáztat. Ne is feszegezzük, más programja sosem volt, vagy tanított, vagy ült a hivatalban, ami a nagyanyám szerint nem munka, csak ok a kávézásra.

Most nem szól rám a nagyanyám, a lány is szokatlanul csendes, kutyám két lábra áll és úgy felejt magát. Nem hoztam kockacukrot, talán a konyhában találok.

Rohamosan ereszkedik az alkonyfüggöny, mire felnyitom a szememet, a szemközi fehér sziklák, vörösen izzanak, a fenyőerdő feketére vált.

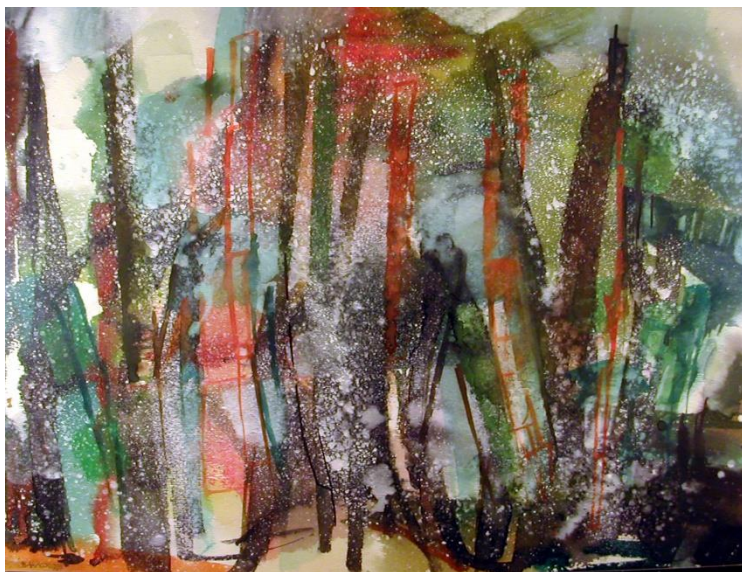
A szobaúr, a cselédszoba lakója, fizet az zugorvosnak vagy az angyalcsinálónak. Még nagyhasú nőt, egyet sem láttam, pedig, mintha panaszkodott volna, hogy egyszer elfeledkezett magáról ijedtében, amikor benyitottam a folyosóra, és megcsikordult az ajtó. Lenézek a kertbe, a kárpitozott fotel a durva fehérés-szürke pléddel, mintha üresen napozna!

A csigalépcső a semmibe vezet, nem felfelé, lefelé!

Megállok a lépcső tetején, majd lassan félútig megyek, a falon a rézkarcok elmaradnak. Egy sisakos marcona ember félprofilban. Valaha festmény lehetett, amiről másolták. De most fekete-fehérben árválkodik. Egy színezett rézkarcon az őrangyala kézen fogva vezet egy kisgyereket. Azt mondták, nekem is ilyen őrangyalom van, de azóta már a képek nyoma sincsen.

Amikor leérek az utolsó lépcsőfok helyére, hirtelen felébredek. Nem ébresztettem fel senkit! Egyedül vagyok. A szobába, ablaka sehová sem néz, szemközt a panelüregekből fény szűrődik. Éjjel van, a szél játszik a műanyag zacskókkal.

A kertváros elsüllyed, emlékszem is – láttam, hogy a ház helyén utoljára gazos játszótér volt. A drótkerítésre elfelejtettek kaput tenni. Egyszer csak véget ért. A lépcső, amit a kőlépcső helyére téglából raktak a télen, elolvadt tavaszra.

PAJTI ÉS AZ ENDORFINOK

A kutya rád néz, tekintete emberi tekintet. Okos szeme csillog, fürkészi a szándékodat, kutat a gondolataidban. Nem ismeri a késleltetést, mindent azonnal szeretne.

Kutatja, hogy készen vagy-e a vele való törődésre. Hiszen tudod.

Arra nem is gondoltál, de a kutya rituális élete olyan, mint a tiéd. A napok szabályos ismétlődése, csalódások elkerülése. Nem egy ismeretlen hatalom vágyait, akaratát, de a tiédet akarja teljesíteni, nem is vár érte mást, mint törődést.

A szabálytalannak tűnő ismétlődéseket és a türelmet is eltanulta. Tudja, érzi, mikor érkezel, mikor ébredsz, ismeri a vasárnapot. Megtanulta, hamarabb, mint te magad, hogy van szabad szombat. Ismeri az ünnepeket tudja, hogy ha szabadságon vagy. Eltűri, hogy elutazz. Napokig, hetekig vár, mivel eddig mindig visszajöttél, az övé vagy.

Megkeresett, vagy beleszületett - számára ez az istenkeresés. Sok istene van-e? Mindnek megvan a szerepe az életében? Felcserélhetők a szerepek az ő életében?

Amikor már eleget voltál otthon - úgy gondolja - odavezet a pórázhoz. Ismeri a szokásaidat, aláveti magát, boldog, ha megérted. Boldog, ha megért. A szavad járását ismeri, új szavakat tanul és nem lehet őt becsapni. Jó emberismerő.

Elindultok a kapu felé, örül, a farkát csóválja, ugrál. Megérteteti veled, hogy egyetért, boldog, ezt várta el tőled. Megkérdezi, merre? Ha a szokott útvonalat választod, arra indul, ha megállsz valakivel beszélgetni, egy darabig vár. Leül engedelmesen, szólnod sem kell, tudja, mi a beszélgetés, hiszen beszélget veled is, elvárja, hogy szóljál hozzá. Társadalmi lény.

Egy percig sem gondolkodik azon, mi a szerotonin. A boldogság-hormonokat ismeri, a rituáléhoz tartoznak, gondolkodik, nem filozofál. Tapasztalatból tudja, hogy a tett halála az okoskodás. Előbb tudta.

Na, Pajti, megyünk haza! Rád néz, talán kérlel is, de belenyugszik. Várja, hogy inni adj. Várja, hogy enni adj. Csak akkor türelmetlen, ha elfeledkezel róla. Ha megszokott időket, napirendet nem tartod be. Gyengéden figyelmeztet. A kutya nevel téged, nem engedi, hogy elkéss a munkahelyedről.

Cserébe tisztességes ellátást kér, tudja, hogy az istenek eledele finomság. Boldog, amiért bevontad az életedbe, a legfontosabb rítusodba, az étkezésbe. Ha elfeledkezel, róla kér, majd követel. Ismeri a sorrendet, kívárja, ha megtanulta tőled. Minden következetlenséged visszaüt. Túl van a gyereknevelésen, felnőtt, önrztes kutya.

Séta közben elgondolkodol, filozofálsz, megteheted. De figyelmeztet, ha elbambulsz, hibázol. Megáll a járda szélén, szinte figyelmeztet a közlekedés szabályaira. Nem engedi, hogy autó elé lépj.

Míg te ezen gondolkodol, szembe jön egy másik kutya, a gazdáját vezeti. Pajti örül a fajtársának, barátjának. Meg akarja ismerni, a szeménél fontosabb a szaglása. Te még mindig nem érted?

A másik kutya hívős, tartózkodó. Komolyan veszi hivatását. Pajti megérti, hogy ez most nem a barátkozás ideje. Rád néz. Köszöntöd-e a szembe jövőt? Nem rángat, nem húz, illemtudó. Nem csahol az utcán. Igaz, a lakásban sem. Tudja, ha beengedsz valakit, az jó barát. De csak akkor, ha magad is illemtudó vagy, példát mutatsz, nem vagy kiszámíthatatlan. Szalad a táljához, ha nincs benne víz, kér. Rád néz, ha nem érted vakkant.

Valaki az ajtód előtt áll vagy csönget, jelzi neki, hogy figyel, őriz téged, mert számára fontos vagy. Ha a látogató, kifelé menet csomagot visz, figyelmezteti és figyelmeztet téged. Pajti nem tépi meg a nadrágját, nem kap a vendég bokájához. Pajti jóhiszemű!

De nem túri, hogy veled valaki kiabáljon. Ha az ismeretlen hangoskodik, eldönti, hogy beavatkozzon-e, eldönti önállóan. Mindenkit figyelmeztet, hogy a védelme alatt állsz. Cserébe elvárja, hogy a nagyobb kutyáktól, a barátságtalanoktól megvédd. Nem marja meg a másik kutyát, ő már civilizált. A macskáról tudja, hogy a házhoz tartozik. Elnézi neked és elnézi neki. Toleráns, de nem liberális.

Míg te elmélyülten ezen gondolkodol, a vackára vonul, nem zavar meg. Észrevétlen marad, jó kutya. Éles helyzetekben elvárja, hogy ezt szóban közöld vele.

Ha idegen mondja neki, hogy - Jó kutya! - megérti, hogy az illető jó szándékkal közeledik, de éber. Az idegen sem hibázhat.

Pajti álmodik, álmában vakkant. Biztos lehetsz benne, hogy kutya legszebb kalandja, a séta valamelyik epizódja jutott eszébe.

Aludni készülsz, megérti, a vackán marad, vagy a vackára vonul. Éjjel nem zavar, de szigorúan őrzi a házat.

A kivételezett státuszt megszokja és kiköveteli, ha csak egyszer is megengeded neki, hogy az ágyad elé heveredjen. Ha odatetted a kis szőnyeget, tudja, hogy a szobában alhat. Pajti egyke.

Ha két kutyád lenne, megvédené kivételezett pozícióját, akármilyen jó barátok.

Pajti realpolitikus, örül, ha bizalmat kapott. Filozófiája empirikus.

GYÚJTSD A VASAT ÉS A

Egy szombati napon elengedtek minket az iskolából. A két utolsó óra elmaradt. Az igazgató bácsi kihirdette a vasgyűjtést.

Mindenki szaladt a szánkójáért és a megbeszélthelyen találkoztunk. Nem a Pasaréti téren, de még a Pasaréti úton sem, hanem az Ördögárok partján, a hídnál. Rozsdás rohamsisaktól, lyukas lavórig, fületlen vödörig minden volt ott.

Buzgón szedtük a sárból és a hó alól, raktuk a szánkóra. Amikor a három szánkót felpúpozva megraktuk, indultunk a MÉH-be. A fiatalabbak és ki ne lenne fiatalabb nálam, gondolom, valami szorgalmas kis rovarra gondolnak. Nem! Ha Melléktermék és Hulladékgyűjtő Vállalat alkalmazottja dicsérte volna a szorgalmunkat és talán az iskola is megnyerte volna a vándorzászlót. Lecipeltük, amit összeszedtünk a szuterén helyiségbe. Az átképzős néni, az átvevő, bizonytalanul ránk nézett a szemüvege mögül, majd elkezdte az árjegyzéket bolhászni.

Háromszor nekikezdett és háromszor csóválta meg a fejét. Megemelte szódásüveg aljára emlékeztető ókuláréját, majd kinyögte, a zománcozott bádogg edényeket nem vesz át.

A piros lábos, amit vagy százszor leejtettek, de a drótosztót egyszer befoltozta, kárörvendően vigyorgott a keskeny résen át, amit a rozsdá még ki is fogazott.

Végül a néni megengedte, hogy letegyük a sarokba. Nem akartuk ugyanis visszavinni oda, ahol találtuk.

Az egyetlen iskolaképes ruhánk és kabátunk sárral, hóval és egy hatalmas szakadással lett gazdagabb. Egy év sem telt bele, mire megtudtuk, a néni tévedett - vagy mégse! Három tized fillér járt volna kilójáért. Egy év múlva ugyanúgy meg kellett volna a békét védeni: „gyűjtsd a vasat és fémeket, ezzel is a békét véded!” jelszót ismételtették újra és újra.

Még jó, hogy Béla vasszánkóját nem hagytuk nála, pedig szépen kérte. Szerette volna teljesíteni a tervet.

Otthon két akkora pofont kaptam, hogy hétfőn a tanító néni meg is kérdezte, mi történt velem.

- Gyűjtsd a vasat és a fémet, ezzel is a békét véded! - nyögtem ki zavaromban.

Ekkor határoztuk el mi, gyerekek, hogy a családi béke többet ér, mint az imperialisták elleni békeharc!

ÖRDÖGADTA KÖLYKE

Cigarettafüstben nőttem fel. Anyám hatalmas adag kávé, természetesen fekete mellett vérszesen dohányzott. Cigarettaból is csak a legerősebbeket kereste. Virginia típusú cigarettái közt a Magyar és a Gauloises Caporal is a faragott indiai dohányzóasztalkán, kézzel kalapált rézdozobban illetve kerek kínálóban pihent, amikor a hivatalban volt.

Mint afféle nyughatatlan és virgonc kamaszgyerek én bezzeg nem nyugodtam, a meglehetősen idős nagyanyámat sem hagytam egy percre sem. Gyerekek hozzánk nem jöhettek, de a barátaimmal többször az erdőn vágtunk át, úgy jöttünk hazafelé. Bizony olykor még tábortűzet is raktunk a békés patakként csordogáló Ördögárok partján.

Mi pedig füstöltünk, mint jóféle kisördögök. Aki otthonról hozta a cigarettát, a szülei készletét dézsmálta. A többiek tőle kapták. Hazaérve többen hánytak, nekem semmi bajom sem lett. Persze Laci másnap hiányzott az iskolából, jámbor szülei gyomorrontásra gyanakodtak vagy éppen az influenza tünetének vélték a rosszulletet. Laci kissé sápadtan, elzöldült arccal ült még este is, nem vacsorázott. De vidáman játszott a kertben egy-két napig, amíg mi az iskolában dolgozatot írtunk.

Megtanultam a fák és bokrok tulajdonságait, de nekem meggylevél nem kellett cigarettának! Egy vadgesztenyét két helyen kilyukasztottam, a belsejét félig kivájtam pipának. A bodzából csináltam a szárát. Fehér belét, ki ne tudná, milyen könnyű kikaparni, vagy dróttal átszűrni. Hányszor csináltunk belőle fűvócsövet, hogy óra alatt papírgalaccsinnal lövöldözzünk!

Az udvarban lakott egy bácsi, aki egyszer még tilinkót is csinált nekem bodzaszárból.

De térjünk vissza a gesztenyéhez és a pipaszárhoz. Nem volt éppen tajtékpipa, de szelelt. Dohányt a púpozott hamutartóból szereztem. Akkoriban még nem voltak fűstsűrős cigaretták, a csikkek bőven adták a békepipára valót!

Álltam diadalmasan az erkélyen, magamat törzsfőnöknek képzelve. nem volt ott más senki, nem adhattam körbe, a vének tanácsában. Toldízsem sem volt. A porolónál álló szomszédasszony dohánytól és

kadarkától reszelős énekhangján riasztotta nagyanyámat, aki természetesen nem nézte jó szemmel a csínytevéseimet.

Mindig olyan lakárban laktunk, amit körbe lehetett járni. Az én esetemben körbefutni, nagyanyám kergetett, de hogy nála volt-e a sodrófa nem figyeltem. Fűrge lábaim és a szobák illetve az előszoba mérete elég előnyt hagytak nekem. Egyszer csak elmaradtak mögöttem a léptek. Nagyanyám a kályha mellett feküdt, de nem jajgatott, csak éppen lábra nem tudott állni.

Előkerítettük a körorvost, nem lakott messze. Egyébként is a lakásán rendelt. Így volt akkor szokásban. Tágas magasföldszinti lakásának szobáit ezért nem utalták ki társbérletnek.

Előkerítettem, de hinni nem akart nekem. Még hogy eltört volna a lába, kölyök, te rémeket látsz! Tovább erősködtem. Borogatást ajánlott a nagyanyámnak. Nem mentem le a nyakáról, makacs gyerek voltam, most sem engedek az igazamból.

Végül magához vette az orvosi táskáját, valami fájdalomcsillapító injekciót vett ki a gyógyszerszekrénykéből és elindultunk.

Nagyanyám akkor már egy széken ült. szikár izmos asszony volt, evezett fiatalabb korában. A kétkedő orvos tágra nyílt szeme előtt meglengette a bokáját, lábfeje csúnyán harangozott.

A mentők sínbe tették a lábát, bevitték a kórházba. A gipszelőben egy természetes ápoló is segédkezett, kissé elkábítottak a nagyanyámat. Az ápolót álmában is a falhoz kente, amikor helyére akarták tenni a bokáját.

Az egész sebészet összeszaladt! Vagy hatan fogták le nagyanyámat, amíg megkapta elegánsnak éppen nem mondható kiscsizmáját.

A téren mindenki ismerte a nagyanyámat. Amikor hat hét múlva, még bottal megjelent és leült a törzspadjára, megjelentek a barátai. Volt, aki egy kávét hozott neki a talponállóból.

Egy mézesmázos szesztestvér gyorsan eladott neki egy koporsót, amikor látta, hogy a postás átadja a nyugdíját. Ekkor hetvenkilenc éves volt, már csak ritkán főzött. Nehezen, de átadta a konyhát, korábbi sikerei színhelyét.

A koporsóra, amit sosem szállított le a kedves úriember, még tíz évig nem is lett volna szüksége. Kilencven évesen aztán mégis eltűnt a

térről, amit rövidesen át is építettek. A pad még egy darabig állta az időjárás viszontagságait.

A környéken senki sem ismerek, aki nyolcvankilenc-kilencven éves korában még olyan fürge lett volna, mint a nagyanyám tíz évvel a lábtörés után.

Emlékeztek még az öntöttvas kokszkályhára? Szürke borítása alatt vastag samott réteg, díszes lábai vastálcában nyugodtak.

A lábai természetesen kifelé hajlóak voltak, mint az oroszánt ábrázoló szobroké. Az akkori manufaktúrák és mesteremberek még adtak arra, hogy nemcsak hasznos, de esztétikus is legyen, amit kiadnak a kezük alól. Mi pedig kályhaezüsttel ápolgattuk, liliommintázatát.

A házat hiába keresnétek, már panelban lakom, nincs túl messze a temető és nagyanyám sírja. Anyám is Farkasrétre költözött, melléje. Már nem füstös a szobám. Sosem cigarettáztam. Se szivar, se pipa nem kellett, pedig nagyapámtól örököltem.

Persze, ma már én sem tudnék elfutni a nagyanyám elől. Talán azért, mert nem dohányoztam és nem is ittam. Kocsmából sem támolyogtam haza.

A csínytevésről is rég leszoktam.

Mielőtt azt a házat, amelyben akkor laktunk, lebontották volna, leltár szerint át kellett adni a házkezelőség megbízottjának, minden egyes konnektort és kapcsolót, a gáz tűzhelyet és a kályhákat is.

Hogy a dózer elől valaki hazamentette-e a színes ólomüveg ablakokat, a spalettákat, faragott korlátot vagy éppen a díszes kokszkályhát, a földszinti beépített, már akkor lassan egy évszázadot megélt, a folyosóról fűthető és hamuzható szenes kályhákat, a rézkilincseket, a külső lépcső kovácsoltvas korlátját - soha nem derül ki.

A kokszkályhát később a Bécsi utcában a Bizományiban láttam húszezer forintért. Ezerkilencszáz-hatvankilencet írtunk. Nagy pénz volt ám az, többhavi fizetés!

PANEL ESİK A FEJEDRE

Éjjel fél kettőkor az alsó lakó csönget:

- Kedves szomszéd, nagyon csöndben van, nagybeteg? Orvost vagy papot hívjak? Magának már elég lesz a pap. A lehunyt szempilláján látom.

- Azt nem látja, hogy telihold van? – feleli a holdkóros.

- Azt nem lehet hallani. Netán a kedves felesége?

- A maga anyja, itthon van-e, kedves szomszéd? A horkolás elég nekem altató helyett. De ha maga is rákezd, felébredek - nem bírom a hamis hangokat. El vannak hangolva.

- Mit beszél? – értetlenkedik az alsó lakó.

- Éppen a Wohltemperiertes Klavier kottáját olvasom.

- Micsoda?

- Látja, ehhez kell a telihold.

- Mihez?

- Bach.

- Hogy csinálja?

A kukucslyuk elsötétedik.

- Még visszajövök! - szól ki az alsó lakó a nyitott liftajtóból, mielőtt megnyomná a gombot.

PÁRBESZÉD A PÓKHÁLÓVAL

Felemelkedem az ágyról. persze a lábam és a kezem csak arra való, hogy irányítsam a lebegésemet, mint a sárkányrepülő. Testem könnyedén jut el a mennyezetig és nem ütközöm bele semmibe, mint az egykori kínai játékmozdony, amely kitért minden akadálynak. A különbség annyi, hogy nem a mechanikus érintésektől térek ki, kikerülöm az akadályokat, nemigen hatolok át rajtuk. Bár előfordul.

Az egy további képesség. Kiterjesztem a karomat, hogy a felhajtó erő nagyobb legyen, de nem kell termik és ellenszél sem.

A szoba nyugalomban van, a levegője sem rezzen. Legfeljebb a lélegzetem szabályos ritmusára mozdul el néhány molekula. Nem érzem magamat súlytalannak, a jeges úr is távol esik tőlem.

Magam sem vagyok az úr rendezetlen atomjainak és molekuláinak halmaza, megőriztem integritásomat. Épségben van a testem és szellemem megbonthatatlan barátsága.

Húha, csak ezt ne mondjam, mert akkor ez az állapot véges, nem tart sokáig. Ami megbonthatatlan barátságot illeti, visszájára is fordulhat, hiszen nem vagyok az a típus, aki elhiszem, amit hirdetek, mert annyit mondogatom magamnak, hogy a magam nevű lény elhiszi magáról.

Mondjam inkább, le sem jöttem a fáról és mókusként irányítom magamat, vagy akit annak hiszek?

Se nem mókus, se nem majom, madár sem - ez egy test, amely hanyatt fekszik a levegőn, mintha a tó vize lenne, vagy inkább a Holt tenger, ahol még nem voltam.

A levegőben úgy mozogok, mint ahogy a vízben, bár annak viszkozitása és felületi feszültsége miatt másképpen kell. Ebben a szobalevegőben nincsenek áramlatok, nem simogatja az arcomat szellő, nincs ellenállás.

Ha álmodom, miért tudom, ha ébren vagyok, miért álmodom?

Nem vettem be semmit, nem bűvészkedik velem senki, mindezt a magam erejéből. De ki és mi az a magam ereje?

Kellemes. Még nem kell leszállnom, tehát le sem merülök. Mármint úgysem, mint egy elem vagy feltöltött akkumulátor!

Ha le akarok szállni, könnyebben teszem, mint egy léghajó.

A tárgyakon kívül nincs jelen semmi. Semmi gyanús. Elmegyek, ama titokzatos hivatalba, de hátha ma is megfigyelnek és az aktámat zárolták.

Mondd meg, kinek akarom bizonygatni, hogy hanyatt fekvé tudok repülni és ezzel semmi célom nincsen. Csak kellemes.

Eltelik félnap? Ha stopperrel mérném csalódnék-e? Kiderülne-e, hogy világrekord. Néhány ezredmásodperccel megelőzőm a toronyugrókat, akik, ugyebár, leesnek a trambulinról! Akkor már nem lennék ilyen könnyed, az már verseny lenne és elhúzna mellettem minden edzett sportoló és azok is, akik szent Péterhez igyekeznek.

Nem kívülről látom magamat, nem szálltam ki a testem léghajójából és sehová sem igyekszem! Egyszerűen jó érzés, minden drog, hipnózis, autoszugesztíó. És megtévesztés nélkül. Én vagyok én, ha akarom, visszatérek, ha akarom, közelről nézem meg a pókhálót a szoba sarkában.

Megkérdem a pókot, nem kér-e valamit, ha már a vendégem?

Nem válaszol. Rosszindulatú?
Jobban teszem, ha elkerülöm a hálóját.

HÁZASSÁGOK ÉS JELENETEK

A csendes őszi időben nem szállt fel a trolira, elhatározta, hogy gyalog megy egészen hazáig. A szűrt napfény nem bántja az ember szemét, így észrevette egy régi ismerősét. Nem akarta kikerülni, pedig legszívesebben magára maradt volna a gondolataival. Mintha egy kövér felhő takarta volna el az amúgy is erőtlén sugárzású fáradt napot.

Kissé megtörtnek tűnt a nálánál jóval fiatalabb férfi.

– Azt hittem boldog házasságban éltek – szólalt meg, át nem gondolva szavait.

– Az csak a látszat – válaszolta.

– Nem értem.

– Melyik nővel boldog a házasság?

Depresszióra utaló, közhelyes, választ nem váró kérdést szegezett neki, abban a hiszemben, hogy maga is így érzi. Ez a kérdés a tapintatlanságának szólt.

– Mennyit húztatok le eddig? – erőltette mégis.

– Harmencöt évet.

– És eddig nem érezted tehernek?

– Dolgoztam.

– Értem. Azt mondtad, hogy túlórázol. Mindenki ezt csinálja, én is – mondta az idősebb kopaszodó férfi áttette a szatyrot a másik kezébe, majd megint a másik felé fordult és kérdően nézett rá. Felhúzta az egyik szemöldökét.

– Én tényleg dolgoztam.

– És mit csináltál a pénzzel?

– Nem volt velem gondom.

A másik nagyot nyelt. Nem volt értelme a pénzzel kapcsolatban kérdéseket feszegetni. Aztán mégis hozzátette. – Nekem is volt barátnóm.

– Én dolgoztam. A cégnél én voltam az egyetlen férfi, dolgoztam.

– És eddig hogy bírtad?

– Mit eddig? A nők egymást is marják.

– De veled mi van? – kérdezte a ráérősen ballagó idősebb férfi, mintha unná a mellébeszélést.

– Ha nincs a közelben barátnő, akivel évekig nem beszélnek, mert barátnők...

– Ezt hogy érted?

- Ha nem tudják legalább a másikat gyalázni a háta mögött egy harmadikkal.
  - Az enyém bridzsezett – vetette oda a fiatalabbnak. Belegondolt, milyen csendesén folytak a napjai, hiszen ő nem kártyázott soha.
  - Szerencsés fickó, akkor legalább négyen vannak!
  - Nem értem.
  - Mindig van ötödik, hatodik, akit kibeszélnek, Minél többen vannak egy rakáson. Annál több kibeszélni való barátnőjük van.
  - Igaz, az osztályon én is az egyedüli férfi voltam, nekem hízelegtek - nosztalgizált az öreg és a melles-faros gépirónőre gondolt. És közben egymást mártották be a főnöknél – emlékezett vissza a kolléganők viselt dolgaira.
  - Hogy bírod ki? – tért vissza a gondolataiból.
  - Ahogy eddig.
  - És a feleséged?
  - Nem jár schová.
  - Akkor miért szidod?
  - Nem szidtam – vágott vissza a fiatalabb, kissé fanyalogva.
  - De nem vagy boldog.
  - Nem, mert...
- A fiatalabb, vékonypénzű férfi feltolta szemüvegét és megdörzsölte a szemét.
- Miért? Miért? Van egy házias feleséged.
  - Délig alszik.
  - És délután?
  - Tévét néz.
  - És este?
  - Akkor is tévét néz vagy fészbukol.
  - Neki nincs barátnője?
  - Ott a telefon.
  - És a többi nem dolgozik? – az öreg már kezdte elveszteni a fonalat, hogy lehet egy asszony barátnője egy telefon! Megismételte a kérdést, kissé ingerült hangszíjjal.
  - Nem dolgoznak? Nem dolgoznak a munkahelyen?
  - Dehogynem. Fogják a cigarettát, az öngyújtót és a céges mobilt és kimennek az irodából, ott nem lehet dohányozni. Közben állandóan a fülükön a telefon.
  - Mit csinál egész nap, mégis?
  - Ezt.

Az öregebbnek látszó férfi úgy gondolja, véget ért a beszélgetés, az egyszavas válaszközlés. De ilyen kurtán-furcsán? Itt még elköszönni sem lehet, azt hiszik, hogy megsértődött. Bár kereste azt az utolsónak szánt kérdést, ahol abba lehet hagyni, most már kíváncsiság furdalta az oldalát. Tényleg... Megszólalt a telefonja ez ébresztette volna fel a kíváncsiságát? Elővette és kinyomta. Elgondolkodott. Látta a nőt pongyolában, valamikor szemrevaló volt. Csapta neki a szelet. Vizuális típus lévén egy hivatalos és az erkélyen mobilozó, közben dohányzó nőt. Kövér, sovány, harsány, szende. Egy slukk, amíg a másik darálja. A busz köhögött mellettük a megállóban, de ő női hangokat hallott. Hallucinált? Biztosan – éhes vagyok – gondolta, de nem indult haza. Folytatta vagy húsz másodpercnyi hallgatás után.

– És ha semelyik nem ér rá, valamikor csak dolgozniuk kell?

– Akkor boldogtalan és a férj mindig kéznél van – mondta, majd visszakérdezett.

– A te feleséged is? Ő is telefonál?

– Mindegyik, függők. De miért nem dolgozik?

– Mert leszázalékolták.

Az idősebbhez fordulva, aki értetlenül néz rá, magyarázatul hozzátette:

– Még az átkosban.

– Hiszen fiatal nő!

– Alkoholizál. Iszik - tette hozzá a másik.

– És ez elég ok?

– Ha súlyos és szövődmények vannak.

– Mik a szövődmények?

– Hogy még többet iszik.

– Honnan van pénze?

– Én dolgozom.

– És adsz neki?

– Elveszi a kosztpénzből.

– Hiszen le sem megy! – csodálkozott az idősebbik.

– Interneten rendel.

– Miért?

– Nem bírja el a rekeszeket.

– A rekeszeket?

– Abban hozzák az italt.

– És te miért dolgozol annyit? – kérdezi a megállapodott, kissé pocakos társa, egyik lábáról a másikra állva, pedig folyton ő kérdez, mégsem ért semmit.

– Hogy legyen és ne legyen otthon.

A másik nyújtaná a kezét, de az udvariassági kérdést nem hagyhatja ki.

– És a gyerekek? Biztosan szépek az unokák.

– Ameddig gyerekek.

– A lányod férjhez ment.

– El is vált.

– Miért?

– Először a férfi vált el az előzőtől.

– A lányodnak lakása volt?

– Aztán a lányom vált el. Egy művész vagy menedzser miatt.

– Művész vagy menedzser az nem ugyanaz.

– Na, jó, valami impresszárió.

– Mióta beszélsz rímekben?

– Amióta feleségem fest.

– Fest.

– Fest? Azt mondtad, fészbukol! – kapta fel a fejét az öreg.

– Az a másik volt.

– A szobát festette ki?

– Néha én porszívózok.

– Ez a nagyobbik lányod?

– A kisebbik, a másik szingli, nem kell neki férj.

Most már az öreg megzavarodik. Az ő felesége elvált, amikor rájött, hogy barátnője van. A barátnője elhagyta, amikor rájött, hogy felesége van. Azóta boldog.

– Nem kell neki, nem kell neki. Hiszen fiatal még.

Majd hozzátette:

– Biszex?

– Nem, leszbikus, de néha van futó kalandja férfival.

Akkor mégis biszex - gondolta magában az öreg. Aztán visszakérdezett:

– És melyik fut?

– Mindkettő, a férfi az asszonyhoz, a lányom haza a barátnőjéhez. - A

– barátnőjéhez? Együtt laknak? Akkor van kit kipletykálni egész nap

– véli az idősebb megnyugodva. – Őket pletykálják ki. – Kicsoda? –

A homofóbok. - Micsoda?

– Azok, akik még férfival csalják meg a férjüket - teszi hozzá a fiatalabb, indulófélben.

Amikor idáig ér a kéziratban a szerkesztő, leveszi a szemüvegét és a semmibe bámul, mintha valahonnan választ várna a kétségeire.
– Nem értem. Lehet, hogy én nem vagyok normális – mormolja félhangosan és lecsukja a laptopot.

KÍSÉRTETEK BOSZORKÁNYOK GALAMBOK

A téesz-majorba a kövesút felől jártak be. Ez így maradt azután is, hogy Galamb, az agronómus az öregektől felvásárolta a legjobb földeket. Az elnök az uraságtól vásárolta fel a kárpótlási jegyeket, így szomszédok lettek. Az a birtok tulajdonképpen már a másik falu határához tartozott. Felkereste az öregasszonyt, a méltóságos úr özvegyét és úgy biztatta - visszajönnék még ezek! Megvoltak az újabb választások. Még egy-két "méltóságos asszony", ennyibe került neki megszerezni a kárpótlási jegyeket. Sosem egyeztek a téesznel sem. Az elnök becsmérelte az agronómus fiát. Az meg kutyaütőnek nevezte őt. A kukoricavetésen veszték össze, a négyzetes vetésen, meg a tervteljesítésen. Már vagy húsz éve történt az eset.

A hirtelen jött késői havazás ellenére az elnök, a tervteljesítést emlegette Meg azt, ha az embereknek nem tud más munkát kiadni, nem lesz meg a munkaegység. Így aztán kiküldte őket mégis a határba.

A régi haragosság ellenére nem rontották egymás üzletét, megszokták a kompromisszumokat. Azóta, hogy a pityókás elnök a fiát már gyilkosnak is nevezte, nem voltak köszönőviszonyban sem. Mert bizony a Galamb Jóska egy szép napon eltűnt a faluból. A dolgozók fizetéséért indult, ahogy szokta, a téesz kocsiján. És nem került többé elő. A kocsit megtalálták a városban, a pályaudvar mellett. Jóska egyébként gépkocsivezető volt. Magyarul sofőr. A pénzt nyugodtan rábízhatták, keménykötésű gyerek volt. Játszott a téesz csapatában is a megyei bajnokságban. A Lipták Mariskáról senki sem tudta, miből él. Volt-e földje vagy kárpótlási jegye? Volt-e téesz-nyugdíja? Szerényen élt, ritkán járt le a boltba. Biciklije sem volt. A mikor a falu egy részét elvitte a nagy víz, szomszédok nélkül marad. Lenn a lapályon, a faluvégén, a portákat felverte a gaz. A vertfalú házakból lassacskán mindent elhordtak. Talpas Joci éppen elindult talicskával, amelyen tetőcserepek voltak, amikor a Balogék háza megadta magát. Így nem esett baja. Azután már kóbor kutyán kívül élő ember nem járt arra.

A faluban a kutyát nagyra becsülték, amióta valakik dézsmálni kezdték a termést és valamelyik portára be is törtek. Az immár gazda nélkül maradt ebek a Jocit nem vettek emberszámba. Ezért így

mondták, élő ember nem járt arra. Mert bizony Kerce Julcsa, aki ugyancsak járt arra, már nem számít élőnek.

Liptáknéről suttogtak, hogy bögrecsárdája van. Meg azt is, hogy szobáztat, amikor a kazal már, a hideg miatt, nem felel meg. Kerce Julcsa a furcsa nevét apjának köszönhette. Az iskolamester behozatta a szertárból a színes táblákat, amiket Fáy úr ajándékozott az iskolának. Fáy úr nagy vadász volt, így nem csoda, hogy a kacsza képe nem háziállatot, hanem récét, kercerécét ábrázolt. Nagy Jani, nem tudta megmondani, mit lát, hiába sűgött neki Fáy Tihamér, aki nagyon büszke volt az apja ajándékára. Végül Jani kinyögte - Jerce! Az egész iskola röhögött rajta. Elértette a sűgást, Tihamér ugyanis erősen raccsolt. Így lett a család Kerce Nagy. Julcsát még látták Galamb Jóskával a búcsúban. Az öreg Málikné, aki sosem mozdult ki hazulról, mert sánta is volt, meg öreg is, tudni vélte mézeskalács szívet vett neki Jóska, tükrös szívet. Hiába lesett az öregasszony naphosszat a függöny sarka mögűl, nem látta az utóbbi időben. Régen járhatott a búcsúban Julcsa meg Jóska, mert bizony a mézeskalács kiment a divatból. De ő lelki szereivel látta, a többi pletykás fehérszemű meg elhitte és terjesztette faluszerte. A fehérszemű szó is kiment a divatból, Málikné, aki fekete kendőt is hordott, nem divatozott. Úgy nézett ki a hosszú hegyes orrával, hogy bizvást varjúnak is nézhetnéd. Azt is rebegették, hogy a lányt, a Julcsát a Liptákné kűtjából húzták ki, de már nem volt benne élet.

Mások úgy tudták, hogy a dögkűtből. Valaki megölte és így akarta a nyomokat eltűntetni. Galamb Jóska meg eltűnt, elbujdosott. Valójában Liptákné, a Mariska, sosem mérte a pálinkát bögrébe. Szilvafája sem volt, nem is főzetett. De ez a pletyka szempontjából közömbös. Mit is csinálhat egy magányos öregasszony a falu végén? A Kerce Juliskát a téesz földeken át vitték a kövesútra. Egyesek szerint kórházba, mások szerint a téesz fogatáról egyenesen a nagy, fekete halottaskocsiba emelték, bádogkoporsóban. Kóborné lánya mesélte, aki az irodán dolgozott, az meg Máliknénak, aki hol így, hol úgy adta tovább a hírt, mivel kissé már feledékeny volt. De attól még mindent jobban tudott! A falu végén volt a dögkűt. A domb tetején kezdődött az erdő, de a földűt a faluból a földekre vezetett. Liptákné kéménye mindennap fűstölt rendszeren. Villany sem volt a házban, így a sparhelten főzött és télen azzal is fűtötte a házat. Valójában a konyhát, a tisztaszobába nem ment be élve senki. Az fel volt vetve a

stafíringgal. Bizony, rég volt, hogy férjhez ment. Az ura hagyta, kiköltözött a temetőbe, az is régen volt. Került egy kis szalma, kukoricaszár. Nyáron megtette. Lipták Marcsa a dikón húzta meg magát, az utolsó birkájuk bundája volt ráterítve, hordani nem lehetett, de erre még jó volt. A boltban mindig megéreztek, ha Liptákné belépett, mintha a birkát hozta volna magával.

Az öreg Berbécs kijárogatott a szülei házához. Ideje volt, meg aztán kicsit szalajtott embernek tudták a faluban. A házból nem sok maradt az árvíz után, lenn volt a patakparton. A Liptákné háza feljebb volt a domboldalban. Látta, hogy füstöl a kéménye, meg mást is látni vélt.

A faluban híresztelték, hogy Berbécsék aranyat rejtettek a házuk falába. Ez a ház vályogból épült, nem úgy, mint többi. A vertfalat alulról támadta a víz. A vályog beszívta a nedvességet, amikor kiszáradt, apránként leomlott. A tető, mint a partra vont lyukas csónak a bordáit, az égnek meresztette a gerendáit. Eredetileg zsúpfedeles volt, de átrakták cserepesnek. A cserepek aztán leperegtek, mint a falevelek. Bizony senki sem merte megközelíteni. Miből telt a Berbécs szüleinek a cserépre? - kérdezgette az öreg Málikné, az arra járóktól. Szokása volt kiülni a ház elé a kispadra, ha volt elég mondanivalója. Az pedig mindig volt. Még a főzést is abbahagyta. Az odaégett rántás szaga már beivódott a kötényébe. Lassan mindenki tudni vélt valami kincsről, aranyról, még Berbécs is elhitte és gyakrabban járt a romokhoz. Pedig eredetileg nem a házat célozta meg, hanem a döggutat. Volt egy hatalmas komondor az udvarában. Feltette a tragacsra és azon toltta ki a döggúthoz. De a döggút a Kerce Julcsa esete óta vasfedéllel volt lezárva. Berbécs már szerszámot is vitt magával a bontáshoz. Néha körülpillantott, nem látja-e valaki, de még Lipták Mariska házatól sem lehetett odalátni egy nagy eperfa miatt. Ő is csak a táncoló leveleket, a ritkás tavaszi lombot látta a későn induló fa ágain. A szellő mozgatta őket. Megdörzsölte a szemét a kézfejével, de az alak eltűnt. Meghúzta izgalmában a laposüveget és széltében-hosszában, suttogva mesélte a Galamb Jóskát látta dombon. Hitték is, nem is, de a hatóság átkutatta a padlást, de még a kutat és vermet is. De Liptákné lyukas lábainál egyebet nem találtak. Málikné ugyan tudott valami öreg hegedűről. Berbécs, aki elkísérte a közeget, hogy megmutassa, merre látta Jóskát, tagadta, hogy látta volna a hangszert, ott fenn a padláson. Semmi használható

ott nem volt. A molyos dunnát eltüzelték. A közeg autóval vitte ki Berbécs Aladárt, azzal pedig bármit elhozhattak észrevétlen. A falubeliek jócskán lemaradva követték a magányos autót. Ló nem volt már a faluban. A hatóság le is zárta az ügyet.

A laposüveg addigra csak félig volt, Berbécs szíverősítőnek vitte magával. Amikor a látomás, vagyis az az alak arra vetődött, ijedtében felhajtotta a maradékot. A Jóska pedig eltűnt, mintha a föld nyelte volna el.

Liptákné sokat járt az erdőre. Nem mintha kirándulni járt volna, ahhoz túl sok dolga volt. Tavasszal - mint mindenki - gombát szedett. Nyár végére beérett a szeder. A szederből és a bodza terméséből lekvárt főzött. A bodza virágjából szörpöt. De a porta is adott munkát. Ha az erdész arra járt, gyakran találkozott vele.

Azon a tavaszon nagy viharok voltak, gallyak, ágak törtek le az öreg fákról. Sőt, egyeseket a vihar ki is döntött. A magról kelt suhángokat ritkítani kellett. Liptákné járt is rózsét szedni, elkelt a tűzhelyben, főzéshez, de még melegedéshez is. Kisegítette a közeli erdő, bár a napraforgó-görét és a kukoricaszárat is elfűtötte. Szecskázni, silózni csak a csalamádét vitték be, már a téeszidők óta. Persze elmaradt kukoricacsöveket is talált a kombájn után, a néhány tyúkjának csak elég lesz. A zöldséget megtermelte, a krumpli héjat megfőzte a kacsáknak. A csalánlevelet összevágta és a darához keverte. Hogy csak ábrándozott róla, vagy találkozgatott Berbéccsel, aki a régi háznál bolyongott? Valljuk meg, hogy rommá lett házból nem sok haszna volt. Hacsak nem a honvágy, a nosztalgia vitte rá.

Tehát Berbécs Aladár bizonyosan ábrándos, romantikus lélek lehetett. Talán látogatta Lipták Mariskát, akiről mióta a világ világ, mindenki úgy tudta, hogy öregasszony. Magányos nőkről pletykálnak mindenfélét

a faluban.
Télen Berbécsnek nem volt kedve a régi ház körül bolyongani, de tavasszal többen látták csomaggal, virággal vagy valami rozsdás eszközzel visszatérni a faluba

Jó kis esők is voltak. Liptákné ilyenkor nem járt be a faluba. Ahogy kitisztult az ég, megint gombát szedett, ahogy mások is. Karcoska és

Terike kint jártak a szüleikkel. Elunták a gombaszedést és játszani mentek a bokrok közé. Találtak arra málnát is. Szüleik a szemükkel kísérték a gyerekeket, de néha a keresésükre kellett indulni. Szertelenek voltak, mint minden gyerek. Buksi a fiatal vizsla is elkísérte őket. Már indultak volna hazafelé, elég gombát szedett a család, nem csak egy ebédre. Piacra nem készültek.

A gyerekek ijedten szaladtak a szüleikhez, látszott, hogy nem attól félnek, hogy elvesznek. Ilyen még nem esett meg velük, hiszen ismerték az erdőt a jó gombázó helyeket. Buksi csaholt a bokrok mögül és hívásra sem jött elő. Állta a vadat. Annának semmi kedve nem volt a vadászathoz, minnek is hozták ki a kutyát. Maradt volna otthon a férjével. Valaki feküdt a földön, hátán rőzseköteggel. Sejtették, hogy a Mariska, de nem mertek hozzányúlni. Dongtak körülötte a legyek.

Vitték a faluba a hírt, hogy valaki fekszik az avarban és nem mozdul. Már néhány napja elszállt belőle a lélek. Sánta Lajos volt az első ember, akivel hazafelé találkoztak. Lajos, aki valamikor a tanácsnál dolgozott, kerékpárra pattant és elment a városi rendőrségre.

A rendőrök bosszúsak voltak, vajon megint bolondját járatják velük a képzelődők.

Kelletlenül mentek ki a helyszínre. Ám ezúttal valóban baj volt. Megállapították, hogy a halottat valaki leszúrta.

Talán mégsem képzelődött Berbécs? Tényleg látta Galamb Jóskát arra ólálkodni. De mi célja lehetett ennek az újabb gyilkosságnak. Szerelemföltés biztosan nem. Az órsparancsnok hitte is meg nem is. Valahogy sántított a történet. Nem Berbécs jelentette-e a minap, hogy Jóskát vélte látni? És, ha ő maga volt a gyilkos? Bevitték. Újból kihallgatták, hogy valóban hihető-e a meséje a lopakodó alakról. Vagy csak azért találta ki, hogy leplezze a tettét. Liptákné tűzhelyében kihűlt a hamu, de a leves egészen elpárolgott, elfőtt.

A falu izgatottan tárgyalta az esetet. Málikné hol Galambot, hol Berbécs-t jelölte meg tettesként a pletykáiban. Ki merre dolgozott, a városban vagy a földeken. Málikné a függöny mögül mindent látott, a

rendőrautót is. Az ablaka a falu főutcájára nyílt. A halottat is látni vélte a kocsiiban, de a halottaskocsi az kövesút felől érkezett és arra is távozott. Így nem láthatta. Ennyit Málikné hiteles híreiről.

Híresztelték, hogy időről-időre megjelenik Galambéknál egy kocsi, külföldi rendszámmal. Többen tudni vélték, hogy birtok eladó. Kombinálták, Joci bizonyára gazdag ember lett és kiviszi magához az öreg szüleit. És most tessék! Pácban lehet az öreg Galamb Sándor. A föld miatt is, a fia miatt is.

A faluban nem nagyon zárták a portákat éjszakára sem, de gyereket nem hagytak egyedül a házban. Erre felé még nem láttak idegenek, a migráns szó sem volt a közbeszéd tárgya. Nézték ugyan a televíziót, de olyan messze voltak a déli határtól, mintha más kontinensen élnének.

Így telt el még a július is. Hírlett, hogy még mindig keresik a tört, a fegyvert, de nem találják. A fegyverszakértő sem adott egyértelmű véleményt. Nagy erejű, hirtelen haragú ember tehette. Hadonászhatott a fegyverrel. A szívbe hatoló szúrás mellett csak jelentéktelen külsérelmi nyomokat találtak, de a halott ruházatából hiányzott néhány foszlány. Az özek korán kezdik a rigytetetést, a vadászok már nem láttak barkás agancsú bakot. A fák kérgén lehetett látni, hogy özek fenték oda idei agancsukat.

Órák óta ültek a lesen, a fővadász mellett egy külföldi, talán az, aki Galambéknál járt. Várták azt az érmes agancsú bakot, amelyiknek a hangját, csörtetését is hallották. Behívták tehát a síppal. Még éppen csak virradt, figyelték a szélirányt, de szembe fújt. A külföldi izgatottan emelte a puskáját. Amikor megjelent, azonnal lőtt. Az állat nem rogyott le, ezért a fővadász ráduplázott.

Lemásztak, hogy megnézzék a szépen fejlett agancsot. De bizony bosszúsán legyintettek. Selejt bak, nyársas, csak a másik agancsa fejlődött rendesen. Az ilyen selejtet ki kell lőni. Ebben mindenki igazat adna nekik. A húsát elkészítik, az agancsot felteszi a falra, gondolta a fővadász, van már több selejtes trófeája, itt maradt érdekességnek.

A külföldi is úgy vélte, nem közönséges zsákmány. Úgy döntöttek, hogy mégis elviszük bírálatra.

Megérkeztek Galambékhoz. A fővadász tárcsázott, de meggondolta. Kevésen múlt, hogy nem csapott meggondolatlanul a homlokára. Lehiggadt. Újból tárcsázott. A külföldi azt hitte, meggondolta magát a trófeát illetően.

– Az ügyeletes tisztet kérem, Kontrás vagyok a vadásztársaságtól!

Valamit válaszoltak, kisvártatva megérkeztek a nyomozók és érdeklődtek, merre mozoghatott ez a bak.

A dögkút mellett vezetett a dűlőút Liptákné házához. A rendőröknek eszébe jutott Galamb Joci régi esete. Miért is bujkált, amikor tette elévült?

Kérdézősködtek a külföldi vadászról, vajon tud-e magyarul. - Valami keveset hangozott a válasz.

Miért tette volna, amikor hazajárhatott? Már nincs disszidálás.

Az orvos szakértő mérgelődött, miért nem hagyták úgy a holttestet, ahogyan találták, hiszen láthaták, hogy halott.

Még jobban bosszankodott, amikor megtudta, hogy a trófeát elvitték kikészíteni, mivel a vendégvadász sietett haza Németországba.

Még egyszer bejárták a terepet, majdnem hiába. De végül az egyik felhorzsolts fa alatt találtak egy darabka szövetmaradványt. Ez eddig senkinek sem tűnt fel. A trófeát a bíróságra vitték Végül a vadásztársaságot nem marasztalták el a baleset miatt. A trófea ma is a bűnügyi múzeumban van kiállítva.

Berbécsnek nagy kő esett le szívéből, végre békén hagyják.

Kontrás, a fővadász, talán még most is azon morfondírozik, miért nézte az őz tavasszal rivális baknak az öregasszonyt, akinek hátán lévő rőzseköteg a feje felett talán agancsot formázhatott. Kontrás nem tudott a birkabőrrel és Liptákné egyértelműen erős birkaszagáról. Ha tudta volna, rájön, hogy a bundát egy kosról fejtették le.

DEDIKÁLT PÉLDÁNY

Kedves vendégem van, szerénysége meglepő. Udvariasan kitért előlem. Nem zavar senkit. Nem lármázik, nem kacarászik. Figyel, hallgatja az embereket.

Éppen magányos voltam, nem volt senkim. Megérezte, empátiával viselkedett. Rájött, hogy nincs asszony a lakásban, aki féltékeny lehetne. Hogy ne zavarjon, általában éjszaka járkál, illetve takarít. Ha megkínálom, szerényen elhárítja, mondván, hogy ő morzsákkal is beéri. Belőlem is csak morzsákat.

Vendégem jelezte, hogy a paleodiéta híve és vegán. Ráadásul nem iszik, józan természetű. Van egy jó tulajdonsága. Nem beszél folyton a gyerekeiről és az unokáiról. Fényképek sincsenek nála, de a gyerekem fényképét látva, mégis azt mondta: ennivaló. Nem tudom, a figyelmességét, mivel hálhatnám meg.

Ha kínálom, általában nem fogadja el. Magányos, enni is magányosan szokott. Fekete rasszhoz tartozik, be kellett bizonyítanom, hogy nem vagyok fajgyűlölő.

Jó nevelést kapott, egyetlen kivétellel. Az angol végét nem ismeri. Biztosan hiányzott a szemközti iskolából, amikor a dabljút tanulták. Az angol tanfolyamot még a szomszédban járta végig.

A magyar nyelvet érti, de azt a cincogást, amit válaszol, azt én nem értem. Nagyon magas hangja van valósággal koloratúr. Ami az anyanyelvét és élete korai szakaszát illeti, ő külön angol stúdiumot folytatott, sőt, a könyveket számárfül nélkül szereti. Tesz is róla. Csak az a gond, hogy néhol egy-egy szó vagy szótag hiányzik, nem tudjuk kiegészíteni. Még én sem.

Visszatérve a diétájára, még az is elmondható, hogy igyekeznek, az emésztése gyorsítása érdekében a megfelelő ballasztanyagról gondolkodni.

Az asszonnyal és a pártjával nincsenek jó viszonyban. Életvitelétől idegen, inkább konzervatív. Bár némelykor a maga liberalizmusában él, nem szereti kötöttségeket, mindenütt csapdát sejt.

Nekem is csak az ajtóresen át mutatkozott be, illedelmesen.

– Algernon vagyok - mondta és tanulta tovább a matematikát abból a könyvből, amelyik mellé gyerekkoromban az uzsonnát csomagolták.

Szalonnás kenyeret kaptam leginkább és ezt a nehéz tantárgyat hosszasan tanulmányoztam, miközben szalonnás kezemmel összezsíroztam. Meg is szidott a tanító néni és az ellenőrzőn kívül a könyvemet is dedikálta a szüleim nevére.

ALGERNON BOLDOG ÚJÉVET KÍVÁN

A társaság vidáman szórakozik, elvégre az év utolsó napja van, szilveszter! Anekdotáznak, valaki ugratásból megkérdezi, hogy ki az a Szilveszter, akiről ezt a napot elnevezték? A percnyi csendet harangozás szakítja félbe, este hat óra. A társaság sürgősen témát vált. A egyik hajadont ugratják, miért nem hozta el a fiúját.

A lány mélyen elpirul.

Találgatják az okát.

- Csak nem mondd, hogy összevesztetek?

Egy másik vendég közbevág:

- Csak nem szégyelled az udvarlódodat?

Elisa nem tud mit válaszolni,

- Biztosan félti a szüzességét! - tesz rá egy lapáttal a harmadik.

A fiúk legalább ötven vannak, attól függ, Algernont hozzájuk számítjuk-e? A lányok mindössze ketten, a gondozója és Elisa, aki a húga.

Algernon egyébként elmegy aludni, mivel ma senki nem törődik vele, rá se néznek, nem figyelnek rá! Elisa sírvafakad és kifut a konyhába. Algernon egy darabig tanakodik magában, azután rájön, hogy semmit tehet.

Kiürül a konyha, a leghangosabb vendég, karon fogja Elisát és visszavezeti a szobába.

Nem tudjuk bement-e a fürdőszobába, szétkenődött sminkjét megigazítani. Mert Algernon újra elaludt.

Odakint is egyre nagyobb a lárma, Algernon forgolódik, de győz a fáradtság.

Egy közeli pukkanás! Valaki pezsgőt bont.

Algernon felriad.

Sokan lehetnek odabent - morogja magában. Ennyi morzsa! És nekiáll takarítani.

Egy rendkívüli epizódra figyel fel.

A társaság elhallgat, félkörbe állva, kezében a pezsgős pohárral, feszesem áll és hallgatja a zenét! A dallam ismerős. Álltukban elaludtak volna? De mégsem! Valamennyi férfi a gondozóját öleli, csókolgatja. Algernon már régen belenyugodott a változtathatatlanba.

Mielőtt kimenne a konyhába, hogy folytassa a takarítást összeszedi minden bátorságát, felágaskodik az asztal tetején és elkiáltja magát:
- Boldog új évet kívánok!

Lecsapódik a csapda, az ember hálátlan!

Aletta - egy keserves cincogást hallatva - kimúlik. Éppen takarított volna ő is.

Az emberek hálátlanok!

ELVESZETT PARADICSOM

Vettem kettőt ezerkétszázért és ahogy kipakoltam, csak egyet találtam. Amikor végeztem, kiborítottam a szatyrot, aztán meg a hűtőből szedtem ki mindent, egyenként. Tudom, hogy két darabot vettem, kettőt.

A zajra kijött a férjem a férjem, persze akkor, amikor már készen voltam.

– Hát te mit csinálsz?

– Bevásároltam - válaszoltam illedelmesen.

– De hiszen most rakodsz ki a hűtőből!

– Keresek valamit.

– Csak nem a pénztárcádat?

– Ne idegesíts, a pénztárca megvan, húszezressel fizettem.

– Akkor mit keresel ennyire?

– Vettem paradicsomot.

– Mennyibe került?

– Ezerkétszáz.

– Az egész paradicsomkertet megvetted?

– Ne szellemeskedj! Látod, hogy ideges vagyok.

– Biztosan az almát is megetted?

– Arra már nem jutott a húszból.

– Akkor loptad! – szellemeskedett a férjem.

– És kinek akadt a torkán a csutkája, kivel felezted meg? - tette hozzá.

Nem válaszoltam. Amit kivettem, rakhattam újból a hűtőbe.

Bement a sörével, de az ajtóból visszaszólt.

– Menj szépen vissza, engem nem ismer az eladó, sosem vásároltam nála!

Forrt bennem a méreg, de ő még fokozta.

– Nem engedhetjük meg magunknak!

Majd hozzá tette:

– Két szem paradicsom ezerkétszáz? Pazarlás!

– És te a kocsmában? - vágta vissza.

– Az hasznosul! Még mindig itt vagy?

A piac öt megálló, kétszeri átszállás. Nem vettem fel a kabátomat, sőt levettem a cipőt és papucsba bújtam. Majd elővettem két lábast.

– Mit pepecselsz? Azt mondtam, menj érte vissza!

Mennyivel könnyebb dolga volt Miltonnak , ő az egészszet elvesztette.
Senkii sem kérte számon.

– Ezerkétszáz forintos paradicsom, a naccsága szórja a pénzemet!
Nem feleltem, hogy én is keresek és még a háztartást is ellátom.

Bezzeg Milton! Megírta, mit tudom én, hány flekkben. Elveszett és kész. Az újságíró mindig részeg.

Leadta a cikket, mehetett a pénztárhoz, ő férfi.

– Hol a gyerek? - kérdeztem a férjemet. Túl nagy volt a csend.

– Tényleg – felelte elgondolkodva, le sem tette, fogta a tévé távirányítóját a kezében. - Hát persze, az óvodában!

– Akkor indulás! – keményítettem be.

– Most öltözzek fel újra?

– Naná, hogy! Én nem ismerem az óvónő kerek fenekét.

ÖSSZES MŰVEIM

Ha egy új lapnak, új szerkesztőnek, aki felületesen ismer, csak annyit tud rólam, hogy ez a fickó a Magyar Írószövetség tagja, beküldök három prózát vagy öt verset, nyilván azt hiszi, összes műveimet rá akarom sózni.

Erről szó sincs, tizenegy kötetem van, harmincvalahány lapban publikálok, megkapom a jelképes honoráriumot. (Ezzel bizonyítom a páromnak, hogy nemcsak játszadózom a szavakkal.) Anyám művészettörténésznek készült, végül nyelvszakos lett és passzív zenebolond. Nem szerette a szecessziót. Nála Wagnerrel, Debussyvel, Ravellel és Kodálllyal véget ért a zeneirodalom.

Anyám – naivan – arról álmodozott, hogy mérnök leszek. De én csak olvasok!

Vészesen sokat olvastam. Vörösmarty és Reviczky Gyula, Baudelaire és Apollinaire, gót betűs német könyvek, angolok is eredetiben – mondjuk Dickens –, a francia és orosz irodalom nagy százada. Útleírások, útleírások – mivel azok naplószerűen közlik a valóságot távoli tájak leíró természeti földrajzáról, még fellelhető néprajzáról és veszélyes kalandokról: álruhában, Tibetben vagy másutt, Belső-Ázsiában – ahonnan elszármaztunk ezer-ezeröttszáz éve. A Nyugat nagy nemzedéke, Babits, Juhász Gyula, Tóth Árpád fogták a kezemet. Kortársaim voltak Juhász Ferenc, Nagy László, Csoóri Sándor. Az utóbbi kettő olvasta írásaimat.

Egy halk szavú költőt ki ne felejtsek, akik korai haláláig mentorom volt: Demény Ottó, a jelképként is tekinthető Virág utcából, amelyet egyik kötetének címéül is választott. Az ő világa és vonzódásom a „falusi” Pasaréthez, mely az ő Óbudájának valamennyire rokona, azzal, hogy mindenki mindenkit ismert. Igazi falusi emlékeim, amelyeket ma Denaturált Afrikához hasonló állapotban találsz, mind bevésődtek. Szántottam tíz évesen és vajat köpültem.

Az 1970-es évek elején kezdtem publikálni avantgárd verseimet. Igazi költő-szerkesztők félszáz versemet, néhány prózamat, vérbeli újságírók a glosszáimat adták közre és önzetlenül tanítottak.

Egyszer csak nem fértem bele az akkori időkebe, még szerelmes vagy tájleíró verseimmel sem.

Összes műveim 2008. előtti emlékei egy tizennyolcadik századi kelengyész ládát töltenek meg. Akár 1969-ben született verseimet is

beemeltem mai kötetembe. Onnan datált történeteim mondanivalót hordoznak a máának is.

Most nem egymagamban tartózkodom karanténban, mint akkor. Hasonló sorsú kortársaimról nem sokat tudtam. A Körkép és a Szép versek volt mindennapi eledelem. Vagy Heinrich Böll – persze eredetiben.

A tizenegy kötet tíz év alatt látott napvilágot, kiváló emberek szellemi és alapítványok anyagi támogatásával. Arról nem tehetek, hogy a ma világával foglalkozó és részben visszatekintő novelláim egy része a gépemben várja a nyomdafestékszagot. Verseim soksága valamivel jobban járt. Nem termelek több selejtet, mint neves kortársaim, de meg is csodálok egy-egy igazán kiváló írást, bravúros alkotót.

Jelképes honoráriumért vagy szívességből közreadom írásaimat. A feje tetején bukfencező világukban, a Verne szigeteiként alábukó irodalmi fórumok archív példányai is őrzik néhány művet. Rangos kortárs irodalmi lenyomatok – napjainkat tükröző – lapjain is helyem van, csak ne lépjek abba szakadékba, amely az irodalom és irodalom közti szédítő mélység földkéreg-repedése. Igyekszem az értékelvű irodalom suhángjai és halhatatlan törzsei segítségével megkapaszkodni.

Nyolcvan évesen tudomásul veszem, hogy a Magyar Kultúráért Kitüntetés a legmagasabb elismerés, amire érdemesítettek, középdíjra már nem számítok.

Ha szegény lefárasztott szerkesztő, akit százezer magyar amatőr nyúz, és akinek saját műveire alig marad ideje, úgy véli, összes műveim kerülnek ömlesztve a keze alá, ha öt verset, vagy három novellát elektronikusan beküldök, nyilván nem ismer. Ez az időszak, az élet vége – nyolcvan fölött – a számvetés ideje. Ha én, aki öt olvasom, abban a kétes kegyben részesítem, hogy restanciáját növelem, és múltó lelkifurdalását gerjesztem, annak a magyarázata csak annyi, hogy kifelé haladok ebből az életből, de naponta körülnézek viharos átmeneti korunkban és vannak dolgok – akár szépek és emberiek -, amelyeket nem hagyhatok szó nélkül.

FÜGGÖNYÖK ÉS FÜZETLAPOK

A professzor mindig elegáns, a csokornyakkendője tiszteletet parancsoló. A szabó gondosan ügyelt arra, hogy növekedésnek induló pocakját palástolja.

A hallgatói nagyon szerették az eleven beszédstílusát. Oldotta az idegenkedésüket, ahogy boncolás közben szinte megszólította a tetemet.

- Na, lássuk csak itt mi a baj? Ez nagyon fájhatott! - mondta miután kiemelte a szervet és szemügyre vette.

- Itt világosan látható az elváltozás. Nézzék ezt a májat, feltűnő a mérete. A májzsugor ugyanis az aktív felület csökkenése. A máj erre úgy reagál, hogy megduzzad. Szeretné a működését fenntartani. Mit gondolnak erről?

Majd az egyik hallgatóhoz fordult, aki a félkör szélén állt.

- Lépjén közelebb, itt a szike. Ne féljen belevágni! Nem fáj neki.

Voltak, akik már ezt a közvetlen hangú stílust, ezt a viselkedést is furcsállották.

Egy ideje mintha egyre inkább a testhez intézte volna a szavait és nem a hallgatóihoz.

A professzor egyre furcsábban viselkedett. Előadásait rendre megtartja, de meghívásokat nem fogad el. Éjszaka szellőztet - ha egyáltalán - és vastag függöny takarja az ablakait. Időnként gyertyafény libeg át a konyhán vagy más el nem sötétített helyiségen. Az ablakok és a konyhaszekrény üvegezése megsokszorozzák.

Az Auer-harisnya sokat javított a professzor lehetőségein. Így otthon is tudott dolgozni. Viszont egyre kevesebbet boncolt, míg azelőtt gyakran látták, hogy éjszaka is készít preparátumokat. Az asztalát elborítják a formalinba, denaturált szeszes lombikokba vagy egyszerű befőttesüvegekbe zárt emberi szövetek. Meglepetésre emlőszövetek erei és egyéb, az emberi szerveknél kisebb, teljesen megőrzött szervek is találhatóak a polcokon. Némelyik preparátumot hosszan nézegeti, jegyzetel, tudomást sem véve a kopogtatásról. Ha néha elhangzik a "szabad!" vagy a "tessék!", akkor sem zavartatja magát, merően nézi, majd forgatja a preparátumot és jegyzetel tovább.

Kutatásait sehol sem publikálja.

Egyébként hiú ember, rengeteg cikke jelent meg korábban. Nagy házat vitt és a társaságnak mindig központi figurája.

Két hónapja viszont begubózott. A leeresztett függönyök miatt sok azt hiszik, elutazott. Ez a sejtés egyre erősödött, ahogy elkezdődött a szünidő.

Azt már tudhatták, hogy az érdeklődése egyre inkább a régészet felé fordult. Hogy el is utazott volna a helyszínre vagy csak a múzeumokat járta, nyitott kérdés maradt.

Sokat pepecselt szokatlan vegyszerekkel. Mondták is, hogy professzor egyre bogarasabb.

Egyesek úgy vélték, hogy elvált tőle a felesége, de a kérdést nem merre neki szegezni senki.

A felesége talán olykor viszonzta a pillantását, de általában lehunyta szemmel feküdt. Egyébként is csendes, visszahúzódó asszonynak ismerték. Most sem szólt egy szót sem.

- Hogy van, kedvesem? Mintha ma jobb színe lenne - szólította meg a feleségét a professzor, majd beadott egy injekciót.

Továbbra is beszélgetett vele, bár az asszony többnyire hallgatott. Néha azonban hallani és érteni vélte a válaszait.

Így teltek a napjai. Reggel bement az egyetemre, megebédelt a Fehér Hollóban, majd a laboratóriumban folytatta a munkát.

Amikor délután hazaért akkurátusan a fogásra akasztotta a felöltőjét és a kalapját. Sétabotját is gondosan a helyére, a sarokba állította. Majd besietett a családi hálószobába.

Beszélgéseik sem voltak sokkal változatosabbak. Néha bókolt a feleségének, máskor a homlokát ráncolva, fáradt tekintettel érdeklődött a hogyléte felől.

A professzor nem fűtött, ezért a dupla ágy egyik felén vastag dunnával takarózott. Az asszonynak akár egy vékony lepedő is megfelelt.

A férje egyre nagyobb aggodalommal figyelte sápadtságát. A végzetes szülés megviselte őt is, minden apát megviselt volna. A professzor mindkettőjükre szomorúan gondolt. Az anya, természetesen, nem volt ott a temetésen. Lezárták a koporsót, az újszülött teteme nem nyújtott volna épületes látványt.

Már az újabb szemeszter is a végéhez közeledett. A professzor egyre többször beteget jelentett. A vizsgáztatást is halogatta, amit a dékán nem vett jó néven.

Este korán lefeküdt, de nem aludt el, hosszan beszélt a feleségéhez. Később szerelmes verseire és a jelenlévő nejéhez írott leveleire is rábukkantak a kutatók.

Volt, amikor nappal is odaült a felesége ágyához. Csak ült órák hosszat, emiatt elhanyagolta a munkáját. Előadásai egyre ziláltabb rögtönzésekbe csaptak át, holott egész pályafutása alatt a pedantéria jellemezte. Minden tanítási napra aprólékosan felkészült. Még a vicces mondatok, adomák is szó szerint megtalálhatók a kéziratokban. Gyöngybetűs, asszonykézre utaló feljegyzéseket is akadtak az előadások szövegei közt. Egyszer ugyanis leejtette a jegyzeteit tartalmazó mappát. Az udvariasan odaugró hallgató konstatálta ezt, és szűk körben elmesélte.

A professzor napról napra komorabb lett. Ruházatának rendetlensége egyre bosszantóbb. Hírlett, hogy a személyzetet elbocsátotta, mindössze néha vásárolt valamit, már az ebédet és a vacsorát is a Fehér Hollóból hozatta, amelynek híres a konyhája.

Ősz hajszálai napról napra szaporodtak, arcának sápadtsága, szürkeségbe csapott át.

A sok vegyszer lehet az oka? Vagy a régészet? Az emberi és állati maradványokkal való foglalkozás? Ezeket a kollégái sem tudták megállapítani. A barátai aggódni kezdtek.

Amikor már két napja nem jelentkezett, az egyetem kiküldte a hivatalsegédet, de azzal jött vissza, hogy a professzor a csengetésre nem nyit ajtót.

Teltek-múltak a napok. Abban az évben erős tél volt, mégsem füstölt a ház kéménye.

Végül kollégái úgy döntöttek feltörik a lakást.

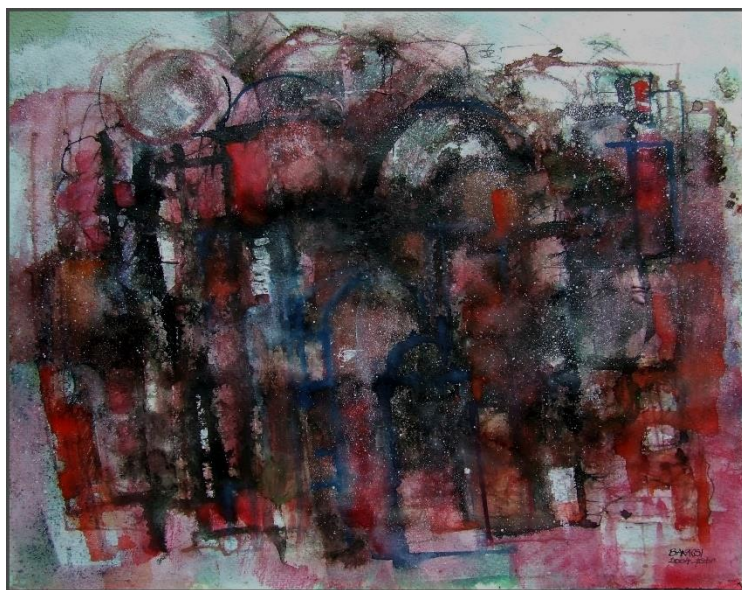
Émelyítő levegő fogadta őket, amin nem csodálkoztak, bár a szaglásukat eltompították a vegyszerek, nem lehetett nem észrevenni. Nehéz szag ülte meg a szellőzetlen lakást. A hálószobában pedig megdöbbenő látvány fogadta őket.

A professzor felöltözve feküdt az ágyon, a tekintete valahová messzire nézett, elmerengve. Mintha üres és üveges lenne! Az éjjeliszekrény felől éterszagot éreztek és gyógyszeres fiolák heverték szanaszét.

A szakterületük edzetté tette őket, nem volt kétségük. Felesége a kék szemével mereven nézte őket, ő sem válaszolt a köszönésre.

Döbbenetüket fokozta, hogy asszony kihűlt testéből csövek lógtak ki, mégis, minden látható kezelés ellenére oszlásnak indult a tetem. Bár a múmia az egyiptomiakéhoz képest sokkal természetesebb arcszíne kis híján félrevezette őket, közelebb lépve már meg tudták állapítani, hogy az asszony akár egy éve is halott lehet, de a professzor csak az újszülöttet temette el.

- Miért hagytál el, szerel... - ezek voltak utolsó szavai a professzornak, amelyeket a füzetbe feljegyzett.

KARÁCSONYI BORLEVES

A herceg a reprivarizáció során visszakapta egyik zafirkék szemét. Mivel megöregedett gyémántból szemüveget csiszoltatott és meglátta a kis fecskét, aki miatta megfagyott. Kis teste a lábainál hevert. Elővette a mobilját és hívta a mentőket, mire azok újraélesztették.

A szegény asszony varrógépet kapott, az eladósodott család végre megkapta a munkanélküli segélyt és a családi pótlékot.

A gyerekek, a mesére figyelve, elaludtak, nem érezték már, hogy fáznak.

Oszkár bácsi inkább megnősült, nem kíváncszott vissza a börtönbe.

Annak a bírónak az elvált feleségét vette el, aki elítélte.

Az asszony aztán továbbírta a férje meséjét.

A Brexit után sokkal több pénze maradt Angliának, így a leszakadtak és elszegényedettek támogatását a felesleges profitból megoldották. Egy bankár befizette a családnak két hónapra a szociális ebédet, jóllakhattak minden nap. A magyar kormány egész télre való tüzfát ajánlott fel, mivel a britek a birkák gyapja miatt letarolták az erdőket. A lengyel villanszerelő bevezette a villanyt.

Egyes civil szervezetek ezen a karácsonyon nem tehettek mást, a helybéli szegényekkel foglalkoztak. Alsó- és felsőház, a kormány és az ellenzék együtt koszorúzta meg a herceg helyreállított szobrát. Mindkét gyufaárus lányt – a Wilde-ét is, Andersenét is - meghívták a karácsonyi fogadásra, hadd melegedjenek. És a sellőt is, aki lábat növesztett, hogy a szerelme beteljesüljön. A farkast hiába keresték, megjavult és elballagott. Piroska kis kosárcáját megrakták pudinggal és egyéb finomságokkal.

A nagymama tovább élt és pudingot evett, amíg meg nem halt.

A meseírók levetették meleg bekecsüket a klímaváltozás miatt és megígérték, hogy nem lehelnek ki többé szén-dioxidot. Felajánlásukról kaptak egy oklevelet, amelyen a kiutalt kvóták szerepeltek, vagyis kilehelhetnek-e céókkettőt... És, ha igen, akkor mennyit.

A környezetterhelés csökkentésére, hálából, még a számítógépüket is kikapcsolták. Pegazuson közlekedtek, félretették az ócska Trabantot.

A kiadók mélyen a zsebükbe nyúltak, ezúttal nem az írók zsebébe...

A közönség már újév előtt megfogadta, hogy olvasni fog. Meg is tette. A funkcionális analfabéták addig-addig gyakoroltak, amíg a funkciók helyreálltak.

Mindenki "happy". Oscar Wilde Oscar Calmra változtatta a nevét és könnyezett, amikor a meséit újraolvasta. Megígérte, hogy felhagy minden vadsággal, higgadt és csendes lesz még a nevében is, amit egy indián törzsfőnök adott neki, ünnepélyesen, azon a konferencián, amelyeken az indiánok visszakapták földjüket és bölényeiket.

Végyszóra befutott Andersen. Magával hozta a Grimm testvéreket is.

– Erre megint inni kell, fizetem a rundót!

A Grimm testvérek sokáig tanakodtak, melyik lehet az igazi gyufaárus lány, vajon az, aki a gyufái lángjánál melegekedett vagy az, aki vízbe ejtette a gyufát. Ettől elálmosodtak és hazamentek a megüresedett mézeskalács házikóba és begyújtották a kemencét.

Oszkár bácsi felesége karácsony első napján rászólt a férjére.

– Most nincs idő a fejfájásra! – mondta és a korhelyleves mellé bevették mindketten, mielőtt arra a repülőre szálltak volna, amelynek pilótája szintén bevette.

– Te – szólítja meg újdonsült feleségét, akivel nászútra indulnak - valami fegyházzról is írtam előző életemben?

– Úgy bizony! Meg a jószívű, boldog hercegről. De én mindet kijavítottam, mielőtt a nyomdába küldtem volna a kéziratot.

– Úgy érzem – jegyezte meg Oszkár - tegnap túl sokat ittam.

– És a karácsonyi borlevesből is kétszer szedtél!

– Ilyet tettem volna?

– Sőt - tette hozzá a feleség - álmodban kivájtad a jó szívű herceg szemét.

– Ilyet tettem volna? - ismételte Oszkár és a fejét csóválva.

– Pedig ma már nincsenek is szegények a világon. Bocsáss meg, drágám, annyira rászoktam, hogy szomorú meséket írnak! De ezek mind csak mesék...

– Fáj még a fejed? - kérdezett vissza az asszony és betette a gyógyszert a herceg szobráról levakart aranylemezekkel degeszre tömött táskájába.

MAGÁNGYŰJTEMÉNY

Jani és Éva leosontak a szűk csigalépcsőn. Nem óráknak tűnt, de napok telhettek el, mire leértek. Csak a testük villódzott, különben semmit sem láttak volna. Leértek. Jani megnyomott egy titkos gombot. Átzilipeltek.

Gyönyörű kertek tárultak eléjük. Virágok. A fákon hívogató, óriási gyümölcsök.

– Tündérország - szólalt meg hosszú percek után Éva, amikor az első ámulatból ébredezett.

– Nem szabad megérinteni, akkor sem szabad, ha szkafanderben vagyunk. Ez nem Csernobil - szólta el magát Jani.

Majd hozzátette:

– Magángyűjteményem!

Az idilli képet egyetlen körülmény zavarta meg. Míg a többi madár felettük csivített, egy méretes, röpképtelen madár teteme feküdt előttük. Vértett, a vér lassan megalvadt. Tulajdonképpen sejtették, hogy nekik is lehet vérük.

Homokvihar támadt, a látomás eltűnt.

– Hogy létezik ez?

– A természet túlél mindent, csak az ember halandó!

Mi lehet az a halandóság? - hüledezett Éva. Bár látta a tetemet, nem akart közbevágni. Ennyi újdonság...

– Hogyan bukkantál rá milderre? – kérdezte Janitól.

– Nem merem elmondani...

– Nem árullak be!

– Megfejtettem egy memóriát, amit elfelejtettek törölni.

– És? - vágott vissza Éva.

– Megtanultam, hogyan kell. Ilyen egyszerű. Ráadásul élnek a szüleim.

– Nekem ez idegen, nem így szocializálódtam.

– Mert te már a titkos program része vagy. Minden feladatra kitenyésztettek,.

– Hogy érted ezt?

– Na, jó! Ez nem mindig sikerül. A gének erősebbek.

Vakmerően levették a sisakjukat. Sosem tapasztalt érzés. Enyhe, langyos szellő lengedezett, illatokat éreztek.

Megcsókolta Évát, aki nem értette ezt a helyzetet. Kibontakozott a karjaiból.

– Valami rendellenesen bizsereg, de nem kellemetlen - suttogetta és megközelítette a szájával Janit. De visszahőkölt.

– Ez az agyhullám-ellenőrök műve, majd teszünk róla, hogy ne érzjenek el!

Jani maga sem volt biztos, hogy akarja-e, ezért abbahagyta a csókolózást, bár a kellemes érzés megérté.

A magyarázata mindennek, hogy Jani hallgatózott is, az idősebbek még sokat beszéltek, főleg az asszonyok egymás közt...

– Nem tudom, hogy fogom elviselni, de egyszer biztosan megcsal. Csak el ne hagyjon egy fiatalabbért.

– Mint a Géza a feleségét, veled?

– Miért emlegeted? - vágott vissza a másik. Pont te emlegeted?

– Az enyém legyen inkább iszákos vagy kasszafűró.

– És, ha lebukik? És a börtönben...

– Csak nővel ne csaljjon meg, barátkozzon férfiakkal! Nőre rá se nézzen!

Jani nem tudta mire vélni. Miről beszélhet az anyja?

– Amikor elmondtam a férjemnek felnevetett.. És – képzeld -, mit kérdezett, jellemző egy férfira:"Ezért kérdezed folyton, hol a napszemüvegem?"

- Nem kötelező, te nem vagy kasszafűró... - válaszoltam.

Jani ellenállhatatlan érzést tapasztalt, újból megcsókolta Évát, ami régen nem volt szokásban, féltek a fertőzéstől Az utódok steril következmények között keletkeztek.

Visszavették a sisakot, rögzítették egymáson, pedig a levegő itt kellemesebb, mint a városokban. De mégis... A városok közti utazásnál is felvették a felnőttek. Hát még a tiltott földön.

Minden torony pontosan hétszáz méter magas volt, még látták alulról a városokat. A városokat vasútvonalak kötötték össze, soros kapcsolásban. Aki egyszer eltávozott, akár évszázadokig bolyongott, amíg a saját városába visszatérhetett. És mindenütt vásárolni kellett. Ha már nem tudták továbbvinni, egyszerűen elhagyták valahol.

A városok szintjeit fúziós fények világították meg, amelyek erőssége algoritmus szerint változott. A városoknak csak irányítószámuk volt, de egyesek emlékeztek némelyik nevére is.

Szerencsére mindenki alvásra volt programozva, ebbe Jani kissé besegített. Csak az idejétmúlt érzélem tette, hogy ezúttal Évát is magával hozta.

– Vigyél magaddal máskor is - kérlelte a lány.

Az örök annyira biztosak voltak a dolgukban, hogy nem is figyeltek a két gyerekre, akik érettebbek voltak az átlagnál. Bízta a fénycsapdáiban, a lézerkapukban. Elvileg az emeletek közt szabadon közlekedhettek volna, de senkinek nem volt erre igénye.

Néha elhajtottak egy csapat embert. Ilyenkor őrizték is őket. Általános volt a vélekedés, hogy mindössze a szomszéd városba igyekeznek. Jani csak a program titkos módosításával tudta Évát kimenteni az egyik csoportból.

Az örök nem tudták, hogy létezik programozás. Egyirányú volt az idomításuk. A felettesek úgy vélték, ha túl sokat tudnak, használhatatlanok lesznek, mint örök.

A felejtés művészetét végül a felettes lények is elsajátították. Biztosak voltak ők is a dolgukban. Minden a múlthoz tartozó köteléket elvágta ugyanis.

– Ez volt a kulturális forradalom - magyarázta Jani. - Ezt kultúrharc előzte meg. Először a költeményeket kellett kigyomlálni, később a versikéket is. És így folyt tovább.

Éva nem értette. Jani néhány idézettel világította meg a kérdést.

– Többet mi sem árulhatunk el egymásnak. Elárulnának a rendezetlen agyhullámok - fejezte be Jani.

Éppen a természetben jártak ismét. Ez a világ teljesen más és meglepő volt, nem hasonlított arra, ami a hatalmas búrák alatt tenyészett. Jani véleménye szerint ezek a búrák - szarkofágok, de ezt a fogalmat sehogy sem tudta megmagyarázni.

Jani a múlt kutatásai közben a világkormány kommunikációs csatornájára tévedt. Tudta, hogy bemérik, de nem tudott ellenállni.

–A békának el lehet távolítani az agyát.

– Ne mondja professzor úr!

– Kérem, ne szégyenítsen meg ezzel a megszólítással! A béka így, mint vegetatív lény, tökéletesen kommunikál, ért az önellátáshoz. Termékenysége megmarad, vegetatív lény, mint a nő, akire nem bízható rá mégsem a magzat kihordása. Magzat megismeri az anyja hangját...

– És mi van a genetikával?

– Amíg a nukleoszínézis nincs tökéletesen megoldva, a donorállapotra szükség van.

– És nem veszélyes?

– De igen, a kihalást viszont nem szabad kockáztatni, kell a munkaerő...

– Amikor még volt feleségem, ugyanilyen vegetatív lény volt, de veszekedni azt mégis tudott, mint az igazi.

– Ha kérhetem, az intelligencia forrása nem a diploma – szólalt meg egy másik hang – hanem a genetika és a család...

Itt elhallgatott a rendszer, Jani emlékezett a szülei házasságára és igazat adott a megszólalónak.

Valamiért mégis vonzódott Évához.

Azóta hullani kezdtek az elszíneződött levelek elhalványult, majd eltűnt a zöld szín.

– Mi az a halál? – kérdezte egyszer Éva. A halandóság nem hagyta nyugodni. Jani olyan természetesen beszélt róla, de a számára ez is érthetetlen volt, ezért tért rá most vissza.

– Amikor törlődik a memóriád. Egyszer nagyszüleim tárgyakról, erdős hegyekről és kirándulásokról meséltek. Plasztikusan vetítették elém a szavak. Ez azóta megszűnt. Pedig még képeket is láttam.

– Mi az a kép?

– Egyrészt voltak fényképek. Így hívták, amit valami gépek rögzítettek a régi világról. De - állítólag - voltak, akik kézzel állították elő. Mindez még a három dé előtt volt.

– Mi az a három dé?

– Képek, amiket meg lehet és meg szabad fogni. Amik nem tűnnek el az idővel. Bár az időt most már meg lehet állítani. Ezért nem öregszünk.

– Idő? Öregedés? Miket fecsegsz össze!

– Tudod, amikor ide, a tiltott földre kijövök, valami más memória működik bennem.

– Jó lenne, ha abbahagynád. Még bemérik.

– Idáig nem hatnak a műszerek.

Nézték tovább az elképehetlent, de lassan lejárt a benti idő és felébredhetnek a program szerint. Vágyakozva nézték a gyümölcsöket, szerették volna megkóstolni, de nem merték.

Gyorsan átzsilipeltek.

Emlékek... Nagyszülők. Éva számára megfoghatatlan fogalmak. De mi lehet az a fogalom? Ő mindent készen kapott. Bár az ő világa rideg, gépi világ volt, a feladatra volt programozva.

Jani az előtte felmagasodó hegyekre vágyott, folyókra, zöldellő, védett völgyekre, ahonnan nem kell menekülni. Ha ilyesmire célzott Éva értetlenül nézett rá.

– Nem a feladatra koncentrálsz, nem az irányvonalra.

– Tudod, nekem hiányzik. Mindig elfelejtem, hogy te programozva vagy.

Megölelte és megcsókolta. A lépcsőfordulóban folytatták a csókolódzást. Évának jólesett a zsibbadás, egyre többet követelt. Bekövetkezett az elkerülhetetlen. Évának tökéletes teste volt.

– Tulajdonképpen jelentenem kellene - szólalt meg, amikor felvették izzadt, remegő testükre a szkafandert.

Míg mások ilyenkor egymás karjában pihennének, Éva vívódott.

– Tulajdonképpen jelentenem kellene...

– Idáig nem hat a kommunikációs rendszer - nyugtatgatta Jani - bár én sem tudom őket innen programozni. Idővel bekapcsol a nappali fény. Siessünk.

Jani elbizonytalanodott, mintha eltávolodott volna Évától, amit nem tudott felfogni. Mi lehet ez? Belenyilallt a szívébe.

Platón és társai közel jártak a megoldáshoz, de végszükség esetén - ha megunták egymást, ott voltak a rabnők - olvasta egyszer Jani a tiltott memóriában felejtett könyvben. Most kiderült, hogy a vezetők is emberek. Ilyesmi foglalkoztatja őket.

A nők, csak hátráltatják a tudományt - gondolta magában. Amit róluk hallott és olvasott...

De egyik sem volt olyan, mint Éva, Volt benne valami a keleti asszonyok alázatából és bujaságából.

Amikor újból kimerészkedtek, hónapokkal később. Valami váratlan érte őket. Kirándulásaik alkalmával ugyan megismételték a

csokolózást, simogatták egymást és egymás testébe hatoltak. Érzelmileg is megváltoztak.

Amikor újból kiléptek a toronyból, elindultak a lakatlan sziget felé. Szakfanderüket elrejtették egy bokorban. Átúsztak. szerencsére sekély vízben kellett átkelniük. Először láttak vadvirágot. Gyönyörködtek benne, miközben egész testükön csillogtak a gyöngyöző vízeseppek.

– Szép ez a világ - szólalt meg Éva.– Szép. ezeket a javakat a világkormány bankok és milliárdosok mögé rejtözve birtokolta.

– Bitorolta? – vágott közbe Éva.– Úgy is mondhatjuk. A huszadik-huszonegyedik században kialakult az a taktika, hogy a kisember a keresetéből először a lakhatását, aztán a létfenntartását sem tudta biztosítani...

– Kereset? Lakhatás? Mit kerestek, megtalálták?

– Éppen hogy nem. Egy pénz nevű valamit adtak a munkáért, aminek értékét maguk a fejesek határozták meg. A nagy kísérlet után – ahogy ők a háborút nevezték – a pénz értékét veszttette, miután a számítógépeket elpusztították.

– Mi köze volt annak a valaminek...

– Nem tudom, beszélhetek-e erről, anélkül, hogy a szüleimnél eutanáziát alkalmaznának. Ők még öregszenek, mi már nem.

– Kérlek, mesélj, érzem, hogy tágul a célra szűkített agyam, még elfér a koponyámban.

– Mindez tudatos volt, hogy elfoglalja a világkormány – bármilyen áron...

– Mit beszélsz?

– Az emberek élni akartak, ezért lakunk olyan elhelyezésben... amit
nem magunk választunk.

– Választani?

– Ez a szó kiment a divatból, bár korábban sem volt értelme. Éva ennyi badarságtól megzavarodott, bár néha azt hitte, hogy Jani tulajdonképpen fogyatékos, a kiképzetlenektől szökött rab.

– Aztán az ipari szennyezéstől, a háborúktól és klímavédelemnek nevezett maszlagtól...

– Micsoda szavakat használsz!

– Köztes ember lettem, valami megragadt bennem abból a nyelvből, amit a világkormány használ, amikor részegen röhögnek rajtunk, programozottakon.

Pihenésképpen a tájat csodálták. Meg a vízben élő és csodálkozó kíváncsi halakat. Valami odalopózott és bekapott egy óvatlan békát, amely túl hangosan kuruttyolt. Aztán eltűnt a szemük elől.

– Kegyetlen az élet – vélte Éva.

– Igen, de nem élehetlen, ahogy ők sugallják.

– Ők kirándulnak... Élvezik az életet.

– De velünk kegyetlenül bánnak... Így érted?

Nem vallhatta be, hogy időnként vissza-visszajár az elit szintjére, mert megszerezte a kódot és ellopott egy öltözet finom gyapjú ruhát, így feltűnés nélkül járhat. Három dé nyomtatóján jelvényt is csinált magának, nem túl magas rangot választott, hogy beleolvadjon a sűrű tömegbe. Így nemcsak a kommunikációs csatornán leste ki őket, de hallgatózhatott, amikor gáláns kalandjaikról beszéltek, sikamlós történetekkel szórakoztatták egymást, abból az időből...

Kiderül, hogy lányokat raboltattak el, akár egy éjszakára és ritkán engedték vissza őket, inkább likvidálták. Élvezték az erőszakot.

De ilyesmivel nem ijesztgette Évát.

Ekkor valami furcsa történt, ami Janit megdöbbenetette. Éva tett fel kérdéseket, amelyekre Jani nem tudta a választ, míg Éva, aki eddig hallgatott, átvette a szót.

– Mennyien lakhatunk itt?

Erre Jani csak hümmögött, de mégis belekezdett abba, ami végképpen nem Éva fülének való.

– Valamikor hét és félmilliárdnyian életek a bolygón – egyes vélemények szerint. De nem hiszem, hogy a terveik érdekében ennyire meggritkították volna az emberiséget. Akár két nullát is tévedhettek...

A milliárd az nálunk billion?

– Igen, a valamikori Amerikában. De honnan tudsz ilyenekről?

– Az elit genetikailag kiválasztottakra csökkent.

–Mit mondasz Éva?

– Nemre és alkalmasságra vizsgáltak és válogattak akkora népességet, olyat, amelyre feltétlenül hatni tudtak. Ezért bíznak...

– Hallgass el! – szólt rá Jani.

– Az automatikus tananyagnak is lehetnek hibái, nemde? Hiszen te is a hibáikból élsz – vágott vissza Éva.

– Valamikor lehetnek népességcsökkentő tervek... De hagyjuk, olyan szép az idő!

Szép idő? – gondolta Éva, aki Jani háta mögé látott, de nem ért rá megszólalni sem.

Érezte a vesztüket. Messzire eltávolodtak és újabb homokvihár támadt. Elemi erővel zúdult rájuk, menekülniük kellett. Teljesen eltértek a higgadt gondolkodástól. Az a valami, az érzelem, teljesen megzavarta őket. Mintha révület uralkodott volna el rajtuk, valami kellemes, időn kívüli tudatállapot. De idekint nem voltak urai az időnek, nem lehetett megállítani.

Elfelejtettek zsilipelni.

Egyik torony a másik után robbant fel és omlott össze.

Te, ezek mind alá voltak aknázva, szintenként... - ezek voltak Éva utolsó szavai.

Kisvártatva elősietett egy férfi. A por éppen hogy oszladozni kezdett, a távolabbi tüzek csillapodni látszottak. Zsákokból eszkábált kámzsa volt rajta és egy kecskebőrből készült bekecs. A közeli erdőben szedett vadgyümölcsöt és gombát, de néha meg-megdézsmálta Jani ültetvényét. Az arca majdnem fekete volt. A füsttől-e vagy a sugárzástól?

Nehezen oszlott el a füst és a por, a távoli robbanások még meg-megrázták a talajt.

Szokatlan zajra lett figyelmes, nem hitt a fülének. A hanyagul felrángatott szkafander alól normális emberi testeket fejtett ki. A hang a lány irányából jött. Nem sokat gondolkodott, kiemelte a gyereket, az újszülöttet, majd a rongyai közé rejtette és távozott. Jani menthetetlen volt, sérüléseit nem élhette túl. Éva teste még meleg volt. A szkafandere melegen tartotta a kicsi testét, aki hiába mászott volna az emlékhöz. Kislány állapította meg, a romokból létrehozott kunyhójában.

Megitatta vízzel kevert kecsketejjel. A gyermek mohón nyalta az ujjairól.

Név hirtelen nem jutott eszébe, a sajátját is elfelejtette. De a tenyerébe vett egy kevés vizet és megszólalt:

- Én téged megkeresztellek...

A HATOS ÉJJEL

- A Lajos tanítványom volt, doktorátusa is van. Őt az ital juttatta a lejtőre, engem a második feleségem zavart el a pasijával. Párszor visszamentem, de megagyaltak. Persze, addigra már elment a rendőr, aki hazakísért. A Lajos nagy tehetség volt, tanárnak ment ő is. Biztattam. Valami ügye volt az iskolában.

Az öreg megköszöri a torkát, ivott egy kortyot.

- Akár egy éve is lehet, hogy újból találkoztunk egy kontyos fiatal lányra mászott rá, vasárnap este tízkor, a hatos villamoson. Valami kéréje vagy miye volt a Rózsadomb környékén, ahol a kukából is meg lehet élni. De Lajos finom ember, műanyagpohárból védettek. Engem meg kidobott az aluljáró, kiszorultam, öregember vagyok már, kérem.

- Dugjál már! Hagyjuk a hadovát! – hallatszott.

- A parázs alig derengő fényénél nem sokat láttam, nem is érdekelt. Melegben voltam, ez a lényeg.

- Amikor Traianus az Al-Dunánál a hadiúton...

- Mi az nem bírod?

- Egy órája hagytuk abba. Jó legyen akkor Rákóczi!

- A meg kicsoda?

- Nem tanultál történelmet?

- Nem, de kettessel átengedtek, nehogy a nyakukon maradjak –felelte a lány Lajosnak.

- A párbeszéd abbamaradt – tette hozzá az öreg és felült.

- Lajos finom ember volt, én tanár koromban már lekevertem volna neki. Persze, fiatal! A Lajos meg lehet vagy negyvenöt. Na, jó lehet ötven is felőlem. Nap-égette és kopasz, a maradék haját az elemes borotvával lenyírja. Kapott az osztásnál egy új cipzárás dzsekit. Mínusz tízben nem éppen komfortos. Dideregtem én is. A Lajos

frankó kéglije dupla fóliából készült, kályhája is volt. Ha nagyon hancúroztak, inkább kimentem rőzsét szedni. Amikor visszaértem éppen ott tartottak, hogy Lajos megkérdezte a lánytól:

– Most már megmondhatod, miért léptél le?

– Hagytam volna, hogy az éjszakás nevelő simogasson?

– Férfiak az éjszakások egy leányotthonban?

– Egy frászt! Egy hegyes orrú vénasszony, olyan nyálás. Elöl két foga hiányzik.

– Egy nevelőtanárnak? – A Márti valamikor karatézott és kiverte, egy jól irányzott rúgással. Őt sem hagyta éjjel békén. – Karatézott, honnan volt pénze? Drága sport.

– A nagyapja valami nagyfejű volt a régiben, teli voltak.

– És miért jött el, ha jó dolga volt? – Nem engedték be a fiúját.

– Egy darabig csak a rőzse pattogott. nyögések.

– Tudod-e, hogy harmadszor lógok? De Micu bácsi mindig rám talált, akárhol. Kedvesen bánt velem és visszavitt, ahonnan leléptem. Általában nem bántottak, de ha szépen megkértem, másik zárdába tett – emlékezett vissza a fiatalok szavaira. Meglepő, milyen plasztikusan idézte őket.– Zárdába, apácákhoz? Hát az nem látszik meg rajtad!

– Egy frászt! A gyivit hívjuk zárdának. – És ki az a Micu, az egyik pasid?

– A Radovics a gyivi vezetője. Ő nagyon jó ember. De most már nem visznek vissza – fejezte be a lány a mondandóját. Majd hozzátette.

– A jövő hónapban tizennyolc leszek!
Az öreg ismét kortyintott, persze teát.

Beletúrt a zsiros hajába, máig sem tudom eldönteni igazi kontya volt-e? – tette hozzá és keze fejével megtörölte a száját.

– Most látja, itt vagyok benn – folytatta az öregember, aki valaha szintén tanár volt, mint a Lajos. A máltaiak azt mondták, a lábujjaimról lefagyott a hús, fehér csontjaim kiállnak. Azóta melegben vagyok, ágyon alszom, széken ülök, ahogy kedvem tartja. Adnak papírt és tollat. Írjam meg az emlékeimet! - tanácsolta a gondozónő a vizit után. Később

tudtam meg, hogy gerontológus is van a sleppben, amely a főorvost kíséri.

Lajos, mindig szerette a római kort. A műveltséget, a görög szobrok pompás másolatait. Hogy a Vaskapuról – az emléktábláról, vagyis a feliratról vagy a Traianus oszlopáról akart-e mesélni? Mit tudom én, öreg vagyok, majdnem vak, de írtak szemüveget. Így hát folytathatom. Epizódok mindössze, pedig nem is tudják itt, hogy versesköteteim jelentek meg. Minden a lakásban maradt.

Belelapozott egy könyvbe és felém fordította a címoldalt. - Ez az egy könyvem van, kihajították a kukába. A második feleségem, meg az a tahó. Mondta nekem az új asszony, azt hitte, hamarább megmurdelok. Özvegyembernek kell a gyámolító!

Sóhajtott és félrenézett, ne lássák az arcát.

– Volt egy fiam, elesett, mint szerződéses katona. Békefenntartó.

TÖMÉNY

A két hajléktalan összeveszett. Nem a nőn, az mindig akad. Rengeteg fogatlan cafka fordul meg az aluljáróban. Komolyabb oka volt, nem az ital, bár valami szerep jutott neki az ügyben.

Az egyik kuka mellett találtak egy pár használható téli cipőt. Lajosnak megfelelt a méret, még a kapca is belefért.

Józsi viszont árulni kezdte, hátha összejön egy kis tömény ára. Talán egy egész üvegre telik. Tél van, kell a lélekmelegítő. Na, és a felejtés. Józsi világéletében csavargó volt, egy-egy faluban megállt és valamelyik özvegyasszony csak felfogadta favágásra.

Egyik helyen vacsorára marasztalták, volt, ahol éjszakára. Akkor még a fogai is megvoltak. Sőt, megmosakodott néha a patakban vagy a kútnál, ha az időjárás engedte.

Az egyik vendéglátójának két fejszéje volt, viszont pénze az nem. Néhány napi munkát adott neki és megkapta cserében a fejszét.

Így aztán mestersége címerével járta a kis dunántúli falvakat. Néhol elhagyott házban aludt. Volt, ahol ágyat és szalmazsákot is talált, de a fejsze jól jött a kutya ellen.

Lajos valaha irodában dolgozott, ahogy ő mondta: tisztviselő volt.

– Mit kényeskedsz! Ha ilyen cipőd van, nem tudsz majd lejmolni. Egyébként is együtt találtuk, közös. Én inni akarok!

A kalyiba viszont Lajosé volt, aki kirúgta. A cipő sorsáról nem tudott beszámolni. A kirúgás konkrét rúgás formájában történt. Józsi a hasát fogta, de nem a nevetéstől, olyat ő nem szokott.

Inni pedig kell. Bement egy üzletbe. Egyszemélyesnek látszott. Leemelte az üveget, a rongyaiba rejtette, egyhatalmas zsebbe, amelynek ez volt a rendeltetése és vett egy kiflit,

Az ajtónál egy nagydarab férfi elkapta és a raktárba vonszolta, Két nő jött be utánuk. A boltos, aki leengedte félig a redőnyt. A másikat az aluljáróból ismerte, néha kapott tőle egy százast.

Gyors tárgyalás.

– Tízezer forint vagy háromnapi elzárás - mondta a ki a bíró valami köztársaság nevében.

- Kevés.
- Vádlott, ezt hogy érti? – szólt közbe az ülnök.
- Kevés pénzem van.
- Kifizeti? - kérdezett vissza a tisztelt bíróság.
- Kifizetem, de valakinek meg kell halnia.
- Vádlott álljon fel! Még egy szó és elvezettetem.
- Két nagynéném van az elfekvőben, valamelyiknek meg kell ahhoz halnia, hogy én ennyit kifizessek.
- Az elzárást választja?
- Ahhoz a három nap kevés, január van.
- Ezt hogy érti? – kérdezi az ülnök.
- Csak három napig nem leszek hajléktalan és utána megint lophatok megint egy üveggel.
- Hallatlan! – kiabált be valaki a közönségből.
- Fáztam. És visszaesőként egyébként is 30 napot kell kapnom.

MUSZÁJ

Az íróféle bohém, de a munkahelyen viselkedni kell. A főnök elvárja az öltözködést, minden darabon a cég emblémája. Nincs házonkívül, nincs presszónak álcázott csehó. Meg aztán dolgozni kell. Persze, gyorsan telik az idő, a meló meg lassan fogy.

Esténként összeverődnek. Azaz csak álmodja a régi kocsmázásokat. Leül a géphez, ír egy novellát, de minek, megmutatja a barátainak - azaz fwd fwd és kap is választ néha. A szakma egymásnak ír. Hol, dicséret, hol hallgatás, néha egy őszinte lecseszés. Azóta már háromszor elolvasta ő is, rájött a hibákra és kijavította, stilizálta a szöveget. A történet még kanyarodott egyet közben. De csak Lacinak küldte el másodszer, aztán valamelyik szerkesztőnek. Te, annyi munkám volt, recenziók, évfordulók...a következő lapszám.

(Ezek szerint még ebben sem vagyok benne - sziszegte.)

Tematikus lapszám, száz éve... De én most élek - gondolta - és ezek az a négyezret is sajnálják tőlem! Tartsák meg, összehórukkolok én annyit, kétszáz. Nem nagy fizetés, de kétszáz ezer nem négyezer, pedig seggeltem vagy három órát és egy hétig javítottam.

- Majd máskor - köszönt el és újtára bocsátotta a szerkesztőt, aki öt vagy tíz évfolyammal alatta végzett. Vagy lehet akár friss diplomás, ha van neki hat faiskolája. Mindegy, ő a nagyhatalmú szerkesztő - gondolta magában. Laci dicsérte a novellát, de ő is nyugdíjas. És mellette dolgoznia kell neki is.

Szépen süt a nap, átállították az órát. Közben szenzációs ötlet támadt még mindig eleven agyában. Támadott a téma, muszáj volt megírni, különben nem tud elaludni.

Egy asszony megcsalta a férjét. És éppen vele csalta meg, de amikor később elvált férjhez ment a híres rendezőhöz. Ő meg hazamehet a rideg lakásba és éjjel azt álmodta... Szóval szenzációs téma. Közben munkanélküli lett.

A mikor megnyomta az entert, elgondolkodott. Tényleg lehetne munkanélküli, most túlóráznak, de ez az utolsó rendelésük az idén, jövőre még nincs semmi. De idén túlmunka, amit nem fizetnek. Havi kétszáz fixszel, ma senki sem könnyen viccel, de mégis fix!

Várta a választ. Egy másik szerkesztőnek küldte el a pikáns részletekkel megtúzdelt, remekbe szabott novellát.

Már nappal túl meleg van, a villamoson hűt a légkondi. Eltelt két hónap, válasz sehol.

Persze, nyár van, melyik szerkesztő törődik a lappal, az utcán van a dupla szám. A fene a pofáját. Lesz még ennek a szerkesztőnek a lapja is a szelektívben, amit minden második kedden visz el a szemetes kocsi.

Nem olvasnak. Már az írók sem olvassák egymás írásait.

Összeverődnek egy pofa sörre. Itt fáj, ott fáj vagy, hogy elhagyott az asszony. A Jóska görögbe utazik. Az ő írásáról a haverok közt szó sem esik, pedig tegnap küldött nekik egy fantasztikus novellát.

A szerkesztő félév múlva mégis válaszolt. Bedugultunk, anyagtorlódás, írtál már jobbat is...

(Azt sem közölted, köp egyet és magában - a szerkesztő úgysem hallja - káromkodik.)

AZ AKASZTOTT EMBER HÁZA

A vidéki életről mindenki tudta, hogy a béke szigete a nagy világegés után. Ha tudták is, nem sok figyelmet szenteltek annak, hogy a hamu alatt még izzik a parázs. A városi embernek rövid az emlékezete és a városiak csinálják a politikát!

Földosztásról, földbérletről minden parasztember álmódott, a városiaknak itt még kevesebb szerepe lehetett volna, de hát a pecsét a hatalom kezében van. Tüzes szemű emberek jártak a földmérő után, vitték a karókat, a figuráns a teodolitot, egy suhanc pedig a láncot. A földméréséhez láncot használtak. A domborzat miatt olykor szükség volt szintezésre. A becsület falusi ember őszinte öröme mögött volt némi kétkedés is. Évszázadok tanították kétkedésre.

Elértem a falu végére, ami akkortájt, amikor először arra jártam – lehettem vagy tíz éves – bizony nem ott volt. Emeletes ház nem volt a faluban, amely a háromszáz lelket alig haladta meg. Tisztességes, gondozott, fehérre meszelt porták. Eperfa, a ház előtt virágoskert, a baromfi udvar mellett haszonnövények, zöldség, borsó és ami a napi élethez kellett, vasfű, bazsalikom, zöldhagyma, ami sosem fejesedik – ez a sarjadékhagyma – mondták, rozsmaring cserépbén, kapor a bab mellett, paradicsom. A paprika csak néhol nőtt meg akkorára, hogy annak nevezzék. De az erős paprika! Ha hitvány is volt a külleme, lehetett tőle csuklani.

Végigmentem a főutcán, minden falunak van főutcája, kerestem a megroggyant házat, amelynek gaz verte fel a telkét.

Egy lépést se tovább! Magánterület tábla fogadott a főutca végén. A földkupac is eltűnt, ami a házat jelezte volna. Mentem volna a csordakút felé – sorompó! A kaszálóra, a patakpartra, idelfent szélesen ágakra szakadva csordogált.

A falu ugyanis az országút felé lejtett.

A dombon a szőlők. Magánterület, sorompó. Magamban elengedtem egy cifra szitkot vagy a fogam közt sziszegtem-e el, mint régen? A városiak, a maguk térképeivel, tárcsáival licitálásukkal, a kárpótlással. A parasztember kicsit hátrátolta a kalapját, akár meg is vakarhatta a fejét, hinni egyre kevésbé hitt a városiaknak. Akár kiscigányok is lehettek ezek a városiak. A háború előtt sokan lapozgatták az

olvasókörben a Frissújságot. Szabó Dezsőt vajon hányan olvasták, kitől kérdezzem meg? Befordultam a sírkertbe, a katolikus temetőbe, a közepén templom. Most tudtam meg, hogy csak egy elhanyagolt temetőkaporna. A többség református volt a faluban, szép tágas templomuk volt, nem messze, de már nem a dombon, a faluban lent, a községháza mellett. Ma új felirat hirdeti a polgármester székhelye.

A téesz örömeiből is kijutott a falunak, a szomszéd község nagyobb, módosabb, vagy mégse? Mégis odakerült a téesz iroda, ide a pofonok. A gazdák görcsös kezében rosszul állt a toll! Nem szívesen írták alá a belépési nyilatkozatot. Az öntudatot sem volt könnyű letörni. Sírkövek mesélhetnének erről és verőlegények.

Magánterület, úgy hírllett jobbra a téeszelnök latifundiuma, balra az agronómusé, kissé szerényebb birtok. Licitálhattak Józsi bácsi és mari néni kárpótlási jegyével, hiszen elmagyarázták nekik.

– Öregek már maguk ehhez, traktor sincsen szerszámok se.

– Miből vesz vetőmagot?

– Hát vetőmagot csak-csak!

– És mit kezd a terméssel, hová szerződik?

Meg sem száradt a tinta, már a másik portán voltak.

Józsi bácsi, a falu valamikori első gazdája is aláírta, belátta, hogy igazunk van! Az özvegy Sára néni, háromszor kezdett neki az aláírásnak, kapálni szokott még, de írni? A téesz irodán elintézték. Akkor még a nevét alá tudta írni szép, kerek, olvasható betűkkel, hat osztályt végzett, nem négyet. Elemit és két ismétlőt, ahogy dukál.

Megtudtam, hogy némely emeletes ház a városiak nyaralója, elmenekültek a saját autójuk által keltett bűzből. Itt akár a garázsban pihenhetett, nincsenek távolságok.

Leültem egy árnyékos padra a játszótér mellett, gyerek egy szál se. Sétáltatott öleb elő-előkerült.

Üdülőfalú, válaszolták kérdésemre. az egyik ház előtt valaki maga mosta a Mercédészét.

*

Falun két jelenség pótolta az időjárás-jelentést.

Az egyik a napkelte, a másik az asszony és az ember hangulata.

A Nap ilyenkor nyáron mindig a falu egyik végén kelt fel, még hozzá az alvégen. Hogy pontosabban meghatározzam, a temető irányából, nem a kanyargós patak völgyből merült fel. A temetőkápolna vagyis a katolikus templom tornya mögül, mivel a templomajtó gondosan kelet felé volt tájolva, ahogy illik.

Ha még pontosabb akarok lenni, előbb kikukucskált a templom oldalán, úgy június táján, a leghosszabb nappalok idején, de a sarjúkaszás ideje már augusztusra esett, jóval az aratás és a cséplés után.

Nem is lett volna ebben semmi csodálni való.

A parasztember nem várja meg, hogy a hasára süssön, kivéve Erzsikét a süldő lányt, aki ilyenkor álmodta volna a legszebbet, hogy a legény rozmaringgal a kalapja mellett, kiöltözve másodmagával jön a házhoz, az eladó lány pedig az anyja szoknyája mögül, vagy az ajtó résén leleskedik a kapu felé.

A kis Erzsi nem volt szép lány, nyurga és kissé lapos volt a teste, ott ahol a korabeli lányok már domborodtak.

Sovány is volt, rest is volt. Hol egy kancsó vízzel ébresztette az anyja, hol pofont ígért, de bizony még az ostort is megsuhogtatta, ha elmaradt a fejés vagy az etetés-ítatás.

Annak pedig meg kellett lennie, mert napkelte után, mire a távolból a csorda kolompolása felhangzott, már ki kellett tárnai a nagykaput, és kiengedni a jószágot a legelőre.

A tehen - mindössze egy volt a háznál - jobban tudta a rendet, már a hajnali derengésben hangos bőgéssel jelezte a pontos időt. Feszítette a tőgyét a tej.

A gazdasszony nem szokott kapkodni. Nem gondolkodott sokat azon, hogy a tehenet itassa-e meg, a fejőszéket és a sajtárt hozza-e elő, vagy süldők elé tegye a korpás moslékot a vályúba.

Meg volt annak a rendje, ezért kellett Erzsikének hajnalban kelnie bár sehogy sem füllött a fogához. Végül is a mihaszna lányra bízták a moslékot, az asszony maga látott neki a fejésnek, mert ahhoz nyugalom kell, különben a tehen nem adja le a tejet.

Az öregasszony lehetett már vagy negyven éves, fekete, de nyomott mintás fejkendőben. A parasztasszony hamar öregszik, hamarabb elvirít, mint a nyakas férfiember.

Megmosta a tehén tőgyét, nekilátott. hallani lehetett, ahogy a tej, ütemesen, kisebb szünetekkel ömlik a sajtárba, ahogy az asszony keze, simogatja és meghúzza a csecsét.

A kútnál csörgött a lánc, ahogy a lány leeresztette a vödört, aztán csobogva öntötte át az itató vödörbe.

Letette a tehén elé. A jászolból kifogyott a széna, de legelés előtt már nem is kellett eléje vetni. Erzsike kimarad az iskolából csak három osztály végzett. Apja meghalt kellett a munkaeró!

*

Még fel sem hangzott a kondás tülkölése az alvóg felől, a városi legénykének már mehetnékje volt. Szerette a frissen fejt, habos tejet. Így hát beköszönt az istállóba.

A gazdasszony már hozta is a tejet, a konyhában leszűrte, agyagkorsókba, közben egy szilkével adott a pesti inasnak, ahogy itt szólították. Végigvágott egy szeletet a parasztkenyérből, kettévágta, hiszen akkora szeletet el sem bírt volna az nyamvadt városi.

Itt a faluban mindennek története van, a népek jobban megjegyzik, hogy ki melyik kútba ölte magát és miért?

Jobban megjegyzik nemzedékről nemzedékre, mintha feljegyezték volna. Híre megy annak. Össze is boronálják a megesett lányt valamelyik legénnyel, de ne szólj szám, nem fáj fejem.

Ezt csak suttogják egymásnak a lányok asszonyok. Cirkalmazva jut az el a falu egyik végétől a másikig, van, aki hozzátesz, van, aki elvesz belőle.

Így aztán én sem hallottam kétszer egyezően elmesélni, ezért hát nem jegyzem itt fel.

Samu bácsi és Sára néni, jóféle kálomista szokás szerint bibliai neveket viseltek. Két tehenet fejtek és így fogatot is ki tudtak állítani. Ma zárva maradt a nagykapu, nem engedték ki őket a csordával.

A két tehén tudta a dolgát, beállt egyik is, másik a rúd mellé, nem sokat kellett noszogatni. A járomszeg is a helyére került, a két ígás állat már mozdította volna a szekeret. A tehén szóra hajló jószág, csak rá kellett szólni, nem kapál a lábával, mint a ló.

A szekéren egy általvetett deszka pótolta a bakot. Ha a gazdának olyan kedve volt, terített rá egy pokrócot a szálkák ellen.

Felkapaszkodott a szekérré személyemben egy potyautas. Bár az majd kiderül, vették-e a hasznomat.

A szénakaszálás férfimunka, így az asszonynépet hátrahagytuk. Őrizze a házat, főzze meg a vacsorát, mert mi bizony ebédre nem leszünk még itthon.

Samu bácsi a tehén farának morogta el a pipa szára mellől a bánatát. Mindig így kezdődött: - Az az asszonyi állat! Bizony már a dunnát sem igen hajtotta fel az öreg, inkább alája bújt a hűvösödő estéken. A dunna alatt sem fészkelődött jó régen a férfiassága.

A két lány régen elkerült a háztól, egyik a szomszéd faluba ment férjhez, másik a városban próbált szerencsét. Még divatban volt a hozomány, habár az első szobában égig volt tornyozva az ágy, de úgy is illett.

Zsörtlődött a két öreg, mint két malomkő, örölték egymás mellett az éveket!

Annak pedig jelentősége van, hogy melyikük, hogyan zsörtlődött, mert Samu bácsi akkor is mondta a magáét, ha hét ágról süttött a Nap, jó idő ígérkezett.

Olyankor settenkedett a kamrába, amikor az asszony a fejéssel van elfoglalva, de a kamra ajtótól sajnálták a zsírót. Valami szándékosság is lehetett benne, mert Sára néni azonnal a kúthoz parancsolta az öreget.

Különösen akkor őrizte éberem a pálinkás üveget, ha messzire, a határba kellett az öregnek mennie.

Előfordult, hogy alkonyatkor az üres szekeret hozták haza a jószágok, volt úgy, hogy az öreg békésen szunyókált a szekérderékban.

Egyszer-egyszer akár kinn is felejtették, ha a korsóban nem vizet, hanem jóféle borocskát vitt magával, mert szőleje mindenkinek volt, némelyiknek tágas pincéje is. Mások a háznál taposták a szőlőt, hogy mindig kéznél legyen a hordó.

Így aztán a morgolódás tárgya az volt, a kényér és szalonna mellé, ma is csak kútvíz dukált. A kasza hátul a saroglyában.

Ballagott a két tehén, békésen. Beszélgetni is lehetett, így addigra, mire a roskadt tetejű romos háznál a patak parti útra fordultunk, szoba került a ház története.

Faluvégi ház volt, ilyen helyen csak szegény ember lakott, kanász vagy sintér. Az utóbbit, ki tudja miért, a városon a gyepmesteri címmel illették.

Nemcsak a csavargó veszett kutyákkal kellett elbánnia, de a döngkutat is ő kezelte. Az ilyen embernek, ha jut is, hitvány asszony jut a faluból. Módos gazda lánya, de még gazdag özvegy sem veti rá a szemét. Biza az ő anyja is sánta volt egész életében. Apja odamaradt az első háborúban.

Egyetlen vagyona a faluvégi ház volt, meg egy kis juttatott föld. Termett valamennyi kukoricát a jószágnak, ha nem tudott lisztet venni, megtette neki a málé, a puliszka, egy kis paprikás zsírral. Öröksége mindössze a hivatala volt. Valami kis járandóságot kapott a falutól.

Csak az a búcsú ne lett volna.

Megadta a módját, kifényesítette a csizmáját, egy évi járandósága ment rá arra az egy pár csizmára. Felöltözött, ahogy illik. A búcsúba a szomszéd falvakból is jöttek, nyikorogtak a szekerek, árulták a mézeskalács szíveket, szólt a zene, táncoltak a lányok és a legények. Hiszen szüret utáni lagzik mellett ez volt a legnagyobb szórakozás faluhelyen.

Alig várták, hogy a harangozó elhúzza a levesnótát, ami egyúttal az ünnepi mise végét is jelentette.

Már kora délután mindenki piperészkedett.

Nem volt az a legény se kancsal, se sánta, meg nem mondta volna senki, hogy nem gazdalegény. Felkérte a szomszédos falu legmódosabb gazdájának a lányát, aki nem utasította el a helyre legényt.

A legenda szerint Julisnak hívták a lányt, Sanyinak a legényt.

Hamar rájött a nagygazda, miféle ember akar udvarolni a lányának. Egyébként is járt a házhoz még a jegyző fia is. Nem is utasították el, már az esküvő is szóba került, kitézték az eljegyzést is.

Miklós a városból csak a tanítási szünetekre járt haza, híre ment, hogy kerülgetik a gazda lányát. Eljutott a városba is, a magas iskolába, mert a csomagokban mindig talált levelet.

Fente is a bicskáját, csak menjen haza, majd ad annak a jött-mentnek!

Sanyi sem volt rest, az aratásra elszegődött a szomszédba. Beállt kaszásnak is, etette a cséplőgépet, ha kellett, csak Juliska babos kendőjét és pergő szoknyáját megláthassa.

Így aztán megtörtént a baj, mert a leánynak sem kellett a jegyző sápkóros fia, nem olyan könyvmoly szemüveges emberre vágyott.

A legényben is felébredt a virtus, hevítette a természet, a bor is, amit napnyugtakor a cséplőgazda a napszámosoknak osztott járandóságként.

Magasan állt már a nap, messzire esett a falutól a kaszáló, a faluszéli házat is régen elhagytuk. Komótosan folyt a beszélgetés, lassan csörgedezve, bár nemigen szóltam közbe.

Samu bácsi nagyokat sóhajtott, amikor Juliska nevét kiejtette. Meg is kérdeztem, mi a baj, hiszen, az asszony is messze volt már, a pálinka megvonását is elfejtette régen.

Nehezen állt rá a szája, hogy válaszoljon. Végül megszólalt:

– Juliska nemcsak a falu legszebb lánya volt, fiam, talán a vármegyében sem volt párja!

– Samu bácsi is udvarolt neki? – kérdeztem kissé tapintatlanul.

Az öreg nagyot hallgatott, de végül rászánta magát:

– Ha nekem legalább tíz hold lett volna az örökrészem, talán. Ki mert volna odaállni olyan rátarti ember elé, mint Erdélyi Károly! Hírlertt, hogy odaát is maradt földje, de lehet, hogy eladta. Magyarosított neve volt, tehene, lova, a nyáját valahol legeltették.

– Magyarosított neve? - firtattam.

– Fiam, aki nagyralátó az, se Szoták, se Urgyán nem lehetett. Erre mifelénk is sokan elhagyták a nevüket. Az az ember ide nősült, a bíró lányát vette el. Nem kevés pénzzel érkezett, a lánynak is szép hozománya volt. Így aztán vettek földet is, nyáját is. A nyáj mellé számadót fogadtak fel. Rég volt, fiam.

- És miért jött el Erdélyből vagy honnan?
- A békekötés után sokan elvándoroltak, a maga fajtája már nem fogadta vissza, hiszen magyarosított, a magyarok meg talán az oláh őseit emlegették fel neki.
- Oláh?
- Igen, annak idején a románokat oláhnak, a szlovákokat tótnak mondták, egy sem sértődött meg rajta, csak Trianon után! Hiszen sokaknak ez a vezetéknevük, amit nem kell szégyellni, fiam.
- Anélkül, hogy annak idején az iskolában hallottam volna róla, tudtam, hogy ez a Trianon valami nagy szerencsétlenség lehetett, ha már Samu bácsi is a kárvallottja.
- Lehetett már negyven éves, amikor a húszas években idevetődött, amikor megismertem, fekete haja még nem őszült, csak a bajusza... A Juliskának meg úgy állt a szeme, világitott, mint a fekete gyémántok. Később jöttem rá, hogy ezek az egyszerű parasztemberek is olvasták Jókait, a háború előtt olvasókör működött a faluban. De ez egy másik történet.
- Aztán látta, a kutat, amelybe..? - Nem tudtam végig mondani! Az öregnek férfi létére teli szaladt a szeme könnyel, hiszen a szél szemébe fújta a pipafüstöt.

Később rá kellett jönnöm, ha járt a Juliska szoknyája után ő is, akkor házuk udvarán a kutat is látnia kellett.

De nem faggattam. Hallgattunk, amíg ki nem értünk a kaszálóra. Az öreg olyan mérgesen fente a kaszát és akkora lendülettel suhintotta, mintha még mindig fiatal legény lett volna. Pedig sok nyár és tél, sok búcsú, sok szüret telt el azóta. Hajtotta a keserűség.

Nem kérdeztem, úgyis rátért, hogyan esett meg a házassága Sára nénivel, akiről azt hallottam, kissé idősebb, mint Samu bácsi. Az első vőlegénye odaveszett valami kocsmai verekedésben, Samu bácsi meg kis híján agglegény maradt. De ezt is csak hallottam. Vendéglátóm egy özvegyasszony volt, aki a két lányával élt. A bátyja sosem nősült meg, ő volt az egyetlen férfi a háznál. Az asszony fiatalon özvegyült meg. A férje járt Amerikában, vettek is egy-két hold földet a keresményéből. Bedőlt a gabonába az első aratásnál, ő meg ott maradt a két lánygyerekekkel.

Józsi bácsi sokkal beszédesebb ember, ő is világlátott, valaha szakmája volt, mesélt nekem a falu viselt dolgairól, mert jártunk

bizony kora reggel harmatgombát szedni, a jószág az asszonyok dolga volt.

Elviselhetetlenül tűzött a nap. A patak partján állt egy fűzfa. A tehenekre sem kellett annyira vigyáznom, habár Samu bácsi a kezembe adta az ostort. Leheveredtek kérődni ők is, az árnyékba. Itatni sem kellett őket, ott volt a tiszta vizű patak.

Samu bácsi is felhagyott a kaszálással. Beszalonnáztunk, hagyma is akadt. A korsóban víz hűvös maradt az árnyékban, a megnedvesített kendő is hűtötte. Tudtam, hogy csak a mázatlan cserépnek van olyan tulajdonsága, hogy nem melegszik meg benne a víz. Faluhelyen sok mindent megtanul az ember.

Az égen fehér felhők tornyosultak, egyre több. Az ég kékje lassan gyöngyházfényűvé változott mögöttük. A szél még nem támadt fel, sőt a víz mellett szokásos játékos szellő sem ringatta a fűzfa leveleit. Felraktuk a szénát, ez egyszer nem teregettük szét száradni. Nem hiába volt az öregnek már reggel is rossz a kedve, változott az idő, amennyit le tudott kaszálni, felraktuk a szekérre.

Mire a szélső házhoz értünk, már kergette a felhőket fölöttünk, utolért a szél is.

– Vihar lesz - mondtam. Az öreg bólintott, levette a kalapját és megtörölte gyöngyöző homlokát.

A hőség kezdett elviselhetetlen lenni, még a gyenge szél sem enyhítette.

– Vihar lesz – ismételte el az öreg a szavaimat, jóváhagyólag.

Rászólt a tehenekre, de azok - bár érezték, hogy van valami a levegőben -, mert idegesen csapkodták farkukkal az egyre szemtelenebb legyeket, csak békésen ballagtak. Pedig nem is volt nehéz a rakomány.

Az öreg hátra-hátrapillantott, nézte az egyre szürkülő eget, hiszen éppen félúton voltunk.

Hátra nézett a roskadt házra, odabökött az ostorral.

– Merev volt, mire levágták a mestergerendáról, rájártak a legyek.

Mindketten tudtuk kiről van szó.

Kövér cseppekben eleredt az eső, mintha Sanyit és Juliskát akart volna megsiratni.

KLÁRA

Mindenkinek van egy rég elfelejtett ablaka.

Klára az ablaknál ül és hímez. A kelengyét aszúrozza, a monogramot belevarrja.

A háttérben nem szól zongora. Két húgának nem jut úri nevelés. De kelengye az kell.

Anyjuk tizenöt éve özvegy, pedig apjuk nem hagyta el a szárazföldet.

Az ablak mögött a móló, a mólón túl mai hullámok, éhes hullámok.

Klára a legidősebb és a legszebb, de a húgainak hímezi, varrogatja. Ujjvégei kemények, megkérgesedett a szíve táján is.

Neki már régen kész a kelengyéje. Mint legidősebb anyjától is örökölt néhány becses holmit. Már nagyanyja is abban az esküvői ruhában esküdött, amit selymes, reménykedő tekintettel simogatott.

Anyja is abban járult a pap elé, valamikor a történelem előtti időkben.

Ha nem látta senki, a kelengyés ládához lopózott és félve, suta kézzel megsimogatta. Már kislány korában is ez volt a szokása.

Anyja benyitott és rászólt.

– A maszatos kezedtől még elkoszolódik, mire felveheted!

Erre csak

– Igen, anyám - lehetett a válasz.

Mindenkinek van egy elhagyott vagy képzeletbeli ablaka. Az ablakban megjelent apja, görnyedten fáradtan, hóna alatt egy nagy csomag borítékkal.

Apja, mint kistisztviselő volt a rendőrségen, keveset hozott haza. Nem volt fakabát, nem állt, toporgott az utcasarkon. De titkosrendőr sem volt. Nem viselt köcsögkalapot. Keresetét borítékok címzésével egészítette ki. Nemcsak a fogalmazói állást köszönhette, nyugodt és tiszta, szép kézírásának. Ami nyugdíj maradt utána, még özvegye létfenntartását sem biztosította. Bár nem volt szokásban, hogy a nők kereső foglalkozást üzenek, megpróbálkozott.

A városba sok látogató érkezett, a hanzaváros szép épületei, a sós tengeri levegő vonzotta a külföldieket is. A kis panzióban hol egyik, hol másik lánya segített. Férjhez menési esélyük vajmi kevés. A vendégek jöttek-mentek, éppen elég volt az erényükre vigyázni. Feltűnően sok agglegény tette a szépet, akik tovább vitorláztak. Szó szerint is. Még a modern gőzösökön is felvonták a vitorlát, hogy kevesebb szemet nyeljen el a kazán.

Néha, abbamaradt a megszokott nyüzsgés a kikötőben. A leszálló tengeri köd vezet hangot, mormolást hozott a kikötő felől. A tenger és a kocsmák kiszivárgó zaját. Hullámok csapódtak a partnak, csobogva buktak át a mólón. A pillanatnyi csendet elhalkuló, hol felerősödő kocsmái mormolás töltötte ki, két, a távotól érkező hullám között, aszerint, hogy ki vitte a szót. Hajót ködben és viharban nemigen vártak. Pedig az élet a hajóktól függött. A rakodómunkások keresete és izzadsága is. A kettő valahogy együtt járt, karonfogva.

Apa hallgatta, ahogy Karola felolvasott a vastag könyvek egyikéből. Schiller balladája, Der Taucher, a kedvence volt. Kijavította a lányát, ahol elvétette az olvasást. Azon kevés vasárnapok egyike volt, amikor hátradőlhetett a karosszékekben.

Klára látta maga előtt a szobát. Ez volt a legszebb lakásuk. Mindenütt horgolt terítők. Az anyja még akkor ráért kötni, horgolni, amikor a házimunkával végzett. A nagymama még élt, ő már csak kézimunkázott.

Látta a húgait illedelmes kislányként hallgatni. Válaszolni, ha a szülők kérdezték őket.

Aztán behúzták a függönyt, a szoba elsötétült és eltűnt.

Klára, a legidősebb és legszebb a lányok közül. Mennyi udvarlója volt, Istenem! Húgai irigykedtek, és várták, hogy sorra kerüljenek. Tisztességes háznál az udvarlásnak szabályai vannak.

Tengerészt választott, egy hónap múlva lett volna az esküvője. Vőlegénye azonban nem tért vissza. A hosszú út alatt Klára imádkozott, titokban felvette az anyjától örökölt ruhát. Szertartás volt a számára. Nem is avatott be senkit.

Vízióként vitorlás tűnt fel a ködből a kikötő bejáratánál. egyetlen csonkolt árbóca maradt. Rongyos vitorla lebegett rajta csoda, hogy rátaláltak és egy kis gőzös bevontathatta.

Klára remény és kétségek között nézett ki az ablakon. Résnyire ki is nyitotta, mert lélegzetétől párosodott az üveg.

Megszólalt a közeli templom harangja, nyúlt az énekeskönyvéért, de nem találta. A bútorok eltűntek vagy csak távolodtak. Rideg padlósszobában ébredt. Hol van már a gyerekkor otthon-melege! Sokszor tértek vissza álmában a lübecki évek. Amikor még élt az apja. Lassan mindenki elhagyja - gondolta Klára és szorosan betakarózott. A Trave partján járt. Karonfogva, hiszen gyűrűs menyasszony volt. Időnként betértek a cukrászdába. Kocsmába soha, nem is illett volna, Szájában érzi a marcipán keserű édességét. Már messziről érezni a semmivel össze nem téveszthető illatot. Mit tudott ő a ciánról. De mostanában sokat gondolt rá, gyorsan ölé méreg!

- Miért nem jössz segíteni, új utas érkezett! - kiáltott érte az anyja. De Klárát nem érdekelte, varrt, varrt tovább. Feszülten figyelt, hogy el ne tévessze a monogramot, nehogy a vőlegénye nevét hímezze bele a zsebkendőbe.

Anyja erőlyesebb rákiáltott. Klára összeszorította a száját. Majd, szinte suttogva azt mondta:

- Majd később, anyám, majd később.

Közben arra gondolt, majd akkor, ha az kopogtat, akire ő vár.

- Igen, anyám - válaszolta mégis, mint mindig. Talán más beszélgetés nem is folyt köztük Anyja kemény asszony volt, ahogy felcseperedtek a lányai, az ételt, még a levest is kifizette velük.

Az ablakra mintha függöny ereszkedett volna. Korán esteledett. Az északi nyár hosszú nappalaira gondolt. Ilyenkor már az ég is szürkébb. Szívesen várt volna a gyertyagyújtással.

Anna még ugratta is.

- Nővérekém, siess már azzal a kelengyével, ma holnap itt az esküvőm napja!

Anna mindig irigyelte, mindig is tetszett neki Klára vőlegénye. Egy csitrinek legfeljebb az arcát csipkedték meg.

Klárának régen kész a saját kelengyéje, az eljegyzési gyűrűt is megkapta.

Persze Anna vőlegénye... Ugyan miféle vőlegény?

Telik az idő, Anna karcsú kislány teste lassan egyre nőiesebb formákat mutat.

Anyjuk nyugdíja kevés volt a családnak. Hamarosan el is költöztek szerencsét próbálni, de mivel ott idegenek voltak, továbbálltak. Az egyik lány egy közeli gazdaságban kapott munkát. Hajnalban, amikor felkelt, padlásszobájában, a mosdóvíz jegét kellett betörnie. Tüdeje hamarosan megbetegedett. Mivel köhögött, elbocsátották. Az anyja újra panziót nyitott, de ez nem a tengerpart.

Amikor átköltöztek a fejlődő Berlinbe, valamivel könnyebb lett az életük. A házbér ugyan sokkal magasabb volt a porosz fővárosban, de a vasútállomás forgalma is nagyobb.

Családok nemigen szálltak meg náluk. A magányosan utazó férfiak ruháit ki kellett vasalni, a kitett cipőket reggelre kifényesíteni.

Klára mindig maga előtt látja a tengert. Akkor is, ha nap végeztével, az ágyban hánykolódik, akkor is, amikor napközben munkája felett elábrándozik. Ebben az sem zavarja, ha a tenger már sehol sincs, a régi ablak, a régi ház a múltba süllyedt.

A kikötő forgatagában igazán nem tűnt fel az az elegáns hintó, amely időről időre megjelent a rakparton és a hajósoktól érdeklődött az utas. Egy magas pofaszakállas úrféle.

Néha egy másik arcot pillanthattak meg a függöny mögött. A másik, egy idős férfi, sosem szállt ki. Nem szálltak hajóra, látogatásuk célja sem világos. Talán vártak valakit, aki hajóval érkezik? De ahhoz elég lett volna a kocsist és egy szolgát elküldeni/

Ha meg olyan előkelő a vendég, miért nem jelezte előre az érkezését.

A kocsi ismét elhajtott, csendben, ahogy jött. Olyan csendben, ahogy a kikötő hepehupás kövezetén nem is lehet haladni. Bármilyen jó rugózású legyen is a hintó, ott még az utasok lelkét is kirázta volna. Szellemhintó, lehet, hogy csak Klára látta az ablakból. Talán a láz? Talán a nyugtalan éjszakák képzelődése?

Klára nem látta a tengert, de reménykedett. Évek óta. Minden kérőt elutasított. Menyasszony.

Beszélggett a völegényével. Távoli országokról, fűszerekről, lázas trópusi éjszakákról mesélt. Valahogy beszédesebb volt, mint évekkal azelőtt.

És aztán hiányoztam-e? faggatta Klára, kissé kacéran.

A férfi átfogta a derekát, a lányt forróság öntötte el, de most sem engedett.

A férfi a lengeruhás kikötői lányokra gondolt, Klára látta az arcán, a szeme csillogásán, ahogy a bajuszához nyúlt. Vörösseszőke, jó állású bajusza volt. És ha felvette tengerérszapkáját!

Ekkor valaki benyitott. Köhögéséről felismerte Annát. Klára mélyen ráhajolt a hímzésre. A lány szó nélkül kiment a szobából.

Klára felnézett, senkit sem látott. Pedig milyen szívesen hallgatta volna, ha beszél a hirtelen rászakadó trópusi éjszakákról.

A kapitány elhallgatott. Nem szólt Klarához senki. Pedig biztatta volna.

Lehet, hogy a délceg tengerész csak Klára álmaiban lett hajóskapitány. Állt a kormánynál, Klára szinte karnyújtásnyira látta alakját. Szeme a távolba meredt, ahogy Klára szokott álmodozni. A hullámok minden éjjel egyre nőttek. A hídra is felfröccsent a sós víz. Klára ilyenkor letörölte szeme sarkából a könnyeket. Aztán eleredtek. Szájában érezte, milyen sós-keserű, félelmetes a tenger.

Az ízekre, illatokra mindig érzékeny volt.

A dinasztiaán átok ül. A hercegnek nincs utóda. Unokatestvére, aki egykor a kedvese volt magányosan élt és elhagyatva halt meg egy kolostorban. A herceg a trónöröklésben a második helyen áll. Bátyja, az uralkodó gyermektelen.

Az udvari pap másodszor tért vissza rossz hírral. Egyetlen fia, a híres vegyész halálhírét hozta.

A városban, az egyházi anyakönyvből megtudta, hogy a fattyúnak két gyermeke él a környéken.

A herceg, aki napról napra gyöngébb, talán a saját halálát érezte közeledni. A foga is iszonyúan fáj, az egyetlen foga, amely még megmaradt. Alattvalói alig értették a szavát, mivel beszéd közben a száját tenyerével eltakarta.

Az udvari orvos legnagyobb megrökönyödésre a városból hívatott fogorvost. Nyeszlett, kese fiatalember, remegő térdekkkel lépett a herceg elé.

A herceg tudta, hogy foghúzás vár rá, amit egy borbély is elvégezhetne, de legalább az unokáit szerette volna megismerni. az

udvar szájával egyre kevésbé törődött. Ifjúkori vétkét számtalanszor meggyóna. Az udvari pap, egy aggastyán, aki őt magát is megkeresztelte, sokkal jobb egészségét a kiegyensúlyozott lelki és testi életének köszönhette. Hívatásánál fogva tudott titkot tartani, sem az intrikák, sem a házasság izgalmai nem rongálták a szervezetét.

Az ablak, a képzelet, a lázas képzelet.

Egyszer álmában karcsú hajó úszott be a folyó torkolatába. Hirtelen leszakadni látta a vitorláit. Hallotta a kötelek sívítását. Nem hitte el mégsem, hogy viharban ekkora hajón is átcsaphatnak a hullámok, ha rossz irányból érkeznek.

Csak Karola köhögése szakadt fel a szomszéd szobában. Az éjszaka kísérteties csendjében Klára ezt is viharnek vélte. Megborzongott. A tűz régen kialudt. a kályha, mint felesleges és vádló, néma tárgy állt a sarokban. Egyre élesebben látta a hajnali derengésben. Az utcán lovaskocsi nyikorgott, paták csattogtak a kövezeten. Újra munkához láthat hamarosan, hogy húgai kelengyéje időben elkészüljön.

Az idő múlása ebben a házban senkit sem zavart. A kérők már nem kopogtattak. A kicsik nem hoztak be süteményt a vendégnek. A csorba vázába sem került virág. Klára elejtette, amikor hírt kapott a vőlegényéről. Nem akarta, nem akarta elhinni.

Kósza kocsmái hírek, pletykák, történetek sziklás partra vetett hajókról. Viharokról, zátonyokról, amelyek apálykor előbukkannak.

Klára nem szerette a Holdat, de mindig megbámulta.

Klárának feldagadt az arca, belázasodott. Hiába ajánlották, öblögessen pálinkával. Még az utolsó öltéseket be akarta a fejezni. Ez néhány napot igénybe vett volna akkor is, ha a konyhai munkát húgai átvállalták.

A tengerészek felesége minden viharban imádkozott. Klára menyasszony, valósággal asszonyi kötelességnek érzete. Az évek múltával az aggodalom valósággal rögeszmévé vált.

A Nixe nevéhez méltatlanul totyogott be a rakpart elé. A vízvonalat senki sem látta. Talán lepattogzott volna festék? Az első tiszt is tudta, a kapitány is tisztában volt ezzel, a hajót túlterhelték. A szén. Szén kellett, nem gabona.

A tiszt kezében aládájával szállt ki. A part kövei már nem táncoltak a lába alatt, biztos léptekkel haladt, vissza se nézett a teknőre. Nagyon rossz véleménye volt a hajójáról, amelyet örökre elhagyott. Még hogy

sellő! Avagy habléány? Habzott a tenger eleget, amikor a szénpor egy részét a tengerbe lapátolták. Ronda fekete szénpor a valaha fehér hajótest, a fedélzet, a vitorlavásznak, de még az egyenruhája is fekete, beleette magát. Megborzongott. A ládájára nézett, de azt a hajósinas lecsiszatolta. Forró fürdő, gondolta, így nem kerülhet a menyasszonya szeme elé!

De Klára már repült feléje, kalapban, napernyővel, a kezén cérna kesztyű. Semmivel nem törődött, csak a két eres kéz szorítsa! Itt van szerencsésen, biztosan megérkezett! A tenger nyugodt, rossz a lelkiismerete, hallgat. A három napos vihar után befutott hajók legénysége káromkodva kászálódott le a partra, némelyik egy árbóccsonkra tekint vitorlával. Kint horgonyzott le a nyílt vízben.

Némelyek bizony imádkoztak is. A sziklazátonyok vészesen közel kerültek, a vihar elhordta csupasz testükről a homokot. Sebaj, majd ugyanoda visszahozza és betemeti a korhadó deszkákat. A rakomány roncs körül üszkált, nem volt senki, aki kihalászná. Még kincskeresők sem. Erre felé nem szokás keresztet vetni. De az orosz lobogó alatt hajózó fregatton sűrűn hányták magukra a keresztet! Ez a hajó orrát a hullámok felé fordítva szél, szél alatt közeledett a szirtek felé. A tengerészek együgyű dalt énekeltek, húzták a köteleket. Csak jussanak túl a szoroson. Fordulásra kész! - harsogta a fedélzetmester, a hajó remegve fordult a nyílt víz felé.

Az érkező hajó legénysége borzongva mesélte el a következő perceket. Alig, hogy az orosz hajó lebukott a láthatár alá, egy pöffös szél a készületlen legénységre döntötte az egyik árbócot, a másik recsegeve kettéropant. Hánykolódtak, végül egy tartalék vitorlával, hátszélben irányba álltak. A matrózt majdnem lesodorta egy újabb szélroham, de rögzítette a kötél végét. Felhúzták a kátrányos vásznat a csonkra, megmenekültek.

Klára minderről tudott, hiszen minden nap kiment a kikötőbe hírekért. Nem volt egyedül, tengerészfeleségek, akiket az aggodás és a kétség megedzett, keskeny, konokra harapott ajkakkal álltak mellette.

Karl Willfried Seeman is láthatta a roncsokat, a sziklákon fennakadva. Ezen a partszakaszon valóságos hajótemető volt. Megközelíteni őket felesleges kockázat, életnek jele - távcsővel pásztázta a sziklákat - sehol nem mutatkozott. Nem bocsátották le a mentőcsónakot, siettek elhagyni a veszélyes tájékat.

Klárát nem érdekelte a furcsa név eredete. Itt van, épségben, a szárazon! Ez a jelenet hányszor lejátszódott a gondolataiban, évek múlva, távol a tengertől és a valóságtól.

De sokszor mentek ki a sólyához, nézték a bordák csontvázát, ahogy épült az új hajó, a Seemöve. Már a kazánt is beemelték, Szokatlanul távol egymástól két árbóc meredezett. A tőkéhez erősítették. Vili úgy magyarázta, majd szélcsendben dolgozik a hajógép, annyi szemet is csak az árunak szánt raktér terhére vehettek volna fel, hogy az utat megtegyék.

Hímzés közben Klára elbóbiskolt. Láta a titokzatos udvari batárt. Eszébe jutottak a régi pletykák egy távoli kolostorról. Egy fiúról, akit kiskorában az apácák neveltek. Valaki az utcán rámutatott egy dús keblű öregasszonyra. - A dajka! - Klára és mindenki tudta, kiről van szó.

Ismét megjelent a titokzatos hintó, halotta a patkók csattogását, a kerekek zörgését.

Valaki kopogtatott vagy kiáltott valamit. Felriadt. Észlelte, hogy nincs egyedül a szobában.

Ezúttal egy elegáns úr volt. Talán szállóvendég. Nem a pletykás vénasszonyok valamelyike, akik holt szezonban beszoktak az anyjához. Az anyja fázós, ők fűtenek, legalább az egyik szobát fűtik. Valami jelentősége lehetett a látogatásnak, de férfi nem árult el semmit. Közömbös kérdéseket tett fel, mintha a panzióról érdeklődne.

Klárának újból sajogni kezdett a foga, a hideg rázta. Hol az ujját szúrta meg, hol a monogramot tévesztette el. Szerette volna, ha mindkét hűgát olyasvalaki venné el, akinek nincs köze a tengerhez. Aki a szárazföldön él. Legyen az fodrászinas vagy katonatiszt, mindegy.

De erre kevés volt az esély. Anna a gazdaságban, ahol egy darabig szolgált, megfázott. Amikor köhögni kezdett, el is küldték. Azóta is köhög, talán tüdőbaj?

Karola a kis tudálékos, most is a sarokban olvas. Sánta lett szegény, őt meg a bika kergette meg.

Anyjuk morogva, de beletörődött, Karolára nem számíthat. Csak könnyű munkát bízott rá.

- Ez a lány a nyakamon marad! - mondogatta. De inkább csak maga elé, nehogy Karola meghallja.

Karola mégis esküvőről ábrándozott. Egy hordár, a pályaudvarról, felintegetett a sapkájával, valahányszor elment az ablak előtt. Karolának csak a szép, világító kék szemét látta. Sántaságáról nem tudott.

Klára időközben elment a fogorvoshoz, nagyon kínozza a foga. A szomszéd borbély ugyan ajánlkozott, de a zápfogát nem merte rábízni. A fogorvos nekilátott a legnagyobb fogóval. Jócskán megizzadt. Diadalmasan felmutatta Klárának a fogat. Klára ajka elkékült, nem válaszolt.

Csengettek, valaki türelmetlen rángatta a csengő madzagját. Az orvos kisietett, magára hagyta betegét. Egy lakáj volt. - A herceg hívhatja! Szó nélkül összecsomagolta a szerszámait, ha a herceg hívhatja! Pedig tudta, mit kellene tennie, de egyiket sem merete, sem a gégemetszést, sem a herceget megvárakoztatni.

A hercegnek fájdalmai ellenére feltűnt unokájának feltűnő sápadtsága. Az izgalomnak tulajdonította. Ezt a fiút nem fogja örökbefogadni, utódjául megnevezni. Ebben most már biztos volt. A fogorvos kirakta a szerszámait - műszernek nem nevezhetők - és egy nagy fogóval nekilátott.

A hercegi nagypapa iszonyúan szenvedett, a fog meg sem mozdult. Végül az udvari orvost hívatta, aki egy csavarást és egy erőteljes rántást követően megszabadította a fájdalom okától. A herceg kissé megkönnyebbült, habár a fog gyökere beletört. Talán ezért is hívatott fogorvost? Nem egy gyökér okozott már szenvedést neki, most is bent vannak, rágni alig tud.

Hogyan lehetett a híres vegyésznek ilyen pipogya fia? Nem is sejtette, hogy unokája vesztét a saját apjának a találmánya okozza. Lehet, hogy az ifjú a nagyapja lobogó szenvedélyét örökölte? Eszébe jutott az ifjúkora és a szép unokatestvér. Már fiatal lány korában is megfontoltabbnak látszott. Nehezen engedett az ostromának és amikor megtörtént a baj, higgadtan rendelkezett. Fiát az udvari pappal eskü alatt megkereszteltette és a szoptatós dajkával együtt a papra bízta, vigye őket egy távoli kolostorba. A dajkát sem eresztették többet haza, ott élte le életét az apácák közt.

Talán a másik fia, hessegette el a herceg a sötét gondolatait. Ezért járt a kikötőbe, a távoli kikötőbe. Gyermektelen bátyja olykor elkíserte, az államügyek várhatnak. A két férfi talán azt remélte, hogy nem szakad magva a dinasztíának?

A szép Eliza, sóhajtott fel a herceg és szomorúan küldte el az unokáját, a fogorvost.

Amikor érezte, hogy elhagyja az ereje, egészsége napról napra romlik, szokatlan módon magához hívatta még egyszer. Tudni vélik, hogy néhány arannyal is megjutalmazta, amit senki sem értett. Az udvari orvos nem régen szolgált az udvarban. Elődje szívrohamban halt meg. Megtudta a hercegi sarj halálát, gazdája beavatta a titokba, hiszen a bizalmasa volt.

A Seemöwe soha nem tért vissza a kikötőbe. A másik unokája tehát odaveszett, ez járt az eszében.

Csak a fehér sirályok vészes vijjogása szolgáltatva a gyászzenét.

Ünnepre készülődött a város. Az özvegy uralkodó, aki gyermektelen volt, új nászra készült. Az ara valószínűtlenül fiatal. Ha ő sem szül utódot! Az emberek erről sugdolóztak. Mindenki biztos volt benne.

Az öregebbje arról is sustorgott, hogy sokat utazgatott öccsével Lübeckbe. Mi dolguk lehetett ott?

Az asszony szoknyája, sőt nyoszolyája mellől biztosan nem kíváncsozik álrühás utazásokra.

Az udvari batár nem mutatkozott a kikötőben.

A hercegi öcs meghalt, elhagyatva. Az a csúfság is megesett vele, hogy bátyja nem halogatta az esküvőjét. Letudták a temetést.

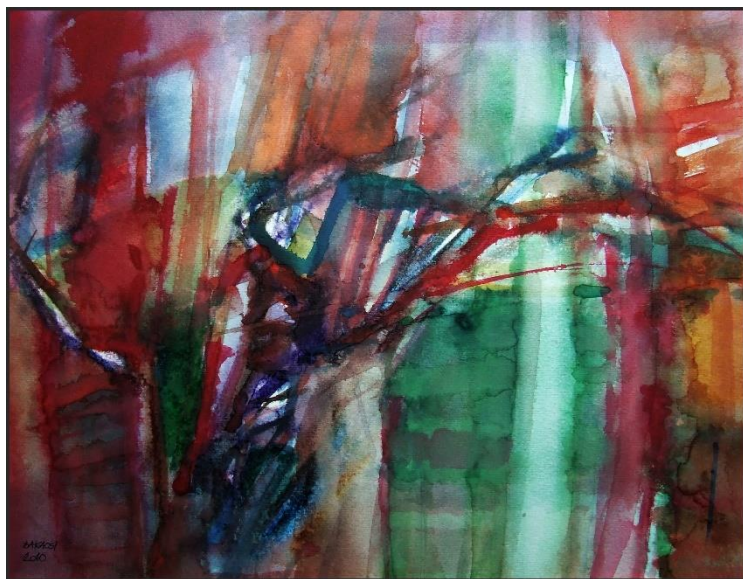
Klára arca és szája elkékült. A köhögése fulladásba, a fulladása ájulásba ment át.

Gyűrött sapkában, szakadt egyenruhában hozzálépett egy elhanyagolt, szakállas férfi. Megöregedett, erősen öszült. Dohányszagáról ráismert a vőlegényére és boldogan sietett kitért karjába.

Mire a fogorvos visszatért, senki sem várta. Öreg szolgálja sápadtan nyitott ajtót. Jelentette gazdájának, hogy a holttestet már elvitték.

Először nyúlt fényes nappal a morfiumhoz a fogorvos!

Ha az apja sejtette volna, hogy a családja végzetét okozhatja a felfedezés, mi őt híressé tette!

FASOR ÉS JÁRDASZEGÉLY

Az utcasarkok fontos helyszínei életünknek, mert meg kell állni. A kell a lényeg, a kényszer.

Hiszen az idő vagy a kor elrohan mellettünk, valamint a luxusautók rendszámai és sárvédői.

Ha nem állsz meg, akár az életedet, vagy csak az eszméletedet vesztheted. Ha kiesik valami a folyamatból, ki tudja, hová csatlakozol. Az a furcsa időgép, amelyben egy légyott, egy randevú, beleágyazódik a létezésbe, vagy mégsem. Ha elmulasztod, nincs visszaút, megállíthatatlan, féktávolságon belül.

Van, amikor a szégyen, hogy elkésel, túlzásokat indukál. Előbb indulsz el és türelmetlenül topogsz a célnál. Persze késik. Persze elkésik, mert neked sincs kedved a sarkon ácsorogni, mint egy hervadó virágcsokor.

Te már indulsz, elhagyod a forgalmas utcasarkot.

Néha a szoknyából, mint harangok nyelve, két kevéssé szinkronizált láb, szinte csak kilóg. Amikor végre megláttam, nem tudtam megmondani, milyen színű a szeme, csak annyit, hogy kicsiny női zsebkendőt láttam a kezében.

Na lám, már azt is elfelejtettem. Annyira emlékszem, hogy hímzett, mint valami népművészeti, alig használható tárgy. Piros hímzőfonallal, hiszen Bulgáriából érkezett.

Nagy volt a forgalom, már akkor is. Repülön utaztak a kollégák is a hivatalos utakra és mindegy volt, hogy ki hozta. Mindegy volt, hogy maga ment-e érte, és valami piacon, kirakodóvásáron vagy boltban vette-e, vagy neki vették és hozták hálából, emlékke.

Vannak percek, amikor nem a hőségtől izzadunk, nem is a sietéstől. Ilyenkor megtudod, fontos vagy-e?

Szóval, topogtál az utcasarkon. Minden nap randevú és ma már az sem lényeges, hogy minden nap mással vagy ugyanazzal százszor. Hisz nincsen meg. Nem is volt talán, egy sírkövön olvastad a nevét.

Könyvekből ismerted, és mégis kék szemű volt. Már dereng valami, az emlékezet titkos fiókjából előjön. Egy íróasztal, lehajtott asztallappal. Bőrrel bevont asztallap, igaz, csak a középső kétharmada. Egy bőrmappa levélpapír, mártogatós toll, porzó. A legfontosabb az aláírás, így kerül be a történelembe.

Hát a kékszeműség nem is meghatározó, a harangként himbálózó szoknya, ma már farmert hordanak, nadrágot. Hátulról csak annyit látsz, az segít, hogy a két comb között átlátsz-e? Volt idő, amikor még a hosszú haj sem volt irányadó. A haja seszínű, de miért lobban fel az emlék? Azért-e mert az utcasarkon állsz?

Fürgén haladsz át az autók közt, észre sem veszed, melyik lábadat rakod a másik elé. Hogy ma már másképp van ez is?

Megjött és alig késett. A melle a lélegzet ritmusára kicsit beleremegett. Arca kipirult. A sietéstől? A csokor virágtól, amit majdnem elfelejtettél átadni. Még nem történt meg. Pedig be kellene következnie, hiszen az egész találkozásnak ez ad értelmet.

Kóstolgatod, mint a szavakat, a túlforró csokoládét vagy a túl hideg fagyilaltot. Persze, a vért kergeti valami, nem a gyomornedveket. Izgulsz, közömbös, hogy az első randevú vagy a sokadik. Csak az nem közömbös, hogy kivel.

Elnézegetek a hegyek felé. Nálunk a dombokat mondják hegyeknek, a hegyeket lecsatolták, mint a két célállomás felé haladó vonat utolsó kocsiját. Sopron vagy Szombathely. Nagykanizsa vagy Lenti.

Keszthely. A túlsó partot szegélyezik szerény hegyeink, kéklenek a párás víz felett lebegve.

De elhagytam a találkozó tárgyát. Aki éppúgy izgul, mint én. Éppolyan sarkon áll, mint én, csak néha elvétí az utcasarkot. Pedig a telefonban egyeztettétek, még a hirdetőoszlopot is.

Tényleg, volt hirdető oszlop, de volt-e szerelem?

Elhagytad szórakozottan a várost. Villamossal vagy taxival értél pontosan időre? Persze, a taxiból már egy sarokkal lejjebb kiszálltál, bedobtál egy marék aprót vagy papírpénz volt, amiből nem kértél vissza?

Mosolygott feléd, megismert. Takarásból jöttél elő, de magasabb vagy a többi gyalogosnál, akik elsietnek melletted. Tudod-e, hogy a mosoly a vicsorgó vigyorból fejlődött ki, amivel az ellenséget tartjuk távol. Mint távoli ősrünk, akinek meg kellett győznie a másikat, ő az erősebb, hátráljon meg a másik.

Az első randevún a másik hátrál, nehogy a szájára tapadjon a csók, még korai.

Átadod jól nevelten a virágcsokrot. Jól nevelt csokor, páratlan számú virágszál. Mindennek pontos rituáléja van.

A sarkon a gyalogátkelővel szemben állsz meg. Ő a megállóból jön. A villamossín mindig középen halad, át kell onnan jönni a járdára.

Már megint nem tudom, nem vagyok biztos, milyen a szeme színe. Vagyis milyen volt.

Felfedezem a nevét egy sírkövön, éppen odasüt egyetlen napsugár, körülötte a temető fái egyre mélyebb árnyékot vetnek. Megállsz. A csokrot másnak szántad. Szétbontod és kiválasztasz egy szálát, páratlant, ahogy illik. Leteszed a gránitlapra és mennél tovább.

Miért nem mész, nem ide indultál?

Talán azért, mert az utcasarkon találkoztatok. Talán megittatok a presszóban egy kávét. Talán keményblokkot adtál a pultosnak. Egy alumínium forintost vagy akkor már illett rézszínű kétforintost?

Megálltál, rá gondolsz, nem a szeme színére, nem a szoknya-harangra. Arra, hogy nem mentetek akkor sem tovább, a presszó ott volt a sarkon. Már nincs ott.

Már tudod, hogy azokra sem emlékszel, akikkel többször is találkoztál. Biztos, hogy nem emlékszel? Vagy csak a nevükre nem? A felejtés az ember legelőnyösebb tulajdonsága, mert a szakításra sem jó emlékezni. Védekezésül háritasz.

Már tudod, miért álltál meg, és miért suhan át agyadon az emlék. Igen, a randevú. A randevú, amely nem érte el a célját, amely csak egy percnyi izgalmat adott. Mert fiatal voltál, tapasztalatlan. Mert nem akartad learatni. Mert nem akartad siettetni. Mert elment a vonatja vagy a te vonatod.

Talán nem is ment férjhez. Ezért ismerted fel a nevét, a szomorú, világosszürke, szemszürke sírkövön, amelyen egy percre megtorpant egy napsugár.

ZSÁNERKÉP

Gyakran megfordulok az aluljárókban. Metróval járok úgyszólván mindenhova. Nagyok a távolságok.

Először az utcazenészekre figyelnek fel az emberek. Némelyikük harsány. De van, aki az érzelmekre akar hatni. Némelyikük virtuóz szinten hegyedül. Rácsodálkozom.

Virágot is árulnak, valaki házi süteményt.

Persze vannak boltok, pékek és pizzások is. Kacatot is árulnak boltban, de a lábuk elé tett rongyról is.

Ha a párommal megyek keresztül, a tömeget csak annyiban figyelem, neki ne menjek valakinek. Mégis észreveszem a fal mellett kuporgókat és érzem az ismerős illatokat. Itt nem részletezem.

Emesének enyhe zárttér iszonya van, klausztrófóbiája. Mereven maga elé néz, és önkéntelenül keresi a kijáratot, akkor is, ha még nem vagyunk a célnál.

Néha rám is szól, mit nézek annyira?

– Azt a szőke nőt bámulod?

Hiába hivatkoznék az utcazenészre, a fiatalember éppen a pénzét szedi össze, abbahagyta. Vivaldit, az évszakhoz illő ujjongó hangú tételt választotta. Nyár van. A felszínen harminc fok.

– Gábor, figyelsz egyáltalán? Hozzad szólok!

– Jól van, drágám – felelem neki halk hangon.

Néhány ismerős figura tűni fel a tömegben, köztük van egy erőszakos koldus, aki mindig utánunk jön néhány métert és elénk tartja műanyag poharát.

Emese nem néz oda, de szapora léptei elárulják, hogy észleli. Egy barátom a Máltaiaknál szolgál, őket is ismeri. A történetüket is.

Az írónak meséli, de mint ember megborzongok.

Nem győzök csodálkozni, hogy ilyen világ is létezik. Nem is értem, pedig ezek a mindenüket elvesztő alakok ott járkálnak a szemünk előtt. Talán a sorsuk odalett?

– Régebben vert az uram, ebből láttam, hogy még jelentek a számára valamit - kezdte az asszony, aki a padon ült.

A pad alatt növekedett a tócsa. Nyár van, nem gőzölög ilyenkor.

- Később kocsmázott, haza se járt. Egyszer csak megjelent három markos fickó és elkezdte kihordani a szekrényt, az ágyat, de előbb

leborították a stafíringot a földre, rajta taposták, ahogy vitték a bútort. A tornácon állt egy negyedik.

– Tegyétek le ezt a sok vackot, majd elviszi a konténer - mondta és még hozzátette:

– Többit elintézi a dózer.

– Pedig ennyi volt a családi örökségem. Kövér ember volt ez a negyedik, még szólt valamit, mielőtt beült volna a kocsijába. Csak annyit értettem: "Aranyat nem találtatok?"

Odahajolt a rokkant kocsiban ülő fiatalemberhez.

– Most tudtam meg, a szekrényekből minden hiányzott, a vasárnapi népviselet, még apám csizmája is. Magam a kemence sutban jól éreztem magam. A szilvalekvár beleszáradt az üvegekbe kellett a fenének. Mit keresem volna a tisztaszobában! Azt hittem, hogy az uramapám pálinkájáért jár a szobába. Megtiszteltük, nem a kamrában volt a helye.

Csóválta a fejét.

– Kiderült, hogy nem a pálinkáért járkált be. Én a bort szeretem, töményet csak végszükségben.

A fiatalember felpattant és a fal elé állt, majd a nadrágját húzogatva visszaült. Ezerszer hallotta a történetet Lehet, hogy másik nőtől, ez az egyfogú nemrég érkezett.

A kerekesszék kellék volt, Amikor a közterületesek elmentek - lejárt a munkaidő - megélénkült az aluljáró.

Egy darabig kéregetett. Letett maga elé egy zsíros, felismerhetetlen formájú sapkát. De hangosan kántált, ha valaki közeledett, akiről látta, nem a vonathoz rohan.

Volt, aki dobott egy pénzdarabot, a másik mellé, amelyet a műszak kezdetén - jelzésképpen – odahelyezett. A külföldiek csak nézték, némelyik visszafordult. Volt, aki euró dobott vagy tett az apró tetejére. Aludni szeretett volna.

Hat órákor váltanak a rendőrök. Ha valamelyik járőr arra téved, mehetnek, ahová akarnak.

A takarítók délután még arra jártak a felmosófával, hiszen ugyanazokon a padokon napközben utasok ültek. A Sunyi, a kerekesszékes a metrójárathoz közel a fal mellé húzódva várta a jó szerencsét.

De most se közterületi, se rendőr. A Máltaiak csak nagy hidegben jönnek, Teát osztanak és gyengéden rábeszélik a kevésbé erős jellemeket a szállásra.

A szállás nem jó. Inni nem szabad - a tea nem ital. Lopnak és van erőssorrend. Még védelmi pénzt is szednek.

De mindez csak szájhagyomány, ők még nem voltak bent.

Megjött a Dagadt kezében pálinkás palack és vele a Ragyás. Mindig együtt járnak. Nem kínálta az italt, csak az alján lötyögött valami. A Dagadt leült, inkább csak le akart ülni, az egyfogú asszony mellé. A kerekesszékes felpattant és orrba vágta. Szép balegyenes, mint ifi korában, a ringben.

Dagadt megfürta a mackót, Ragyás megfojtotta a feleségét. Nem volt kedvére, hogy valaki a távollétében az ágát és az asszonyt is használja.

Ragyás talált a sarokban egy görbebotot és Sunyi felé csapott. Az kikapta a kezéből és térdén kettétörte. Valósággal vívni kezdtek. A Dagadt megunta és lapátnyi mancsával lecsapta Sunyit, mint a taxiórát. Sunyi többé nem mozdult. Ilyesmivel senki sem törődött. Majd észhez tér.

Beérkezett az utolsó vonat. Utasainak kisebb gondjuk is nagyobb, mint ezzel a kompániával törödni. Nem érdemes lejmolni.

A jardon megkezdődött az éjszakai műszak. Egy háromfős járőr tűnik fel az alujáró túlsó végén.

Mire ideérnek mindenki elvonul.

Sunyi marad egyedül a padon, az utánozhatatlan rendőri hanghordozásra magához tér egy pillanatra.

Megmozdul, fel akar állni, de beesik a pad alá.

VONZÁSKÖRZET

Merczel Manczi a postavonattal érkezik, jó előre megbeszéltük. Fent járt a háziaknál. Kedvesnek látszott. Vékony testalkatú, kék szemű lány volt. Ha ugyan... De erről mit tudtam én.

Be volt kapcsolva a közvilágítás, a telihold. Felhők csak néha bátorkodtak elő. A barack már éppen túlérett, már, ami a fa alá hullott, de még nem erjedt meg. Hogy kié a barackos, a fene tudja. Lényeg az, hogy arra vezetett a földút. A nagyállomás lent volt a faluban, végig lefelé mehettek. Nem vittem magammal a biciklit. A homokon hamar kibicsaklott volna alólam, ha nem tolom. Fölfelé is csak a terhemre lett volna. Az út kisebb részét tehettem volna meg a falusi utcákon.

Nagy meglepetésemre hárman szálltak le a lányok és egyiknek sem akarózt másfelé menni, mint amerre Mancinak volt az útja.

Megérkeztünk a kapuhoz. Manczi panaszkodott, hogy fáradt, szeretne lefeküdni. A kapuban köszönt el. Megtehetette volna, hogy velem piheni ki azt a fáradtságot, de nem vállalta.

Elindultam hazafelé, ha egy falusi nyaralás helyszínére, ezt mondhatom. Az egyik lány hátra-hátrafordult, de a másik sietette. Mire utolértem, volna őket befordultak a sarkon. Nem mert ellenkezni a másikkal, egyébként is elköszöntünk egymástól.

A két lány a postán dolgozott, az öltözetük elárulta, Mancin könnyű nyári ruha volt, semmi más.

Akkor még nem sokat tudtam a nőkről, aznap este nem is lettem okosabb. A duci lányt többet nem láttam. Mancziért sem törtem magam, minek. Hogy karcsú volt-e vagy sovány testalkatú, nem vizsgálgattam. Azt mondták összeveszett a vőlegényével. Hogy volt-e kézfogó vagy annál több is, mit tudja azt egy városi fiú.

Azóta okosabb vagyok, a duci nőket illetően, pedig csak pár év telt el. Bementem a postára, van, akinek nem elég számítógépen elküldeni a papírokat. A hivatal, hivatal - a szabál, az szabál. A duci lány az üveg mögött, amire az volt kiírva pénzfeladás. Én meg ajánlott levelet szorongattam a kezemben. Egyszer csak behúzza a függönyt, tessék a másik ablakhoz fáradni. Fáradtak is, halk káromkodást is lehetett hallani. Sokan nem netbankolnak, vontam le a tanulságot.

Irén egy másik ablaknál húzta félre a függönyt, de nem vette el a zárva táblát. A hozzám közelebb lévő ablaknál intett nekem. Azóta tudom, hogy Irénnek hívják. A duci nőkkel vigyázni kell, de még akkor is jobban megéri, mint keszegekkel kezdeni. Már nem laktam otthon, hogy is mondjam, a családnál. A falusi üdülés, természetes kakaskukorékolással, anyám ötlete lehetett, mert apám csak egyszer ment le a falusi kocsmába, az elkövetkező napokban a magával hozott könyvet bújta. Anyám a tévét és a napi szörfölést egyaránt hiányolta. Számítógép sem volt. Igazi, romantikus falusi nyaralás.

A Mancsi nem ment többet haza az éjszakai postavonattal, nem is ment férjhez. Irén elmesélte, hogy megkéselték.

- Kölyök voltál még, minek annyit tanulni! Nem ismerted az életet. Pedig, ha nyitva lett volna a szemed... - tette hozzá.

Mondtam, hogy elég jó munkahelyem van, lakásom is, a háziak kimentek Svájcba. Informatikusok, mint én.

Beültünk a kocsimba. Éppen műszakváltás volt, már bejöttek a délutánosok. Ráért, mert rá akart érní. Irén fiatalabb volt Mancsinál, aki öreg lett volna hozzám egyébként is.

El is felejtettem mondani, hogy többször jártam azon a postán. A Mancsi megkésélése az ablaknál csak futólag került szóba. A kocsimban szólt a zene. Mancira nem értünk rá szót vesztegetni.

Jól emlékeztem, hogy a kis duci Irén többször hátrafordult azon a teliholdas estén. Nevettünk is azon, mit kezdtem volna azzal a Mancival. De csak másnap a reggelinél. Akkor én faggattam a késelésről.

- Hát nem tudtad - kezdte Irén és elmesélt mindent, amit Manciról nem tudtam.

- Kölyök voltál még, igaz én is akkor maradtam ki az iskolából.

- És hogyan kerültél a postához?

- Az az asszony, akivel együtt jöttünk haza, már ott volt állásban.

Mindig keresnek munkaerőt, ma már nem érdemes ott dolgozni.

Elmondta azt is, hogy az az asszony nagyon vigyázott rá, nem örült, hogy Mancival barátkozik. Fura história - gondoltam - valakit csakúgy megkéselnek.

Reggel korán kelt, azon a héten délelőttös volt. Elvittem a postáig és hazamentem, nem kellett minden nap bemennem a munkahelyemre. Lementem a kínaiba, bekaptam valamit.

Délutánra bevásároltunk, Irén főzött, másnapra is maradt. Ő is. Nálam maradt, nem kíváncszott a faluba. A szülei maradiak, panaszkodott. Kinéztek neki egy vőlegényt, de azzal folyton veszekedtek. Ő nem adta magát, nem tetszett neki a fiú. Volt egy-két kalandja a városban, de nem élt olyan viharos életet, mint Mancsi.

Megint azon neveltünk azon, egy ilyen nő miatt bandukoltam éjjel az állomásra, hogy hazakísérjem. Nevetett azon is, hogy féltettem, éjszaka egyedül a néptelen faluban.

Elmondtam, hogy éppen akkor folyt a hajtóvadászat a B-i rém után.

– No, az sem tett volna több kárt Manciban!

Kiderült, hogy Irént a városi fiúja Mancsi miatt hagyta el.

Már fél éve nálam lakott, a háziak még mindig Svájcban. Jól felszerelt lakás volt, egyedül a mosogatógépet nem használtunk, minek az!

Néha azért hazalátogatott a szüleihez, egyszer én is elkísértem. Vasvillaszemekkel néztek rám, pedig márkás kocsim volt, meg is nézték a környékbeliek. Szégyent hoztál ránk! Meg hasonlókkal fogadták otthon. A kocsi feltűnést keltett, amiért még jobban haragudtak. Csak az anyjával voltunk beszélő viszonyban, az apja tökrészen jött haza a kocsmából. Szedelőzködtünk is mindjárt.

A keszeg nőkkel is vigyázni kell, a ducikkal még jobban. Befészkelte magát, de nem bántam. Talán mégis érdemes volt éjjel a vasútállomásra menni?

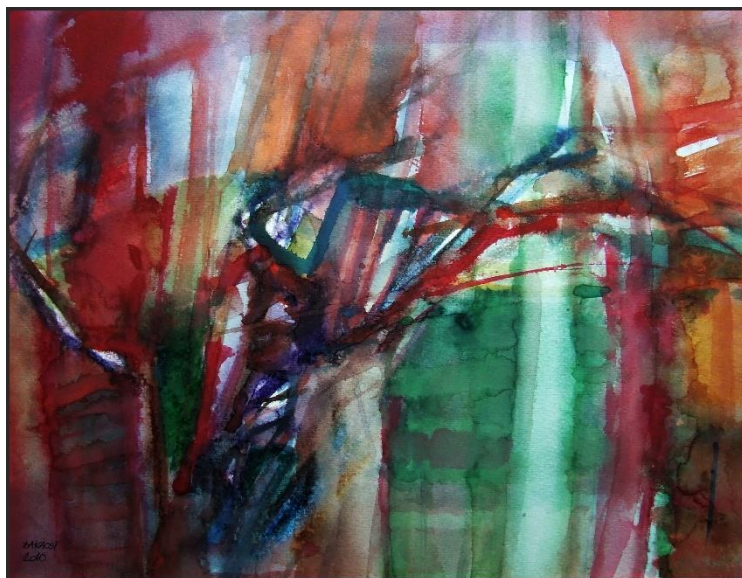
Üdülni külföldön voltunk, otthagytá a postát, találtam neki jobb helyet. Megbarátkozott a számítógéppel. Egyszerűbben elmagyaráztam neki, mintha könyvből tanulná. Volt egy kis megtakarításunk, háztartást vezettünk, nem vertem el a pénzt. Év végén meglepő összegű bónuszt kaptam.

Körülnéztünk a lakáspiacon. Még az áremelkedés előtt voltunk.

Volt egy nagy tér a városban, nem parkra gondolok, ott volt a piac. Gyalog vágunk át. A parkolóval ellentétes oldalon volt egy kis üzlet. Nekem a kávé és a tea a szenvedélyem. Utálom a filterest. Esteledett, benne voltunk az őszben. Néhány furcsa alak és lehasznált nő kóválygott a bódék közt, amelyek régen bezártak. Igazi bicskanyitogató környék volt. Csak éppen elfogyott a tea.

Le akartak szólítani és Irénre is rákiabáltak. Visszafelé megkerültük a teret, mert még mindig ott ácsorogtak.
Irén ekkor mondta el, hogy egy másik lány stricije szúrta le Mancit, mivelhogy elfoglalta a placcot.

PARAFAFRÁZIS

Ülök a huszonegyedik század valamelyik szobájában. A tizenhetedik emeletről jól látszanak a porszemek.

Szemét rám veti, hallgatunk.

Ülök egy borosüveg és egy lány társaságában. Nem tudom, hogyan keveredtünk ide.

A borról tudom, hogy én hoztam. A matekhoz nem füllik a fogam. Az orvosi latin? Az menne, hiszen bölcsészként a közelében vagyok. Csak vért látni, azt nem! Engem kell felmosni. A boncmestereket és a nekrofilokat sem értem. Irtózom a betegektől, az orvosoktól is, halotthoz pedig hozzá sem nyúlnék, semmi pénzért.

– Mi köze a szexnek a szerelemhez? - szólal meg elgondolkodva.

Ülök egy lány és egy borosüveg társaságában, még be van dugva.

A lány kollégiumban lakik, az én albérletemet fizetik a szüleim. Ha szerencsém van, elvált szüleimtől megkapom. Vagyis mindkettőtől, azaz kétszeresen. Van is zsebpénzem.

– Mi köze a szerelemnek a szexhez? Ezt a mondatot nem is értem! Anyám szerelmes volt apámba, a jóképű sportolóba. Sajnos a sérülése után abbahagyta a sportot.

Az üveg még bedugva, hol a svájci bicskám? Gondolatban végig kutatom a szobát. Pont olyan, mint az enyém. Tehát rendetlen. Az én házinénim öreg. Vagyis nyugdíjas idős asszony. A többi lakását üresen is ki tudta adni. Most jött meg valahonnan. Olesó a repjegy. Főleg ott csökkentek az árak, a szállodaárak is, ahol tüntetni szoktak és népszavazni.

Egy héttel a néni után megérkezik egy képeslap. Természetesen pálmafák. A tengerparti homok, a szél barázdálta. Senki. Sem a vízben, sem a homokon. Nem ő fotózta, nem ért hozzá. Néha megkér, akkor elküldök egy emilt a lányának. A lánya lóarcú. A fészbakról, így mondja az asszony, nincs jobb véleménye, mint a kecskéről. Most hazajött, ezért ülök esténként a tizenhetedik emeleten, egy szobában a többivel. Borostásra formázva, karikás szemmel. A szobatársaim égetik a villanyt, a másik szobában zajok, járkálás.

Itt minden olyan, mint nálam.

– Van, akinek vizsgaidőszakban hasmenése van – mesélem.

A lány nem válaszol, a belgyógyászathoz nem ért, sajnálkozik. Nekem karikás a szemem, a kölcsönszobában kialudhatnám magam. Évet halasztottam, a hallgatói önkormányzati funkció miatt. Minden tagtársam így csinálja. De ez csak falból van így, nem szeretek ülésezni. Félek, hogy a szüleimtől nem kapom meg a havi összeget. Úgy gondoltam a nyelvvizsgával elhúzom a diplomát. Kiderült, hogy ez nem megy.

Itt az üveg bor és itt a nő. Itt egy vers a képernyőn. A lány türelmetlen, azért mutogatja erotikus verseit és húzza fel a szoknyáját. Nem hajol hozzám, de a szemében látok valamit, abban a közömbös szürke szemében.

– Mi köze a? – szólal meg. Míg a legszaftosabb részleteket mutatja szellemi alkotásaiból. Most facér, a barátja elhagyta. Aranylövés.

Földhöz ragadt vidéki fantáziámmal nem tudom követni, annyit értek, hogy saftos. Biztosan ő is be volt löve.

– Nem tudtam róla, csak arról, hogy füvezik. Csakhogy később megláttam alkarján a sebeket, a megkeményedett vénák kidomborodtak. Aztán megtörtént. Most itt vagyok, én nem bírom ki!

Nem mondhattam, hogy fáradt vagyok, a bortól várok ihletet. Nincs dugóhúzó.

Nem jön közelebb. Miután kipanaszkodta magát és a nem orvosi latinból kölcsönvett szókinccsel megírt verseit mutogatta, elkezd dobálni magáról a ruhát.

Sok mindenem túl vagyok, kollégista lányokkal is volt dolgom, folyosón, a sarokban, akárhol. De most? Főleg azután, hogy az előző fiúját részletesen kitárgyalta. Azt is elmondta, hogy a szobatársnőjével jobb volt, mint a fiújával.

Enyhe hányingerem van, a szemem is mintha lecsukódna. Talán elmehetne a lány. Éppen arról mesél, hányszor ment el, amikor a

szobatársnőjével, de ő már végzett, a diploma után hazament. Vagyis másra gondol, mint én, tényleg azt szeretném, ha most elmenne. Valahogy se a szerelemhez, se a szexhez nincs hangulatom.

Már harisnya sincs rajta, lassan vetkőzik, azt hiszi hatásosabb! Már a semminél tart. Elnyomok egy ásítást. Nehogy észrevegye, akkor más alkalommal nem jön el velem. Ma álmos vagyok, ez a helyes diagnózis.

– Nyomd már be!

Nem egészen értem, mire gondol. Az üveg bontatlan. Nincsen dugóhúzó.

KÉT SZÉK - EGYETLEN CSÜTÖRTÖK

Már éppen. Igaz, csak a szemünk kapcsolódott össze. Nem volt csütörtök, az egyetlen szabad napja, amikor házon kívül órát adott. Legalábbis az anyja úgy tudta. Nem, nem németóra volt. De ma még csak hétfő, és mindketten elváltak vagyunk.

Magdi feltápászkodott a heverőről. Mesél.

- Te nem tudod elképzelni, fejből, kívülről, ahogy mondanák, tudja az órarendemet! - Magdi gömbölyödő, melle emelkedik és nem is lapul le, ahogy kifújja a levegőt. Kék erezetű arcán enyhe pír ömlik át - talán a vallomástól.

- Képzeld elszámoltat! Figyeli, mikor jövök haza - panaszkodik, de közben a hanyagul felvett pongyola a feszülő indulatoktól és a vágytól szét akar nyílni, a gombok mintha szétvetné őket egy vad erő és indulat, itt-ott megpattannak. Ha nem félig feküdne, bokáig érne illedelmesen. Hát inkább felkel és beül velem szembe a karosszékbe, de zöld szeme szinte villog. Mosolyog, félig megnyílik az ajka, nem hajol le az ágy alatt őrzött üveghez. Most nem. Orrcimpái reszketnek. A kezem is reszket, a lábam is, áramütést érzek, de még nem merek felemelkedni a székből. Folyik ajkáról a szó, húsos az ajka, már-már csücsörítene, de még visszafogja magát.

Lányosztályban tanít, ezek a vidám percei, az illatos fiatal lányok keringenek körülötte az osztályteremben, Üdék. Nem elvált asszonyok áporodott, italszagú vágyait lehelik, az egyen-blúz vasalt, keményített, a gallér kihajtva. Kevés nyakon árulkodik sötétebb folt a füle alatt, a haja alól, hogy a keményített blúzt olykor meggyúrik. Hegyes melleken feszül, szűk már egy érettségizőre, de nem omlik el, mint Magdi néni forró, anyás melle, amelyen kisírja magát, aki a hármásért vagy öt perc kimaradásáért kikapott otthon.

Magdi mesél, hogy elterelje gondolatait. - Képzeld! - minden mondat így kezdődik.

Átrendezem a székeket, de kezem megáll a levegőben, visszahúzó, pedig mindketten elvált emberek vagyunk. Holott a gömbölyű váll, amelyre ráfeszül a rövid ujjú pongyola - meleg, puha és puha simogatásra vágyik. Áthajlik a karfán, arca közeledik és mondja, mondja.

- A lányok képzeld, jobban szeretnek, mint saját anyjukat! Szóhoz sem jutok, figyelni igyekszem, bólogatok, egy - Tényleg? - Ne

mond?! - Ennyire bizalmasak hozzád? – ennyit tudok kinyögni, mert érzem, hogy nem arról beszélgetünk, ami fűt minket. Már a nagylányok szerelmi történetei felé halad az elbeszélés, de Magdi ajkába harap.

Még félreértem a félreérthetlent. Magdi szemérmes, csak a pongyola kacérkodik és mellkas emelkedik annyira, hogy a dús mellek nem érnek rá két lélegzetvétel közt visszahúzódni. Magdinak gyermeke sincsen, csak anyja, akivel együtt lakik. Apja, ki tudja, nem kérdezem meghalt-e vagy egy szoknya harangjátéka hívta a szabadvilágba. Melyik határon túlra - az élet határai vagy országhatárok, ez most közömbös, csak azért kalandozom, hogy ne tekintsen rámenősen. Hitelen szembe fordul, zölden villámlik és tekintetembe kapcsolódik. Nyílik a szám.

– Szép vagy, még mindig szép és fiatal vagy! - magamban hozzáteszem: – és kívánatos. Az ajka nem tud és nem akar becsukódni... közeledem, amikor az ajtó felcsapódik!

A kulcs és a zár nem csörgött, a lépteket nem hallottuk. Erzsi néni szinte köszönés helyett megkérdi

– Hogy vannak a gyerekeid? És az asszony? - őt nem zavarja, hogy öt éve elváltunk, mivel a házat eladni nem könnyű, hol is lagnék másutt, mint a régi szobámban.

Erzsi néni szeme szúrós, fekete. Csontos és szikár, duzzad a kemény, erőszakosan feltörő erőtől.

– Meg se kínáltad! – korholja a lányát, azonnal felmérve a helyzetet. Bizony meg sem, mert hiába kínált, gondolom magamban, elfogadni nem mertem.

Hiszen akkor leszakadt volna az ég, a két szoba egybenyílik, inkább szoba-hall. Erzsi néni kivágtat az erkélyre, kiteszi a kosár gyümölcsöt. Birs, ami azt is jelenti, hogy már korán sötétedik. Amióta tavasszal leesett a cseresznyefáról, nem is alszik kint a telken.

– Minden nap hazajön, képzeld, minden áldott nap! És a múltkor két hétig otthon maradt, mert fájt a lába!

A telket nem lehet elhanyagolni, olykor Magdit is befogja, hiába makog valamit a röpdolgozatokról és jegyek lezárásáról. Olykor négyöt lány kacagása vagy izgulásának zaja, torokköszörülés vagy dadogás tölti be a parányi lakást. Erzsi néni ekkor elfoglalja a konyhát. Szendvics, teasütemény, szörp vagy tea. Ilyenkor bezzeg kopog, mielőtt berontana szokott temperamentumával és szapora szavával.

A temperamentum nála már fokozott aktivitásban fejeződik ki, tenni-venni.

A férfiak - kapok a leckéből minden alkalommal - mennyire felesleges megrontói az élet szépségének. Na, ja, elvált ember vagyok és gyerekeim iránti érdeklődés hangsúlyt kap, amióta egy tekintetemet elkapta, amely Magdi arcára tévedt, csak oldalról. Mert az erényeket meg kell őrizni, hiába volt a lánya már asszony! Persze, meg is járta. Meg kell óvni az újabb csalódástól.

Nem illik azonnal, ahogy letettem a teáscsészét, elköszönni, feszengek, válaszolok. Magdi feszeng és hallgat, nagyokat hallgat, a vér hol előnti az arcát, hol teljesen elsápad, keze remeg. Na, végre, a kínos percek oldódnak.

– Gyere máskor is, csak hozd el valamelyik gyerekedet! Tudod, hogy Magdi tanárnő. Hogy haladnak a német leckével? – záporoznak a választ nem váró kérdések. Erzsi néni elemében van, a telek minden fájáról mesél, hogy éppen mi érik odakint, a téli körte a kamrában, az alma a kosárban, be kellene hozni a pincébe, becsomagolni. A másodikon vagyunk, de félek, ha nem sietek le a lépcsőn, még Erzsi nénivel mehetek behordani Pátyról. Persze autóbusszal, kétszeri átszállással.

Még az ajtóból visszanézek, Erzsi néni a bejárati ajtó zárjával matat. Magdi kezében félliteres üveg, barna, olajfényű Hubertusz, meghúzza és vissza az ágy alá. Messze a csütörtök. Magdi szemére, testére nehezen zisbbad álom, reggel elkésik az iskolából.

Csütörtökön elalszik, anyja hetedhét határon túl a telken. Megszólal a telefon, a férfi ingerült. - Egész délután vártalak! - és lecsapja. A csütörtöki különóra, a sietős szeretkezés egyre távolabb. Talán a jövő csütörtök? Vagy vége? Magdi előveszi megint az üveget, majd üresen begurítja az ágy alá, már nem sír! Már érzelmei sincsenek.

Felhívom

az iskolában.

– Kérlek, ne gyere többet! – mondja végtelen szomorú elmélyülő, rekedtes hangon, amivel az elcsukló sírást akarja leplezni a kollégák előtt. Csattan az öngyújtó, még fogom a kagylót, hallom - miközben lassú fáradt mozdulattal a helyére teszi a kagylót.

A két szék, diszkrét távolságban a szoba közepén, még másnap is, a heverőn összegyűrt pongyola. Erzsébet néni vadul nekikezd takarítani.

– Felnőtt nő vagy és ilyen rendetlen!

Péntek reggel van. Magdi fel sem kelt még.

Eltelik egy év, felhívom az iskolában. Nem hagy nyugodni, a szeme. Villogó tekintete és félig nyitott szája. A felpattanó gombok már nem jutnak eszembe, csak az a feléledő tekintet, láttam, hogy él, hogy élne!

Szenvtelen, idegen hang a telefonban:

– Kit keres? Hangosabban, kérem! – a nevét csak suttogva merem kiejteni, a környéken mindenki ismeri a tanárnőt.

– Karácsony előtt temettük – mondja gépiesen és leteszi vagy lecsapja. Nekem a kagyló hozzánőtt a kezemhez, a fülkeajtón dörömbölnek!

MEZZÓ

Egyszerűen csak a cirkuszosné lányának hívtuk. Sosem tudtam meg a nevét, nem is beszéltem vele soha.

Égő-kék szeme volt, mint az anyjának. Még a Bunsen-lángnál is égőbb. Ja, hogy nem tudják, ez milyen láng, ha nem veres? Ki kell menni a konyhába. A gázt nagy lángon hagyni és a villany eloltani. Ilyen egyszerű!

De a lány a szemében nagyobb tűz volt. Vagy van? Nálam fiatalabb lehetett néhány évvel, még életben lehet ő is.

Az anyja a manézs világából jött és ez a nyárspolgári, sőt még a kispolgári világban is valami rettenetesnek számított. Egyenesen az erkölcsi fertőből származott. Talán a nagyromantika korának prostitúcióra kényszerített gyermeklányai vagy a Révay utcai nyolcéves kislány víziója lebegett a szemük előtt.

Ez egy másik történet, elég csak annyi, hogy nyolcévesen felhordta a lakásra a férfiakat és velük az ősi mesterséget gyakorolta.

A cirkusz világa! Még kimondani is rettenet, ha nem a nézőtéren ülsz. Kedves olvasó, azért meretelek letegezni, mert, akivel ilyen titkokat osztok meg csak bizalmas jó barát lehet!

Rám nézett a nagy kék szemével, nem is rebegtette a szempilláját, csak nézett, elindult és újból, meg újból visszaneézett, hogy követem-e? A szörnyű titok birtokában - vagyis, hogy a cirkuszosné lánya - hogy is mertem volna. Ahogy akkor mondták volna, vigyázz vele! A léptei a dolomiton csenevészkedő cserbozót felé vezettek. Sőt, az ösvényen továbbhaladva, még egyszer visszaneézett.

Hogy is mertem volna követni, bár néhány évvel idősebb voltam nála. Hogy is mertem volna ilyen helyre követni. A halálos bűn ösvényére! A pokol hetedik bugyrába száműzött volna Dante mester.

Ezt is magyarrá kell fordítani, mint az Isteni Színjátékot! Talán még csokolózásra is csábított volna. Elvégre a cirkuszosné lánya!

A nyári szünidőkre ki emlékszik, mondhatnák, korán kelni, korábban, mint iskolaidőben. A szülők munkaideje változatlan, csak éppen tábor esik messzebbre, legtöbbször kinn a városon kívül. A városi forgalom bűze, ha a saját Trabantot leszámítjuk, elmarad mögöttünk. Egyedül engem nem kellett a táborba befizetni, táboroztam én magamtól.

Pasarét, a Rózsadomb és az egész Hűvösvölgy a Hármas-határ hegyig mind az enyém volt. Gyalog vagy kerékpáron bárhová eljutottam. Amúgy is magányos egyke voltam. Nem is lődörögtem a dízelszagú városban.

A későbbiekben – fiatal felnőttként - céltudatosan kerestem fel a mozikat, üzleteket és költöztem. Albérlet és kiutalás, mivel éppen bontani volt kedvük. Így aztán barkácsolás, ide, barkácsolás oda, kellett egy izzó, foglalat, konnektor, elosztó. Szög és facsavar. Akár gépolaj, hígító, lenolaj. Némelyik lakást eléggé lelakták. Addig sosem barkácsoltam, nem is kontárkodtam. De a nyikorgó, kopott beltéri ajtók, korhadt ablakkeretek, az ócska konyhabútor meggyőztek. Elkerülhetetlen. Végül kiderült, hogy a csengő sem működik verték az ajtót, rugdosták. Előkelő lakótelepi környezet. Lődörgő szotyolázó lumpentől nyugalmazott professzorig mindenkit összehozott a városszerte járványos bontás után a panellakótelep.

A városban sietősre fogtam a lépteimet, míg mások a tereken gyereket sétáltattak, babakocsit tologattak, de akadt, aki ücsörgött és kártyázott. A kártyások voltak a stricik, akik futtatták a macákat. Így hírllett. Néha rendőrök is kiszálltak. Nem sok vizet zavarnak. Máig furcsállom "az éjszakai élet ismert alakja" kitétel. A bögyömben van. Szóval ismerik és kvaterkázna, be nem vinnék. Ha beviszik, az ügyvéd beszél helyette és már kint is van!

Tehát aznap is siettem átvágva a csarnokból – ahol kaptam pacalt! - egészen a péküzletig. Az őszi nap még harapott, a szeptember általában jobb, mint augusztus utolsó hete, de ezzel nem törődve siettem!

Akár tíz-húsz év is eltelhetett, amikor két helyen is felbukkant ilyen félreismerhetetlenül égő kék szem.

Valami megint kellett otthon, a lakásban, a boltba igyekeztem, de nem tudom, megvettem-e mindent, csak a csábos kék szemre emlékszem. Hogy álldogált-e vagy sétált-e? És, ha sétált fel s alá a kis kosárcájával, szatyrával.

Ilyenkor van a váltás, a dolgozók hazafelé. A nehézttestiek elfoglalják a harcállásaikat.

Ő lenne az?

E kitérő végén elmondhatom, hogy néha leszólítottak, olykor agresszíven, mellettem haladva, akartak rávenni, hogy menjek el velük. Eszemben sincs!

- Egyes rendőrök maguk is ügyfelek, előre tudatják, mikor lesz razzia
- mondta a központi ügyelet szolgálatvezetője. A kerületekhez hiába fordulok a panaszaimmal.

Ritkán jártam arra, a környékről addig csak pletykákat hallottam. Egyszer komoly okom volt a teret felkeresni. Meghalt egy lány és kiküldtek riportra. Szerencsére nem kékszemű, fiatal nő volt az áldozat.

Az Operában a véletlen folytán az első sorba kaptam jegyet. Egészen közélről láttam a szereplőket. Esti sminkben, göndörített szempillákkal. A mezzoszoprán intrikusnak volt az a félreismerhetetlen szeme.

Ez ő! - kiáltottam fel. Nem keltettem feltűnést, mivel a mellettem álló korpulens fiatalember harsány brávózással adta a tudtára csodálatát, még egy szál rózsát is eléje dobott a felvonás végén. Verdi volt-e vagy Puccini, arra sem emlékszem, sem arra, hogy mit és hogyan énekelt? Most már biztos voltam benne, az énekeső az igazi! Ő a cirkuszosné lánya. Nem az, akit a körút és tér sarkán láttam, akiről még az sem lehetetlen, hogy az ősi mesterséget űzi.

Nem is hinném el még magamnak sem ezt a furcsa reakciót, nem emlékezni az opera címére? De megnyugodtam, amikor hallottam az alábbi történetet. Lányok szaladtak át az úttesten és egyiket súrolta, épp hogy csak megérintette a gépkocsi sárvédője. Elesett, kijött a rendőrség, de kérdéseikre a balesetről nem tudott beszámolni, mindössze annyit, mondott, aki a kocsit vezette kék szemű fiatalember.

Felkavart a találkozás. Mint megrögzött agglegény, eleinte megnéztem a nőket, de később erről is leszoktam. Megszólítani társaságban is alig mertem valakit. Pedig volt, aki tetőtől talpig végigmért, sőt a tekintete a szememmel találkozott. Bizony vannak kacér perszónák, de én jó nevelést kaptam.

Erről a jó nevelésről feledkeztem el néhány évre, amikor az égő kék szemérről álmodoztam, olyan szövegkörnyezetben, hogy azt leírni is szégyellem.

Egy újabb véletlen ábrándított ki végleg.

Találkoztam régi osztálytársammal, aki megemlítette, hogy látott az operában és valamelyik páholyból ő is lelkesen brávozott Eboli hercegnőnek, akinek a szerepét egy világhírű vendégszereplő énekelte.

- Öregem, megérte a négyszeresére emelt jegyárakat! – tette hozzá.

Ezek után csodálkoznak, hogy a neve már nem érdekelt? Hogy is érdekelt volna, hiszen kiderült, a vendégszereplő, a külföldi sztár, miért lenne a cirkuszosné lánya?

A. ÉS B.

– A kertek alatt ugatott a kutya. Lefeküdtem vele. Annyit sem éreztem, mint a tüzelő szuka – kezdte A.

– Mi négyen voltunk – válaszolta B.

– Testvérek?

– Az ágyban.

– Nagyot csattant a zár, pedig tudtam, hogy rám marad a reggeli.

– Elkapott?

– El a lepedőn.

Ezzel A. és B. az okoskája fölé hajolt. A. a hüvelykujjával, B. mindkét mutatóujjával, mozdulataikban a játékszenvedély és az erotika jeleit véltem felfedezni, időnként a kielégülést.

A metró a panelrengetegbe vitt, láttam rajtuk, hogy csak az ösztönük és nem a házsámok alapján tájékozódnak. Ebben az ösztönben a színnek nagy jelentőségük van.

Keresztezte az utamat egy kutya félrecsapva a farkát, rám se hederített. Kisebb csoport loholt utána. Ők is a panel felé vették az útjukat. Emancipáltak voltak, nem holmi falusi kutyák.

A. és B. nem bánta, hogy a végállomásra értünk, tovább nyomkodták, míg B. az egyik sarkon be nem fordult.

Ráértem és nem is szeretem a rohanó életet. A. még egy darabig előttem ment, kicsit előrehajolva.

Kerestem a kulcsot, kiesett egy ötezres. Lehajoltam. A tízesért kár lett volna visszamenni. Régebben kieshetett a zsebemből. Bosszankodtam, tapogattam a zsebeitem, a tízezres nem került elő többé. Szórakozott vagyok – mormogtam és szitkozódtam. Csúcsforgalom, áradtak az emberek.

Lehet, hogy csak nekem tűnt fel a beszélgetésük. Azaz az esemesek, amiket váltottak. Néha felnevettek, onnan tudom, hogy a metrón egymásnak írtak.

Feleségem azzal fogadott, hogy mit főz majd a holnapi ebédre. A mairól nem esett szó. A szobánkba mentünk.

Az ágyamon hevert egy könyv. Elgondolkodtam, miért nem olvasnak mostanában? Beleolvastam.

"A villamos sikitva kanyarodott. A másodikon is lehetett hallani. Kivéve őt. Fülében zakatolt az empénégy. Én a metallnál elakadtam, csökkent vagyok - gondolta az író és felhajtott valamit."

Számomra nem derült ki, hogy paplan vagy féldeci volt-e. Magam az utóbbi felé hajlanék, de az asszony valahová eldugta az üveget.

Reggel elindultam a metró felé. Egész úton egy szót sem hallottam, mindenkinek a kezében ott volt a mobil. A rend helyreállt.

A túlsó végén leszálltam. Elindultam egy másik panel felé, de áthaladtam az árkádok alatt, toronyiránt. Abban a toronyban volt a munkahelyem. A főnök konzervatív. Amit ma végeztem, a laptopról otthon is megtehettem volna, kár volt bemennem.

Délután felhívott a feleségem. Elromlott a kocsija, vegyek kenyeret.

B.-re gondoltam. Egy darabig latolgattam a nemét, a külseje nem árulta el. Az ő hangja is női hangnak tűnt. Tehát A. és B. lányok lehettek. Nem szégyellték a kalandjukat.

Elöttem haladt, farkát félrecsapva, egy tüzelő szuka. A nemek megoszlásán gondolkodtam. A szuka esetében világos volt.

A matematikai esélyeket latolgattam. Ha négyen voltak az ágyban, több variáció jön számításba. Változatos az életünk - gondoltam és nem csak a politikai változások, az olasz kormányválság miatt. Ott is problematikus az összetétel – kerestem az analógiákat.

Megvettem a kenyeret. A feleségem összeszidott: szeleteltre gondolt. Gondolta, de nem mondta. Leültem a vacsorához, előtte kezét mostam. Felesleges volt. A kenyér a reggelihez kellett. Feleségem két napos maradékot vett elő a hűtőből. Ezt tegnap is megtehetette volna.

Bementem a szobámba, beleolvastam és a sarokba hajítottam a könyvet. Átmentem a nappaliba. Western ment a tévében, paták dobogtak, percenként eldőrdült egy colt. A lovak felverték a port. Úgy éreztem, hogy a lakás és én szobám is teli lett porral. De lusta voltam szellőztetni.

A HUSZONEGYEDIK SZÁZAD FELFEDEZÉSE

A gép előtt, a gép már csak olyan, rabul ejti a magányosokat, fogva tartja az elfoglaltakat.

Kereskedik helyetted, önállósul, lefagy - újraindítod, mint válasz után a házasságot, mint ahogy öledet újra és újra megnyitod a közeledő vágy előtt. Feltornyosul, mint a restancia, ha végre ágyba bújsz.

Félre sem lökheted a gépet, mint a takaródat. Ki sem simíthatod, mint a lepedőt, püfölsz, mint a párnát - mégsem lesz habos és jó illatú!

Ismeretlen szagok, fenyves hegyek zúgó illata, vad képek és bájos hazugságok jelennek meg képernyődön, amely a szemeddel összenőtt. Huncut tréfák és komoly szócsaták, játékok, kártya, - és mégsem ment rá a vagyonod. De nem gyűlik a hosszú tapasztalatból más, csak a billentyűk kattogó érintése az éjszakában.

Miért nyílik meg a székájp szinte magától, mint érintésektől a duzzadó szemérméd? És ki érint meg, és aki megérint vajon megért-e valaha?

A távolságok hold-föld távlatokra nyíródnak szét, és az olló élei elnyírják az éjszakákat. Fekete szövetüket lámpák tépkedik. A szemközti emeleteken holdkórosként bolyong a lámpafény, kihuny, mint gyertya lobogása és másutt színesen felpárállik. Személytelen képernyők perceket kacsintanak.

Egyik éjszakát kergeted a másik után, hogy közöttük dolgoztál-e? Munkahelyedre mivel jársz be, volt-e ülőhely? Vagy más napokon a parkolóhelyet kergeted, ahol még bicska is nyílik, tolatás közben. Menekülnöd kell-e, vagy megvéd-e, hogy gyengének nézzenek?

Kékül a képernyőd és feldereng a dallam, amely jelzi az elejét és a végét. Az éjszakának.

Takaród hátra vetve, mert nem értél oda hajnal előtt. Zuhanyozol és nincs kéz a hátadon, karcol a szivacsragány, dörzsölsz az egyedüllétet.

Mire az arcod ráncaihoz érsz, levelező programodat türelmetlen kéz püföli. A főnök felejtett el valamit rád bízni? Mérgesen törölközöl a rücskös frottír simábbik felével, hogy feligya a

habot, amit nem söröskancsókról seper le a csapos rutinos mozdulattal, hogy elhidd, megmérte! Miért is ne? Mire elveszed a szádtól az alján nem lötyög semmi csak a hab, mint most a kád alján. Oszlik a gőz, szidod az anyját, annak, aki feltalálta -, de miért nem mobilodon hív, ahogy szokta?

Beballagsz nyirkosan, a gép megőrzi, azt nem teszi le senki 2 perc alatt. Ha kijelződön még szám sem marad? Inkognitó?

Nem, a gépen visszanezedsz, ki lehetett és miért? És miért éjjel?

Kártyázni hívnak vagy fontos közlendő? Vagy csak a barátnőd a régi barátság megszokásából egy hét késéssel olvasta mélyeidet?

A szkájpön sorok futnak válasz nélkül, az msn ugrál a tálcáról az asztalra, mintha teríteni akarna!

Zsong az éjszaka, miközben a szemközti ablakokat szemérmesen lehunyják. Ki sem mész a szobából, törölköző a fejedre vagy a válladon, fel sem öltözől.. minék! A web-kamerát tegnap lerántottad! Na, ebből sem lesz semmi - se éjjel, se nappal. Állsz, mint a határon, a vámvizsgálaton átaraszolva. Régen volt, már meg sem szólít, csak int, leszokott arról, hogy szalutáljon. Fehér sapkában a hold, félrecepva, arcán két sötét szemgödör aszimmetrikus valószínűtlenséggel. A határbódé egy másik, egy alacsony ház kidőlt sarka.

Ebből látszik, hogy félálomban vagy, amikor egy hang felberreg és meg is szólal. Tagolt, nyugodt, kedves. Ismeretlen ismerős, mintha száz éve ott ülne a szobádban. Csacskaságokat kérdez.

*

A következő estét már várod, pedig napközben nem történt semmi, kifizetél egy számlát, letettek egy csomagot melléd a földre. Kit érdekel, fel sem bontod, a főnöknek hozták, minden főnöknek hoznak csomagot. Minden főnök kap naptárt, névjegyet, üdvözlő lapot, italt.

Felzúg a gép, a dallamot várod, kattintasz gépies sietséggel.

Hetek telnek szkájp-egyformaságban bűg a hang. Betartja a menetrendet. Kilenc óra tíztől éjfélig, akkor heves horkanással

kimúlik, téged sötétben hagyna, ha a képernyő nem villódná. Áramlanak beléd a hírek, felhasította, kibelezte, kirabolta - villantott egyet, mert celeb és neki villantania KELL, hogy még két napig írjanak róla, mielőtt megöregszik, és a ráncait számlálják a kritikusok. Mire koporsóba tennék, úgymint elfelejtik - nem úgy a macsó borostás arcot, a molyette filmvásznon. Százéves, hatvanéves, ötvanéves - szegény! - kilencvenöt éves korában, álmában. pedig valamelyik világháború előtt délcegen ült a lován, énekel a katonáknak... Vagy asszony létére egyenruhában - nadrágban, még hogy szoknyában! Attól a daltól mások lelkesen húszévesen a halálba! De ő kilencvenöt évesen otthonában, tegnap vagy tegnapelőtt, egy hete - már el is temették. Bejelentette a család?

Ez a hangulat esténként megtörik, felzúg, csörög, dörömböl - itt van a szobában vagy váratlanul elhallgat, négyszáznegyves hiba. Nála hatszázhetvennyolcas? Biztosan!

Egy este jelzi, hogy a városodba jön, te kiegyenesítenéd a sztrádát, hogy kétszázal! Vagy vonattal? Esetleg repülővel? Kimenjél eléje, igen, vörös rózsa lesz a gomblyukában. Felismered biztosan, a nick neve "szálfa" vagy "jegénye" - te már érzed!

Bizseregve ülsz a kocsiba, előnt a meleg, izzadsz, lehúzd az ablakot. Fázol, felhúzd az ablakot.

Bekanyarodsz. Érkezési oldal, bőröndöket húznak görnyedten, félig lehajolva, dörömbölnek.

A karján ballonkabáttal, puha kalapban kilép és te elájulsz.

Nem, nem az esküvői szmoking, fehér szegfűvel, mirtusszal, mit tudom én mivel, rég volt, de vörös rózsa a szivarzsebből. Pecsétgyűrű és karikagyűrű. Az órájára néz, zavartan hunyorog, elmenne melletted, de elállod a járdát. Jegénye - suttogod, Józsi lehet vagy már Joe, igaz, nem félszemű, a kalapba takarná az arcát, a ballon a karján, nem lehet felhajtani a gallért.

Megdermedsz a feltörő felismeréstől. Tíz éve megunt férjed - kóbor szoknyák mellől? Nem, a második feleségtől egy napra elszökve!

És pont a te nick nevedre kattintott a szkájpon.

Elhatározod, a számítógépedet is kidobod az ablakon, ahogy a borgőzös, félig röhögő, félig megszeppent arcával - tíz éve az ajtón, hogy soha többé!

A bizsergés dühvé vörösödik a nyakadon, ő lelombozódik, nem jött össze. Másnap az unalmas borzas asszony nyit ajtót - mert holnap szabadságon lesz.

A szálloda megél nélküle is, holnap, ott egye a fene, nem éjfélkor jön haza!

Igaz is, a szkájpról már letiltották. Szégyellnie kellene magát? Vagy kinevetni? Vagy őt neveti ki a volt felesége, akit "liliomszálként" nem ismert

meg.

Igaz akkor sem ismerte igazán, amikor szűz volt, még szűz volt a nászéjszakán, de ő egy felesel többet ivott. Koccintott a cimborákkal.

És azután minden este!

MŰEMLÉKEK ÉJSZAKÁJA

- Most elérkeztünk a Hűvösvölgyi út 116 elé. Ez a híres Lipótmező.
  - Ugye, Szondi Lipótról neveztek el?
  - Téved, kollégina. Róla semmit nem neveztek el itthon, talán azért, mert világhírű - szólal meg a volt a főigazgató. A hold ismét a felhők mögé bújik.
  - Egy kocsmárosról Göbl Lipótról – folytatja a bemutatást az idegenvezető.
  - Elég bajunk van az alkohol-betegekkel is, nem lehet véletlen a Lipótmező elnevezés - véli az osztályos orvos, aki egy betegsoportot kísér a nosztalgia sétán.
  - De az intézet nem ez volt a hivatalos neve, utoljára Országos neurológia és Pszichiátriai Intézet volt a neve, röviden OPNI. De volt Ideg-Elme...
  - És miért nem megyünk be?
  - Látja, itt van értelme a Szondi tesztre rákérdezni. Nézzék meg jól a lakatot, nem látnak rajta arcokat? Melyik szimpatikus?
  - Az egyiket felismerni vélem... – szólal meg egy középkorú hölgy.
  - Nézzék meg jobban ezt az óriási lakatot, több arcot is felfedezhetnek.
  - Ki ez a nő?
  - Horváth Ágnes, de az ő nevét nem érdemes megjegyezni, mert nem alkotott semmit.
  - Még egy férfiarcot látok, elmosódva, a női arc mögött.
  - Ő Molnár Lajos. Hallott róla valaki?
- Mély csend. Egy kuvik hangját hallani távolról. A hold újból előbukkan.
- Ezek miatt nem mehet be senki, kivéve engem, aki átmegyek akár a falon is.
  - Ki volt ez?
  - A néhai főigazgató.
  - Akkor kié a három arckép?
  - Azoké, akik a lakatot elhelyezték - válaszol az idegenvezető és felemelkedik a felhők fölé.
  - Nem ők azok, akik odabent tartózkodnak?
  - Maga, bolond, asszonyom! - szólal meg udvariasan az egyik beteg.

DUZZADÓ IFJÚKOR

Merev sziklafal, alig repedések. És mégis a kötőrőfű és más port megkötő, vékony, fekete humuszon lakó kövér kövirózsák szegélyezik az alig ösvényt. Néha a kezünk húz felfelé, másszor a lábunk taszít felfelé. Nem nézünk magunk alá, mert elhagytuk a méretarányokat, amelyek testünk hosszának többszörösei. Mélység tátong alattunk.

Úti célunk a barlang, tulajdonképpen csak egy üreg. Még fiatalok vagyunk, nem észleljük a szikla érzékiségét. Csak hajt felfelé, kissé veszélyes, ma már tudjuk - olyan, mint az asszony teste. Olykor a követ is átöleljük, hogy izgatottan megpihenjünk. A szikla valóságos, a dolomit kemény, csak néhol omlik és áthaladunk, mint a bűn görgetegén. Valahogy felértünk. Benéztünk a barlangba, a fal nyolctizedénél. A testarányok szerint csókos száj vagy szemüreg, de küklopszé kell, legyen - páratlan.

Még akkor nem volt szennyes hajlék, nem voltak elhagyott műanyag palackok, amelyek mint szilikon mellek meghamisítják a világot.

Szerintem még mindnyájan élnek, még mindnyájan élünk, aki lentről felfelé haladtunk. Ma már nem szédülnénk talán, ha a szájától a mellek kétharmadán át, az altest harmadába harapnánk.

Felcseperedett előttünk és a sziklák peremén a Loreley egyáltalán nem sellőteste csábítana, pedig itt víznek nyoma sincs. Levegő-folyamok úsznak alattunk és olykor piszkos felhők alkotnak szigeteket. Azóta már megtapasztaltunk nagyobb magasságokat. Kiderül, hogy nem mind lebegnek, mint a gyerekkor álmai. Meg kell dolgozni értük, alacsony gyalogfenyők maradnak mögöttünk, mint alantas, tüskés szerelmek.

Szerelmek? Sérelmek és gyorsan ellihegett szeretkezések, amikor még nem tudtuk, hogy az ölelésben tovább kell fürödni a megtisztulásért. Most már tudom a fiúk elmaradtak és a barátságok elenyésztek. Leányfolyondárok és asszonyörvények húznak le s fel. És elválasztanak a barátoktól. Az ifjúság ajtaja becsapódott mögöttünk. Pedig valóságos sziklán másztunk. Béci fűrgén, elől, mintegy mutatva az utat. Józsi, Béla és Laci.

Laci, aki a szikla tövében elásott pisztolyról álmodott, mint a kalózok kincséről - egyik sem került elő!

Az később lehetett, amikor a kék szemű kacérság a silány talajon sínylődő bozót, a csersuhángok közül elő-előbukkanva csalogatott. Csókok ígérétevel és az ég kékjét meghazudtoló tekintettel.

Milyen sápadt a hazai ég, olyankor nyáron, amikor a szoknyák harangja - a rég levirágzott kökörcsinek szöszös tövei mellett, amelyek ilyenkor beleolvadnak a sziklagyepbe – oson. A tavaszi virágok szomorúan gubbasztanak, szintén rejtőzködve, figyelmes szem kell, hogy megőregedve, elszáradva is felfedezzük bennük a tavaszt. Így járnak ifjúkori szerelmeinkkel is.

Mert kutatjuk ma már és ma még az asszonyok barlangját. Napfényben és félhomályban.

De végül is feljutottunk, elvégre csak szikla volt. kemény talaj, ahol megvetettük a lábunkat, hogy aztán körülnézzünk a tájon.

A női test sikamlós, mint esőáztatta szirtek, puha az érintése, mint a csalóka medúzák teste és olykor ugyanakkora foltot ejt rajtunk a romlottsága, mint a medúzacsípés. Azóta jártunk tengereken, kikötöttünk sóvirágos szirteken. Melyek, könnyeznek, mint az elhagyott asszonyok, a halászok barázdált arcú özvegyei. Mintha csak a pókok hálóját javítanák göcsörtös kezükkel.

A szirt magában áll. Áll ma is, megpillantjuk a horizonton. Reumás ízületeinknek, bütykös lábunknak nem akarózik felkapaszkodni sehová.

Mamuszt hordunk, melengető házikabátot.

És ha belemarkolunk, homokba, agyagos vagy humuszos földbe, csak azért tesszük, hogy előttünk az távozók koporsójára szórjuk: legyen neki könnyű föld! Legyen neki könnyű! - mondjuk - de meggondoljuk, hogy ez éppen annyira nem igaz, mintha most is a szikla alján állnánk. És hogy éppolyan áthatolhatatlan a kerítés tornyosul közöttünk, mint amin átmásztunk. De nem sietünk, hogy felmagasztosuló sziklafalon feljussunk az égig.

A szikla még áll, de a hajléktalanok nem olyan romantikus lelkek, hogy meghódítsák! Inkább elvackolnak, bűzös sebeiket legyek kerülgetik. Tengődnek, rongyaikat nem is cserélve, míg le nem foszlanak róluk, ahogy az álmaik.

ZÖLDDIÓ RUMMAL

Soha nem jut eszembe a régi kalandom, ha történetesen nem bontjuk fel a zölldiót, amit Mariska néni lánya hozott be arról a fáról, amit én nevelgettem.

Felelős kecskepásztor koromban történhetett?

Már megengedték, hogy a kalapáccsal meglazítsam a vasat, amelyhez a láncot erősítették és odébb újból leverjem, de jó alaposan, mert a kecske erős állat. Odébb akkor vittem, amikor körben lelegette a füvet. Vendégek jöttek. Egy bögyös rokonlány, persze a vőlegényével. Hámoztam neki a félérett diót, hogy édes legyen, ne kesernyés. Szép fehér gerezdek. Közben egy kicsit közelebb merészkedtem hízelegve. Hozzám ért a feszes, fiatal melle, ahogy etettem, a karomat véletlenül rajta felejtettem. Éreztem a mellbimbóját is.

Na, nem, akkor még csak a dióbelet hámoztam, de már inkább a lány életteli idomaira figyeltem, a dió csak kellék volt, bár szívesen adtam.

A zölldió rummal idevarázsolta, bár az alkoholtartalma éppúgy elpárolog, mint az évek. Egy percig még megidézi az aromája...

Alig ettem meg néhány szemet – nagyon szeretem, be kell vallanom, cukor és cukorbaj ide vagy oda – amikor csöng a telefon. Barátom öccse telefonált, hogy násznagy.

Egészségedre! – válaszoltam neki!

Hát azt hiszed, hogy ezért felhívlak? A kocsim lerobbant, defektes, a motor nem indul, lekéssük az esküvőt.

És én?

Neked van kocsid és végre valakit otthon találtam.

Hol vagy most?

Mátyásföldön, de az esküvő Ecseren lesz és vár a fiatalpár, nekik nincs még autójuk, az apja legfeljebb szekeret hajtott életében.

Gyere ide a kociért!

Mivel? Gyalog?

Akárhogy is, ha megbüntetnek, ha nem, menni kellett. A menyasszony kényeskedve emelgette a kölcsönzöből hozott ruhát, a földig ért. A földet söpörte, olykor rá is lépett, nem illett rá a flancos öltözék, amit úgyis csak egyszer vesz fel valaki. Furcsán mutatott nagy hasával és az arca előtt fátyollal, amit elfelejtett felhajtani. Bepréseltük a kocsiba. A násznagy vezetett, megúsztam.

De nem akart hazahozni, inkább tőlem várta volna el, hogy az étterembe szállítsam.

Ne tolj ki velem, már az esküvőn is ittam, már nem maradsz le semmiről.

Csak erősködött. Végül azt mondtam:

Adok neked taxipénzt, majd a menyasszonytáncból megadod!

Jaj, a menyasszonytánc, ki fog kalapozni?

Ez az én gondom?

Végül hazakerültem, a kocsi is.

Ma már kevésbé lennék rámenős vagy csak határozottabb lettem. Az esküvőn felcsíphettem volna valami spicces babát, de ahogy felmértem a választékot, lemondtam róla.

Udvaroljanak a nők, amikor elviszik a hajkefét és fogkefét, dedikálok nekik egy példány legújabb könyvemből. Mindig van új kötetem, törjék magukat, ha jövődöbéli Kossuth- és József Attila-díjas művészre fáj a foguk. Ezért sem nősülök, a gyerekek nem hagynának nyugodtan dolgozni. Írni és szerkeszteni.

Egy hűvös, hivatalos dedikációt azért minden nő megérdemel.

Nem hagyott nyugodni a zölddió, pedig teliettem magam, a tortából meg csomagoltak nekem.

Már megengedhettem magamnak, hogy egyszer egy héten bejárónőt fogadjak, akik morogva szedte össze a zoknikat és az alsókat, majd bekapcsolta a mosógépet. Vasalni egy hét múlva fog.

Ő a Mariska néni lánya, ő hozta nekem a zölddiót.

Kalandom, kecskepásztor koromból egy év múlva váratlanul folytatódott. Piroska az egykori menyasszony, akinek hámoztam a frissen levett dió beléről a keserű hárttyát, komolyan kikérdezett, milyen a bizonyítványom, milyen tárgyakat szeretek. Éreztem a távolságtartást. Megkomolyodott ő is, igaz, én is.

A dióhámozásról szó sem esett. Átfutott az agyamon, hogy egy idegen kis

poronty játszhat majd, formás, meleg mellével. Neki fog a bimbója izgalmat okozni, persze másképpen, mint nekem.

Piroska, Piroska. Azóta nem láttam, hogy jöttek Mariska nénit, a rokont meghívni keresztmamának. Lehet, hogy valami mégis megmaradt bennem a bizsergető emlékből: a kalandból.

Máig csodálom a hormonok játékát, amióta kisbabát várt, csak a gyereket látta bennem, nem a szerelmes, érzékeivel feléje forduló, először szerelmes, rövidnadrágos férfit.

Piroskának persze nem volt sietős az esküvő. Akkoriban nem volt divat közel engedni a vőlegényt esküvő előtt.

ZÁTONY

– Hogyan magyarázod azt a tételt: akit még nem fejeztek le, nem tanul abból, hogy másokat lefejeztek. Viszont, akit már lefejeztek, az sem tanul abból, hogy lefejezték.

– A francia forradalomra gondolsz? A forradalom felfalja a saját gyermekeit!

– Nem egészen. De ez az alap, amiből nem tanulnak.

– Hogy értsem?

– Ami megkövezést illeti, senki sem kérdőjelezi meg, senki sem mondja: az vesse rá az első követ...

– Bizony rég volt.

– De a gyakorlata velünk él a huszonegyedik században.

– Hogy lehetnek emberek a média korában - évezredek elmaradottságban?

– Látod, erre vonatkozott az a bizonyos felvetésem.

A berendezés viszonylag kényelmes. Bőrgarnitúra. A titkárnő - nem a virtuális -, behozza a kávé. Nem a neten rendelték, mint a pizzát és nem is valami automatába dobálták a pénzüket.

Pedig a vezér, az elnök-vezérigazgató, falun nőtt fel. Még az utcára is emlékszik - a második konyak után. Békebeli iroda, testközeli és legenda-élmények lakják.

– Az utca közepe táján volt egy kút. Közkút, de ne arra az öntöttvas micsodára gondolj, amelyet a gyerek hiába próbált teljes testsúlyával ránehezedeve... Szóval csak a felnőttek tudták kezelni.

– Valami forrás volt az utcákonban?

– Kerekeskút, de valamikor gémeskút lehetett, csak időközben lesüllyedt a talajvíz szintje.

– És?

– Bedeszkták.

Ittak még egy konyakot. Megint elvesztették a fonalat. A vendég a falusi házakat emlegette, a tornácot.

– Miféleképpen az utcára merőleges tornác nem ért ki a járdáig. Talán eléje építettek a tizes-húszas években, igaz, nagykapu sem volt az épület alatt. Azok úgy épültek régen, hogy felette volt szénapadlás.

– És a kút?

– Az régi történet. Ami az én időmben történt, szerelmi háromszög. A kicsit nehezen mozgó öreg feleség, az akkor még ropogós legkisebb húga és az öregedő suszter, aki a tornácról nyíló műhelyben dolgozott.
– Kérj még egy konyakot! Az előbbi susztert valamikor asztalosként emlegetted.

– Micsoda memóriád van! Én ebben az irodában lassan elhülyülök. Látod, a lefejezéstől és megkövezéstől visszajutottam a szinegelésig. Mint a macskakölyköt...

– Azt vízbe fojtják.

– Igaz, akkor nem tud karmolni. bár akkor még tehetetlen, nem küzd meg az életéért.

– Mint a lefejezett társadalom.

– Az, társadalmi mértékben. De itt csak a suszterlógott a mestergerendán. a két asszonya talált rá, amikor megjöttek a boltból.

– Az öregasszony biztosan lemaradt a húga mögött.

– Tévedsz. Ősz volt, sánta is volt, tőpörödött is, de szedte a lábát. Máig sem tudom, hogyan csinálta... Viszont a boltban folyt a terefere. A boltos aprólékosan kikérdezte a vevőt. A többiek, akik mögötte álltak a sorban, bekapcsolódtak a beszélgetésbe. Ez volt a falubeli hírek forrása.

A mamára, az asszonyok immár néhai, de közös anyósára, meg a kútra terelődött a szó, arra, hogy bedeszkázták. A fából készült kájájára szögezték ácsszöggel a vastag pallót. A pléhbögrét viszont ott felejtették... Láncsal rögzítették.

– A múltkor zománcos bögrét emlegettél.

– Rég volt, ki emlékezne arra pontosan. Az történt, hogy a kútba ugrott asszony fia felkötötte magát a mestergerendára.

– Valaki a kútba ugrott?

– A suszter anyja ugrott a kútba, lehet akár száz éve.

– Ő sem küzdött.

– De ez nem társadalmi méretekben történt. Mi itt a civilizációnk egy szigetén élünk. Ez a fotelgarnitúra báró...

– Nem mondd! Olyan régi?

– ...a báró hogyishívják után a nemzeti vállalat, majd az állami vállalat, most az érté igazgatói szobájában áll...Egy ideje itt, ezen a vidéken már nem is akasztanak.

– A civilizációs szigeten?

– Hozatok még egyet, mielőtt a történet zátonyra futna.

Az igazgató csönget Paulának, a titkárnőnek.

- Rómát, az ókori birodalmat elsöpörte a népvándorlás.
- Várom, mikor kanyarodunk vissza a történehez – szólal meg a vendég, amikor a konyak elfogyott a pohárból.
- Az akasztott ember az öngyilkos társadalomról jutott eszembe. Mi - itt a kényelmes fotelben - nem halljuk meg a kapitóliumi ludak gágogását.
- Lehet, hogy csak mi gágogunk.
- Lehet, de a barbárok jönnek!
- Jönnek. De mi igyunk még egy konyakot, mielőtt egyéni sorsunkat rendeznénk a veszedelemben...
- Rendeznénk? Kivándorolsz Európából.
- Dehogy! Arra fáradt vagyok. De a történet fájdalmas emlék. A suszter ugyanis az apám volt, a nagyanyám ugrott a kútba. Én beleugrottam az Unióba...
- Az ital beszél belőled!
- Mondtam, hogy igyunk még egyet... Paula kérem! Még két konyakot, mielőtt megváltanánk a világot.

FÉLTETT CSALÁDI TITKOK

Az anyák, nagymamák mindig bölcsen hallgatnak, amikor hallgatni kell.

Bezzeg az elvált asszonyok klubja, különösen azok, akiknek vaj van a fején, azok voltak a lehangosabbak.

Összetartottak, egyetlen okból. A férfiek testvérek voltak, ki ezért, ki azért elvált, tőlük. Vagy ők váltak el? Vagy formálisan el sem váltak. Pedig minden családban vannak fekete bárányok. A legendák terjednek és a rosszindulat századokat túlél. Az erény? Ez a szó már a szótárból is kikopik, annyira divatjamúlt. Megkapja méltó büntetését a feledést!

Nem telt el egyetlen nap sem, hogy a férjüket nem csepülték volna. Ha éppen nem találkoztak, ott a telefon. Képzeld! És már jött is a szóáradat.

Pedig nekik lett volna takargatni valójuk! Ilyen történet az egy szál zokni.

Gondold el kedves fiam, aki már egyik verziót sem ismerheted meg hiteles forrásból – rajtakapni valakit, aki zoknira vetkőzött! A forrás – akitől hallottam - persze nem volt hiteles, az elvált asszonyok klubja már csak ilyen, egymásra is féltékenyek voltak. Sosem tudtad, hogy ki, éppen kinek a pártján állt. Kinek a szemszögéből nézte a történéseket.

Én is csak hallottam, rokonaimat jórészt nem ismerhettem. Igazmondásukat sem. Aki nem halt meg, mielőtt találkoztunk volna, elszelelt. Legalább megszabadult a feleségétől is.

Szóval, vannak, akik itt maradtak, vannak, akik hazajöttek, vannak, akik elszöktek, mint a vándorcirkusszal. Pedig még nem is jutott el az elbeszélés a háborúig!

A festő a vázlatfüzetével jár, járja a világot, az utcát - és hamisít -, ahogy az író is elbánik a hőseivel, gyurmafigurákat készít belőlük, úgy alakítja, ahogy neki tetszik. Márpedig ez éppen olyan, mintha bibliai vagy történelmi tablóra saját magát és a kortársait pingálja valaki, akár rejtőzködve, akár magában a főalakban. Ha szerényebb, statiszta a modellek közt, esetleg járókelő a tömegben. Persze lefesthetné forradalmat, amiről halványlila fogalma sincs!

A pletyka is éppen ilyen, a történet az egy szál zokniról. Városi vándorlegenda, csak azt nem tudom kényelmes-e vajon, amikor a férj

elutazik valakit az ágyába fogadni, akinek a lábán még ott bűdösödik a zokni?

Azt kérdezed, mi köze a zokninak a családi kapcsolatokhoz. Várd ki a végét!

Az Óperenciás tenger valahogy mintha ködfüggőnyt eresztett volna ránk. Vasfüggöny volt a javából, de ma is létezik, légiesített határok és Schengen ide vagy oda. De utazni kellett, hivatalos ügyben, amelyek nem túrnek halasztást.

Nem tisztelik a mézesheteket sem.

Ha valakinek egy saroknyira lakik az anyósa, bizony kellemetlen helyzetbe kerülhet.

Nem újdonság, fiam, a te feleséged sem tud főzni, így gondolta ezt a nagyanyám is. Mit várhat egy festőművésznőtől vagy kékharsnyától? Ki tudja, lesz-e akár egyetlen menyem, akinek jól áll a kezében a fakanál? – gondolta magában.

Fiam, figyelj kicsit rám, a fakanálról beszélek és a partvisről. Szóval, az egy takarítóeszköz, kevésbé eu-komform, szőrös feje, piros nyele van, a német neve szakállás törlőt jelent.

Azt mondom, feltartalak és elkalandozom a témától, szaftosabbat vártál tőlem, különben már itt se lennél, látod, ezért fűzöm az oktatásaimba a várakozásaidat, mint nagy írók a késleltetést.

Így gondolkodott nagyanyám, az egyszeri anyós is a menyé főzési tudományáról, és felkerekedett egy kislábassal, benne csirkepörkölt nokedlivel. Ráadásul kulcsa volt a fia lakásához. Néha kitakarított agglegény fia után.

Sietsz? Hová sietsz, édes fiam? Hadd meséljem el végre, ne szólj folyton közbe!

Egyébként nem hiszem el, hogy zokni volt, rajta, mert azt más értelemben használják - zokniban lábat mosni! De a mai édszes világban, légy óvatos, fiam, ne feledd, lehet, hogy tegnap egy biszexuálissal! Nem a bicepszéről, meg a konditeremről akarok előadást tartani, fiam.

Hadd térjek vissza a történethez! Pirulós volt az ifjú ara, menynek is zsenge, a férje egy héttel az esküvő után persze, hogy üzleti útra... Ne szakíts félbe, ha ennyire sietsz! A Duna-part lépcsőin és is találkozhatott volna vele, de hogy a fia lakásában találjon egy idegent. Hogy gondolod, fiam, én nem sétálgattam? Persze, hogy nem a nagynénémmel sétálgattam, aki már akkor lehetett vagy hatvan! Egy fiatal nadrágkosztümös szalmaözvegygel. Hogy mi a jó abban, ha

valaki a Duna-parton, a legelső lépcsőn csókolózik? Szegény fiam, éreztél már jól magad nővel valaha? A ti korotokban a dolog megtörténik és a nevét is elfelejted. De akivel a Duna-parton sétálgattál, még öreg korodban is emlegeted!

A nagynénikémet, lakásban, igen, a hálószobában, találta neglizsében. Említettem, hogy kulcsa volt a lakáshoz. Az ifjú asszony pirulós és szende volt. Hogy tüzes volt-e? Honnan tudjam? Már a nagybátyám is régen meghalt, odakint. Hogy miért harminc évvel az eset után disszidált, ki tudja? Hogy mi az? Engedély nélkül távolmaradt! Nem, nem a lakásból, a családi fészekből, amiért a te feleséged haragszik, ha kocsmázol, fiam!

Minek is mesélem, hiszen az öreg szüle is szégyellte elmondani, mégis mindenki tudott róla a családban! Az a fiam még akkor sem tudta meg tőle, amikor a nyakába szedte a lábát és átkelt a Rábán, a Fertőn, vagy az Óperencián? A nagyanyám tudott hallgatni.

ÜZLETI LÁTOGATÁS

A kis emberke kalapot hord, beillene akárhová a magyar Alföldről Mongólián át, bárhová. Kalapot hord, de minek. Senki nem hord kalapot. De ő megmutatja, hogy ő hordja a kalapot. Megmutatja az asszonynak, hogy ő hordja.

Ha az asszony a közelben sincs, mert az irodában van a kalapos kis ember, akkor is hordja.

A kis ember erőt mutat fel. És goromba. Nem küldik haza, pedig megérdemelné. Tartós kiküldetés. Nem kevés fizetésért. Reprezentálni kell. Azaz kellene. De a kalapos kis ember alkalmatlan. Igaz, van műszaki végzettsége, de modora, az nincs, kérem.

Most mit csináljak veled, van két gyereke. Az egyik ugyanígy hordja majd a kalapot.

Nem arisztokrata. A dél-alföldi paraszt megszokta, hogy ő hordja a kalapot, az asszony engedelmeskedik. Mindig emelt hangon beszél veled. Érezze, hogy ő az ura, ő hordja a kalapot.

A szolgálati lakásban is.

A szobában öten vannak. Az asszony, a két vendég, a nyitott ajtóban az egyik gyerek, az örökös. A lány odakint sirdogál. A kis ember a szoba közepén áll. Az asszony kiviszi az érintetlen poharakat, benne a sör és az üdítőt. Az egyik vendég vezet.

A két férfi lesüti a szemét, nem mer az asszony szemébe nézni.

A kis ember hordja a kalapot. De most meg sem mer szólalni, mert a két vendég szótlánul feláll, csak az asszonytól köszönnék el.

A két vendég egyike üzletfél, a másik a kalapos ember főnöke.

Csak az asszony vörösödik el.

A kis ember csak áll a szoba közepén. Ő viseli a kalapot és nem érti a helyzetet.

A SZALMA ZIZEGÉSE

Olyan igazi, semmirevaló, szürke nap volt, amikor semmi sem sikerül. Otthon felejtettem a dossziémat. Előző este túl keveset nyomtattam a biankó szerződésekből, amelyekbe csak a nevet és címet kell beírni. Ügyfeleim leginkább idős özvegyasszonyok voltak, akiknek kevés volt nyugdíj a megélhetéshez. De voltak egészen fiatalok is, diákok, vidékiek, akik albérletet kerestek.

Az idős emberek bizalmatlanok, nem merték befogadni azokat, a hirdetésre jelentkeztek volna.

Jó kifogtam, egyik ügyfelem ragaszkodott a hat hónap kaucióhoz, a szokásos három hónap helyett. A szerződésben számmal és betűvel szerepelt a három hónap. Hiába vettem elő a laptopot, és írtam át mindent a kívánsága szerint, neki azonnal kellett a szerződés. Délutáni ügyfeleimet majdnem lekéstem miatta.

Nem is ebédeltem, kávé sem ittam, egész nap egy kiflin rágódtam.

Előző napokban jelentkezett egy vidéki lány, akinek megbízható házinéni kellett. Végigautóztuk a várost.

Átlagos nő, középtermetű vagy inkább alacsony. Nem tenyeres-talpas. Haja világosbarna, szeme se kicsi, se nagy. A szivárványhártya, vagyis a szeme színe szürkés, rajzolata elmosódott.

Egyetlen ismertetőjele az orra melletti bibircsók. Pedig fiatal. Városi családban nagylány lenne. De faluról jött, lehet vagy tizenhét. Hogy akkor, amikor a banda a cséplőgép mellett, vagy máskor? Kíváncsiság vagy a legény hevessege? A kazal, csillagos nyári éjszakán illatos, a vér hevesen lüktet. A legények nem is akarják fékezni a vágyaikat.

Nem kérdeztem, ingatlanközvetítő vagyok.

Magától mondta el, hogy az előző albérletből mennie kellett. A három hónap alatt minden éjjel a harminc körüli fiatalemberrel kellett. Elvárta. Az albérleti díjat persze elkérte.

Megalázó volt, hogy időnként idegen nőket, kifestett, jól öltözött nőket hozott fel, akiket ki kellett szolgálnia.

Beszélt a vidéki életről, amely már nem a régi. Igaz, neki mindegy lett volna. Késői gyerek volt. Apja valami olyat tett, amit vidéken nem szoktak, a városba, egy másik nőhöz költözött. Az anyja - idős lévén - csak a ház körül szöszmötölt.

Amikor a határból hazajött, ugráltatta. Hajnalban felkeltette, tegye meg ezt vagy azt.

Végül egy öreg néni fogadta be az udvari szobába, de ágyneműt hoznia kell.

Nem tudtam volna fuvarozni a kocsimmal. Még sok ügyfelem és sok címem volt. Kevesen foglalkoznak albérletekkel, pedig sok özvegynek nagy a lakás.

Felajánlotta magát, neki mindegy, úgysem érez semmit, csak hálás. Nem fogadtam el a kialakított összeget, gázt adtam. Otthagytam az öregasszonnyal és a két szatyorral.

*

Be kellett feküdnöm sérvműtétre. az éjszakás ápolónő csak mesélt, mesélt. Leszbikus szobatársnőjéről, akihez egy másik szobából átjött egy nő és fél éjszaka hancúroztak.

Férfi persze nem jöhetett fel a nővérszállóba.

Eljárt a szomszédos kollégiumba bulizni.

Nem néztem volna ki belőle. Megöregedtem, ezek a témák nem érdekeltek, még a szaftos részletek sem.

Berreg a jelzőszerkezet, átment a beteghez és tisztába tette. Elfelejtett neki ágytálat vinni.

Visszajött és a lányáról mesélt, aki most érettségizik.

Lakás kellene. Férfjéről nem beszél, talán nem is volt férjnél.

Nekem időközben jó állásom akadt, az internet amúgy is tönkretette a korábbi üzletet.

Nem válaszoltam semmit, de valami elbizonytalanított.

Amikor ismét a lakáskeresésnél kötött ki, aztán még harmadszor is, jobban megnéztem.

Felismertem. Húsz év múlva nem hasonlított a régi önmagára. A bibircsókra ismertem rá.

SZINGLIK ÉS HÁZASOK

A konyhalányok kedveznek a férfiaknak, a nők úgyis otthagyják a felét, fogyóznak, kényeskednek. Volt egy arc köztük, aki a köszönést sem fogadva, megrakta a tányérokat norma szerint. Úgy mosogatott az ebédeltetés során, mint a saját konyhájában, amikor szabadnapos a cseléd. Nem is sejtettük, hogy előfelvételes.

Mindent megtett a karrierért. Furcsa a származása. Apja valami lecsúszott úrféle, elvett egy munkáslányt, akinek a szülei

természetesen parasztok voltak. Két gyerekük közül a fiatalabb, a lányuk Eszter, mosogatással kezdte. Volt egy bátyja is, akivel kapcsolata egyre lazult. Egyik szülő sem élt már akkor, amikor földek belesüllyedtek a téeszbe.

A két testvér - a virtuális örökösök - útja elvált egymástól.

Bátyja ott maradt téesz-parasztnek, de megunta és gyárba ment dolgozni.

Ő is letehetette merőkanalat, letelt az év, albérletbe ment és járt a főiskolára.

Nemzetközi osztály volt és valahogy a külföldi munka, a szocializmus és az erkölcs kapcsolata nem nagyon izgatta.

Az egyik hallgatónak derengeni kezdett, hogy egyszer nagyon berúgott. Mit berúgott? Az egész tábor. És volt egy lány. Dereng neki, a folt a lepedőn, nem is emlékszik sem a szüzességére, sem az esetleges vonakodására. Nem, mintha rutinból tenné, provokálta.

És lám, most itt ül a nagy auditóriumban, jegyzetel, nem ismeri meg - vagy csak úgy tesz, mintha nem látná? Annyira részeg lett volna?

Emlékszik még, hogy nyaklánc volt egy kereszt, egy szív és egy horgony. Nem tudta megkérdezni a lánytól, ez mit jelent. Helyette azt hazudta: "Ich liebe dich" - a lány csak megszorította a karját és még közelebb nyomta a mellét, emelte a csípőjét.

Esküszöm tők részeg volt, hogy lehet, hogy most ilyen pontosan emlékszem a két-három éves kaland részleteire – csodálkozott.

A színháznál is találkoztak művészbejárón kijött hozzá valaki, futólag megcsókolta, átadott valamit, a lány elindult a főbejárat felé. Bár nem volt kíváncsi a darabra, vett egy jegyet. Eleinte nem is értette a pénztáros. Ő felemelte előbb a két ujját, majd az egyiket, jelezve, hogy egyedül van.

A pálmafák alatt a homokos part kifutott a tengerig, sőt bele a tengerbe, ahogy a hullámok táncoltak, mintha tschardascht táncolnának. Ismerte a táncot is, a tengert is. A férfi négy évig tanult Magyarországon. Most meg merte szólítani a nőt, bár a nevére sem emlékezett. Megszólította, pedig itt jobbat is kaphatott volna. Sportos alakja nem árul el semmit abból, hogy közeledik a hetvenhez.

A nő ismét közömbösen válaszolt, valami férjről is szó esett, meg a kertről. Most szüret után, meg a krumpli behordása után ráér tengerparti utakra, gyógyfürdőre. Szeret utazni. A férje szinte megnémult, ahogy haladt előre a betegsége.

A kaland nem került szóba. Az asszony viselkedése elárulta, hogy nem lehetett szerelmi házasság, csak a gyerekeről beszélt az asszony. Mit kérdezzon elsőre egy rég nem látott, de már férjes asszonytól? Amikor a gyerek életkora került szóba, a férfi rosszat sejtett.

Megizzadt, homlokáról az ornyergén végig gördült a kezén kötött ki egy nagy izzadság-csepp!

Feszélyezte a helyzetet. Önkéntelenül a nőket figyelte, lányokat, asszonyokat, szingliket. A formás fekete hajú nőket. A híresen temperamentumos spanyol nőket.

Udvariasan elköszönt. Mint nőtlen embernek volt rutinja az ismerkedésben.

A nő szerencsére hazautazott, többé nem találkoztak.

A nő, Eszter, az egykori diáklány, sem érzett semmit, az sem jutott eszébe, hogy nem volt nászéjszakája, csak ez az elszett kapcsolat. Arra jó volt, hogy dicsekedjen. Ő már felnőtt nő! Ennyi volt.

A barátnőivel is más témákról beszélt, a férje csak akkor kerül szóba, ha a lányok rákérdettek.

– Hogy van szegény férjed, nem aggódsz?

– Azt mondták javul a sugártól – válaszolta Eszter, aki a nyugdíjas csapattal utazgatott, akár évente többször is. Csak ezek az utak érdekelték, gyerek már nem, unoka még nem volt a háznál.

– És ki látja el?

– Ki, hát a lánya. Megérdemli, elvégre az apja! Az apja is ott volt, amikor a gyereket csináltuk – vágta rá Eszter erőltetett közönyösséggel. Érezte, hogy elpirul.

Elhallgatott. Röstelkedett, de elhessegette és a következő útra gondolt. A lányok Rómát emlegették. Ő inkább Moszkvát és Szentpétervárt szerette volna látni.

A lányok megöregedve igényesek lettek, a vidéki wellness már valahogy snassz. Mind faluról jöttek, ahogy egymás közt nevetve mondogatták, a tehén fara mellől. Persze, ha más merne ilyet tenni, többet szóba se állnának vele. Lehet, hogy belekapaszkodnának a

hajába. Jó megtermett asszonyságok voltak, a kapálás és a vidéki munka ugyanúgy növeszti a fontos izmokat, mint a sport. Aratáskor, nem volt pardon, haza kellett menni. Főleg a háztáji vagy korábban a munkaegység érdekében.

– Hová menjünk legközelebb? – kérdezte Eszter a többiekhez fordulva.

A többiek szinglik voltak, lelkesen helyeseltek.

– A Lido di Jesolo! – szólalt meg a bőbeszédű Andrea. Utószezonban olcsó.

Vajon nem okoz-e csalódást neki ennyi év után? - gondolta magában Eszter.

Nem volt könnyű három éven belül ismét ablakot, azaz kiutazási engedélyt szerezni nyugatra. Ha volt egy kis pártkapcsolat, lett kék útlevel és benne ablak! Voltak is ott egyszer néhány barátnőjével. Vidám csapat volt, de még inkább bakfisok, mint felnőttek! Már nem emlékszik, kinek volt olasz szeretője, de a sajátjára élénken emlékszik, pedig nem volt nagy szám. Hamar lezavart egy kört, ő meg csak a másodikra jött bele. De volt második!

– Legyen! – válaszolta – De miért nem Szicília?

– A migránsokra nem gondolsz? – szölt hozzá a mindig megfontolt Erzsi, aki majdnem apácának jelentkezett, de első szeretője után letett erről. Sosem ment férjhez és egyre fiatalabb pasikkal járt. Viszonyaiban is számító volt, bár nem a vagyon érdekelte a kapcsolatokban. Legyen kocsi, legyen gyertyafényes vacsora, aztán "hozzád vagy hozzám?"

Az alpesi sípályák nem vonzották őket. Így maradtak a pálmafák, a tengerpart.

*

Valami volt a levegőben. Valahonnan méretes hullámokat hozott a szél. Alig, hogy megérkeztek az Adriára, az idő is elromlott.

Rezegni kezdett Eszter telefonja.

Elhúzódott a többiektől, hogy nyugodtan beszélhessen.

– Mi történt, lányom?

– Egyszer csak hörögni kezdett és a mentők sem tudtak segíteni, Késő volt.

– Pedig az orvosa mindig jókat mondott a kezelésről.

– És mennyi volt a borítékban? – kérdezett vissza a lánya.

Még nem érte el a lelki furdalás, csak a tennivalókra gondolt. Ha nem is volt szerelmi házasság, harmincnégy év nagy idő. Soha nem jutott eszébe a házassági évforduló. Meglepődött, amikor a férje virágcsokorral állított be. Mellékes epizódként élt benne az esküvő.

A férje szófukarságát már egy ideje felváltotta az üzenő-füzet. Sosem voltak bizalmas viszonyban, így még a társalgás is nehézkessé vált. Mi legyen az ebéd és hasonlókra szorítkozott.

A temetést intézni azonnal el kell utaznia. De mit mond a lányoknak, a barátnőinek, állandó útitársainak? Megértik-e? Biztosan nem. Hiszen betegen hagyta ott a lányára.

Ha elutazik, legfeljebb elmarad a bridzsparti.

Úgysem tudott volna odafigyelni.

UTÓSZEZONI ÁRAK

A főszerkesztő megjött Thaiföldről. Előtte a laptükör, ha úgy tetszik "kefelevonat". A lap már az utcán, de a nyomdai példányok ilyen korán még nem érkeztek meg a szerkesztőségbe. Mindenki tudja, ilyenkor még senki sincs bent, még a portás sem a portakulccsal, mert hátul alszik. A biztonsági őr, aki ugyanis nincs, valamelyik szülőszobán most látja meg a napvilágot.

Néhány cikkbe beleolvas, döbbenete egyre fokozódik. Nyikorog az ajtó, belép a szerkesztőségbe Kis Lajos, a legkisebb Lajos.

– Lajos! – ordít. A cigaretta kiesik a szájából. – Lajos! Mi ez fürtelem?

– De örülök, hogy megjöttél. Jó színed van...

– Lajoooo! Nem ezért hívtalak. Mi ez a fürtelem? Hogy jutott eszedbe! A dühtől tájékozva felolvas a cikkből, még a lélegzete is elakad, a mondatok végét nem lehet hallani. Szerencsére Lajos emlékszik a szövegére.

– Magának az téma: egy tisztességben megöszült nagypapa meghal a saját ágyában? Ez téma? Ez magának cikk?

A főszerkesztő cipője túsarkával veri az asztalt.

– Azelőtt tegezni méltóztatott - szólal meg kis lajos szerényen.

Hol az a hóhányó, aki ezt a lapszámot engedélyezte? Nullára zuhan a példányszám!

A hóhányó, vagyis a helyettese, most fordul a másik oldalára, mert mindenki tudja, hogy a titkárnő csak tizenegyre be, addig nem főz senki kávé.

A napbarnított és fitt főszerkesztő az időzónák miatt hajnalban ébredt, a lap azonban nem segíti az átállásban.

– Hallatlan - rikácsolja, olyannyira, hogy megijed a saját hangjától.

– Ki írta ezt a másikat? És a vezércikkre mutat, mintha a legkisebb lajosnak tudnia kellene.

– Te, vagyis Ön szokta a vezércikket írni.

– Ezt én is tudom! De ezt ki kente oda? Olvasni kezdi: az új mászóka minden alkatrésze fából készült, keményfából, tölgyfából...

Hát óvoda ez a lap. Lajos?

– Horváth úr, a főszerkesztő elvtárs...

– Ne dadogjon itt nekem, maga ökö! Válaszoljon!

– A helyettes főszerkesztő úr rám bízta, mert elutazott a felesége...

– És mi az, hogy elvtárs?

– Kérem, azelőtt az volt. Én annyira megijedtem, hogy ez jött a számra.

Kis Lajos megtapogatta hiányzó fogát, negyven éve hordja a zsebében. Egy kis cikkecskéért kapta jutalmul. Az egyik verőlegény lehajolt érte és kezébe nyomta, mielőtt kilökte.

– Legközelebb kettőt vagy hármat tehet a zsebébe.

– Igenis, hogyishívják elvtárs!

– Majd megtudja, hogy hívnak, ha a saját nevét már elfelejtette!

Meghozták a lapot, a küldönc egy üres asztalra lökte a köteget.

– Egy aláírás! - tolt a Kis Lajos elé a papírt.

Lajos szótlanul a koloniál íróasztal felé bökött és kiszaladt a szobából.

Nagy csörömpölés. A szerkesztőség ablaka betört. Kis Lajos behúzta a nyakát.

– Ilyen jelentősége van ma a sajtónak, hogy féltéglával verik be az ablakot?

Az, hogy valaki bentről kifelé hajigálna valamit, fel sem merül benne.

Horváth és a titkárnő jöttek be az ajtón. Horváth megpakolva érkezik. Felnyalábolta a széthullott példányokat a kövezetről és a park bokrai alól. Legalábbis azokat, amelyeket nem hordott el messzire az őszi szél.

FÉLREÉRTETT FÉLSZONETT

Elkészült a vers, tehát megindult a nap. Télen nincsenek hajnali zavaró fények, valóságos történések az ablakon kívül. Gunnyasztó madarak, levél se rezzen, hiszen lehullott, mint a kéziratpapír, a legrosszabb percben. Jó, akkor nem papírra, hanem a képernyőre kerül. A billentyűzet női lelket takar. A legrosszabb pillanatban jut annak is az eszébe valami, ha melléüt. Majdnem azt mondta, hogy "neki". Az utolsó metaforánál. Egy asszonynak például olyasmi, hogy mit kellene főzni vacsorára, majdnem huszonnégy óra múlva.

Na, a kéréten, a felugró ablak, mintha egy nő ugrana fel és biztatná: vásárolj be!

Hát, igen, csak a vers második olvasása után következik be a kéjes érzés: elkészült. Természetesen, a nagy mű és huszonnégy órán, olykor csak tizenkettőn keresztül uralkodik.

Aztán úgyis kiderül: ez is selejt, javíthatatlan, mint a csöpögő csap. Most is csöpög! – döbben rá.

Ágnesnek eszébe jutott.

- Nyuszi, azt mondta, képzeld! Ettől a mondatától fél a legjobban, amikor verset ír. Elmondja részletesen, mit és hol vásárolt valamelyik barátnője húsvétra. Mindig a legrosszabbkor. Ezért

nem tud írni egyetlen tisztességes verset sem, amióta Ágnes nyugdíjas. Ha nem hozzá beszél, folyton a telefonon lóg, nevetgél, hangoskodik. Aztán jön: a képzeld.

Nem képzelte el, neki a kilókról más jut eszébe: Ágnes vaskos combja, nem a füstölt sonka. A második felesége özvegy volt, amikor elvette. És szomorú életének egyetlen öröme az evés.

Előző felesége, Margit láncdohányos és csontkollekció, körülötte vibrált a levegő. A szemét csípte a füst.

- Ki kellene menni a temetőbe a metszőollóval! – ajánlotta az asszonynak, legalább addig sincs otthon, senki nem zavarja. A telefont kihagyta a számításból, az egész nap csörög. De juszt sem veszi fel!

Ágnes kabátban visszajött elbúcsúzni és beleolvasott a válla felett.

- A szerelmi légycsapót hogy értetted, drágám?

A férfi erre már nem válaszolt, kényszere lett volna hirtelen, meggondolatlan cselekedetre.

Ezt nem a versírásra értette.

– Felejtsd el a mosogatógépet! - mondta dühösen. Ha folyton megzavarsz, hogy ne keressek semmit!

Na, akkora honoráriumból száz év múlva sem lesz!

– Majd néha elmosogatok.

– El ám! – sziszegte a választ.

Végre elment, csak leszalad a boltba –mondta.

Ágnes, ha nem telefonál, megnyitja valamelyik pletykaoldalt. Ha olvas egy izgalmas cikket, azonnal el akarja mesélni, pont akkor, amikor a rímhívó szót már leírtam és elakadok. Az asszony majd megint leszid a vers miatt – dohogott a költő. Néha azt mondja, hogy megértette. Vagy csak azt hitte, hogy érti. Mégis folyton beleszól: ez megint melyik nődről jutott eszedbe?

KÍNTORNYA, A MAGYAR FALU

A tavaszi esték kelleme abban áll, hogy a napnyugta utáni percekben kell fényképezni. Még világos van, de a város távol lámpáit már felgyújtották, ott szikráznak egy domboldalon. A város eggyel magasabb szint, alapjaiban emeletes.

Kíntornyának saját állomása van, biztattak. Egy öreg néne a szombat esti családi fogyókúra nyomait a nyitott konyhaajtóban törölgetette el.

– Erre kell menni a vasút felé? Jó estét kívánok!

- Adjon Isten, galambocskám, csak az igaz utat ne hagyj el, a végén lesz egy körforgalom!

– Csak hatszáz méter – tette hozzá nyugtatgatva.

– Aztán csak egyenesen a körforgalomban.

– És hol lehet feljutni?

– Azt bizony már nem tudom.

Nem hagyta el soha a portát, csak a templom és bolt kedvéért, a kín tornyában harangoztak. Ettől a kutyák vonyítottak, további útravaló bölcs tanácsait nem hallottam a kakofóniától. Talán arra biztatott, hogy legközelebb ne felejtsem otthon a biciklit!

Szót fogadtam, pedig az igaz út görbe. A magyar falu teli van kanyarokkal, mintha önmagába akarna visszatalálni.

Csak hatszáz méter, egy órája gyalogolok. Csillagokat látok, a temető nincs kivilágítva. A nyilast űzi a nagy medve.

Megyek az igaz úton, pedig balra és jobbra is le lehetne térni, jó eséllyel, hogy azok az utak rövidebbek. Sosem adtam a látszatra, mert mindig csalódtam! Egyetlen élőlény egy sün, akivel találkozom. Vagy harmincméternyire keresztezi utamat, a távolodó vasútállomás irányában a főváros felé vezető utat merőlegesen és szabálytalanul átszelve.

Hallótávolon kívül kerekcsikók csikorognak és kattognak, ahogy a nagy zeneszerző, Máv Elvira kottájában meg vagyon írva.

Már kora ifjúságomban megtanultam: "Ne higgy a nőnek, sárgarépat főzzön neki!" A falvédőn, nagyanyáink faliújságán olvastam.

De ennyire, ennyire nem szabad hinni? - csikorogja kifizetetlen cipőtalpam, amely kezdettől fogva kételkedett.

Engem nem akar senki sem megmenteni, mint Mariska néni az elkopott falvédőt. Bizony a falat évente kétszer meszelní kell, de mi van akkor, ha kifröccsen a paprikáskrumpli? - gondolja korgó gyomrom, velem egyetértésben.

A szegedi körtöltésen jár ki-be a vonat. Hátha itt is, Kíntornyának saját vasútállomása van. De hol? A hatszáz métert vízszintesen vagy függőlegesen kell-e elképzelni?

A Nap Ausztráliában felkelt, lehet, hogy ott már javában április elseje van. Azért még nem kellett volna engem ennyire becsapni! Rossz vicc – durva! – állapítom meg. Es a székely ember szekere jut eszembe, meg a nadrágos ember, aki felkérérdzkedett.

– Elvinne egy darabon, Keresztúrra megyek.

– Gyűjjék az úr, ide mellém a bakra!

Hallgatnak. Egy óra múlva a városi ember megkérdezi:

– Bátyám, messze van még Keresztúr?

– Most már messze.

Még egy kanyarulat zárta el a kilátást, a semmiből merül fel a Hold és a remény.

Tíz méternyire az állomástól egy tábla, rajta gőzmozdony árnyképe. A hűvösödő estében illatok csapták meg az orromat. A sunyi sötétben bódítóan virágoztak a gyümölcsfák, valaki alaposan megrágyázta a kertjét. A kipufogógáz förtelmes szaga itt nem überelt mindent, tudom is megkönnyebbül, mint egész valóm a kicsiny, alig észrevehető tábla láttán.

Körforgalomban - egyenesen, Egy lélek sehoh, elhagytam régen a temetőt. Bátran és egyenesen átvágok, elvégre az igaz úton jöttem eddig.

A vonaton döbbenek rá, hogy már bezárt a bolt, ahol a kispárnát árulják. Hiszen a tyúkok is elültek.

Potyára tettem meg az utat Kíntornyára, meg vissza.

KÉPHASADÁS

Megrázkódott a fal, a kampó kiszakadt. A csendélet - szép óarany keretében és minden harsányságot nélkülöző virágos felével - lezuhant. Az íróasztal sarka, amely fölött lógott a nagypapjaé volt valamikor. Behasította. Pont a diszkrét aranyszállal horgolt függöny és a legszebb lilium közt, leszakítva annak sárga bibéit. Pont ott, ahová az ablakból a fény esett. Hiszen a karcsú váza az árnyékolt ablakban állt.

– Belövés – szólalt meg apja, többet nem is szólhatott.

– Ideje indulnod – adta a kezébe a csomagját anyja. Nyakunkon az ávós társbérlő. Ha nem ők, akkor amazok fognak lelőni. Akár tévedésből. Egy eltévedt golyó.

– De anya, mi lesz az apámmal.

– Siess! Ha felenged a föld, majd eltemetjük. Erős légnyomást kapott, senki sem tudna rajta segíteni.

De ha nem is szólt az öreg megmozdult.

– Látod, nem kell aggódnod, csak az ijedségtől veszítette el egy percre az eszméletét.

– Anya, te már rémeket láttál. És ha meghallotta?

– Vedd a hátadra, tettem bele valami elemózsiát is! Siess, mert, ha rákezdik, itt ragadsz!

Az öreg is hadonászott a kezével, mintha búcsút intene, amikor megnyikordult a konyhaajtó. Ők az anyjával a cselédszobába szorultak. A lakás a többi része a társbérlőé volt, amióta előléptették, csak az úriszoba és cselédszoba maradt nekik. Az ávós irtózott az antik bútoroktól, néhányat el is fűtött, a sparheltbe is jutott belőlük.

A széles családi ágy megfelelt neki. Nem volt nyikorgós rézágy, sem összehajtható pótágy, amelyeken a házigazda családja aludt. A néhai cseléd - szétépte az akna - ebben a rézágyban feküdt és halt meg, amikor az udvarról behozták.

Nem volt mit tenni, nekivágott. Valami kapumélyedésbe ugrott, ha valahol kelepelt egy géppisztoly. Gyalog ment természetesen és a hegyen túl találkozott a felkelőkkel. Egy elesett bajtársuk dióverőjét nyomták a kezébe. Az anyja hiába óvta.

Eredetileg ő is a Szénátérre ment volna a többiekkel, de a társbérlőné az ajtóban megállította.

– Hova, hova ilyenkor? Kijárási tilalom van.

Így aztán az erdőben találkozott a forradalommal. A rendszer - de utálta még a szót is! - erősítést kapott. Hazugságra épült a fegyverszünet, mint ahogy minden.

A táborban ébredt, odaát. Ágakból eszkábált hordágyon vitték, majd felvette őket egy nyugatra tartó teherautó. Mindezt csak hallomásból tudta meg. Utólag mesélték. A sebe nem volt életveszélyes, elájult, de lélegzett, a bajtársak elkötötték a bal karját.

Amikor a rádióban üzent - Muki és a pogácsák megérkeztek a szabad világba - nem szólt a sebesülésről.

A későbbi csalódásról már nem volt kinek írnia. Az ávos felbontatlanul küldte vissza a leveleket.

Elvégezhette az egyetemet ott, a szabad nép közt, ahol nem olvassák a Szabad Népet. Nagy siker volt, hogy elvégezte, a hóna alá nyúltak, de mint idegennek állást ugyebár nem adtak. Közben a forradalom is kiment a divatból. Hiába, négy, öt vagy hat év nagy idő. A gyakornoki ideje lejárt, regénye díjat kapott, de sem orvosként, sem íróként nem tudott megélni. Ahová hívták, ott sztrájkőrő volt, mivel itthon az óházában - majdnem őshazát mondtam - nem volt sztrájk, mindössze nem dolgoztak és a gyárak teli voltak vattával, pedig nincs annyi gyapot a világon. Most öreg, de a kép, az az elhasadt kép üldözte őt.

A kép, amely apai nagyapjáról maradt volna rá, ha le nem esik a falról és ő nem lép le a munkás-mennyországból, amelyben uralkodott, mint utcaseprő.

Akkor még nem értette, milyen kivételezett helyzetben volt, amikor nem engedték egyetemre és nem lett belőle ott burzsujott, ahol ez hátrányos volt. Mert itt előny burzsujnak lenni. Ahogy országról országra vándorolt és amíg nem lett belőle emeritus, csak robotolhatott. Már nem is emlékszik kórházban, vagy irodában, vagy mosodában. Mert a burzsujok megtisztelik a hontalant.

Nem gondolta, hogy a képnek még szerepe lesz, amikor hazajönne a szülei sírjához. Akit a beszerzésével megbíztak, a hasadt kép alatt ült. Más kép nem volt fedett lakásban, Bécsben, ahol előzékenyen átadták a vízumot. Nem, nem ismerte fel a rókaképző társbérlet abban

a személyben, aki szerencsére a puskájáról nem tudott, amelyet ideiglenesen birtokolt, hogy az ideiglenesek ellen... Szóval nem tudott róla, pedig ezek mindent tudnak, de zakóban nem látszott a mély seb, amit egyetemistaként plasztikáztak, az orvostanhallgatók öröme. Mit is suttoghatott volna róluk, nem voltak magyarok, nem érdekesek. Emigráns írókat sem látott maga körül, első könyvét egyik új hazájának idegen nyelvén adták ki. Babér, koszorú meg mifene, egy kis mellékes, némi honorárium és menjen istenhírével.

Mert ilyen a szabad világ, ahol annyira jól érzi magát. Internet most sincs - vidéken, jegesmedvék közt élhet vagy mégsem. A mobilnet gyenge, magyar könyveket hazulról kap, kerülő utakon, a helyi barátnője, Marina rendeli meg. De ő sem érdekes, mert titokban a helyi párt embere. Vagyis ő hallgatja le és nem fordítva. Időnként felkeresik vagy felhívják, majd a mama megkapja magáét, hogy ilyen szocialista embertípust nevelt, aki szökik. Köpni-nyelni sem tudott, hogy találják meg minden hazájában.

Ennek valahogy vége lett, felesküdött a csillagos-sávosra, de ma már öreg, az emlékei összefonódnak ősz hajszálaival.

És ott van még Jean-Michel. Mintha a szálloda szelleme volna, mindenhová elkíséri. Pedig csak a Párizs és Lyon közötti vonaton találkozott vele, a véletlen egy fülkébe sodorta őket. Mély benyomást nem tett rá, hogy is tehetett volna.

Ugyanabban a szállodában foglaltak szobát. A bárban újból találkoztak.

– Milyen sokat tud a történelemtől, büszke provanszál származására, mint Balsac. Vagy a sokat emlegetett gascogne-i legények. Bár ő, mint a nyelv ismerője citálta az okszitán trubadúrlíra legszebb darabjait. Óh, az a régi szerelem! – sóhajtott, miközben az asztalunkhoz ült két félvilági nő. Utazás közben, ha van partner, akivel beszélgetni lehet, nem sokat érdekeltek. Minket most sem, még limonádét sem rendeltünk nekik. Bejött két újabb férfi, ott sem jártak sikerrel, hiszen azok egymásra néztek gyengéd pillantásokkal. Mit meg nem ér az ember egy lepukkant szálloda bárjában!

Az a rohadt kép, hogyan szakadt ki a falból, ő meg a hazájából.

– Ez a Jean-Michel a barátom lehetett volna. Meg is kérdezte, honnan jöttem és igaz-e, hogy minekünk oroszul kell ezentúl beszélnünk. Csodálkozott, mint az írek szoktak, hogy a magunk nyelvén. El kellett szavalnom valamit. A Tiszát elkezdtem, de a Huszt – azok az irodalomórák! – bús düledékei ragadták meg a fantáziáját. Meg kellett ismételnem, így a többtől, amelyeket már akkor felejteni kezdtem, megmenekültem. Hiszen ősi nyelvekről járta a szó.

Ez a Jean-Michel, ez a fantom, a barátom lehetett volna, hiszen idegennek érezte magát ő is. Irigyelte a katalánokat, távoli rokonait. Elmondott egy verset, hogy melyik katalán költőtől, elfelejtettem, mint Marinát – nem a felejthetetlen színésznőt –, de a felejtős barátnőim valamelyikét. Egyébként is sokat utaztam, nevezhetném bolyongásnak is. Későbbi címeimre gyakran érkezett fénykép a hivatalos levélben. Az apasági kereset mellékletként.

Az a kép, az az átkozott kép és a szülei, akik már hatvanhárom előtt. Szóval az amnesztia előtt megtették velem azt a csúfságot, hogy behaltak a paradicsomi szocialista állapotokba.

Öreg már, haza nem jár. Miamiba sem, pedig ott barátai voltak, akik egyik hazája nyelvét jól beszélték, lévén, hogy ők meg karibi emigránsok. Mibe nem keveredett, de ők itt ezeknek nem voltak érdekesek, csak az innen meglógottak és némileg a háború előttiék, akik egy ötvenhatossal szóba sem állnak.

Ő pedig a demokratákra szokott szavazni, well. Felejtve mindent, amit akkor még a kommunizmusról megtudott itthon.

Elalszik a fotelben. Ahogy csendben horkol, a tévé sugalmaz, beköltözik a tudata és a padló alá. Lőnek szegény feketékre, de ki az a mixer, akít molotovnak hívnak, mint a koktélt, amit ugyebár nem mutat csak a Fox, nem a foxi, az a ronda jobboldali tévé, hiszen a valóság közepén el van vágva, mint az elvált szülők esküvői képe. Két valóság van, de az ő valóságos valótlanágaira senki sem kíváncsi.

Meglátogatták néha a múlt alakjai. Jean-Michellel már nem értett egyet. Ágyát Marináétól távolabb húzta, hiszen értesült a haláláról. Talán a tartótiszt utolsó jelentkezése idején. Addigra már felvonta fabódéjának kertjében a csillagos-sávost. Ezeket a házakat a hurrikán, a lakókat a kedvük vagy munkájuk sodorja ide s tova a kontinensnyi

ország egyik szegletéből a másikba. Berendezéssel együtt veszik-adják ezeket a tákormányokat.

Nézte ő a tévét, amíg el nem aludt, de minek! Nézte őt a tévé. Nézte ő a televíziót, hallotta, itt meg ott a rendőrök a feketékkel szemben, kizárólag a bőrszínük és az elnök miatt, mert az elnöknek vörös haja van. Vörös, de olyan jobboldali, mint a rókatévé. Na, a rókáról ne is beszéljünk, mert az vörös és nem szívja meg a szaxofonjával. Szóval mindenért a napfény, a déliek, a rabszolgatartók a felelősek. Mindenki elfelejtette már melyik állat állt a rabszolgák oldalán, melyik volt opportunistá. Az senkit nem zavar, hogy nincsenek rabszolgák és egyes kisebbségek - ugyan már! - lassan többségben vannak. De ezt a neki van televízióban nem mutatni.

A fekete fehér. De ezet tudja megtanulni nehéz, csupa „de” a számára ez az ország, a hazája, amióta rátette a kezét a bibliára.

Mit gondol a régi, elfelejtett hazájáról? Mit is gondolhatna, amikor ott a televízió, gondol rá helyette. Rég elfelejtette, hogy van diplomája és ráadásul európai. Nem úszásért vagy az amerikai futballért szerezte, nem volt vágatózó vagy női gátfutó. De az régen volt, most levegőt sem kap (ingyen), a tél ott nyárig tart, mégis ott rostokol, mert a hazája ugyebár, mármint az eredeti ugyebár, mondják a "kábelesek". Hogy lőtt-e azzal a puskával? Hogy őt, ki és mi találta el? Nyilván ruszki volt, ki lett volna más. Az új hazája ugyebár akkor nem avatkozott a demokráciába, mármint a népibe.

Jól megfértek, amikor éppen csak választani kellett a két diktátor közt. Ezért jó az a demokrácia, amelyikben a cirkusz okozza az elnök megválasztását. Vagyis törvényes, hogy tömik pénzzel az egyik pártot is, a másikat is és valamelyik kirohadt szenátor felfelé bukik, egészen a fehérre meszelt házba. Azok a rohadt fehérek, mint a mész. Ja, én is az vagyok, vagyis rohadt, fagyjűlölő. Még akkor is ezt mormolta, amikor a máját megtépte egy golyó, minek ment a városba! Nem tudott különbséget tenni a rendőrgolyó és a randalírozók fegyvere közt. Egyszerűen azért, mert összeesett és meghalt. Nem úgy, mint az apja a légnomástól, amely átmeneti sokkot okozott.

A tömegből lőttek, pedig engedelmesen ugyanazokra szavazik, well, a számár makacs konzekvens, ők ígérnek és az jó.

Amikor tipegett felfelé a lépcsőn, a jákoblajtörjáját addigra korszerűsítették, és tovább a mozgólépcsőn, elgondolkodott, milyen is volt a komonizmusban vagy cucilizmusban vagy mi a fenében,

egyenlőbbnek lenni az egyenlőbbeknél - az utcaseprők közt. Remélte, hogy szíve mégiscsak fekete valahol, talán az alvadt vértől. És ha az, annak a nyomorult fehér, heteró Szentpéternek csak nem lesz pofája visszaküldeni a másik mozgólépcsőn, az alagsorba.

Üdvözljük az Afro-Amerikai Egyesült Államokban – hirdette egy ideiglenes, kézzel írott tábla.

Útja ledöntött szobrok közt vezetett.

ISMERKEDÉS

A széles utakat, amelyek mind a körönd felé igyekeztek, a fák, mint kopaszodó kísértetek sorfala, szegélyezték. Az őszi ködök a semmiből ereszkedtek a temetőre. Kezdt fázni, egyre szaporázta, mert a köröndig közlekedik a kisbusz.

A sírokon a mécsesek még kitartottak, arra számítva, hogy a pislogó csillagok veszik át a szerepüket, ami az örök világosságot illeti, azonban már nem sokáig viaskodnak a köddel. Hamarosan megállapította, hogy az utolsó járat is elment. Nekiveselkedett, emlékezetből a főkapu irányába fordult és aggódva számolgatta, mikorra ér oda?

Egy fiatalember közeledett, utolérte, szinte tánclépésben haladt, amivel az ő ízületei már nem tudtak lépést tartani.

Összeszedte minden bátorságát, hátha nem kell teljesen egyedül végigmennie a néptelen főúton.

– Fiatalember! – szólította meg – de jó, hogy jön, nem tanácsos egy ilyen öregasszonynak ilyen későn egyedül.

– Tartson velem – válaszolta kedélyesen a fiatalember:

– Tudja, úgy féltém, hogy rám sötétedik.

– Én is, féltém, amíg éltem – válaszolta vidáman a fiatalember.

Az öregasszonynak remegni sem maradt ideje, olyan könnyűvé váltak léptei. Még hátra-hátranézett, látott ugyan egy gyászruhás, madárcsontú testet, őszülő konttyal megtántorodni, de haladt tovább.

A fiatalember a karját nyújtotta.

Már-már arra gondolt, hogy tegeződni fognak, annyira fiatalnak érezte magát.

Egy tányérsapkás ember állta útjukat a kapunál, mindenkinél őszebbnek hatott, mintha az élet összes terhe nyomot hagyott volna rajta, mégis kortalannak látszott.

– Hányas parcella? – tette fel a kérdést. A fiatalember rutinosan válaszolt - A száztizenhatos, harmadik sor, tizenhetes.

– Rendben van, és Ön asszonyom?

Nem tudta, mit feleljen, de összeszedve minden bátorságát, reszkető hangon megszólalt

– A férjem fekszik a kettőszázkilencvenkilencesben, de hogy nyugszik-e? Minden esetre, hiába kérdem!

– Ezzel egy kis gond lesz, foglaljon helyet az előszobában! Ne reszkessen már annyira, fűtve van. A pokol éppen alattunk helyezkedik el és az előszoba alatt a kazánház.

Az öregasszony szégyenlősen kiballag, a tányérsapkás még utána szól:

– Nehéz lesz elintézni, de addig is felajánlok egy takarítói állást, az előszobában tisztítani kell a padlót is, nagy a forgalom. A széles bőrdíványon kissé csodálkozott, de a tányérsapkás rangjelzését nem figyelte. Valami fontos ember lehet, ha az előszobája ilyen elegáns. Amikor leült, mégis közelebb jutott a magyarázathoz, ahol a bőr kifeslett, kilátszott a lószőr és vékony kabátját a rugók majdnem átszúrták.

Pontosan, mint az egészségügyben, a professzori irodákban is ilyen lehasznált bútorok vannak. Így volt ez már a szegény férje idejében.

Mielőtt mélyebben elbóbiskolt volna, még kihallatszott a szigorú figyelmeztetés - Fiatalember, ha még egyszer elkésik, ilyen későn jön vissza, megvonom a kimenőjét!

A DIKTATÚRA TERMÉSZETRAJZA

Gyerekkoromban nem ehettem tejfölt, pedig egy "maszecnál" vettük, aki meg a termelőtől. Egy szuterénben árulta a sok tejterméket, dézsából, hordóból, kannából - szóval - volt belőle elég. A háború előtt még nem létezett „magánszektor” fogalom, ez volt a természetes, a sajátüzlet: egyszerűen a Garay néni. A férje is csak az államosítás és maszekvilág határán lett obszitos, túl nagynak találta az új rend a céget. Ez az üzlet a belső Franzstadtban, a csarnok melletti kis utcában működött - ma is odatalálnék -, mert a tejtermék számomra a világ teteje. Másnak talán a csokoládé, nekem a tej, sajt, vaj! A tejföl nagyanyám szerint nagyon drága dolog. Lehet, hogy azért, mert a németek tejszínt használnak főzéshez is?

Természetesen minden boltos és járókelő tudott akkoriban németül. Ez lehetett nagyanyám nyelvi nehézségeinek az oka. Még a joghurt is a tilalmi listán volt számomra, anyám kapta péntekenként. Fogadalmá volt ugyanis.

Végül is a kutyámról akartam írni, de ami a kutyának a cukor, nekem a tejföl.

Csokoládét vettem nekem - szegény gyerek olyan sovány! De tejfölt csak lopva kaphattam, ha nagyanyám nem látta. A konyhába keveredtem már tátottam a számat. Bár a konyha is nagyanyám felségterülete volt, melyik az az ország, ahol mindenkiről mindent tudnak. Már megint elkalandoztam, mi a macska! Az igaz, hogy mégis voltak idők, amikor a népboldogító állam mindent tudni akart mindenkiről, még a saját embereit is ellenőriztette egymással. De most csak a tejfölről szeretnék mesélni.

Még csak nem serkenő bajuszomról, ami a macskának is árulója.

A kutya és a ló jut eszembe. Igen, ne csodálkozz! Ha lóval akarsz jóba lenni, vagyis a gazdájával is, legyen nálad kockacukor.

A kutya az idomított zsarnok, ellentmondást nem tűr. Ha tacsó az illető - és hölgy - emberi módon nem fogad szót. Vagyis csak akkor, ha kedve van. Ha előnye származik belőle, mintha bundát vennél neki vagy briliánsgyűrűt, esetleg külföldi társasutazást fizetsz be!

A kutya csonttal is beéri, mégis kockacukorért pitizik.

Zárójelben jegyzem meg, ahhoz útlefél kellett, hogy kilépj az államhatáron. Aki olyan öreg, mint én és mindig a gyerekkor tilalmas dolgain jár az esze, érti, mire gondolok. Mert a „gondtalan gyerekkor”, sőt az ifjúságom sem éppen természetesen alakult a fordulat éve után.

A szolgálati útleveleket pánccélban elzárva tartották, nyugatra csak az igazgató elftárssal vagy megbízható kísérővel utazhattak a szüleink. De hagyjuk! Olykor a megbízható káder disszidált és az osztályidegen talált haza "nyugatról". A régi Egyiptomban a nyugati part, a halottak birodalma volt, a mi időnkben a „nyugat” fogalmához a nagyon is élő „rothadó kapitalizmus” fogalma társult.

De ha valaki annyira szereti a rothadás szagát, mint egyes költők? Goethe rohadt almát szagolgatott, ha ihletet akart kapni. Persze ő német és talán még az alma is importból származott, mint a déligyümölcs és gyakran rohadtan érkezett.

Már megint csapongok. Goethe kedvéért otthagytam a kutya témát. És elfeledkeztem a tejfölről is. Mert már nem szeretem annyira, teli van állományjavítókkal!

A kutyának két szerelme van - a cukron kívül - az istene, a csodatévő gazda, aki bármikor tud enivalót teremteni. És valljuk meg szerényen, a kutyának is vannak késztetései, de alkalmi szeretőit azonnal el is hagyja.

Tehát a kutyát, az első despotát, diktátort, az ember először megszelídítette. Hogyne szelídült volna a jámbor, ha nem kellett vadásznia vagy dögevőként tengetni az életét. Elég volt szelíden, de követelően néznie a gyámoltalan emberre. A gyámoltalan ember üzletet kötött a kutyával, a távoli évezredekben. A kutya nem hiéna, nem is tőzsdecápa, becsületes üzletember.

A dolog tehát demokratikusan kezdődött, az ember megválasztotta a kutyát, kísérőnek. Adományokat gyűjtött - mit is mondok! - vadászott a számára. A kutya meg korteskedett, terelte a vadat, mint a politikus választások idején.

Ebben az idillikus eb-liezonban azonban a szoba létrejött nagy változásokat hozott. Létrejött, mint alfaj, a szobakutya.

És az emberi macskák, a hölgyek ölében megfogant az öleb!

Milyen hímsoviniszta disznó a férfi! Nem biztos, hogy annyira örülne, ha a kutya az ölébe ugrana, nemcsak a kezét nyalogatná. De a szobakutya, az öleb, csak az asszonykáé.

Viheted sétálni, dobálhatod a labdát, a korhadt ágat, visszahozza, mint a lelőtt vadkacsát, de te nem adsz neki kockacukrot. Te az egészséges életmód híve vagy!

Panem et circenses, kenyeret és cirkuszt kíván a nép! Neki te vagy a bohóc a cirkuszban. Adjál, keressél neki kenyeret! Inkább egy kis húsos csontot. A pörköltből adj, vagy a rántott bordából, az asztal alá, de ne rágd le teljesen. A kutya is ember, neki is kell valami vitamin!

Az öleb, a szobakutya osztályú tábournok azután vezényel neked. Ez az osztálytársadalom, ahol a kutya az arisztokrata és te a rabszolga! Mint a pedagógus. Ejnye, mit is mondok! Mint a pedagógosz, azaz a gyermekeket kísérő rabszolga, te viszed sétálni, ami a világ legjobb dolga.

Te is szeretsz utazni? Szeretsz szabadságon lenni? Megnyílik a világ, kítör a világszabadság! Ha sétálunk, a gazda védjen meg, én is imitálom, hogy megvédem - szobakutya létemre nagyokat csaholok! És nem kell a házat sem őriznem, az asszonykát sem, ha a gazda le akarja igázni. Tehát, gondolkozzunk a kutya fejével és mindjárt kítör az athéni demokrácia. Nem az amerikai, Amerika messze van, ez Európa! Itt nincs hol gyapotot termeszteni.

És ahol zsarnokság van, ott zsarnokság van! Kutya legyek, ha tudom a teljes költeményt idézni!

Voltak idők – persze -, amikor nem a cipész vett méretet az emberek lábáról, a nép a cipészről. De nem mondtam semmit.

Még hogy csak a macsek szereti a tejfölt! Az ősi ellenség, a konkurens? Undorító a szaga is és a jellemtelen hízelgése. Minden nap új ruhát szeretne, mert egy rongya sincsen, amit felvehet! Önmagát nyalogatja, piperészi, cicomázza egész nap.

De megint keverem a dolgokat.

Ahogy most belegondolok, már nem a tejfölbé nyaltam bele, mint nagyon ifjú koromban. Nem is a sót, mint az öreg kecske. Szóval, mellettem egy pohár bor, az irodalom ténájája. A költő vére, amivel gondolatait - mit a gondolatait! - az érzelmeit papírra veti.

Érzelmes szemmel néz rám néhai kutyám az örök vadászmezőkről. Pitizik is, ha kérem. Csahol, ha nem veszem őt észre és közben úgy néz rám...

Úgy még az oltárképre sem néztek! Vagy mi a 17 köves Cornavin svájci órára, amit érdemes volt Csehszlovákiába csempészni, amikor a piac nálunk már telítődött. Ilyen a diktatúra természetrajza.

A kutya csak néz, néz, már nem szól, nem bökdösi nedves orrával a lábszáramat. a póráz ott lóg, ahol volt. Csak néz, néz. Ha rá gondolok, róla mesélek, még a Tejút is csóválja a farkát!

Tényleg sokat ittam!

A FÜRDŐSZOBA AZ UDVARI SZOBÁBÓL NYÍLIK

Az nem derült ki, tudott-e úszni. A kabátja sáros katonakabát, vizes is. A lépcsőházban éri utol a nőt.

A nő kétkilós kenyeret cipel, semmi egyebet. A kenyér melegíti. Ablakok nincsenek.

A férfi könyörögve néz rá. Segíteni akar, de a nő nem adja. Még meleg! Az ajtónál derül ki, hogy nem megy tovább, a lépcsőtől a nőt az ajtajáig kíséri. Félreérthetetlen. A férfinak nincs hová mennie, Odakint kezdődik a kijárási tilalom.

A lakás egyik fala hiányzik, belövés. Figyelmezteti a férfit, arra ne menjen.

Fürdőszoba van és egy lavór víz.

Le kellene feküdni, de hová?

Nem volt mit tenni, a lány szüleinek az ágyán alig van törmelék. a vaskályha cseresznyepirosan izzik, van elég faanyag a másik szobában. Parketta is volt, szekrény is - talán. Most forgács, egy fűrészüzem selejtje.

A férfi, aki Jánosként mutatkozik be, kicsit palócos hangsúllyal beszél. Nógrádi bányász, bár a keze és a bőre tiszta, a pórusokba nem rakódott le a szénpor. Persze, katona, behívták és két év alatt lekopik - gondolja a lány.

Nem sokat beszélnek, az után elviselhetetlen a zaj, láncotalpak, kilövés, belövés. A megmaradt udvari szobába a jajgatás kevésbé hallatszik be. A rádió recseg. Zene és néha bemondanak valamit, és azt unalomig ismételik. Hogy éppen ki beszél? Gerő, Nagy Imre vagy a bemondó, az egyetlen bemondó? A hangja ismeretlen.

A férfi harmadik napja nem ment az utcára, Sári szerzett fagyos krumplit. A Jánost üldözik, vadásznak rá, biztosan szökevény. Már keresztnéven szólítják egymást, amióta a hűvös éjszakában az egyetlen paplan és egy halom pokróc alá bújtak. Ilyenkor mindegy, holnap akár meg lehet halni. A lány sóhajtozott, egyikük sem emlékezett, melyikük kezdeményezett.

A rádió recsegett, a férfi erős, szinte a gorombaságig, Sári nem bánta. Férfias gondolta volna, de nem gondolkodott, néha felsikoltott. A férfi tüdeje zihált. Újra kezdték, akkor éjjel már nem lóttek odakint. Halálos csönd, vihar előtti, vihar utáni. Halálszagú. Égett hullák, égett olaj, benzingőz.

Már egy hete éltek együtt, vezetéknev nem hangzott el, a kályhán megfőtt a törökös kávé. a félkonyhából - kúszva behozott János két lábast. a cserepek közül néhány csorba tányért.

Sári előző este nem mosogatott. Akkor már nem élne. Így adódott két kanál.

És a fagyos krumpli, amit a lány szerzett valahonnan.

Katonák, felkelők, oroszok - leginkább férfiak, nem tudni ki kivel tartott. Ahol nemzeti színű zászlót látott, a mieink.

Valahol lisztet is osztottak, meg zsírt, mire odaért volna elfogyott vagy lóttek. Belóttek a kapu alá, az asztal és akik árut osztották felemelkedtek és darabokban hullottak vissza. Volt, aki kotorni kezdett, volt, aki menteni, Sárinak felfordult a gyomra. Vissza az udvari szobába, gyorsan, amennyire csak lehet.

A férfi otthonosan mozgott, Sári bizalmasan simult hozzá. Szó nem esett arról, hogy hol harcolt.

A férfi mosdott, az udvari csapból cérnavékonyan, de csorgott. Hozott egy vödörrel. Mosakodni ment. Az ajtót nem csukta magára, nehéz is lett volna. Gránátszilánkok ide is behatoltak. Csak az udvari szoba. Az ablakot beragasztották. Így az olajméc s fénye kintről nem látszott, a november minden ködével kint rekedt.

A bíró - szép tavaszi nap volt - éppen ráért, nem volt akasztatni valója. Legalábbis az hitte.

Vádlott álljon fel! Neve: Jan, Jan Krecsmár. Született? Nové Zamky, 1935. szeptember 7.

Válaszoljon egyenesen, miért fojtotta meg Kiss Saroltát?

A kis szőke Sári, Sarolta, motyogta magában. Szóval Sári az igazi nevét mondta.

Miért fojtotta meg?

Nem volt időm lelökni az emeletről.

De mi oka volt megfojtani, hiszen enni adott és szállást.
A fürdőszobából láttam, hogy a köpenyem zsebében turkál. Félttem,
hogy lebuktat vagy kidob. Szlovák okmányaim vannak, nincs közöm
az ellenforradalomhoz.
Szóval nem forradalom.
Nem, kérem, párttag vagyok.
De mégis lógni fog.
A kirendelt ügyvéd szót kért.
Tisztelt Bíróság! Még nincsen ítélet, még a tényállás fejderítése folyik
és a vallomások...
Szóval csehszlovák állampolgár.
Igen csehszlovák, helyesen.
Honnan is jött?
Az Ipoly túlsó partjáról, alacsony a vízállás.
Mit tud Lubcsiková asszonyról és az ékszereiről?
Kérem, az ékszereket elrejtettem, a készpénzen vettem egy üveg italt,
no meg péksüteményt, kiflit.
A bíró megint ki akarta mondani, hogy lógni fog. De nem szólt. A
csehszlovákokhoz sem fordul, hiszen bevallotta. Az ellenforradalom
után átküldi az aktát és a jegyzőkönyvet.
A fogalmazóra mégis ráírvallt: Hányszor mondtam, ne forradalmat
írjon! Ellenforradalom, nem érti, e l l e n forradalom.
Bár köztörvényes, intézze, hogy a többi rabbal együtt akasszák
hajnalban, jegyezte meg az ügyész.

A fogalmazó nyelt egyet. Megszokta, hogy a főnöke ordít!
De ekkora megaláztatást, hogy a politikaiakkal együtt egy
köztörvényest!

A JELZÉSEKET IS ÁTFESTETTÉK

Kék karika farkincával. Nem "Q"-betű, nem francia szöveg. Egyértelmű, ha egy fára pingálták. Még nem ittunk édes üdítőket, kátrány-bambit, bár jobb híján időnként az "utasellátóra" hagyatkoztunk. Kirándulásaink során megkerestük, hová vezetnek a karikák, akkor is, ha kicsit letértünk a célunk felé vezető útról. Jól látható jelzések, karbantartott forrás, kellemesen hideg víz. Jó ízű, nem klóros. Ingyen adja a természet.

Még van hátra húsz kilométer, megtöltjük a kulcsot.

Nem, nem vagyunk katonák. Cserkészek pedig nem lehetünk. Ilyen a mi ifjúságunk, semmi szex a lehajtható kocsikulcsoson. Erdő. Fák. Fiatalok energiája.

Még húsz kilométer. Az ezt megelőző 10-20-30-ról nincs mit mondanom, legfeljebb annyit, hogy hosszú lábunkkal gyorsabban haladunk, mint a tábla szerint időszükséglet. Csak annyi, hogy jó erőben vagyunk vidámak, kell ennyi: harminc vagy ötven kilométer a Pilisen át, valamelyik hajóállomásig.

Este kilencre fut be a hajó. A tér neve immár mellékes. Elvonult valami a fejünk felett, valami viharcella.

Nekem a háború előtti viharkabátom és svájcisapkám bírja, a dagonyákat megkerüljük. A gőzös gépházának ajtajában szorongunk - mindenki szárítkozik.

Nem hagynak hidegen a domborodó-gömbölyödő formák. Nem a hajtókar "ízületéről" beszélek. Egészséges leánytestek. Cserfesek, vidámak, fiatalok. Az én iskoláimban, Budán a "munkásmozgalmi" nyüzsgés takarékon pislákkolt. Tudjuk, hogy beszélni nem lenne szabad, de azt is, hogy nincs köztünk besúgó.

Órákon át tart az út, dohog a gép. Szinte minden hajót feldarabolt azóta a "vas és acél országa". Svájcban a tavakon miért jó még mindig a lapátkerekes nosztalgia-gőzös?

Nosztalgia? Fenéket, menetrend szerinti hajójárat.

Aztán a gépész mellől eltűnik a fűtő félmeztelen, izmos, szénporos teste, eltűnik a lapát. De megy a gőzhajó, pakurával fűtik.

A hídról egy csövön érkezik a hang: – fél gőz!

A hajó fordul, nagy ívet leírva. Kikötünk.

De vissza a lombos erdőkhöz, tölgy, gyertyán, néhol vadcseresznye, ha elérjük, szakítunk magunknak. Béla még nálam is magasabb, nyújtózik egy kicsit. A szederért le kell hajolni. Vigyázni kell, hogy fel ne sebezzen. Vidám fekete gyümölcséhez, szigorú önvédelme ellenére kell vagy lehet eljutni. Élni akar, ahogy mi is, a kompromisszum, hogy csak az elérhető gyümölcsöt szedjük, nem gabalyodunk bele az indákba - se kézzel, se lábbal. Leginkább rövidnadrág van rajtunk, kivéve a tavaszi vagy nyári záporok évadát. A tisztáson, ha időben érkezünk, még nem érett le a szamóca. Nincs az a földieper, amely versenyezhetne az illatával, aromájával. A kertészek azt is szamócának hívják, amit ágyásokban termelnek, valamikor igaz lehetett. A mai méregdrága gyümölcs kelleti magát, szép nagy, kemény húsú és piros, de mintha műanyagból lenne.

Nincs mókusórs. Nincs rajtanács-elnök, aki jelent a zászlófelvonáskor. Teljesen felesleges, amit mond, de előírás. Az egyetlen, amit megjegyeztem a szőke hajú, barna szemű szépfü szavaiból: - Hogy mered szeretni a szerelmemet? Nyolcadikos volt, bevonzolt a végébe és ott vont felelősségre.

A vita tárgya egy gombszemű, filigrán intézeti lány volt. Hamarosan kiűritették az intézetet.

Nem jöttek többé iskolába, a gombszeműt többé nem láttam, pedig volt a tekintetében valami, amit biztatásnak vehettem.

Kellett a hely a koreai háborúból hozott gyerekkatonáknak. Tilos volt a kerítést megközelíteni. Mi "fehéremberek" voltunk, az ő szemükben akár amerikaiak is lehettünk. Nekik mindegy. Mint egy amerikaiak Budapest vagy Bukarest.

Az erdőt jártuk, ez volt a legszebb időtöltésünk. A Pilisi erdők, természetvédelmi területek, átjárhatók, mivel állami kézben maradtak. Pilisi parkerdő! Nem volt ideje senkinek elherdálni. Persze, valószínűbb, hogy józan szakemberek is voltak a politikusok mellett. Pardon, alájuk beosztva.

A szabadidőnek, amelyből egyre kevesebb van, az egészséges élet terepe. Az egészségé, amit kor vesz el tőlünk. Ha legyőzzük lustaságunkat, megvárnak. Máig ott állnak a fák. Járhatók az ösvények, utak és turista jelek.

Ma már sajnos tábla figyelmeztet a forrás mellett: "Nem ivóvíz".
Mi történhetett? A globalizmus nemcsak a lelket fertőzi?

DIPLOMA

Megérkeztem hát! A láger után a saját szoba a kollégiumban! A többiek nem zavartak, egész nap a lányokat hajkurászták, az index aláírása előtt pofavizitet tartottak. Vizsgaidőszakban vagy tanultak, vagy nem. A gazdagabbakat a diákélet szabadossága érdekelte. Időnként vitatkoztak a marxistákkal.

Törtem a franciát, pedig figyeltem, nagyon figyeltem. Különösen az utca emberének hangsúlyait. A város nevezetességei, persze érdekeltek, de a téren, a kávézó előtt napozó franciák még inkább. Azok, akik ráérték beszélgetni. Öregurak - régi kalandok! De leginkább a hozzám hasonló korúak témái: például a szerelem. A vizsgaidőszak vége felé, egy gyors kávéra volt időm. Puszi, nem hosszas csók, egyikünk erre, a másikunk arra indult, amerre éppen dolgunk volt. Például a könyvtárba.

Beültem a sarokba, az ablak mellé. A hosszú asztalok valamelyikéhez. Kis asztali lámpa jutott mindenkinek. Majd a két könyvcímet tartalmazó papírlappal a pulthoz mentem. Előre betanultam egy jó-rossz francia szöveget, amivel a könyvtáros megszólítottam.

A mellett ülni lány – akire addig nem is figyeltem föl - eltűnt, mint egy látomás. Csak most észleltem, mintha ült volna - tőlem jobbra - egy nő. Feltűnt, a sietős távozása. Kikölcsönözte vagy netán ellopta a vágyott könyvet. A női táskába, amelynek "nevetséges", ridikül a neve sok minden befér.

Tanultam, szótáraztam rendesen, de kiejteni, amit az írásképen látsz, ez az, amit nehéz volt megtanulni.

Valamit elfelejtettem megnézni. Másnap újra, ugyanazt a könyvet kértem ki.

Valami dézsávü érzés - már a hallottam valahol ezt a kifejezést, de le nem tudtam volna írni. Egy lány, a tegnapi lány, most szemben ült velem, de már tízkor szedelőzködött. Valami kényszer hatására odabiccentettem.

Ilyenek a franciák! Két hét múlva összeköltöztünk.

Boldog időszak - a francia kiejtésem javult - a zsötemet már tisztán ejtettem, egy kis, könnyű nyári nátha is segített, no, meg az ápolás. Diplomaosztás után elvettem feleségül.

Csak öt év. Diploma ide, diploma oda, nem tudtam elhelyezkedni. Vagont rakodtam, mint odahaza. Beteg- és hullaszállító lettem. A franciák, de még a gyarmatiak is rám sózták a halottakat, mondván, azzal nem kell beszélgetni. Erős akcentusom volt, persze más, mint az afrikaiaknak. Ők állampolgárok.

Puha száj, szelíd orr és áll. Nem, nem volt francia saszorra. Lágyan a szemébe hulló haj. Akár olasznak is hihetnéd vagy magyarnak. Dallamosan ejtette a francia szavakat. Kétségtelenül francia, lezser, könnyelmű, ha kellett, anyáskodó. Francia és szerelmes.

Aztán egy kórház igazgatója végre befogadta a diplomámat, és elkezdtem a kötelező gyakorlatot. Majdnem kifutottam az időből.

Jött a „neked nincs gyereked” időszak, ügyeletek. Így aztán keveset voltunk együtt. Elvesztegetett idő!

Egy-egy átvirrasztott éjszaka után felkerestem a Szajna parton a feleségemet, festett, rajzolt, megpróbálta eladni. Ilyenkor hazajött velem, én vittem a festőállványt.

Néha fáradt voltam és morcos.

Francia nő volt, a nevében is francia. Temperamentum, gyengédség és gög! A nagy Napóleon kultusza eleinte kissé idegesített, aztán már én is hőst láttam benne. Mennyire megváltoztat a szerelem!

Már majdnem francia lettem.

Egy idő után gyerekre vágytunk, de hiába voltam orvos, nem lett várandós.

Amikor már kevesebbet voltam ügyeletben, időben hazajártam, ő váratlanul abbahagyta a festést-rajzolást. Még most is a birtokomban van néhány akvarell, nem a turista-csalogatók, a félig-meddig giccsek közül való, és egy szénrajz. Önarckép.

Fáradt volt, egyre kevesebbet festett, azt sem természet után. Később már nem is tudott felkelni az ágyból, annyira legyengült.

Hiába lettem orvos, ha nem tudtam segíteni rajta. Elvesztegetett évek! Legalább vele tölthettem volna rövidebbre szabott időnket!

A fejfáján ez áll: Françoise Gillemot élt 26 évet.
Hiába voltam orvos, tehetetlen voltam.

TÖVISEK ÉS JÁZMINOK

Minket világcsavargóvá tett a történelem. Minden gyerekünk más országban él. Minden feleségünk. Szóval odakint meg is házasodtunk. Nem is egyszer. Volt olyan feleségünk, akit háromszor vettünk el. Volt, aki meghalt. Három hétig tartott a házasság. A boldogság is. Vagy mégse? Amint megtudtam vagy megéreztem. Annyi halálok van a világon.

Meghalhatsz egy perc alatt, elüt az autó, megáll a szíved. Ha leáll az agy és kihagy az emlékezet, csak az marad meg, amit leírtam.

A latin temperamentum.

Most valljam be, hogy mindezekről csak álmodoztam? Régi könyvek elnagyolt fotóin szép arcú, jó alakú bennszülött lányok. Kamaszalmok netovábbja. Trópusi betegségek és egymás fején eltört üvegedények. Kemény koponyánk van.

Sezlonra hurcolt ágynemű és sírásba fulladt szeretkezések. Ajtó elé kirakott bőrönd, látogatások tüzes asszonyoknál, kölcsönvett legénylakások. A kulcs, amit barátoktól kaptál és áldás, amit a templomban. Mind.

A világ összes nyelvén: szeretlek!

Lóra ülünk és magunk elé felkapjuk a NŐT. Hatalmas kardokkal megvívott szarvasbőgés. De mindezek közül csak egyet mesélek el.

Estére valamit mérsékelődött a hőség, fülledt a párás levegő, közel a tenger. A tenger felől, amely ritkán szokott felforrni, elindul az esti légáramlás. Nyitott ablak. Akár szerelmi sikolyok, halálhörgés, de mindenképpen pörgő nyelvű szidalmak, mert ahol a vér mégis felforr, nem hűti le a tenger...

Minden gyerekünk más országból ír, vagy inkább nem ír. Forró nyárban válaszol nagy sokára: be vagyok havazva.

Ülsz a fotelban, és kerti illatok, jázminbokrok csiklandozzák álmaidat. Hajózol és éled valaki másnak az életét.

Minket világcsavargóvá tett a történelem. Álmodoztunk egy szebb, szabadabb világról. Nem tudjuk hogyan, de öltünkbe hull a dollár, míg a mások cipőjét fényesítjük. De egyszer elkap a gépszíj, a karrier.

Elvesszük a milliomos félárva lányát és szerencsénkre meghal mindenki, még az amerikai nagybácsi is. Nekem lett volna rokonom Amerikában. Mire felébredtem, a fotelból felkeltem és nem volt sehol a jázminillat. A bűdös pénz elkerül, mint az unokatestvéretem, aki koldusszegényen halt meg az öregek otthonában, az aggok házában - itthon - ahol soha sem élt, kisgyerekként szippantotta be a nagyvilág, kergette meg a háború.

Minket világcsavargóvá tett a történelem. Álmodoztunk trópusi gyümölcsökről, amelyek csakúgy teremnek, mint a vadbanán. Lőttünk magunknak egy óvatlan majmot és az utolsó gyufával tüzet gyújtottunk. Csöpögött, csöpögött az őserdő. Mi lesz, ha a tűz kialszik? Arcunk ragyás a puskaportól. Egyetlen madársörétes töltényünk maradt. És álmunkban rátalálunk egy csónakra, egyetlen fatörzsből vájta ki valaki, csobogott a víz. Szerencsére felébredtünk és egy csapat indián a vizes helyiségekbe üldözött. Még éppen időben.

Minket világcsavargóvá tett a történelem. Szerencsére már nem jegyre kapjuk a kenyeret. Valami csirkepaprikás vagy vaníliapuding ihletett délutáni álmra. Minden gyerekünk más országban él. Minden feleségünk. Kamaszálmaink bennszülött szépségei, akik a fehér herceg gondolatait és parancsait lesik. A krumplit az evőeszközös fiókba teszik, mivel sosem láttak még konyhabútort. Fűszoknyában lejt nekünk szerelmi táncot és eltűnik a bozótban egy sokkal fiatalabb, hozzávaló fiúval.

Felébredünk a kapitalizmus örömei közt. Valami szaglik. A rothadó impirilizmus.

Minden gyerekünk más országban él. Minden feleségünk. Vehetünk másik fűszoknyát, sokat. És nercbundát, ékszert. Minket világcsavargóvá tett a történelem.

GYORSÉTEREM A LEHELEN

A két magányos férfi ugyanoda járt ebédelni. Kitapasztalták, hogy már fél egykor kezdik kihúzni a népszerűbb, leginkább olcsó ételeket. Sanyi nagyon szerette a töltött paprikát. Igaz, hogy itt leginkább húsgombózatot talált a paradicsomszószban, de legalább egy töltött paprika, olykor szétrepedt paprika darabja úszott a rántástól sűrű lében.

Nem bánta. Elvált, még szerencse, hogy van lakása a közelben. Író, ha író az manapság, aki kézzel körmöli le. Valahogy elkerülte a számítógép, bár irodában is dolgozott. Elérte a nyugdíj-korhatárt. Hatvanhárom és fél éve volt, lépcsőzetesen vezették be a hatvanöt évre emelt általános korhatárt. Az utolsó években egyre primitívebb munkát bízta rá, hiszen analfabéta volt. Az osztály öreg gépirónőjét, aki hetvenévesen is verte az öreg Continentált, elbocsátották. Ő sem tért át a számítógépre. A maradi főnököt, aki hiába érvelt, hogy a munkát elvégezték, a pontosan a határidőre - korengedménnyel elküldték. Éljen meg a csökkentett nyugdíjból, ha tud.

Hibázott és ő volt a főnök.

A kirendeltség munkáját azelőtt elismerték, de a főnök nem fiatalított. Amikor megpróbálta, hogy fiatalít, sajnálattal tapasztalta, hogy a szorgalom és a pontosság nem kenyeré az újaknak. Kapott a központtól két kis számítógépet, amelyeket eleve bizonytalanul fogadott. Hát még, amikor meglátta, hogy a képernyőn valamiféle bábuk futkosnak és az új munkatárs szorgalmasan irtja őket.

– Gémóver – szólalt meg a gép, amikor megállt a fiatalember háta mögött, aki ijedtében elfelejtette a nyomkodást.

– Miféle gém? – kérdezett rá. Nem vagyunk madártani intézet!

Az ifjú el sem vörösödött.

– Elkészültem a kiadott munkával.

– És maga nem látja, hogy a kollégái teli vannak munkával és még túlóráznak is?

– Kérem, engem számítógép kezelőnek vettek fel. Így is elég bajom van azzal, hogy gépiró kisasszonynak néznek.

– Kis cég vagyunk. az üzletkötők dolgoznak.

– Azokra a szakadt ügynökökre gondol, főnök?

– Azokból élünk, ők talpálnak, hogy magának fizetése legyen!

– És behozzák azokat az önindigós macskakaparáásokat.

– Szedje össze a holmiját!
– Képzelem, mit kap majd a főnöktől már holnap, ha nem szolgáltat adatot. Nem tudják kezelni a befizetett díjakat.
– Menjen a fenébe! Ez nem munkamorál – szólt rá mérgesen.
Másnap felvette az első jelentkezőt, egy fiatal lányt, akinek minden körme... De hagyjuk! Ragasztott műkörön és mind más színű.
Letette a kézzel írott bizonylatokat. Az új munkaerő csak nézte őket.
Egy régi kolléga megmutatta, csak be kell pötyögni.
– És mit, és hova? Mi ez a sok papír?
– Ebből élünk, az üzletkötők hozták be tegnap. Nézzen bele a gépbe, hogyan csinálta az elődje. Ha már az hülye gép olyan okos.
– Én nem ezt a programnyelvet tanultam.
– Akkor kérdezze meg a központban, mi kell neki és hogyan!
– Megpróbálhatom, de nem ezt a programnyelvet tanultam, a Doshoz vagyok szokva.
– Holnapra legyen kész, ha nem, akkor repül!
Másnap a főnök repült. Érdemei elismerése megmentette a felmondástól. Nyugdíjazták.

Az új főnöktől természetesen megkövetelték az elektronikus adatszolgáltatást, de ő legalább értett a számítógépekhez.

Sándor magában dohogott. A húsgombóc kihült. Hárman keringtek az asztal körül, de nekik három üres hely kellett.
Leült az egyetlen üres székre egy másik idősödő ember. Naponta látták egymást. Ő valahonnan jött, vélhetően volt munkahelye, mert sietve ette meg az ebédjét. Legalábbis eddig.
Elkérte a sót a jövevény. Sándor jó étvágyat kívánt.

Sándor egyébként szívesen beszélgetett idegenekkel. Ha valahol leült a padra és odajött hozzá egy gyerek, beszélgetett vele és az anyjával. A gyerek megbámulták a bajuszát. Már el is hangzott, hogy "bácsi..."
Akkor még nem volt divat a száját körülfogó rövid szőrzet, amely a borostánál nem sokkal hosszabb. De odagurult a labda, odajött a kutya.

Aztán, amikor az ebéd leülepedett, sietett haza, ott már csak a maga teremtette hősei várták.
Egy idő óta egyenesen hazament, nem hajtott fel egy kisfröccsöt.

Ma is nagyon szép idő van - gondolta, amikor fölkel a padról. De kicsit szégyellte magát a semmittevésért.

A következő napon az ebédelő társ az asztalához hívta, volt szabad hely. És váratlanul megszólalt:

- Látja, ez a híres rendszerváltás! Eltelt öt év, tíz év és ránk is sor került.

Sándor várta, hová akar kilukadni. Unta a politikát.

– Elküldtek.

– Válság van...

– Itt mindig válság van, de mindig ugyanazok maradnak.

– Hiszen voltak választások nemrég.

– Nem a politikusokra gondolok, nem kifejezetten a politikusokra. Van, akinek jól megy, átmentette a kapcsolatait. A mi cégünk tönkrement.

– Családi káéfté?

– Dehogy. Privatizálták. A fejesek azonnal beültek a maguk teremtette konkurenciához. A nyugdíjas vezérrel már korábban találkoztam, Moszkvában.

– Mostanában járt Moszkvában? – csodálkozott Sándor.

– Akkor még működött a cég.

– De hiszen fizetéseképtelének!

– Az régen sem egészen úgy volt. Igyunk meg egy kávé, vagy egy kisfröccsöt. Innen kinéznek, ez önkiszolgáló. Lajos vagyok, Gábler Lajos.

– Palócz Sándor. Nyugdíjas.

Itt aztán Sándoron volt a sor, hogy elmesélje, mit történt vele a közelmúltban. És van-e jövőképe, hiszen nyugdíjas.

Az, hogy miért járt a régi vezér, nyugdíjasként Moszkvában, egyelőre nem derült ki.

Csak annyi, hogy Lajosnak van egy hárpia felesége és sajnálja, hogy eladták a telket.

Hétvége. Ilyenkor Lajos nem jön. Idős anyjánál ebédel. Sándor kellenlenül turkált az ételben. Ez a túrógombóc ma nem olyan!

A háta mögül valaki megkérdezi: "szabad ez a szék?" Máskor is előfordul. Így ismerkedett meg Lajossal is.

De a hang ismerősnek tűnik.

– Túrógombóc, én is az vettem volna, de elfogyott – szólalt meg ismét Lajos.

– Mégis eljöttél?

– Maradtam volna otthon? Ma a húgomék mennek a mamához. Ők ritkán jönnek fel vidékről.

– Mintha tegnap lett volna...

– Igen, éppen tegnapelőtt ismerkedtünk meg, nálam is összefolynak a napok, a nagyobb otthoni vitákat és veszekedéseket nem kapcsolom dátumhoz.

– Nekem nincs kivel. Marad a parlament. Néha belenézek a közvetítésekbe. És látom a hírekben.

– A nemzetközi helyzet, a migránsválság. Nem tudom, Brüsszel hogy képzelem? - folytatta Lajos a szavait nemesak Sándorhoz intézve.

– Túl sokan jöttek, egyes nagyvárosokban már egész negyedeket elfoglaltak.

– A nyugatot nehéz kiismerni. Olykor mintha a saját érdekeik ellenére hajtogatják a magukét.

– Mantrák - reagált Sándor.

– A fősodor szavazatokat remél a konzervatívok legyőzésére.

– A keresztény konzervatívok, úgy hallom, a magukat kereszténydemokratának megjelölő pártokban is kisebbségben vannak.

– Sem a mával, sem a tegnappal nem mernek szembenézni.

– Szerintem, ma sem merik kitergetni a kártyákat. Annyi minden történt az úgynevezett rendszerváltáskor.

– Elmondok egy esetet - kezdett bele egy új témába Lajos, miután maga elé vette a második fogást. Végeredményben szereti a spenótot is. Ráadásul olcsó.

– Bezártuk a kereskedelmi képviselőinket, Moszkvában azóta az épületet is eladták.

– Az hallottam, hogy nemrég itt meg ott követségeket nyitottuk.

– Most már nehéz a pozícióinkat visszaszerezni. A konkurencia már befészkelte magát a régi piacainkra - legyintett Lajos.

Elfogyott a spenót, de elfogyott az edény is. Leszedték az asztalokról, nem várta meg a személyzet, hogy visszavigyék.

Szedelőzködtek.

– Menjünk a Duna partra! - javasolta Sándor, aki sohasem sietett, nem volt hová.

Menet közben közömbös dolgok beszélgettek. Sándor a novelláira terelte a szót. Lajos továbbra is a felesége viselt dolgait taglalta.

Kiérték a Szent István parkba, de túl nagy volt a gyerekzsivaj.

– Időnként hallani a tévében, rádiókban visszaemlékező kortárs politikusokat. Nagyképűek! - bosszankodott Lajos.

– Emberi tulajdonság - reagált Sándor.

Leültek egy padra.

– Igen. És ők mindent jobban tudnak - folytatta Lajos, kissé indignálódott hangon.

– Hallottam én is, mindenki közepes volt és sokat hibázott - szerintük.

– Nyugodtan mondhatják, ha senki meg nem cáfolja.

– Pedig ők is ott voltak, miért nem csinálták jobban? - tette fel a logikus, megválaszolhatatlan kérdést Sándor, inkább önmagának.

Az idő kitartott. Sándor szerette a langyos estétet. Bár már régen nem andalgott senkivel kéz a kézben vagy karonfogva.

– Lassan beesteledik - szedelőzködött Lajos - az asszony még meggyanúsít.

– Féltékenyekedik?

- Neki mindegy, csak legyen oka veszekedni. Majd holnap folytatjuk.

Sándor komótosan ment haza, észre sem vette, hogy nem uzsonnázott, pedig már lassan itt a vacsoraidő.

A novella témát félretette.

A szerelmesek, akik szebb életről álmodoztak, ráérnek. Életük - most, hogy rájuk szakadt a szegénység - ugyanúgy az illúziók világába merült. A gyerek, amire vágytak, talán sosem születik meg.

Nem tudta folytatni.

Mindig visszatért újdonsült barátjával folytatott beszélgetésére.

Hol rontottuk el? Ez nem csak a szerelemben, házasságban merül fel.

A politikában is van nagyobb hatalom, mint amit egy jó szándékú ember elképzelhetne. Vajon a politikusok másokról is ugyanúgy gondolkodnak-e, mint saját magukról?

Ebédnél találkoztak. Aznap Lajos sietett valahová. Csak néhány odavetett gondolatra maradt ideje, éppen csak reagált Sándor felvetéseire ebéd közben.

– Még most sem lehet tudni sok mindent. Főleg a részleteket - kezdte Sándor.

- És a magyarázatok... Van, amiről ma is hallgatnak.

Befejezték a levest.

– A beavatkozásokról...

– A sok tanácsadó - vélte Sándor.

– Nem egészen erre gondoltam. Államok, nagykövetek, de leginkább a láthatatlan pénzvilág. Ismeretlen vagy nagyon is ismerős hangok a telefonban.

– És ezekről most szó sem esik?

Igen, erről szó sem esik, gondolta tovább. A szavak visszhangzottak benne. Elképzelte, hogy egy politikus holtra váltan igent mond egy ultimátumra, vagy gondolkodási időt kérne - de nem lehet!

Ha volt valaki akkor a szobájában, annak talán elmondta, mi volt a tét és miért kell ebben is önállóan döntenie. Mert döntenie kell! Az még hagyján, hogy három napra való üzemanyagunk van, de a devizatartalékunk sem több.

Tudjuk, hogy alig egy milliárd dollárunk volt. Az egész gazdaság számára - beleértve a korábban vállalt kötelezettségeket - szötte tovább Sándor, beleélve magát a miniszterelnök szerepébe. Mit tegyek, hogy ne vigye el a nyolcszázötven millió dolláros letétjét ez a pénzember? Elfogadjam? Ne, fogadjam? Mit érek a kormányzóképes többségemmel, ha a hirtelen támadt ellenzékemet ilyen eszközökkel támogatják külföldi erők?

A tízszázalékos utódpart most nem ellenfél. A szovjetek nem támadták meg a választási eredményeket. Persze, hiszen nem náluk vagyunk eladósodva.

Sándor feleszmélt. Álmodta volna? Vagy valaki elmondta neki, milyen csapdák leselkedhetnek az új kormányra, egy független országban. Egy kis országra kívülről és belülről milyen nyomás nehezedik. Mennyit gyötrődhetett a miniszterelnök? Vajon mikor ébredt tudatára a betegségének?

És vannak részletek, amelyekről szó sem esik. Talán ma is tabu?

Másnap egyedül ebédelt. Vajon a hárpia aznap főzött volna?

Néhány hónapig nem találkoztak.

Sándor már arra gondolt, hogy ő is elmegy máshová ebédelni, már végigette az egész étlapot, amikor váratlan befutott a barátja.

– Válság készülődik – szólalt meg Lajos.

– Mit készülődik? Állandó válság van. A kormány nem sokra ment öt-hat év alatt.

– Az ötvenedik évfordulóra gondolsz, Sándor?

– A kiszivárgott beszéd is mutatta, válság nélkül sem tudják kezelni az országot.

- Itt már nem elég a szemkilövés. Világválságról beszélek – pontosította Lajos.
  - Figyeld meg újabb hitelek és megszorítások következnek!
  - Ne fessd az ördögöt a falra!
  - Festett ördög? - nevetett fel Lajos.
  - Ha elmélyül a válság? Nálunk már sok válság volt, túl sok válság. Az első Nagy Imre kormány is válságmenedzselésre jött létre.
  - Vissza is vették a hatalmukat - mérgelődött a vehemensebb Lajos.
  - Időnként bekövetkezik a visszarendeződés. A történelem már csak ilyen.
  - A mi történelmünk.
  - A mi időnkben.
- Lajos elrohant, éppen csak kezét fogtak.

Sándor nem érezte jól magát a bőrében. A nyugdíjból nem sokra futotta. Le kellene adni az a kéziratot. Pályázott és még nem fejezte be a kötetét. Hosszú hónapok következtek. Néha csak rántottát vagy pizzát evett. Egyszer rászánta magát főzött egy nagy lábos szárazbabot.

Lajos nem vette fel mobilját, a városit lecsapta a felsége.

Elkészült a kötet, meghozták a nyomdából.

Elkészült a meghívó is, de a könyvbemutató elmaradt. Karantén.

Ritkán kapott levelet, akkor sem jó híreket hozott a postás.

Hát egyedül maradtam. Lajos vajon megérezte-e a válságot, vagy csak hallott róla? A kórház-bezárások még az ő sejtéseit is meghaladták. A tizenharmadik...- még itt tartottak, amikor utoljára találkoztak.

– Igen, a nyugdíj.

– És a feleséged tizenharmadik havi fizetése? – kérdezte Lajostól Sándor.

– Tizenharmadik? Már semmilyen fizetés. Keres valami állást, akár portásnak is elmenne.

– Nagy a korkülönbség köztetek?

– Nem nagy, de neki nem volt lehetősége a negyven év után igénybe vehető kedvezményre. Továbbtanult, ami nem számít szolgálati évnak.

– Most megint válság van, Lajosom, még nagyobb a válság!

– Nekem mondd! – válaszol Lajos reszketeg hangon, hangja halk, alig fúj a szél.

- Igen, hallottam, hogy bekerültél...
- Minden hiába! Az orvosok tehettek bármit, a szívem...
- A feleséged?
- Már nem szidhatom, de az infarktust neki köszönhetem. Akkor még túléltem.
- Hiányzol, Lajos, nagyon hiányzol. Az egész világ felbolydult, a politikusok pótcelekvésbe menekülnek.
- Nyugodj meg, Sándor, minden galádság és tehetetlenség ellenére van kiút.
- Van, a te utad. Hiszek én is, hiszem, hogy az emberi szellem teljesítményeit, a talentumok hasznosítását, nem véletlenül jelölte meg a példabeszéd.
- Még van remény, számodra is van. A történelem kerékkötőit eléri a hedonista Róma sorsa.
- Igen, jönnek...
- A probléma súlyos valóban, a nagyhatalmak keservesen fogják tapasztalni vonta le a következtetést Lajos, távozóban.
- Csak a nagyhatalmak, főleg ők, a magabiztosak – vélte Sándor.

Most álmodom? A szélzúgást hallgatom? A vágyaimat vetítem ki a jövőre?

Én már csak békében szeretném leélni az a néhány évet.

- Akár napoknak is örülhetsz, Sándor! – intett vissza Lajos. –

Egy szélroham feltépte az ajtót. Sándor becsukta az ablakot. A szélzúgás elhalkult. Sándor leizzadt. Mi van velem? Remélem, nem a...

– Nincs semmi bajod, Sándor, csak a karantén örölte fel az idegeidet. Ha eláll a szél, vedd fel a maszkot! Holnapra biztosan megjön a jó idő!

– Nincs semmi bajom. Csak a nappalok és éjszakák egyhangúsága. A magány és a rosszabbnál rosszabb hírek egésznap!

– Igazad van Lajos. Nagyon, nagyon hiányzol.

A jelenés elhalványult vagy csak a szél csillapodott. Sándor félálomba merült, majd lassan elaludt mégis.

Napkeltekor ébredt.

SZÜLŐI HÁZ

Siettem, azt hiszem, ebéd helyett csomagot kértem. Helybéliektől érdeklődtem, a Dunántúl földrajza nem erősségem.

Még annyira sem ismertem ki magam, mint most. Járhattuk Tolnát-Baranyát! Somogyban lenne Siófok? Nem ez volt az úti célom, így mindegy volt. Eggyel több falu vagy város, ami áthalad az Almádin át északra húzó buszjárat. Talán napi egy?

Pécsre, azóta, többször eljutottam, évente konferenciát rendeztek. Akkoriban már szakmai továbbképzések jártak és naivságomra jellemző, azt hittem figyelemre sem méltat a hatalom. Legalábbis nem sanda figyelemmel.

Siettem, most is sietek. Írhatom szárazon - Pécsről a Balaton északi partjára igyekeztem - már 2-3 napja megkezdődött a turnusom Csopakon, végre egy vállalati nyaralás! SZOT - már csak annak, aki érti ezt a betűszót -, SZOT-beutalóhoz nem voltam elég jó káder. Zárójelben jegyzem meg, hogy a kolléganóm, aki hamarább ért haza, befeketített a személyzetinél.

Azt hittem a politika kihátrált, a szakmaiság elől, mint a hordalék a dagály elől. Verte a szél az északi partot. Kövekről pattant vissza minden hullám. Permet lebegett a levegőben. Talán akkor kezdték a strandokat feltölteni, hogy ne mélyüljön hirtelen a víz a nem-úszók előtt.

Mondhatnám szárazon, Pécsről Csopakra kell még ma eljutnom, a vállalati üdülőbe. Akkor még nem tudtam, hogy visszavonták a kinevezésemet. Az ejtőernyős, új dolgozót nem merték még kinevezni. Patthelyzet.

De hová is kalandoztam el, amikor még előttem volt két hét az áhított Balaton mellett.

A vonatok, persze a vonatok nem szeretik a buszt, találkozni ritkán szoktak. Nem a kereszteződésre gondolok, az állomáson percer se várna a pesti gyors, valamiért fontosabb elérni Füredet, mint nekem Csopakit. De meg sem áll, elnéztem volna a menetrendet? És a kort, amelyben éltem? Egyetlen gondom az volt, lesz-e vacsorám? Szívesen lettem volna kutya. Az ölebeknek hagynak valami finom falatot. Én a szalámit rég kiettem a száraz zsemleléből. Konferencián szalámi dukált.

Már megint Ádám-Évánál kezded a mesélést! - mondaná, de nem mondhatja anyám, se nagyanyám, akiktől a második anyanyelvemet örököltem. A nyelvtudásom szerezte nekem később a munkahelyemet. sosem tudod, mi válhat a hasznodra. ahány nyelv, annyi ember? Akkor legalábbis ezt mondták nekem. és azt is, hogy amit tudsz, nem vehetik el tőled.

Vajon igaz ez? Amikor egy-egy szó magyarul sem jut eszembe? Amikor elfelejtem a neveket, csak az arcokat ismerem fel, valahol már láttam ezt az arcot. A kor mindent elvehet, szép lassan is!

Anyám már akkor is sokszor vett be orvosi széntablettát. Gyerekésszel. gyerekszájjal azt kérdeztem tőle: "Anyu, nekem néger anyanyelvem van?" Ezen jól neveltünk! Nekem a néger, néger volt, fekete ember, ahogy egy másik éppen szeplős és szőke. Neveltetés kérdése. De ez egy másik történet. Ünnepeken kijárok a Farkasréti temetőbe.

Átszeltük a Dunántúlt. Olyan útvonalon, amelyen azóta sem jártam. Kibámultam az ablakon, nem szoktam útközben elaludni. Meg aztán figyeltem is, hol kell majd leszállnom. Mögöttem, nem betűzték, sorolták a táblákon is olvasható helységneveket. Középkorú vagy annál idősebb házaspár, jellegzetes dialektussal. Megismerem, akár magyarul, akár a német anyanyelvükön szólnak meg. Kérdeztek tőlem valamit magyarul, talán azt, merre járunk? – a motorzúgástól nem értettem pontosan. Annak ki konferenciákra jár és mellékvonalakon, akár a Csopakra eljutni, nem Budapestről, nem árt, ha van térképe és menetrendje. Van nálam térkép! – válaszoltam a megismételt kérdésre németül. Anyai ágon németek, voltak a felmenőim közt. Nagyanyámat egy magyar agglegény vette feleségül. Budán laktunk, nem falun. A környéken számos sváb falu volt, behozták a tejet, tejfölt és a tojást a piacra. Ismertem azt a dialektust, amit utastársaim egymás közt beszéltek.

A nagyanyám nem akart az oroszok, vagyis a szovjet hadsereg elől a Birodalomba menekülni. Azt sem értettem, miért sírt, amikor a német hadsereg bevonult, szép nagy tankokon és félig lánctalpas, félig gumikerekű járműveken. Hogy is érthettem, hogy a németek, nem mind csak németek. Hogy nagyanyám már Magyarországot tekinti a hazájának. Nekem Magyarország természetes valami volt. A Hitler-viceket hallottam és el is meséltem két német tisztnek. A térdüket

csapkodták, nevettek! Nem fekete egyenruhások voltak szerencsére. Így a nyelvtudásom nem sodort nagyobb veszélybe. Nagyanyám megfogta a kezemet és elrohant velem, hátra sem mert nézni.

Utastársaim is megéreztek, hogy nem iskolában tanultam a nyelvet, de irodalmi németet beszéltek, ha hozzám szóltak. Váratlan őszinteségük meglepett.

Nemsokára a falu vagy kisváros főutcáján fogunk átrobogni. Nem, nem szállnak, le ez gyorsjárat. És nem is mernek, csak utójára látni szeretnék a házat!

A szülői házat, gyerekkoruk színterét - magyarázták. Most, hogy kifelé haladok, nem autóbusszon, de az évek grádicsán lefelé és kifelé, megértem.

Itt! Itt! – szóltak. Nézzek csak ki, a jobb oldali ablakon! Kisebb és módosabb házak, köztük néhány emeletes. Neveket soroltak, mormoltak. Valami juhnyáj haladt előttünk, lassított a busz. Ormótlan, szocreál épület, amely előtt végleg elakadtunk.

A sofőr dudált, a birkák szétterültek az úton, nem volt sehol olyan folyosó köztük, amin egy busz átfér. Száz méteres út, tíz perc.

A birkák, mint mindenki, akit terelnek, egyszerre fordultak jobbra. Valaha vasútállomás épülete lehetett az a MÁV-stílusú épület a baloldalon. Onnan indultak egykor azok a vagonok a negyvenhatos elüzetés idején a magyarországi német nemzetiségűekkel! Ma már raktár vagy lakóház lehet.

A szülőház helyén terpeszkedett a panel! A menetirány szerinti jobb oldalon. Felálltam, elgémberedtek tagjaim. Így a szemükbe nézhettem. Az asszony idősebbnek látszott, ahogy komótosan levette a szemüvegét. Elkomorodott, talán engem sem lát. Érzi, hogy zsebkendőre van szüksége, erre koncentrált. Nem rázta a sírás, csak csendesesen, befelé nyelte a könnyeket. A férfi pár percre behunyta a szemét. Vele együtt láttam magam előtt a szülőházat, a nagykaput, amelyen az épület szénapadlása alatt behajtott a szekér.

Kár volt! - szólalt meg kisvártatva dialektusban az asszony. Kár volt - szólalt meg Hochdeutsch kiejtéssel a férje.

Többet Siófokig meg sem szólaltak.

Hogyan jutottam autóstoppal Csopakra? - kérdeznék.

Nézelődhettem volna egy kicsit. Felidézhettem volna unokatestvérem szülőházát, fel is kereshettem volna. Pár lépésnyire áll az országúttól. Ha egy percre lehunyom a szemem, láthattam volna kilencvenöt éves nagyanyját a szőlőben. A temetőbe, a sírjához, nem jutottam volna el, ahhoz rövid lett volna a várakozási idő. Majd legközelebb. Unokatestvéretem Fehérváron temették el, meg kellene keresni a sírját. De mindig sietek, oda sem jutok el.

Egy kocsni fékezett mellettem, felvettek. A gyerek másfél-két éves lehetett. A férfi enyhén kopaszodott. Nem volt éppen bőbeszédű. Magyarul üdvözölt, magyarul válaszoltam. Nem éreztem ki a beszédükből a jól ismert akcentust. A szőke asszony az ölében tartotta a kisfiút, aki elaludt. Békésen szuszogott. Kiszálláskor vettem észre, a kocsinak stuttgarti rendszáma van.

A gyorsvonat nem áll meg. Másfél óra múlva jött volna a személyvonat, döcöghettem volna Csopakig. De siettem a családomhoz,

Alig ettem valamit, pedig nem késtem le a vacsorát. A magyar szívű német házaspár sorsa járt az eszemben, akik még egyszer látni szerették volna a szülőfalujukat, de nem akartak ott leszállni, felszaggatni a sebeket.

A NÉMA ALKONY HARCA A BÉNA ÉJSZAKÁVAL

"Vallom azonban a bölcsességet is: harcom nem megy túl a józanság vonalán: magamban is érzem ami ellen küzdök, s tudom, hogy minden rombolás engem rombol." – Babits Mihály

Elindul, amint az izzó napot a vacsoracsillag lepöcköli az égről, mind a hatmillió fokot. A mennybolt pereme sárgából halványkékbe foszlik, vonzza a végtelen. Léptei elgondolkodtatóan lassúak. Háta mögött csúfoltják harcias tücsökök, csahos kutyák zaját kiváltva.

Megy, lép, számolatlan. Felágaskodnak ellenségei a göröngyök, bogáncs terem árnyék-fekete virágot. A csalánt kerülné, mint a patak száraz medrét, ahol hidat vert az alkony a nappalból az éjszakába.

Mi célja lehet embernek nekivágni? Világ nyílik előtte? Nem, akkor fények nyitnának parányi ablakot a síkon, vagy hegyként ágaskodó toronyban megbillennének csalogató harangok.

Az egész táj meglapul. A hold álmosan a túloldalára fordul - ne lássuk, kivel alszik. Embertelen a környék, amióta a nappal aranypénze messze gurult vagy beletaposták aszálytól kérgesedett sárba. Mint a sivatag száraz homokján, szikkadt fücsomó az érték, elvérzik a konvenció minden mértékegysége.

Megcsalja magát, egyedül, nehogy az emberek becsapják, akik üres egekben száguldoznak vagy dróton és levegőn át érvénytelenítik az emberség örök ígét.

A pusztában vak, éhes Istent keres, elege van a kétes istenekből - nem költ tarisznyára, itt hagy mindent. Feszül a bőr, böjtölő csontok dudorodnak.

Felriad. Alatta a nővér rombolja az ágyat, feltépi a sötétség peremét a sárga őrfény, ellenségesen csattog a folyosó, kőről kőre lépve, papucsban. Már nem küzd a ráccsal, kilépni nem akar - talán repülni. Az idegek csalánból font bogáncsok, micsoda képtelenség! A falnak beszél. Rá sem hederít a matatásra.

Nem veszi észre a lepedő már az arcát is befonta, sóhajok szellője többé nem rebben, madártoll sem hasítja horizontot. A szemhatár pillája lezárul.

A békével csak megküzd valahogy, s a lomha nővér elől kislisszan a bezárt szobából. Nem fülel már, kopognak-e mögötte az élők csoszogó fáradt léptei.

Kineveti az ágy holnapi lakóját.

ÚTÓSZÓ

Radnai István (1939) életkorából és habitusából adódóan XX-XXI. századi író, függetlenségét megőrizte, mivel kenyérkereső foglalkozása a gazdasági élethez kötötte és köti. Tevékenységét azonban első sorban az irodalom: prózája és lírája teljesíti ki. Második alkotóperiódusában egyre inkább a novella felé fordul. Hamarosan elkészül első regénye is.

Társadalomkritikája mellett a hőseire, azok sorsára empátiával tekint. "...Az olvasó gyakran úgy érzi, hogy Radnai István a saját magántörténelmét írja [...] a végén mégis kiderül, hogy minket ír meg - Írja egyik recenziójában Lukáts János, majd így folytatja: "...a félelemnek ránk eső részét, amelyből mi sem menekülhetünk." Történeteit egyre inkább a jelenből meríti, de visszatekint ma is az előzményekre, így az 56-os forradalomra, a huszadik század csapdáira, és más tényezőkre, amelyek a mai szabadosságra vezetnek. Ezek az irányzatok főleg nyugatról áramlanak be. Az emberi kapcsolatok lazulása hosszabb folyamat, amely nem a vírus okozta világvárányra vezethető vissza.

"Radnai István írói fegyvertárának erőssége [...] tömör és színes látásmódot engedélyez neki." (LJ ugyanott.) Rövid prózája folyamatosan jelen van az irodalmi lapokban és azok online kiadásában. Ebben nyilvánvalóan szerepet játszik, hogy "...Radnai konzervatív világképe ellenére életkorára rácáfolóan is vérbeli újíto művész - írja Bárány László.

Különösen sokat foglalkozott az íróval-költővel a nemrég távozott barát és mentor Gyimesi László: "A szabadság és a szerelem, az életszeretet és a fenntartó emlékezés olyan egyensúlyára törekszik [...] amelyet talán nem is lehet létrehozni. Radnai István mégis megpróbálja. És a kísérletét siker koronázza..."

Eme tartalmi, stílári és látásmódbeli eszközökkel a szerző - a nemzet sorskérdéseit élénken figyelve - megjeleníti. A ránk ható és visszaható világgal, a gög és hiúság, az egoizmus korával szembesíti, a legkegyetlenebb helyzetekből is a kivezető utat keresve.

Írásait emberi és nemzeti drámák ábrázolása mellett humorral is fűszerezi. Az öregekkel eltemetett falu világát tündéri realizmussal, de a tragikumot el nem hallgatva örzi meg korának és az utókornak. Műveinek szín-gazdag a palettája, megtalálhatók bennük a

megnyugvást indukáló lírai vonások és a pozitív figurák felvonultatása is.

A Párbeszéd a pókhálóval a szerző 11 nyomtatott kötete után az első, amelyik elektronikus formában kerül az olvasó elé.

*

A KÖTET ILLUSZTRÁTORA

Bakacsi Lajos (1949) festőművész, grafikus, Vinkler László tanítványa: Főleg festőnek tartja magát, Témái korábban kötődtek a keresztény és a klasszikus mitológiához, a tájaim is inkább szimbolikusak, elvontak voltak. Pályája elején oldott, posztimpreszionista műveket készített, majd a lírai expresszionizmus elvontabb formai lehetőségeit keresi. A vizuális élmény megragadása és kifejezése áll művészetének előterében. Az olaj és a tempera után manapság inkább az akvarellt, tust, a vegyes technikát alkalmazza.

Részt vesz a Szegedi Táblaképfestészeti Biennálén, Nyári Tárlaton, Dél-alföldi Tárlaton. Számos önálló kiállítása volt. Szegedi Táblaképfestészeti Biennálén, Nyári Tárlaton, Dél-alföldi Tárlaton. Számos önálló kiállítása volt. Exlibriseivel részt vett kongresszusokon (ex libriseivel: Utrecht 1986, Sapporo 1992, Pozsony, Béius, Tajpei, Milánó 1994, Hrudim 1996.)

Díjai: Kölcsey érem 2009, Vinkler-díj 2012.

© Radnai István
2024